

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2019

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ι. ΛΥΜΠΕΡΗΣ): Λοιπόν, σας καλωσορίζουμε όλους, όλες και όλους σήμερα εδώ στην ακριτική Αριδαία – Σκύδρα – Αλμωπία Δήμαρχε. Στην Αλμωπία και βέβαια και Σκύδρα και στα Λουτρά ειδικά. Πρέπει να σας πω ότι, το καθυστερήσαμε αυτό το συνέδριο, διημερίδα είναι ουσιαστικά και πέρασε στην περίοδο την προεκλογική, των εκλογών της αυτοδιοίκησης. Αυτό λοιπόν δημιουργούσε μία εγγενή δυσκολία. Όμως, παρόλα αυτά έπρεπε να το κάνουμε. Θεωρώ ότι η τελευταία περίοδος στη χώρα εν μέσω κρίσης επέβαλε ειδικά για τον πολιτισμό, συνηθίζουμε να λέμε όλοι ότι ο πληθυσμός υφίσταται το μεγαλύτερο πλήγμα σε περιόδους κρίσης, ενώ και κατ' άλλους οι μεγαλύτερες επιτυχίες ή πολιτιστικά επιτεύγματα, έχουν εμφανιστεί στην ανθρώπινη ιστορία σε εποχές κρίσης. Είτε έτσι, είτε αλλιώς αν το πάρουμε, εμείς θεωρήσαμε πως πρέπει να βρεθούμε εδώ όσοι αυτοδιοικητικοί και επιφανείς άνθρωποι με αποτύπωμα στον πολιτισμό όπως είναι, δεν θα αναφέρω πολλούς, θα αναφέρω από τους παλαιότερους προσκεκλημένους και ομιλητές, το φίλο μου το Σταυρό τον Μπένο και τον κύριο Θέμελη. Γνωστούς σε όλους μας για την πολυετή επαφή τους με τα πολιτιστικά δρώμενα και κυρίως τα αποτελέσματά τους. Άρα λοιπόν ξεκινάμε αυτή την διημερίδα, θα ξεκινήσουμε φυσικά από τον οικοδεσπότη, το Δήμαρχο που μας φιλοξενεί, το Δημήτρη τον Μπίνο και θα τον καλέσουμε στο βήμα.

Δ. ΜΠΙΝΟΣ: Κύριε πρόεδρε της επιτροπής, κύριε πρόεδρε της ΠΕΔ, συνάδελφοι Δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, κυρίες και κύριοι, κύριε Σεβαστή, κύριε Μπένο πρώην Υπουργέ Πολιτισμού, κύριε Θέμελη, χαιρόμαστε που σας βλέπουμε. Ανήκω στο χώρο της αρχαιολογίας γιατί έχω σπουδάσει και είναι τιμή μας έτσι που βρίσκεστε σήμερα εδώ κοντά μας. Η θεματική αυτή ενότητα την οποία σήμερα έχουμε στην περιοχή αυτή, του πολιτισμού και του

αθλητισμού και οι σχέσεις της με την καθημερινότητα των πολιτών, είναι κάτι πολύ σημαντικό. Θεωρώ ότι πράγματα τα οποία έχουν να κάνουν με την ίδια την καθημερινότητά μας είναι αυτά που δίνουν το διαφορετικό νόημα και πνεύμα στην ανθρώπινη σχέση. Ο δήμος Αλμωπίας, για όσους έρχονται για πρώτη φορά εδώ, είναι ένας από τους ακριτικούς δήμους της χώρας, με 29.000 κατοίκους περίπου. Συνορεύει με νόμους όπως Κιλκίς, το Κιλκίς και η Φλώρινα. Είναι από τους αρκετά μεγάλους σε έκταση στη χώρα και ασχολείται με την γεωργία, την κτηνοτροφία και τον τουρισμό. Ο τουρισμός έχει να κάνει με τα Λουτρά του Πόζαρ, που είναι γνωστά σε όλη τη χώρα και στην Ευρώπη, γιατί συνάμα ανήκουμε και στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ιστορικών Λουτροπόλεων και τον Μάρτιο θα συνεδριάσει εδώ, θα γίνει η συνεδρία του δικτύου αυτού. Είναι τιμή για μένα που σας φιλοξενώ στο δήμο μου, πραγματικά χαίρομαι, γιατί βλέπω και συναδέλφους αλλά και ανθρώπους των επιστημών, των γραμμάτων και της τέχνης και ο κύριος Σεβαστής είναι έτσι γνωστός, αρκετά χρόνια για την πορεία του στον αθλητισμό, αλλά και ο κύριος Μπένος, ο οποίος χαριτολόγησε λίγο με το επίθετό του, λέγοντάς μου ότι μπορεί να ήμουν και εγώ Μπίνος ή εσύ Μπένος. Λοιπόν, και εσάς σας γνωρίζω αρκετά καλά με όσα ασχοληθήκατε. Πραγματικά έχετε προσφέρει αρκετά στον πολιτισμό και φυσικά η αναγνώριση αυτή είναι και που σήμερα εδώ είστε καλεσμένος πραγματικά, αλλά και άνθρωποι από το χώρο των γραμμάτων έτσι όπως ο κύριος Θέμελης, μας τιμούν σήμερα. Δεν ξέρω ποιοι άλλοι είναι εδώ. Θα σας γνωρίσουμε μέσα από τις τοποθετήσεις σας και πιστεύω ο καθένας σας χωριστά και όλοι μαζί στο τέλος, θα συνεισφέρουμε και θα δώσουμε πραγματικά τα φώτα μας κύριε πρόεδρε στις δύο αυτές ενότητες του πολιτισμού αλλά και του αθλητισμού. Έχουμε εδώ και τον εκπρόσωπο στα τοπικά πράγματα του αθλητισμού, τον κύριο Αντωνίου, έτσι ο οποίος εκπροσωπεί τα σωματεία. Καλέσαμε συλλόγους, έτσι και φορείς και πολιτιστικών συλλόγων αλλά και αθλητικών συλλόγων, για να

δρέψουν καρπούς από όλες τις τοποθετήσεις. Σας έχουμε λοιπόν καλή διαμονή στην περιοχή μας. Θέλω πραγματικά να γνωρίσετε τον τόπο μας και να γίνεται πρεσβευτές σε όλη την Ελλάδα. Να είστε καλά. Καλή διαμονή. Καλό διήμερο στο συνέδριο μας της ΚΕΔΕ. Να είστε καλά.

Ι. ΛΥΜΠΕΡΗΣ: Να δώσουμε ένα δώρο στο Δήμαρχο, να μην τα κάνουμε μετά αυτά. Ένα δώρο ότι πέρασε η Κεντρική Ένωση Δήμων από την Αλμωπία. Δημήτρη από την ΚΕΔΕ σε σένα.

Δ. ΜΠΙΝΟΣ: Ευχαριστώ πολύ.

Ι. ΛΥΜΠΕΡΗΣ: Να είσαι καλά.

Δ. ΜΠΙΝΟΣ: Ευχαριστώ πάρα πολύ και είναι συγκινητικό, γιατί για πρώτη φορά, όχι στο δήμο μας, αλλά σε όλο το νομό, έχουμε συνέδριο της ΚΕΔΕ και αυτό το οφείλουμε και στον Γιώργο τον Πατούλη, αλλά και στην δική μου επιμονή λόγω και της ύπαρξης πολλών υποδομών στο δήμο μας και της δυνατότητας που έχει να φιλοξενεί έτσι μεγάλα συνέδρια. Να είστε καλά. Σας ευχαριστώ. Είναι τιμητικό για μένα. Το δικό μου δώρο θα σας το δώσω μετά.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Λοιπόν, μετά το Δήμαρχο θα καλέσουμε τον Λάζαρο Κυρίζογλου, σαν πρόεδρο της ΠΕΔ, Κεντρικής Μακεδονίας.

Λ. ΚΥΡΙΖΟΓΛΟΥ: Θα αποφύγω τις προσφωνήσεις για να οικονομήσουμε το χρόνο. Κυρίες και κύριοι καλωσήρθατε στη Βόρεια Ελλάδα, καλωσήρθατε στη Μακεδονία και συγκεκριμένα στην Αριδαία Πέλλης, της Κεντρικής Μακεδονίας. Καλωσήρθατε λοιπόν στη γη του Φιλίππου, του μέγιστου των Ελλήνων του Μεγάλου Αλεξάνδρου, του Αριστοτέλη, στη γη του Αγίου Όρους, στη γη του Κύριλλου και του Μεθοδίου, στη γη μέσω της οποίας πρωτοβάδισε στην Ευρώπη ο καταρράκτης της χριστιανικής πίστης ο Απόστολος Παύλος, ιδρύοντας την πρώτη εκκλησία, των μεγάλων αγωνιστών του 1821, που μετά την κατάρρευση της επανάστασης στη Μολδοβλαχία και στη Μακεδονία και τη σφαγή του τοπικού πληθυσμού, μεταφέρθηκαν μαζί με τους Θεσσαλούς και πολέμησαν σε όλα τα πεδία των μαχών στην υπόλοιπη Ελλάδα για την

απελευθέρωση της πατρίδας. Στη γη της εκπλήρωσης των εθνικών πόθων για την απελευθέρωση της οποίας έχυσαν το αίμα τους, ο Παύλος Μελάς, ο Τέλλος Άγρας, ο Μίνγκας και οι μακεδονομάχοι. Στη γη των οχυρών του Ρούπελ, όπου ο Ελληνικός στρατός μετά το πρώτο ΟΧΙ στα βουνά της Ηπείρου, στον ιταλικό φασισμό, είπε το δεύτερο ΟΧΙ στο ναζισμό του Χίτλερ. Το διήμερο συνέδριο με θέμα «Πολιτισμός - αθλητισμός, αναπτυξιακά πρότυπα πόλεων και ποιότητα ζωής» είναι λίαν ενδιαφέρον, σημαντικό και διαχρονικά επίκαιρο. Η Περιφερειακή μας Ένωση, μία που βρισκόμαστε στην Αριδαία, έκαμε ιδιαίτερη επίσκεψη στην περιοχή και σε συνεργασία με το δήμο πραγματοποίησε και τακτική συνεδρίαση του διοικητικού της συμβουλίου, στήριξε την δομή υγείας που υπάρχει εδώ, το Κέντρο Υγείας, σε συνεργασία με τη χορηγό εταιρεία Μασούτης και με δικά της χρήματα. Δηλαδή και της ΠΕΔ. Στήριξε το δήμο μας, εδώ της περιοχής, για να θέσει σε λειτουργία το αγροτικό ιατρείο Προμάχων, με πόρους και της Περιφερειακής Ένωσης και του Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης. Ενισχύσαμε οικονομικά και την Ιερά Μητρόπολη Εδέσσης - Πέλλης και Αλμωπίας, προς εκπλήρωση του σημαντικού κοινωνικού, προνοιακού και φιλανθρωπικού της έργου. Στον τομέα του πολιτισμού, σε συνεργασία με το «ΔΙΑΖΩΜΑ», σωματείο του οποίου Πρόεδρος είναι ο κύριος Μπένος, χρηματοδοτήσαμε και δημιουργήθηκε το ντοκιμαντέρ «Μακεδονία Μούσα Πολύτροπος. Οι χώροι θέασης και ακρόασης την αρχαία Μακεδονία». Έγινε αναπαραγωγή σε χιλιάδες αντίτυπα και στάλθηκε σε όλα τα σχολεία της Κεντρικής Μακεδονίας και προβλήθηκε τηλεοπτικά. Βοά από τα σπλάχνα της η Μακεδονική γη, φωνάζουν, μιλάνε οι πέτρες, οι επιγραφές, τα μάρμαρα, τα μνημεία, στην Πέλλα, τις Αιγές, στη Μίεζα, στη Βεργίνα, στο Δίον, στη Θεσσαλονίκη και εσχάτως στην Αμφίπολη και οι λίθοι κεκράζονται. Ενισχύσαμε οικονομικά και στηρίξαμε με κάθε τρόπο και συνεχίζουμε να το πράττουμε, την αρχαιολογική ανασκαφή στην Αμφίπολη, η οποία πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα.

Συντηρήσαμε το Πολιτιστικό Κέντρο στο Γάζωρο Σερρών. Συντηρήσαμε το Σχολαρχείο, κτίριο νεοκλασικό του 1906, στον Εμμανουήλ Παππά Σερρών. Εκδώσαμε βιβλία για την κατάσταση της τοπικής αυτοδιοίκησης πριν την απελευθέρωση 1912 - 1913 και μετά, κατά τα πρώτα χρόνια της απελευθέρωσης στην περιοχή της Νάουσας. Στηρίξαμε οικονομικά τη μεγάλη έκθεση του μεγάλου ζωγράφου διεθνούς φήμης από τη Βέροια, του αείμνηστου Βαρλάμη με τίτλο «Στα βήματα του Αποστόλου Παύλου». Στηρίξαμε τον απανταχού Ελληνισμό. Τη Θεολογική Σχολή της Χάλκης στην προσπάθεια της συντήρησης της ιστορικής βιβλιοθήκης, πριν την επισκεφθεί την περιοχή ο Πρωθυπουργός, πρόπερσι. Και την επαναλειτουργία των Ελληνικών σχολείων στην Ίμβρο, που επαναλειτούργησαν. Βοηθήσαμε στην καλλιέργεια και συντήρηση και διάδοση της λαϊκής πολιτιστικής μας παράδοσης και κληρονομιάς. Σας ανέφερα ένα μόνο μικρό τμήμα του έργου μας στον τομέα του πολιτισμού και εδώ τοπικά ότι με τις μικρές μας δυνάμεις κάναμε. Όχι προς επίδειξη αγαπητοί μου. Όχι, προς Θεού. Ούτε λόγω ψηφοθηρικής ιδιοτέλειας ευρισκόμενοι εν' όψει προεκλογικής περιόδου, αφού εδώ σήμερα εκτός από μένα, κανένας άλλος δεν ψηφίζει στο δήμο μου. Έχετε χιούμορ αντιλαμβάνομαι. Αλλά για να αποδείξουμε για μία ακόμη φορά ότι η τοπική αυτοδιοίκηση που άντεξε στην κρίση, στήριξε τον πολιτισμό, τον πολιτισμό εν ευρεία εννοία. Κατ' εμέ στη μεγάλη αγκαλιά του πολιτισμού εντάσσεται και η παιδεία και ο αθλητισμός. Αν ο πολιτισμός, μιλάω με την κλασική έννοια, είναι το αποτέλεσμα, "ισμος" δείχνει την προέλευση, με σημείο αναφοράς την πόλη και τον πολίτη, είναι το αποτέλεσμα της καλής λειτουργίας της πόλεως, με την έννοια της πόλεως - κράτους, τότε δείκτες εξέχοντες της καλής λειτουργίας ενός κράτους είναι η παιδεία της και ο αθλητισμός της. Στην περίοδο της οικονομικής κρίσης και κλείνω με αυτό και ενώ βιώνουμε τις δυσμενείς συνέπειές της, με την φτωχή έως ανύπαρκτη παρουσία του κράτους στον πολιτισμό και τον

αθλητισμό, σκεφτείτε τι θα συνέβαινε αν η αυτοδιοίκηση δεν ήταν θετικά παρούσα. Ρητορικό είναι το ερώτημα, την απάντηση ας τη δώσει ο καθένας και η κάθε μία μέσα του και μέσα της, μόνος του, μόνη του, μόνη της. Καλή επιτυχία στις εργασίες μας. Σας ευχαριστώ που μας ακούσατε και καλωσήρθατε.

I. ΛΥΜΠΕΡΗΣ: Πάει σύντομα ο χρόνος και κυρίως λόγω απουσιών, οπότε κάνω την εισήγηση εγώ για να έχουμε στο κυρίως έργο που είναι του συνεδρίου, να έχουμε χρόνο όλοι οι εισηγητές, αλλά και οι παρόντες να συζητήσουμε. Επομένως συνεχίζω εγώ.

Αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι, κύριε Σεβαστέ δε σε κατάλαβα καλά. Παλιός γνώριμος μου είστε, από δήμαρχος Αμαλιάδος, τότε που σχεδιάζαμε τι θα κάνουμε με το στάδιο και γενικά με τον αθλητικό χώρο. Αγαπητές φίλες και φίλοι, όπως είπα πριν, αποφασίσαμε πως πρέπει να κλείσουμε αυτή την δημοτική περίοδο, την τετραετία, με ένα συνέδριο που θα αποτιμήσει πιστεύω μέσα από τις εισηγήσεις, αλλά και τις τοποθετήσεις όλων μας, αυτή την περίοδο, όχι μόνο ξορκίζοντας το συνεχώς επαναλαμβανόμενο απόφθεγμα θα έλεγα, της Ένωσης Δήμων Ελλάδος και των αυτοδιοικητικών πρώτου βαθμού, ότι η Ελλάδα είναι συγκεντρωτικό κράτος, ότι στην Ελλάδα δυστυχώς ότι και να κάνουμε προσκρούει στην Αχαρνών, στην Αριστοτέλους, στη Μπουμπουλίνας ή ξέρω γω πού αλλού είναι οι κεντρικές διοικήσεις των υπουργείων και της χώρας και ξεφεύγοντας από αυτό να προχωρήσουμε όχι γενικόλογα, αλλά εμπειρικά ο καθένας μας, λιγότερο ή περισσότερο έχουμε ζήσει στους τόπους μας, τα θέματά μας, τα ζητήματά μας, μήπως και από αυτά βγει κάτι το οποίο στην επόμενη περίοδο της χώρας, θα μπορέσει να προχωρήσει ένα βήμα παραπέρα την υπόθεση και του πολιτισμού και του αθλητισμού. Λυπάμαι που απουσιάζει σήμερα η πολιτεία. Και δεν απουσιάζει η Υπουργός, που εντάξει, Υπουργός είναι κάτι έχει. Απουσιάζει και ο όποιος εκπρόσωπος της. Αλλά απουσιάζει και ένα μήνυμα. Στείλε μας τουλάχιστον ένα χαρτί κυρία Υπουργέ και πες μας ότι, είσαι

μαζί μας και ότι εν πάση περιπτώσει, ό,τι θέλεις. Ο πρόεδρος της ΚΕΔΕ, έχει ανταποκριθεί ο Γιώργος ο Πατούλης, σε όλες προτάσεις που του έχουμε κάνει, με κορύφωση τη συνεδρίαση της επιτροπής πέρσι και την εμφάνισή της ΚΕΔΕ και του συμβουλίου της, με συνεδρίαση στην Αρχαία Ολυμπία, όπου εκεί κάναμε μία εμβληματική θα έλεγα κίνηση ως Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος και συνχρηματοδοτήσαμε και συμμετείχαμε στην Ολυμπιακή Εκεχειρία, που για πρώτη φορά παρουσίασε ο δήμος Αρχαίας Ολυμπίας, έτσι με τέτοια εξωστρέφεια και την εγκαθίδρυσε κύριε Θέμελη, θεωρώντας ότι είναι το κορυφαίο θεσμικό γεγονός της χώρας, μετά την αφή της Ολυμπιακής Φλόγας, η Ολυμπιακή Εκεχειρία όπως την παρουσιάσαμε. Για αυτό είπαμε ότι η ΚΕΔΕ πρέπει, η Κεντρική Ένωση δηλαδή και το συμβούλιο της, να ξεκινήσει από κει μία σειρά, όχι μόνο συμπαρουσίασης συνεδρίων ανά τη χώρα σε διάφορους τόπους, αλλά συμμετοχή ειδική. Βέβαια δεν πέτυχε απόλυτα. Εγώ θα ήθελα να είναι όλοι οι δήμαρχοι της χώρας και ιδίως οι δήμαρχοι των πρωτευουσών σε εκείνη την τελετή πέρσι. Δεν πέτυχε απόλυτα αλλά πιστεύω ότι στο μέλλον θα έχουμε καλύτερα αποτελέσματα. Για να πετύχουμε αυτό που λέμε αποκέντρωση, δηλαδή να πάρουν οι τοπικές κοινωνίες ουσιαστικά τις δράσεις στα χέρια τους, πρέπει και η ίδια η Κεντρική Ένωση Δήμων να το δείξει αυτό και να μην το ζητάει μόνο από την πολιτεία. Σας είπα το παράδειγμα της Αρχαίας Ολυμπίας, που προσπαθήσαμε πέρσι. Για να πετύχει αυτό, πρέπει να κατοχυρωθεί θεσμικά. Υπάρχει μεγάλος δρόμος σε αυτό. Παραδείγματος χάρη θυμάμαι ότι, όταν ήθελα στην αρχαία Ήλιδα να προχωρήσω, δίπλα από το αρχαίο θέατρο να στήσω ένα νέο θέατρο, ξύλινο, χωρίς να προσβάλλει το περιβάλλον κ.λπ., για να εξυπηρετηθεί ο θεσμός του φεστιβάλ της Αρχαίας Ήλιδας, τον οποίο επί δεκάξι χρόνια αυστηρά κράτησα, με παραστάσεις αρχαίου θεάτρου. Χωρίς βιολιά και νταούλια, χωρίς όλα αυτά τα νεοελληνικά. Όχι ότι τα υποτιμώ και τα προσβάλλω, αλλά υπάρχουν άλλοι χώροι να τραγουδήσει

ξέρω γω, ο φίλος μου ο τάδε τραγουδιστής ή ο οποιοσδήποτε. Ο Σάκης Ρουβάς ας πούμε. Και όχι το αρχαίο θέατρο της Ήλιδας. Δεν έγραψα εισήγηση σήμερα, για να πω τα γενικά, αυτά που είπαμε και στο συνέδριο της Καβάλας πριν από τέσσερα χρόνια, αυτά που είπαμε το 2005. Τα λέμε, τα ξαναλέμε και τα ξαναλέμε. Είναι γεγονός όμως ότι, πρέπει να αλλάξει, πρέπει να αναπροσδιοριστεί η θέση μας για τον πολιτισμό, αλλά και για τον αθλητισμό στη χώρα και ο λόγος είναι ότι, η χώρα αλλάζει. Η χώρα δέχεται μεταναστευτικά ρεύματα και θα δεχτεί στο μέλλον όσο και αν αντιστέκονται κάποιοι, είναι θέμα βιολογικό, κάποιοι άνθρωποι για να ζήσουν, να εμφανιστούν στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο και να μείνουν στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο, ό,τι και να τους χτίσουμε, ό,τι και τοίχοι, ό,τι και σύρματα. Άρα, με δεδομένο αυτό, πρέπει όλοι να αναπροσδιοριστούμε στο πώς θα είναι ο πολιτισμός μας, αυτό που λέμε πολυπολιτισμικός πια, από ένα σημείο και μετά. Και βέβαια και στον αθλητισμό τα ίδια. Κάποιοι ξέρω εγώ προσέβαλαν τον Γιάννη Αντετοκούντο πριν γίνει αστέρας και με τα media αποκτήσει αυτή τη φήμη βάνουσα και έδειξαν ένα ρατσισμό, ο οποίος εύκολα μπορεί να καταπολεμηθεί με τέτοια παραδείγματα, από όσους λέμε ότι είμαστε αντιρατσιστές. Το λέμε. Δεν ξέρω πόσο είμαστε και πόσο συνειδητά το βιώνουμε αυτό. Είπα ένα παράδειγμα, δεν θέλω να ξεφύγω στα γενικά. Θα πιάσω ένα οδοιπορικό όσο πιο σύντομα μπορώ που αφορά τη ζωή μου, το βίωμά μου σα δήμαρχος από το 1999 - 2000, μέχρι και σήμερα. Πώς προσέγγισα το θέμα του πολιτισμού, του αθλητισμού. Είχα την ευτυχία να γεννηθώ και να ζήσω σε ένα τόπο που παλιά ήταν η αρχαία Ήλιδα. Η αρχαία Ήλιδα ήτανε μία πόλη - κράτος η οποία εμπνεύστηκε με τον βασιλιά της τότε, μία χιλιετία πριν από τη γέννηση του Χριστού, προ Χριστού, και το 770 πΧ, διοργάνωσε τους Αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες. Οι πανέλληνες δηλαδή, από όλο τον τότε γνωστό κόσμο ευρίσκονταν και έκαναν αυτούς τους αγώνες, με τα αγωνίσματα, να μην τα λέω τώρα και πιάνω χρόνο. Ο όρος αθλητισμός προήλθε από αυτό τον

τόπο. Από ένα βασιλιά, τον Αέθλιο, έγινε άθλος, και επικράτησε στον πλανήτη και στην υφήλιο ο όρος άθλος και αθλητισμός. Σε αυτό το χώρο δημιουργήθηκε η Αρχαία Ολυμπία όπου γίνονταν οι αγώνες του. Ήταν το επίνειο, το ιερό της Ήλιδας, τη περισσότερη περίοδο. Κάποιο διάστημα το κατέλαβαν η αρχαία Πίσα με τους Σπαρτιάτες, αλλά εν πάση περιπτώσει οι αγώνες τον περισσότερο καιρό, τους αιώνες αυτούς ήταν υπό την αρχαία Ήλιδα που ήταν και ανοχύρωτη πόλη. Δεν χρειαζόταν οχυρά, γιατί κατοχύρωσε και εμπνεύστηκε την Ολυμπιακή Εκεχειρία, την κατάπαυση δηλαδή των πολέμων, κατά τη διάρκεια που γίνονταν οι αγώνες και με όπλο αυτό προσπαθούσε να επιβιώνει εν μέσω των πολέμων εκείνης της εποχής. Βλέπομε λοιπόν ότι αξίες, θεσμοί - αξίες τόσες χιλιετίες πια, αιώνες επί αιώνων, σήμερα παίρνουν τη δική τους έννοια και ζητούν τη δική τους εφαρμογή στο σημερινό κόσμο. Έπιασα λοιπόν τότε σα Δήμαρχος, το 2000 και είπα ότι πρέπει να φτιάξω το χάρτη αυτού του τόπου, να δω την ιστορία του σε αδρές γραμμές και σε λεπτομέρεια μετά, και να προχωρήσω σε υποδομές και σε εκδηλώσεις θεσμούς, που θα αντιπροσώπευαν και θα καλλιεργούσαν την παραγωγή πολιτισμού στη σύγχρονη περίοδο. Προχωρήσαμε και φτιάξαμε ένα αρχαιολογικό μουσείο, που δεν υπήρχε αυτή την πόλη και προχωρήσαμε και φτιάξαμε ένα θέατρο, αφού αναστηλώσαμε το παλιό χωματίνο θέατρο που υπήρχε, για να μην καταστρέφεται, ξύλινο θέατρο δίπλα. Σκάψαμε και βρήκαμε ένα προϊστορικό μνημείο, το αποτυπώσαμε, το δώσαμε και πάνω το καλύψαμε, το στήσαμε το ξύλινο θέατρο. Δεν είναι ώρα να σας περιγράψω την βάσανο που υπέστην για να διεκπεραιώσω αυτά τα πράγματα. Εγώ πλήρωνα σα Δήμαρχος, οι δημότες πληρώνανε για να γίνουν αυτά, αλλά υπήρχε μία κεντρική διοίκηση η οποία μας έστηνε από εμπόδιο σε εμπόδιο για να προχωρήσουμε. Εν πάση περιπτώσει στο τέλος τα καταφέραμε. Πληρώναμε, τα μεταβιβάσαμε με συμβολαιογράφους, για να προχωράει μετά από οχλήσεις μας και πιέσεις μας, το Υπουργείο με την εκπροσώπησή του και με την

οργάνωσή του να κάνει αυτά τα πράγματα. Δημιουργήσαμε και συνεχίσαμε ένα πολύ ωραίο φεστιβάλ διδάσκοντας αρχαίο θέατρο και κυρίως βάλαμε τα παιδιά, βάλαμε τα σχολεία να κάνουν τους δικούς τους διαγωνισμούς με παραστάσεις αρχαίου θεάτρου, για να μπορούμε να τα μυήσουμε σε πείσμα και κόντρα όποιων θέλουν να αποβάλουν, είτε τα αρχαία ελληνικά, είτε την επαφή με τα αρχαία κείμενα, σε πείσμα όλων αυτών που προσπαθούσαμε, όσο μπορούσαμε με εμπνευσμένους δασκάλους και κάνουμε μέχρι σήμερα παραστάσεις σχολικές με αρχαίο θέατρο. Είχαμε ένα στάδιο, όπως έχουνε όλες οι επαρχιακές πόλεις. Μία πόλη 20.000. Σκεφτήκαμε ότι δεν μπορεί αυτός ο τόπος που δημιούργησε την έννοια του αθλητισμού, να μην έχει ένα αξιοπρεπές αθλητικό συγκρότημα. (...) και στον κύριο Σεβαστή για το στίβο, κάναμε για πρώτη φορά ταρτάν τότε με 10 διαδρομές. Γίναμε και σε άλλους πολλούς, μας ευνόησε η συγκυρία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, μπήκαμε σφήνα παρότι δεν είμαστε πρωτεύουσα νομού σε εκείνη την Ολυμπιακή επιτροπή, με την κυρία Αγγελοπούλου, πήραμε 1.000.000. Δημιουργήσαμε τρία γήπεδα. Δύο ποδοσφαίρου, κυρίως και βοηθητικό. Ένα μικρό για παιδιά μέχρι 12 ετών, γήπεδο με χλοοτάπητες και δημιουργήσαμε και δύο κλειστά γήπεδα. Δημιουργήσαμε πρότυπα και καταφέραμε η μία ομάδα του μπάσκετ, από πανευρωπαϊκούς αγώνες που κάναμε παιδών, εφήβων, κ.λπ., σε όλη τη διάρκεια αυτές, να φτάσει να είναι η πρώτη επαρχιακή ομάδα μη πρωτεύουσας, στην Basket League, στην Α1 κατηγορία του μπάσκετ. Θα μου πείτε, τι είναι αυτό. Ήταν ένα πρότυπο για τα παιδιά, τα εκατοντάδες παιδιά που λειτουργούσαν εκεί. Το συγκρότημα αυτό σήμερα έχει φτάσει να έχει και μία πισίνα ολυμπιακών διαστάσεων, με δέκα διαδρομές, με κύριο θέμα ότι αυτή η πισίνα δεν καίει καθόλου πετρέλαιο για να ζεστάνει το νερό. 1.250 κυβικά νερό, ζεσταίνουν με ήλιο, με ένα ηλιακό πάρκο που έχουμε φτιάξει, με γεωθερμία από δύο γεωτρήσεις. Είναι πρότυπη εφαρμογή πανευρωπαϊκώς αυτή. Επί

της ουσίας μειώνει το κόστος θέρμανσης της πισίνας κατά 70% - 75%. Πολύ μεγάλο κέρδος σε ό,τι αφορά την οικονομία, αλλά κυρίως και ως αποτύπωμα ενεργειακό, αφού δεν έχει καθόλου διοξείδιο στην ατμόσφαιρα. Γιατί σας τα λέω αυτά. Σας τα λέω για να πω ότι αν υπάρχει το πείσμα κάποιων ανθρώπων, μπορούν να ξεπεραστούν δυσκολίες τεράστιες σε αυτή τη χώρα που εγείρονται και να υπάρξει αποτέλεσμα. Όμως έφτασαν αυτά; Το τελευταίο που κάναμε ήταν, σταχυολογώ κάποια έργα υποδομών μεγάλα που σας παρουσιάζω τώρα, κόστους πολλών εκατομμυρίων ευρώ. Αυτό που σας είπα για το στάδιο όλο, πρέπει να έχει προσεγγίσει τα 10.000.000 ευρώ. Αυτό που σας είπα για το μουσείο στην αρχαία Ήλιδα, συστηματικές ανασκαφές κ.λπ., πάλι το ίδιο. Το τελευταίο λοιπόν ήταν ένα θέατρο, ένα μίνι Μέγαρο Μουσικής ας το πούμε, που εγώ το ήθελα, με σχεδιασμό που κάναμε από το 2000, ως ένα δημοτικό περιφερειακό θέατρο που θα φτιάξουμε μαζί με δημοτική πινακοθήκη. Έγινε στο χώρο που ήταν οι φύλακες, παλιές φυλακές, κράτησε τα κτίρια τα νεοκλασικά που υπήρχαν και κάποια στοιχεία από τα κελιά των φυλακών και στην αυλής του δημιουργήθηκε ένα νέο κτίσμα, το συνδύασαν οι αρχιτέκτονες, όπου είναι ένα θέατρο περίπου 500 θέσεων, που σκοπό έχει όπως και το κολυμβητήριο, να συγκεντρώσει τον πληθυσμό του νομού 150.000 κατοίκων, όπου οι ομάδες Μουσικές και Θεατρικές θα μπουν εκεί, γιατί έχουν χώρους για παραστάσεις, για σκηνικά, για κοστούμια, για μακιγιάζ, κ.λπ., όλες αυτές οι ομάδες να λειτουργήσουν και να δημιουργήσουν τον πολιτισμό της εποχής μας, τον πολιτισμό και σε μουσική και σε θέατρο. Φτάνουν αυτά; Σε κάποιο ας πούμε Δήμαρχο, που είχε μανία να κυνηγάει και να φτιάχνει έργα. Δεν φτάνει αν δεν λειτουργήσουν. Λείπει η οργάνωση και λειτουργία τους, γιατί Έλληνες είμαστε, ο ένας όταν γινόμαστε δύο υποβλέπει πολλές φορές τον άλλον και δημιουργείται αυτό το μεγάλο ζήτημα της συνεργασίας και του συναγωνισμού αντί ανταγωνισμού. Η μία ομάδα ανταγωνίζεται και

υποβλέπει την άλλη, κ.λπ. Νομίζω, δεν προλάβαμε εκεί στο 2013-2014 ότι ο θεσμός των κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων, είναι ένας θεσμός που μπορεί να μας καλύψει σε όλα αυτά. Και στο θέμα του πολιτισμού με τα θεατρικά, μουσικά δρώμενα κ.λπ., και στο θέμα του αθλητισμού με όλες αυτές τις ομάδες. Τι θα είναι αυτό; Αυτό θα είναι ουσιαστικά μία οργάνωση η οποία δεν θα έχει στόχο και στοχοθέτηση το κέρδος, το πώς θα βγάλουμε λεφτά όπως οι διάφοροι επιχειρηματίες, για να τα βάλουμε στην τσέπη μας και ξέρω γω, τι να τα κάνουμε. Γιατί ξέρετε, σε αυτές οι επιχειρήσεις τα κέρδη ανατοποθετούνται μέσα σε αυτά και κυρίως αυτές οι επιχειρήσεις έχουν τον λιγότερο δυνατό αριθμό εργαζομένων που θα παράγουν το έργο σαν εργασία και ωράριο και πολλούς εθελοντές. Οι εθελοντές θα είναι εκείνοι που θα έχουν τα παιδιά τους, είτε να αθλούνται, είτε να παράγουν θέατρο, μουσική, κ.λπ. ομάδες τέτοιες και όποιοι άλλοι είναι ευαισθητοποιημένοι με τον οποίο τομέα αυτό. Αυτό λοιπόν είναι ένα μεγάλο ζητούμενο. Αυτό είναι ένα μεγάλο ερώτημα. Υπάρχει αρκετά ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο σήμερα. Τότε εμείς φτιάχνουμε σχέδια για να τα προτείνουμε, πριν από 5 - 6 χρόνια για να τα προτείνουμε στην κεντρική διοίκηση, σήμερα είναι προχωρημένο, η Ευρώπη το έχει αυτό από δεκαετίες, άρα λοιπόν καλές πρακτικές από αυτά απομένει να πάρουμε, να τις εφαρμόσουμε, να τις τοποθετήσουμε το χώρο και στις κοινωνίες που βρισκόμαστε, για να έχουμε αποτελέσματα. Δεν θέλω να σας κουράσω λέγοντας άλλα πράγματα. Εγώ νομίζω ότι αυτά έπρεπε να θέσω ως προβληματισμό. Να μιλήσουν άνθρωποι οι οποίοι έχουν ζήσει, έχουν μελετήσει και έχουν γνώση σε πολλά από αυτά τα επιμέρους ζητήματα. Παρουσίασα απλουστευμένα ίσως, υπεραπλουστευμένα ένα οδοιπορικό ως στόχο που θα έβλεπα εγώ ότι μπορούμε να έχουμε εμείς οι Δήμαρχοι και οι δημοτικές αρχές, αλλά και γενικά τα δημοτικά συμβούλια σε κάθε τόπο, ο οποίος βήμα με το βήμα θα μας δίνει όπλα και εφόδια, για να πολεμήσουμε

τον κεντρικό συγκεντρωτισμό, όπου όλες οι ελληνικές μας κυβερνήσεις αλληλοδιάδοχα μας μιλούν για αποκέντρωση, αλλά αποκέντρωση δεν βλέπουμε. Αυτό πετυχαίνεται μόνο πολεμώντας το, μόνο με αγώνα και μόνο βάζοντας συμμετοχούς τους κατοίκους, τους δήμους, δηλαδή τους κατοίκους της κάθε περιοχής. Αν ο Αμαλιαδίτης, αν ο Ολύμπιος, καταλάβει ότι είναι ιδιοκτησία του, υπό την έννοια της διαχείρισής της για την κοινωνία την τοπική η Αρχαία Ολυμπία, η Αρχαία Ήλιδα, τα Λουτρά Πόζαρ, τότε θα είναι μεγιστοποιημένη η δύναμη της συμμετοχής του και βέβαια πολύ καλύτερα τα αποτελέσματα.

Σας ευχαριστώ πολύ και καλή συνέχεια να έχουμε στο συνέδριό μας.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ένα σύντομο χαιρετισμό ο Αντιπρόεδρος μας, ο Βαγγέλης ο Μπαρμπάκος.

Ε. ΜΠΑΡΜΠΑΚΟΣ: Φίλες και φίλοι, αγαπητοί συνάδελφοι, θέλω να σας καλωσορίσω στο θεματικό συνέδριο της ΚΕΔΕ με αφορμή τον πολιτισμό. Επιτρέψτε μου όμως πριν απευθυνθώ στο Σώμα του συνεδρίου, να απευθυνθώ στα μέλη της επιτροπής πολιτισμού και να εξηγήσω ότι παρά την όποια γκρίνια είχαμε στις συνεδριάσεις της επιτροπής, για το τι θα κάνουμε ως επιτροπή, τι θα πράξουμε και απευθυνόμενος στη Δήμαρχο της Σκύδρας, όπως είχαμε δεσμευτεί, είμαστε σήμερα εδώ, είμαστε στο νομό σας. Θέλω να ξέρετε ότι Το για να βρεθούμε σήμερα εδώ, είναι μία απόφαση ομόφωνη της επιτροπής πολιτισμού της ΚΕΔΕ. Τη διευρύναμε, θέλω να ευχαριστήσω παρότι η περίοδος είναι προεκλογική και πολλοί από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου έχουν μπει σε ρυθμούς εκλογών, να ευχαριστήσω τους συναδέλφους από το διοικητικό συμβούλιο της ΚΕΔΕ που είναι σήμερα παρόντες. Τον κύριο Δημήτρη Μπίρμπα, υποψήφιο Δήμαρχο Αιγάλεω. Το Μπάμπη το Δημαρχόπουλο, που ήρθε αργά το βράδυ από την Ξάνθη, τον Δήμαρχο της Ξάνθης. Το Δημήτρη το Τζαχρήστα, το Δήμαρχο του Δομοκού. Το συνάδελφο τον Απόστολο το Λουλουδάκη και

κάποιους που ακόμα είναι σε αναμονή. Είμαστε στην αναμονή γιατί έρχονται. Σε όλους αυτούς θέλω να ευχηθώ και καλή επιτυχία να έχουν ως παρατάξεις, και ως πρόσωπα και ως παρατάξεις στις δημοτικές εκλογές. Θέλω εδώ και επειδή στην ουσία θα μπορούμε σε λίγο του συνεδρίου, να ευχαριστήσω αυτούς που αποτέλεσαν την ψυχή αυτής της επιτροπής, τα τεσσεράμισι τελευταία χρόνια και θέλω να κάνω μια ιδιαίτερη αναφορά στη Γιώτα τη Γαζή, πρώην Δήμαρχο, το στέλεχος, η ψυχή και η καρδιά της... και θα ήθελα ένα χειροκρότημα για την κυρία Γαζή, καθώς επίσης και για την αναπληρώτρια Γενικό Διευθυντή της ΚΕΔΕ, την κυρία Λουκάκη, που χάρη σε αυτούς είμαστε σήμερα εδώ. Ταυτόχρονα δεν μπορούμε να αφήσουμε απέξω όλους τους συνεργάτες της ΚΕΔΕ και όλους εσάς που σήμερα μας τιμήσατε. Όμως, επειδή γκρίνια δεν εισπράττουμε μόνο από τα μέλη, αλλά και ως διοίκηση, επειδή είμαι πολλά χρόνια στο διοικητικό συμβούλιο της ΚΕΔΕ και είναι η δεύτερη θητεία που είμαι στην επιτροπή πολιτισμού, θέλω να γκρινιάξω και εγώ με τη σειρά μου και να γίνει γνωστό για μία ακόμα φορά ότι, στην αρχή κάθε περιόδου της ΚΕΔΕ, υπάρχει έντονος συνωστισμός ποιοι θα μετέχουν στις επιτροπές. Και η πίεση για το πώς θα κάνουμε ένα συνέδριο ή μια συνεδρίαση της επιτροπής στην επαρχία είναι έντονη, όταν φτάνει η στιγμή, λυπάμαι αλλά τους ψάχνουμε. Αυτή η επιτροπή λοιπόν, κλείνοντας θέλω να σας πω έχει επιτελέσει ένα έργο, ίσως όχι όσο θα μπορούσε, γιατί οι συνθήκες, τα δεδομένα, ήταν παράξενα, ήταν λίγο περίεργα, ήταν ο εκλογικός νόμος, ήταν μία σειρά από θέματα που έπρεπε να αναδειχθούν και πήγαν πίσω τη λειτουργία όχι μόνο αυτής της επιτροπής, αλλά και όλων σχεδόν των επιτροπών. Θέλω να μοιραστώ μαζί σας ότι, στις προθέσεις αυτής της επιτροπής ήτανε να φτιάξουμε, να πραγματοποιήσουμε ένα θεματικό συνέδριο δύο επιτροπών. Της επιτροπής αθλητισμού και της επιτροπής τουρισμού, πολιτισμού και τουρισμού, έτσι ώστε να κάνουμε ένα συνέδριο και που θα ελπίζω να το πραγματοποιήσει η επόμενη

επιτροπή πολιτισμού, που θα αφορούσε τον πολιτιστικό τουρισμό. Είχαμε ετοιμάσει και τις θεματικές ενότητες, τους εισηγητές, όμως αυτό θα το αφήσουμε προίκα για την επομένη, στην επόμενη περίοδο, για αυτούς που θα στελεχώσουν τις επόμενες επιτροπές. Εδώ, να ευχαριστήσω το Δήμαρχο και να εξηγήσω για ποιους λόγους κατ' ιδίαν είμαστε σήμερα εδώ και ποιους επιπλέον λόγους. Να ευχαριστήσω το Δήμαρχο της ΠΕΔ, τον πρόεδρο της ΠΕΔ Κεντρικής Μακεδονίας, το Λάζαρο, με τον οποίο μας συνδέουν κοινοί αγώνες, κοινές προσπάθειες, και η θητεία μας οχτώ χρόνια στο διοικητικό συμβούλιο της ΚΕΔΕ και της ΚΕΔΚΕ, και σε όλους εσάς να σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας. Να είστε καλά και εύχομαι να πάνε όλα καλά. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ι. ΛΥΜΠΕΡΗΣ): Σταύρο ήρθε η στιγμή, καλούμε στο βήμα τον κύριο Σταύρο Μπένο, Πρόεδρο του σωματίου ΔΙΑΖΩΜΑ, τέως Υπουργό Πολιτισμού και όχι μόνο. Είπα, όχι μόνο. Θα σας πω ότι ο Σταύρος είναι αυτουργός που έμπλεξα με αυτή την ιστορία την αυτοδιοίκηση. Τα αποτελέσματα που είδα από το Δήμαρχο Σταύρο Μπένο, ο ηθικός αυτουργός ναι, με έβαλαν στη βάσανο της αυτοδιοίκησης.

Σ. ΜΠΕΝΟΣ: Θα ξεκινήσω από δω και μετά θα συνεχίσω από άλλο σημείο να σας βλέπω καλύτερα.

Λοιπόν, καταρχήν σας ευγνωμονώ για αυτή την πρόκληση. Αισθάνομαι όπως αισθάνεται κανείς όταν μπαίνει στο σπίτι του. Χαίρομαι που οι πολίτες όπου με συναντούν δεν με λένε ούτε Υπουργό, ούτε ΔΙΑΖΩΜΑτικό, με λένε Δήμαρχο. Χαίρομαι γιατί αυτό τον πολιτισμό και αυτή την αισθητική αυτού του υπέροχου θεσμού, που δεν τον εκτιμάμε τόσο όσο τον υπηρετούμε, αλλά πολύ περισσότερο όταν αρχίζουμε να απομακρυνόμαστε, είναι όπως οι μεγάλοι έρωτες. Όταν είμαστε μέσα δεν τις πολύ καταλαβαίνουμε, μετά τους αναπολούμε. Αλλά ευγνωμονώ και τη ζωή που με έκανε πάντα να έχω ως σύμβολο αισθητικό, πνευματικό και βιωματικό, αυτό το σπουδαίο θεσμό. Να μην κάνω και εγώ

αναφορές προσωπικές, σας ευχαριστώ όλους από την καρδιά μου για αυτήν την πρόσκληση σήμερα. Εγώ για να ανταποδώσω αυτήν την τιμή κάθισα με τον Ευδόκιμο, με τον Ευδόκιμο, ο Ευδόκιμος είναι στέλεχος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ, είναι ο μάγος των πολυμέσων. Το σωματείο κάνει απίστευτες εφαρμογές, είναι πραγματικά μάγος ο Ευδόκιμος. Ένα νέο παιδί γεμάτο πάθος για εφαρμογές γύρω από τα μνημεία της πατρίδας μας, θα έχουμε μία συν παρουσίαση, θα με βοηθήσει στην τεχνολογία για να είμαστε καλύτεροι. Εγώ αυτό που σας υπόσχομαι είναι ότι θα αποθέσω σήμερα εδώ μπροστά σας, ένα φορτίο πνευματικό και βιωματικό τεσσάρων δεκαετιών, γιατί εξελέγην Δήμαρχος το 1978, έχω κλείσει ήδη 40 χρόνια. Λοιπόν, θέλω πριν όμως σας μιλήσω για το “ΔΙΑΖΩΜΑ” να σας μιλήσω για την αυτοδιοίκηση. Πέντε λεπτά, όχι παραπάνω. Μάλιστα αξιοποιώ το χρόνο που κερδίσαμε, έτσι; Η αυτοδιοίκηση με τα δικά μου μάτια, με τη δική μου ψυχή, με τις δικές μου ευαισθησίες, στη μεταπολίτευση έχει διαγράψει τέσσερις κύκλους, τέσσερις κύκλους. Έτσι εγώ κωδικοποιώ τα πράγματα. Κύκλος 1ος: Μετά τα συντρίμια της Χούντας και με όχημα, εγώ θα ήθελα να σας παρακαλέσω για την ησυχία κυρίως πίσω. Σας κάνω έκκληση, σας κάνω έκκληση να... να κλείσουμε την πόρτα πίσω; Και θα μου επιτρέψετε τα κινητά τηλέφωνα να το απενεργοποιήσουμε, για να απολαύσουμε έτσι αυτή τη μέθεξη σήμερα. Δεν ακούγεται το μικρόφωνο; Καλώς, καλώς. Μετά λοιπόν το σύνταγμα, είναι και επίκαιρο τώρα, γιατί υπάρχει η συζήτηση στη βουλή για το σύνταγμα και το άρθρο 102, άρχισε πια σιγά - σιγά να ξεφυλλίζεται η νεότερη ιστορία της αυτοδιοίκησης. Μετά λοιπόν το σύνταγμα αρχίζουν να παράγονται οι πρώτοι νόμοι, γιατί μέχρι τότε ξέρετε, τα πρώτα χρόνια, τα λίγα χρόνια, τα πρώτα μετά τη χούντα, η αυτοδιοίκηση ήταν ένας θεσμός με συνδικαλιστικά χαρακτηριστικά. Δεν την ξεχώριζες δηλαδή από το εργατικό κέντρο και από το βιομηχανικό επιμελητήριο της περιοχής, γιατί δεν είχε καμία αρμοδιότητα εκτός από τα σκουπίδια, δεν υπήρχε καμία σχέση,

εσείς δεν τα γνωρίζετε αυτά. Υπήρχε καταρχήν ο έλεγχος σκοπιμότητας και δεν υπήρχε ούτε σχέση, ούτε καμία δικαιοδοσία για τα πιο απλά πράγματα για την τοπική ανάπτυξη των δήμων και των κοινοτήτων. Αυτά σιγά - σιγά άρχισαν να αλλάζουν, στα μισά της δεκαετίας του 1970, πιο θεαματικά τη δεκαετία του 1980. Τη δεκαετία του 1980 έχουμε το πρώτο μεγάλο κεκτημένο της αυτοδιοίκησης. Είναι η σχέση της αυτοδιοίκησης με την τοπική ανάπτυξη. Όλα τα συνέδρια αν θα προστρέξετε τότε, θα δείτε ότι κυριαρχεί αυτό το θέμα. Πραγματικά, θα αναφερθώ μόνο σε μία προσωπικότητα, όχι λόγω πολιτικής παράδοσης, σας το λέω με μία πολύ νηφάλια αξιολόγηση, το οφείλουμε σε μεγάλο βαθμό, δεν θα μιλήσω για παρατάξεις, θα μιλήσω μόνο για ένα πρόσωπο, να το ξέρετε εσείς οι νεότεροι, είναι ο Γιώργης ο Γεννηματάς. Αυτή η μεγάλη φυσιογνωμία, αυτή η οικουμενική φυσιογνωμία, το λέω με μεγάλη συγκίνηση, μέσα σε δύομισι χρόνια, δεν μπορείτε να φανταστείτε πόσα πράγματα έγιναν εκείνη την περίοδο στην αυτοδιοίκηση. Κοιτάξτε όμως το παράδοξο. Αντί αυτή η μεγάλη κατάκτηση να γίνει ένα βάθρο, ένα όχημα για να κάνει μεγαλύτερες πτήσεις η αυτοδιοίκηση, έγινε μία μεγάλη θηλιά στο λαιμό της. Είναι τόσο ελκυστική αυτή η διαδικασία της τοπικής ανάπτυξης και η παραγωγή των έργων, που δεν άφησε αναπνοές για να δει τα επόμενα βήματα, που όλος ο κόσμος παραληρούσε. Γιατί στη δεκαετία του 1990 και μετά το νέο αιώνα και για 20 ολόκληρα χρόνια, μέχρι το 2010, έχασε την επαφή της με το διεθνές περιβάλλον, έχασε την επαφή της με τα κινηματικά χαρακτηριστικά της, αλώθηκε από τη γοητεία της εκτελεστότητας, αυτό οι θεωρητικοί το λένε ροπή στην εκτελεστότητα, που δεν μας αφήνει να δράσουμε πολιτισμικά και πνευματικά, και δεν είναι δίπλα της τα τρένα που περνούσαν. Τα τρένα της μοντέρνας αυτοδιοίκησης. Και αυτά τα τρένα της μοντέρνας αυτοδιοίκησης ήτανε, οι νέες θεωρίες του management, τρεις κατά σειράν. Η κλασική θεωρία στόχων, με διοίκηση δηλαδή με στόχους και αποτελέσματα, με δείκτες

αξιολόγησης. Τα βλέπετε εσείς πουθενά αυτά; Δεν υπάρχουν στην πατρίδα μας. Δεν υπάρχουν βεβαίως και στο κεντρικό κράτος. Η θεωρία της ολικής ποιότητας του δεν εφαρμόστηκε ποτέ και η κορυφαία θεωρία του management, η θεωρία της συναισθηματικής νοημοσύνης ούτε καν συζητείται στο δημόσιο διάλογο στην πατρίδα μας. Άρα, το μέγα θέμα της οργάνωσης, της μοντέρνας οργάνωσης, του ψηφιακού κόσμου, αλλά και η γοητεία και η χαρά που νιώθει για το μέγα θέμα της εξυπηρέτησης των πολιτών, είναι ένα πεδίο ακόμα που δεν έχει διερευνηθεί, και το λέω με πολύ, πολύ, πολύ μεγάλη πίκρα. Δεν απασχόλησε ποτέ ιδεολογικά, δεν απασχόλησε ποτέ πνευματικά συνολικά το Σώμα της αυτοδιοίκησης, εκτός από μεμονωμένα και σποραδικά περιστατικά. Και ερχόμαστε στον τέταρτο κύκλο, στην τέταρτη μεγάλη επανάσταση, η οποία τώρα συντελείται και συντελείται με επίκεντρο την Ευρώπη, για την οποία θα σας μιλήσω σήμερα, που αυτή η επανάσταση επίσης δεν έχει αγγίξει ακόμα τους θεσμούς του κράτους. Το κεντρικό κράτος πολύ περισσότερο και την αυτοδιοίκηση. Και αυτό θα το έλεγα μία λέξη, ολιστικά πρόγραμμα. Και μεταφέροντας αυτή την καινούργια, παγκόσμια, αλλά κυρίως ευρωπαϊκή, πνευματική βόμβα πραγματικά, θα την μετέφερα εάν μιλούσα για τους δήμους, στον ολιστικό δήμο. Για τον ολιστικό δήμο θα σας μιλήσω σήμερα. Αλλά δεν θα σας μιλήσω θεωρητικά, θα σας μιλήσω μέσα από τη νέα μου περιπέτεια που ξεκίνησε εδώ και πολλά χρόνια πίσω, το ΔΙΑΖΩΜΑ, που το ΔΙΑΖΩΜΑ για μένα είναι η κιβωτός της προίκας που συγκέντρωσα, που υπήρξε μέσα μου από όλες αυτές τις ευεργεσίες που δέχτηκα από τους πολίτες αυτής της χώρας, και προσπαθώντας να ανταποδώσει είμαι πια ένας απλός εθελοντής και χαίρομαι, και έχω έρθει σήμερα μαζί με τον μεγάλο μου μέντορα. Μέντορας μου μεγάλος όταν ήμουνα Δήμαρχος ήταν, ο αείμνηστος Γρηγόρης Διαμαντόπουλος, αυτός ο κορυφαίος πολεοδόμος. Μέντοράς μου τώρα κυρίες και κύριοι και θέλω να τον καλοδεχτείτε μετά από μένα, είναι ο σπουδαίος, ο κορυφαίος

αρχαιολόγος του πλανήτη. Ο Πέτρος Θέμελης. Ερχόμαστε τώρα μετά από αυτή την εισαγωγή, για να μπορέσω να υπερασπιστώ με πράξεις αυτά που ίσως φαίνονται λίγο βερμπαλιστικά, αλλά δεν είναι καθόλου και βλέπετε εδώ ότι θα σας μιλήσω για τη διαχείριση των μνημείων της φύσης και του πολιτισμού, ένα κατεξοχήν θέμα της αυτοδιοίκησης, που όμως δεν έχει μπει ακόμα στην καρδιά της. Δεν έχει μπει ακόμα στην ατζέντα της. Για να το ξεφυλλίσουμε να το δούμε. Πριν από αυτό, αμέσως είναι το βίντεο μετά Ευδόκιμη; Θα πρέπει να σας πω ότι το ΔΙΑΖΩΜΑ, που έχει διανύσει τώρα 20 χρόνια, 10 χρόνια προετοιμασίας και 10 χρόνια στη ζωή, μετά την έγκριση του καταστατικού του, προσπαθεί να αναιρέσει δύο μεγάλες παθογένειες, που για μένα είναι δύο μεγάλες πληγές από τη δημόσια πορεία μου στη χώρα μας. Η μία είναι, το είπαν και οι προηγούμενοι, το είπε κυρίως με έμφαση ο Γιάννης πριν, είναι μια λεξούλα όλη και όλη, η λέξη συνέργειες. Κανένας δεν συνεργάζεται με κανέναν. Οι σχέσεις είναι ανταγωνιστικές, οι σχέσεις είναι αλαζονικές, ο καθένας χτίζει τη δική του φυλακή για να περιφρουρήσει δήθεν τη μικρή του εξουσία, ενώ η πραγματική εξουσία είναι να ανοίγεσαι σε όλους, να μοιράζεσαι με όλους, να σχεδιάζεις με όλους και να υλοποιείς με όλους. Το δεύτερο, η δεύτερη μεγάλη παθογένεια, που αυτή η παθογένεια είναι ύπουλη, είναι υποδόρια, δεν φαίνεται, είναι ότι το Ελληνικό πολιτικό και διοικητικό σύστημα, υπάρχουν βεβαίως και λαμπρές εξαιρέσεις, ταυτίζει δύο έννοιες οι οποίες είναι επάλληλες, δεν είναι ταυτόσημες. Είναι οι υποδομές και η ανάπτυξη. Οι περισσότεροι Έλληνες πολιτικοί και τα διοικητικά στελέχη, αλίμονο, πιστεύουν ότι κάνοντας ένα έργο υποδομής καθάρισαν. Είτε αυτό είναι μία ωραία ανάπτυξη σε μία πόλη, είτε ένας δρόμος, ένα αεροδρόμιο, ένα Κέντρο Υγείας, ένα σχολείο. Εμ, δεν καθάρισαν. Αν η υποδομή δεν δικαιωθεί στη ζωή των ανθρώπων και στην πραγματική οικονομία, όχι μόνο είναι σαν να μην υπάρχει, πολλές φορές είναι και άγος, είναι και άχθος για τη χώρα. Μήπως θα

μπορούσατε να μου πείτε ένα κραυγαλέο παράδειγμα, Βασίλη; Τα Ολυμπιακά έργα, έτσι; Αλλά το πιο κραυγαλέο παράδειγμα, που δεν φαίνεται και εγκληματούμε οι νεοέλληνες, αυτό εμένα, ήτανε πραγματικά με είχε, είχε πληγώσει την ψυχούλα μου και είπα κάποια στιγμή, “Σταύρο θα τα αφήσουμε όλα, να ασχοληθούμε με αυτό”, είναι η μεγαλύτερη προίκα που έχει η χώρα μας, οι πόλεις μας και τα χωριά μας, είναι τα μνημεία της φύσης και του πολιτισμού. Αυτή είναι η μεγαλύτερη προίκα της χώρας μας. Έχουμε κάνει χιλιάδες υποδομές σε μνημεία της φύσης και του πολιτισμού, περιβαλλοντικές και πολιτιστικές και οι περισσότερες από αυτές είναι σαν να μην υπάρχουν. Έχουν επενδυθεί απίστευτοι πόροι ανθρώπινοι και οικονομικοί πόροι, από εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα, αλλά τα περισσότερα μνημεία είναι βυθισμένα στη μοναξιά τους. Εγώ αυτό το φαινόμενο το ονομάζω σύγχρονο αβδηριτισμό. Όπως οι αρχαίοι Αβδηρήτες είχαν κάνει μία περκαλή βρύση, η οποία δεν είχε νερό. Τι να τα κάνεις τα μνημεία χωρίς τη φυσική παρουσία. Θα σας τα πει ο Θέμελης μετά. Ο οποίος είναι ο πρωταγωνιστής της σχέσης των μνημείων με τους ανθρώπους, μέσα από την Αρχαία Μεσσήνη και είναι και ο μέντορας μας όπως σας είπα. Το ΔΙΑΖΩΜΑ. Να λοιπόν εμείς βαλθήκαμε να θεραπεύσουμε αυτές τις δύο παθολογίες με το κεντρικό μας μήνυμα, τα μνημεία στο κέντρο της ζωής, στο κέντρο της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης και ω του θαύματος έρχεται το 2015, δηλαδή 10 χρόνια μετά, περίπου μετά την ίδρυσή μας, και το ευρωκοινοβούλιο παίρνει ένα ψήφισμα το οποίο δεν μας έχει έρθει ακόμα, το έχουμε τυπώσει σε ειδική έκδοση από το ΔΙΑΖΩΜΑ Και σας παρακαλώ μετά να το μοιράσετε. Το λέω στα παιδιά της γραμματείας, έχει έρθει με κούριερ από το ΔΙΑΖΩΜΑ. Έχουμε δηλαδή κάνει ειδική έκδοση για το ψήφισμα αυτό του 2015. Εκεί είναι συγκεντρωμένη όλη η πνευματική παραγωγή της Ευρώπης και το ψήφισμα αυτό μας μιλάει για νέες μορφές διαχείρισης του μνημειακού πλούτου της Ευρώπης. Και το ψήφισμα αυτό στην

ουσία είναι το καταστατικό του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ. Και τον προηγούμενο χρόνο όπως γνωρίζετε, ήταν έτος αφιερωμένο στην Ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά το 2018, έγιναν χιλιάδες εκδηλώσεις σε όλες τις χώρες-μέλη της ευρωπαϊκής ένωσης και έγινε και μία κορυφαία εκδήλωση στο ευρωκοινοβούλιο τον Ιούνιο. Και παίρνουμε μία επιστολή αρχές Ιουνίου από τον Πρόεδρο τον Νταγιάννη του ευρωκοινοβουλίου, ότι μας έχουν επιλέξει το μοναδικό σωματείο από την Ευρώπη, που θεωρούν ότι είναι ο αυθεντικότερος εκφραστής αυτού του ευρωπαϊκού κλίματος και πνεύματος, να πάμε να κάνουμε παρουσίαση ενώπιον όλων των θεσμών του ευρωκοινοβουλίου, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήταν εκεί ο Γιούνγκερ, ήταν ο Τους, ήταν ο Νταγιάννη και όλοι οι μεγάλοι πολιτιστικοί θεσμοί, η Europa nostra, η UNESCO, το κανάλι Arte και μεγάλες προσωπικότητες και όλοι οι θεσμοί, η πολιτιστική επιτροπή του ευρωκοινοβουλίου, όλοι οι θεσμοί του πολιτισμού, σε ένα κατάμεστο ευρωκοινοβούλιο και μάλιστα μας ανέθεσαν πολύ τιμητικά, να κάνουμε και το βίντεο που θα έδινε το στίγμα και την ταυτότητα αυτής της συνάντησης. Και αυτό το βίντεο το έκανε μία αρχαιολόγος του σωματείου και ο Ευδόκιμος. Ξεκινάμε λοιπόν με αυτό το βίντεο. Είναι τρεισήμισι λεπτά, απολαύστε το βίντεο αυτό και θα συνεχίσουμε μετά να το ξεφυλλίζουμε βήμα - βήμα.

“ Το 2008 ιδρύθηκε στην Ελλάδα η κίνηση πολιτών ΔΙΑΖΩΜΑ με κύριο στόχο τη συμβολή στην έρευνα, προστασία, αναστήλωση, ανάδειξη και προβολή των αρχαίων θεάτρων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο το ΔΙΑΖΩΜΑ υλοποιεί προγράμματα χρηματοδότησης και ολοκληρωμένης...” Ωραία λοιπόν ψήφισμα. Δεν μας έδωσαν όμως το ψήφισμα, μας έδωσαν και τον επιχειρησιακό βραχίονα να το υλοποιήσουμε, που είναι το νέο ΕΣΠΑ. Και θλίβομαι όταν γυρίζω όλη την Ελλάδα και βλέπω ότι δεν έχει γίνει κεκτημένο της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης ακόμα, αυτό το μεγάλο δώρο που έρχεται από την Ευρώπη. Το νέο ΕΣΠΑ έχει ακριβώς αυτή τη φιλοσοφία την ολιστική, πώς συνδέονται τα μνημεία με τους

πολίτες, με την επιχειρηματικότητα, πώς όλοι μαζί σχεδιάζουν και υλοποιούν νέα προγράμματα πολιτιστικής διαχείρισης του περιβαλλοντικού και του πολιτιστικού αποθέματος και μας έχει δώσει τρία πολυεργαλεία στη διάθεσή μας και στη διάθεσή σας για να υλοποιήσουμε αυτή τη μεγάλη ιδέα. Το ένα είναι οι ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις, που αναφέρονται σε μεγάλα γεωγραφικά σύνολα. Ταιριάζει πάρα πολύ με τις ηλικίες της περιφέρειας. Το δεύτερο είναι εντελώς δημοτικό. Είναι η βιώσιμη αστική ανάπτυξη. Και το τρίτο είναι ένα ζουζούνι, που μπαίνει ως θύλακας εκεί που δεν μπορούν να χωρέσουν τα δύο μεγάλα προγράμματα, που είναι το TAP - TOK, το παλιό LEADER δηλαδή, που έχει τα αρχικά τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλίες τοπικών κοινοτήτων. Αυτά τα τρία προγράμματα συνδυαστικά, μπορεί να καλύψουν το σύνολο χωροταξικά και διοικητικά της πατρίδας μας. Το ΔΙΑΖΩΜΑ λοιπόν, έχει δημιουργήσει συνέργειες και συνεργασίες σε όλη τη χώρα, βλέπετε αυτό το χάρτη. Αυτός ο χάρτης δείχνει τα σημεία που έχουμε δραστηριότητα. Ξεκινήσαμε από την Ήπειρο. Ξέρετε, η παρουσίαση είναι ομαδική. Όλοι όσοι θα μιλήσουμε είμαστε μία ενότητα. Ξεκινάω εγώ, ακολουθεί η εταιρεία για την προστασία της φύσης, που είναι το αδερφάκι μας στο χώρο του περιβάλλοντος, που θα ακούσετε τη δική της εισήγηση και μετά έχουμε τρία παραδείγματα. Βλέπω τα παιδιά εδώ από την Ήπειρο, έχουν έρθει τα δύο στελέχη της Ήπειρος ΑΕ, ο Τέλης και η Γεωργία που θα μας μιλήσουν. Ο Γιάννης ο Αναστασάκης, δεν ξέρω, είναι εδώ ο Γιάννης; Δεν έχει έρθει ο Γιάννης; Τότε θα αναπτυχθώ πιο πολύ στο Ηράκλειο, θα καλύψω και το δικό του το κενό, και θα κλείσει ο Πέτρος Θέμελης, για να σας δώσει ένα παράδειγμα. Εγώ θα σας δώσω το παράδειγμα ενός, μιας πολιτιστικής διαδρομής και ο Πέτρος μας κλείνοντας, θα μας δώσει το παράδειγμα ενός αρχαιολογικού πάρκου. Βλέπετε λοιπόν ότι έχουν μπει στο ΕΣΠΑ, αυτό που βλέπετε με το κόκκινο, είναι τρεις περιφέρειες που έχουν μπει στο ΕΣΠΑ. Η Ήπειρος, πρώτη από

όλες. Αποτελεί μοντέλο η Ήπειρος για όλη την Ευρώπη. Μετά είναι η Στερεά Ελλάδα, που έρχεται αμέσως μετά, και είναι και η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, με το περίφημο πρόγραμμα Via Egnatia, που μάλιστα το έχει προικοδοτήσει με πολλούς πόρους, το πρόγραμμα αυτό έχει το 55.000.000 ευρώ, και βλέπετε με το κίτρινο είναι, τα προγράμματα που σχεδιάζουμε από τώρα για το επόμενο ΕΣΠΑ. Σχεδιάζουμε να δείτε το πρόγραμμα για τη Θεσσαλία. Δύο προγράμματα για την Πελοπόννησο. Και ένα μεγάλο πρόγραμμα για την Αττική, που είναι το σημαντικότερο πρόγραμμα, είναι η περίφημη τριλογία της Αθήνας. Πώς θα ενοποιήσουμε δηλαδή την Αθήνα, γιατί έχουμε ακρωτηριάσει οι νεοέλληνες, καταφέραμε και αυτό, να ακρωτηριάσουμε το μήνυμα και την ιστορικότητα της κλασικής Αθήνας, που δεν ήταν μόνο η Ακρόπολις, ήτανε και το ιερό της, το μυστικιστικό και πνευματικό κέντρο η Ελευσίνα, και ο πλούτος της και η επιχειρηματικότητα που είναι το Λαύριο. Έχουμε λοιπόν το πρώτο πυλώνα, που σχεδόν καλύπτει όλη τη χώρα, και σιγά-σιγά θα καλύψουμε όλη τη χώρα. Είμαστε σε διαρκή επαφή με το θεσμό των περιφερειών, που τους αφορά πιο άμεσα το πρόγραμμα. Έχουμε μετά ένα πιλοτικό πρόγραμμα στο Ηράκλειο, γιατί είναι 25 προγράμματα Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης. Εδώ οι ευρωπαίοι ευτυχώς έβαλαν υποχρεωτικότητα. Δηλαδή σε όλα τα ΠΕΠ, το 5% είναι υποχρεωτικά για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, για τα μεγάλα αστικά κέντρα. Άρα όλοι οι δήμοι έχουν τέτοια πρόγραμμα. Οι μεγάλοι δήμοι. Έχουμε με το ΤΑΡ - ΤΟΚ σε δύο σημεία ένα πιλοτικό προγραμματάκι. Το ένα είναι στην Κρήτη, στη Χερσόνησο, και το άλλο Γιάννη είναι κοντά στην πατρίδα σου, η Πλατιάνα. Και είχα, είναι χθεσινή είδηση, εντάχθηκε η Πλατιάνα στο ΤΑΡ - ΤΟΚ. Είναι μεγάλο ποιοτικό βήμα αυτό. Δηλαδή στο παλιό Leader να έχουμε μέσα, εκτός από ιδιωτικές επενδύσεις και δημόσιες, δηλαδή να συνδυάζονται οι δημοτικές με... οι δημόσιες με τις ιδιωτικές επενδύσεις και έχουμε και ένα πρόγραμμα που προσπαθούμε να

ενεργοποιήσουμε, τομεακό του Υπουργείου Περιβάλλοντος, το πρόγραμμα “Φύση και Πολιτισμός”, που σε αυτό έχουμε δύο κορυφαία παραδείγματα. Το ένα είναι, ο Δήμαρχος Ορχομενού - Βοιωτίας είναι εδώ. Λουκά είσαι εδώ; Εδώ τον είδα το Λουκά το πρωί. Δεν ξέρω πού είναι τώρα. Βγήκε για λίγο έξω. Έχουμε ένα πρόγραμμα στον Ορχομενό Βοιωτίας και έχουμε και ένα άλλο μεγάλο πρόγραμμα, από φυσικό τοπίο, που είναι βεβαίως το μεγάλο μνημείο της Επιδαύρου. Είναι δύο προγράμματα που αυτά κινούνται και με το Υπουργείο Περιβάλλοντος, από το τομεακό πρόγραμμα του Υπουργείου Περιβάλλοντος. Πάμε στην επόμενη κάρτα. Εδώ βλέπουμε την Ήπειρο. Στην Ήπειρο ξέρετε έγινε και ένα θεσμικό παράδοξο. Το πρόγραμμα άρεσε τόσο πολύ στους Ευρωπαίους, που το ενέκριναν πριν αρχίσει η προγραμματική περίοδος το 2013 και το ενέκριναν πιλοτικά, για να δείξουν σε όλη την Ευρώπη, έτσι πρέπει να κάνετε τη δουλειά. Και οφείλουμε ευγνωμοσύνη στους ανθρώπους της Ηπείρου, στις αρχές τους, στον κύριο Καχριμάνη, στον κύριο Ιωάννου τον αντιπεριφερειάρχη, αλλά και στην κυρία Ελένη Ρόκκου, που ήταν η προϊσταμένη της διαχειριστικής αρχής και πάντα το λέω στις δημόσιες ομιλίες μου, που οργάνωσε αυτό το πρόγραμμα, την πολιτιστική διαδρομή των αρχαίων θεάτρων της Ηπείρου. Να δούμε πολύ γρήγορα τους χώρους αυτούς τους πέντε, που συνδέονται λειτουργικά και αναπτυξιακά. Η αρχαία Δωδώνη, η Αμβρακία είναι η πόλη της Άρτας, γιατί η Αμβρακία, η Άρτα είναι χτισμένη πάνω στην αρχαία Αμβρακία. Τα Γίτανα, που είναι άγνωστα, ε; Δεν τα ξέρουμε. Είναι το κοινό των Θεσπρωτών, στη Θεσπρωτία. Η αρχαία Νικόπολη και ο ωραιότερος αρχαιολογικός χώρος της πατρίδας μας. Ο ωραιότερος. Εγώ όταν πήγα στην Κασσιόπη για πρώτη φορά, παραλίγο να λιποθυμήσω από τη συγκίνηση. Σας συνιστώ κάποια στιγμή της ζωής σας, είναι στο νομό Πρεβέζης, κοντά στο Ζάλογγο, είναι η αρχαία Κασσιόπη. Αυτό που βλέπετε εδώ, το σκίτσο αυτό, το κάναμε πριν από δύο χρόνια όταν πήγαμε με τον Ευδόκιμο και

με τον άλλο σπουδαίο καθηγητή, που είναι στο διοικητικό συμβούλιο, ο Πέτρος είναι και αντιπρόεδρος, ο Πέτρος ο Θέμελης, τον Βασίλη Λαμπρινουδάκη από την Επίδαυρο, είχαμε πάει στην Παγκόσμια Τράπεζα, γιατί μας κάλεσαν, θεώρησαν ότι είναι ό,τι πιο καινοτομικό γίνεται παγκοσμίως, για τη σύνδεση του μνημειακού αποθέματος με την επιχειρηματικότητα. Και επειδή οι Αμερικανοί είναι γρήγοροι, κάναμε αυτό το στερεότυπο για να τους δείξουμε και δώσαμε και μία διάλεξη σε δύο πανεπιστήμια. Στο Χάρβαρντ και στο George Washington. Το πανεπιστήμιο της Ουάσινγκτον, γιατί υπήρχε ενδιαφέρον και ακαδημαϊκό, για το πώς δουλεύει το ΔΙΑΖΩΜΑ, για να κάνει, να επιτύχει αυτή τη σύνδεση. Τι τους δείξαμε λοιπόν εδώ; Τους δείξαμε το στερεότυπο ενός αρχαίου θεάτρου, που στην ορχήστρα είναι το δρώμενο, είναι η διαδρομή, η οποία χρηματοδοτείται από την Περιφέρεια με 37.000.000 ευρώ, από το ΠΕΠ. Στο σκηνικό οικοδόμημα είναι ο χρηματοδοτικός φορέας, το ΕΣΠΑ. Οι πρώτες σειρές εδωλίων είναι οι βασικοί πρωταγωνιστές, που είναι η αυτοδιοίκηση, το Υπουργείο Πολιτισμού, οι εφορείες. Το ΔΙΑΖΩΜΑ είναι ο καταλύτης που συνδέει το δημόσιο σύστημα με το ιδιωτικό σύστημα. Στο Ιδιωτικό σύστημα λοιπόν, εμείς στο καταστατικό μας προβλέψαμε ότι, εκτός από φυσικά μέλη, μέλη δηλαδή με φυσικά πρόσωπα έχουμε και εταιρικά μέλη, επιχειρήσεις, και συμμετέχουν με ενθουσιασμό, αν θα μπείτε στην ιστοσελίδα θα δείτε 40 κορυφαίες επιχειρήσεις της πατρίδας μας, οι οποίοι συμμετέχουν με μεγάλη, με μεγάλο ενθουσιασμό σε όλα τα προγράμματα και τα πριμοδοτούν και τα χρηματοδοτούν κιόλας. Πέρα από αυτά που προσφέρουν στην οικογένειά μας. Γιατί το ΔΙΑΖΩΜΑ ξέρετε, δεν παίρνει ποτέ λεφτά από δήμους, όλα τα προσφέρει δωρεάν, ποτέ λεφτά από Περιφέρειες, ποτέ λεφτά από το κράτος, οι πόροι είναι αμιγώς ιδιωτικοί. Ούτε εμπλεκόμεθα σε Ευρωπαϊκά προγράμματα, γιατί δεν θέλουμε να κάνουμε ανταγωνιστικές δομές, με τις κρατικές και αυτοδιοικητικές δομές. Εμείς θέλουμε να προσθέσουμε δυνάμεις

και όχι να μοιραστούμε δυνάμεις και πόρους. Βλέπετε λοιπόν πόσα εταιρικά μας μέλη έχουν συντρέξει αυτό προγραμμάτων. Το ίδρυμα Νιάρχος έδωσε 200.000 ευρώ για τις μελέτες των θεάτρων. Βασίλη σε βλέπω και λέω πότε θα έρθει η ώρα της Αμφίπολης, έτσι; Που ξεκινήσαμε πρώτα και βλέπεις. Βασίλης Βαφειάδης μεγάλο στέλεχος από τις Σέρρες κυρίες και κύριοι. Cosmote 60.000 ευρώ για μία οριζόντια μελέτη για τις ψηφιακές εφαρμογές σε αρχαιολογικούς χώρους, Clio Muse, μία start-up επιχείρηση νέων παιδιών που μας έχει δώσει την πρώτη τη χορηγία, για μία πολύ ωραία ψηφιακή εφαρμογή για τα αρχαία θέατρα της Ηπείρου. Η νέα οδός, η Ιόνια Οδός, όλοι οι αυτοκινητόδρομοι Είναι εταιρικά μας μέλη, γιατί όλοι θέλουν και φλέγονται από την επιθυμία, πέρα από τα εμπορεύματα και τους ανθρώπους που διακινούν, να γίνουν και αγωγοί και λεωφόροι πολιτισμού, ευεργετώντας τα μνημεία και υιοθετώντας τα μνημεία που είναι στο διάβα τους. Η Ιόνια Οδός πρωτοπορεί. Μας έχει δώσει περίπου 100.000 ευρώ μέχρι τώρα και έχουμε κάνει πλήθος μελετών και εφαρμογών. Πιο κάτω είναι το ίδρυμα Κανελλόπουλου, του ομίλου TITAN, που και αυτό έχει δώσει πάρα πολλά χρήματα για εφαρμογές την Ήπειρο. Και μετά με την Εθνική Τράπεζα εγκαινιάσαμε ένα νέο θεσμό, ο οποίος είναι ένας θεσμός πολύ κοντά στην αυτοδιοίκηση, αλλά η αυτοδιοίκηση δεν έχει ευαισθητοποιηθεί ακόμα. Είναι το crowdfunding. Αυτός ο θεσμός ήρθε από τον Ομπάμα τον πρόεδρο ξέρετε. Ο οποίος εάν δεν έκανε την προεκλογική του εκστρατεία με το σύνθημα “ Θέλω λίγα από πολλούς και όχι πολλά από λίγους” άνοιξε μία πλατφόρμα ηλεκτρονική και δεχόταν μικρό προσφορές. Έτσι και εμείς θέλουμε στα μνημεία. Θέλουμε να συμμετέχει και ο απλός κόσμος. Και εμείς ανοίξαμε στην αρχή κουμπάρδες και ήταν πραγματικά μία πανδαισία. Ο πιο πλούσιος κουμπάρας, για αυτό αναζήτησα το Δήμαρχο το Λουκά, είναι στον Ορχομενό Βοιωτίας. 190.000 ευρώ παρακαλώ συγκέντρωσε αυτή η μικρή πόλις, η μικρή κωμόπολις. Που φτιάξαμε όλες τις μελέτες του πάρκου της. Και με την Εθνική

Τράπεζα, που έκανε πια την πρώτη της πλατφόρμα, που την εγκαινίασε ο ίδιος ο πρωθυπουργός πριν από τρία χρόνια, είναι το “act for Greece”. Θα την έχετε δει γιατί έχει πολύ πυκνή παρουσία στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Κάναμε για την Κασσιόπη μία καμπάνια, και μέσα σε τρεις μήνες συγκεντρώσαμε τις 80.000 ευρώ που μας ήταν απαραίτητες για να κάνουμε την μελέτη. Προχωράμε. Πάμε στην οικοδόμηση του προγράμματος. Εδώ τώρα θέλω την προσοχή σας. Η οικοδόμηση γίνεται σε τέσσερις φάσεις. Αυτές οι τέσσερις φάσεις δεν ήταν αυτονόητες. Παιδευτήκαμε πολύ για να καταλήξουμε σε αυτό το μοντέλο. Είναι οι υποδομές. Η πατρίδα μας έχει κάνει στάση σε αυτή, στην πρώτη, στις υποδομές. Τα άλλα που θα δείτε είναι terra incognita. Δεν τα έχει αγγίξει ακόμα. Στις υποδομές εντάξει, έχουμε μία τεχνογνωσία σε όλα τα επίπεδα. Αυτοδιοίκηση, κράτος, έχουμε κάνει μεγάλα έργα, Υπουργείο Πολιτισμού επίσης μία μεγάλη τεχνογνωσία με τα απολογιστικά έργα που κάνει στους Αγιορείτικους χώρους, αλλά όμως όταν κάνεις νέα προϊόντα, αυτό ταραξίζει ξέρετε πολλές φορές τους αρχαιολόγους, ενώ δεν θα έπρεπε να τους ταραξίζει, γιατί οι μεγάλοι μέντορες τους και εκείνων, έχουν ανοίξει τους δρόμους, όπως είναι ο Πέτρος, όπως ήταν ο αείμνηστος ο Κουρκουζιάδης από την Θεσσαλονίκη. Όπως είναι ο Παντερμαλής, όπως είναι ο Λαμπρινουδάκης και πολλοί άλλοι που έχουν ανοίξει το δρόμο. Το προϊόν αυτό θέλει να μπει στον ψηφιακό κόσμο. Δεν υπάρχουν σήμερα δεν είσαι στον ψηφιακό κόσμο και δεν μπορείς να υπάρξεις ως προϊόν σε μία ανταγωνιστική αγορά αν δεν κάνεις marketing. Άρα λοιπόν η δεύτερη φάση είναι το marketing και οι ψηφιακές εφαρμογές. Αλλά αν θέλεις όμως να είσαι ένα εύρωστο προϊόν πρέπει να μπορέσεις να συνεννοηθείς και με την επιχειρηματικότητα, τη γαστρονομία της περιοχής, τον πρωτογενή τομέα της περιοχής. Εδώ οι τουρίστες που έρχονται σήμερα, δεν θέλουν μόνο το ήλιος και θάλασσα. Θέλουν να δουν πώς ζει ο κόσμος. Θέλουν να δουν ένα οινοποιείο. Θέλουν να δουν ένα

τυροκομείο. Θέλουν να δουν ένα συνεταιρισμό γυναικών. Όλα αυτά πρέπει να είναι ένα δομημένο προϊόν που να μπορεί να το επισκέπτεται, όλους τους κρίκους που θα έρχεται ο πολίτης. Δήμαρχε εδώ για παράδειγμα, όταν θα έρθει θέλει να δει τα πάντα ο επισκέπτης και δεν πρέπει να τα βλέπει τυχαία, από δω και από κει να παίρνει πληροφορίες. Πρέπει να είναι δομημένο αυτό το προϊόν. Και η τελευταία φάση βεβαίως, είναι η διακυβέρνηση. Αυτό πια το περιφρονούμε και το χλευάζουμε στην Ελλάδα. Ωραία, κάνουμε υποδομές. Η βιωσιμότητα δεν τη σκεφτόμαστε; Πώς θα επιζήσουν αυτές οι υποδομές; Οι υποδομές όπως λένε οι μαθηματικοί είναι η αναγκαία συνθήκη για την ανάπτυξη. Δεν είναι και ικανή, δεν επαρκεί. Για να δούμε πώς γίνονται όλα αυτά. Πάμε να δούμε το παράδειγμα της Ηπείρου. Σας προετοιμάζω ότι εγώ θα πω για την οικοδόμηση και έχουμε και δύο λαμπρά παιδιά μετά, που είναι από την Ήπειρος ΑΕ, τη Γεωργία και τον Τέλη, που είναι το πρώτο DR Μου της χώρας. Το DR Μου είναι φορέας διαχείρισης προορισμού, και είναι μεγάλη στιγμή για την Ελληνική αυτοδιοίκηση και καμαρώνουμε για αυτό. Δηλαδή, η αυτοδιοίκηση απέκτησε τον πρώτο φορέα διαχείρισης προορισμού στην Ήπειρο, με την Ήπειρος ΑΕ. Και οι δύο μεγάλοι, υπηρέτες, το λέω με την καλή έννοια παιδιά, Δημόσιοι λειτουργοί, είναι η Γεωργία, και θα απολαύσετε από τα δύο αυτά παιδιά πώς σκέφτονται για να μπορέσουν πραγματικά να διοικήσουν αυτό το προϊόν. Πάμε να δούμε, πώς γίνεται με τις υποδομές η δουλειά. Να δούμε πώς γίνεται με τις υποδομές. Αρχαίο θέατρο Νικόπολης. Κοιτάξτε αριστερά πως είναι, και δεξιά με τη μελέτη η οποία έχει εγκριθεί από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο. Τώρα είναι εργοτάξιο εκεί. Έχει σαράντα εργαζόμενους. Πάμε πιο κάτω. Αρχαίο στάδιο της Νικόπολης. Πριν και μετά. Πάμε πιο πέρα. Κασσιόπη. Πριν και μετά. Χώρος υποδοχής της Νικόπολης, χορηγία του Ιδρύματος Κανελλόπουλου. Μας παρεδόθη η μελέτη πριν από ένα μήνα. Είναι στη διαδικασία αδειοδοτήσεων. Αυτός είναι ο χώρος υποδοχής.

Αλλά και οι μικρές υποδομές. Είναι προ των πυλών η υπογραφή μιας προγραμματικής σύμβασης της Περιφέρειας Ηπείρου και των σπουδαίων ανθρώπων της Περιφέρειας και θα μιλάω πάντα, εμένα δεν με νοιάζουν οι εκλογές, για τον σπουδαίο κύριο Καχριμάνη, ο οποίος υπηρετεί με τόσο μεγάλη, με τόσο μεγάλο ζήλο αυτό το μεγάλο πρόγραμμα. Αυτά τα απλά πράγματα, έχουν μεγάλη αξία. Να έχεις ένα ωραίο παρκινγκ. Να έχει ωράριο ο χώρος, να έχει ηλεκτρονικό εισιτήριο, να έχει καθώς μπαίνεις ένα tablet, που θα σου δίνει εκεί για να απολαμβάνεις ψηφιακές ξεναγήσεις, για τα μνημεία που θα βλέπεις. Να έχει ωραία σκίαστρα. Να έχει ένα καλό wc. Να έχει ένα ωραίο πωλητήριο. Αυτά τα απλά πράγματα απογειώνουν την επισκεψιμότητα και την απόλαυση του επισκέπτη και θέλουνε μικρά χρήματα, μικρά ποσά αυτά για να γίνουν.

Πάμε στο δεύτερο κομμάτι του marketing και των ψηφιακών εφαρμογών. Εδώ, η Περιφέρεια ανέθεσε πριν από πέντε χρόνια το marketing, γιατί πείστηκε. Κοιτάξτε το logo τι ωραίο που είναι. Κοιτάξτε το, αυτό είναι το logo. Τα πέντε χρώματα είναι τα πέντε θέατρα, που εναλλάσσονται με τα θέατρα. Κοιτάξτε τώρα και τις πινακίδες. Έχουν ,πει σε όλη την Ήπειρο αν θα πάτε. Είναι, 150 πινακίδες περίπου έχουν μπει για τη διαδρομή, στο εθνικό δίκτυο, στο επαρχιακό και στο τοπικό δίκτυο. Τις εκδόσεις, τις μεταφράσεις, όλα αυτά τα κάναμε εμείς με τους χορηγούς μας. Τα δώσαμε έτοιμα τα φυλλάδια στο Υπουργείο Πολιτισμού. Η ιστοσελίδα, μπείτε μετά να δείτε την ιστοσελίδα της διαδρομής της. Που έχει μία καινοτομία ιστοσελίδα, δεν έχει μόνο τα μνημεία, έχει και τις επιχειρήσεις μέσα. Για να δείξουμε δηλαδή στον επισκέπτη, κοίταξε να δεις, εμείς θα σου δείξουμε όλο τον πλούτο μας εδώ που θα έρθεις. Δεν θα δεις μόνο τα μνημεία. Θα δεις τη φύση. Θα δεις και όλα τα προικιά μας. Θα δεις υπέροχες πίτες, ας πούμε στην Ήπειρο και όλες τις δραστηριότητες των ανθρώπων. Και εδώ καμαρώνουμε, γιατί βγάλαμε επιτέλους την πρώτη πρόσκληση για ψηφιακές εφαρμογές στην πατρίδα, σε μνημεία. Είναι στον αέρα η

πρόσκληση αυτή. Μπορείτε και αυτή να μπειτε να την δείτε. Αυτό το οφείλουμε σε ένα σπουδαίο στέλεχος. Πώς το λένε παιδιά; Σακκά τον λένε τον... ο Βαγγέλης ο Σακκάς. Ένα σπουδαίο στέλεχος, ο διευθυντής πληροφορικής της Περιφέρειας, έκανε μία μαγική πρόσκληση, που έχει τρία επίπεδα. Το ένα είναι για τους χώρους τους αρχαιολογικούς. Και είχε και την ιδιοφυΐα, ο Βαγγέλης την είχε, να παίρνει το tablet αυτός που θα μπαίνει μέσα και να το δίνει μετά. Και μάλιστα έχει τρεις ξεναγήσεις. Μία για τους πολύ απαιτητικούς. Ας πούμε εάν πάει μία ομάδα αρχαιολόγων, που γίνεται από αρχαιολόγους. Άλλη που γίνεται από ένα φύλακα, που είναι πιο χαλαρή, για τους λιγότερο υποψιασμένους γύρω από τα... και η άλλη θα είναι για μικρά εκπαιδευτικά, με εκπαιδευτική προσέγγιση. Να έχουμε τρεις version δηλαδή. Τρεις εναλλακτικές ξεναγήσεις. Αλλά υπάρχει όμως και μία ψηφιακή εφαρμογή για όλη τη διαδρομή. Δεν αρκεί όμως αυτό. Υπάρχει και ένα αποθετήριο, που θα έχουμε όλο το υλικό και θα είναι διαδραστικό αυτό το αποθετήριο. Θα έχει όλη την πληροφορία της περιοχής, που θα είναι διαθέσιμη και θα είναι και διαδραστική. Θα μπορεί να την αντλεί ένας επιχειρηματίας για να κάνει μία ψηφιακή εφαρμογή. Ένα πανεπιστήμιο για να κάνει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Ένα σχολείο, και πάει λέγοντας. Πάμε σε αυτό τώρα, την επιχειρηματικότητα. Τρία χρόνια παιδευόμαστε, με την καλή έννοια, να βρούμε το κατάλληλο μοντέλο και αξιοποιήσαμε, για αυτό σας είπα για τις θεωρίες του management, την αγαπημένη σε μένα θεωρία της ολικής ποιότητας. Δεν ξέρω αν έχετε ακούσει ποτέ αυτή τη θεωρία. Θα σας την πω με δικά μου λόγια. Η θεωρία της ολικής ποιότητας λέει ότι, για να έχεις ένα ποιοτικό προϊόν στο τέλος της παραγωγικής αλυσίδας, πρέπει όλοι οι κρίκοι της αλυσίδας να είναι ποιοτικοί. Αν σου πέσει ένας κρίκος, σου πέφτει το προϊόν. Αυτό τι σημαίνει πρακτικά; Ότι ο επισκέπτης από τότε που θα έρθει, που θα κατέβει από το αεροπλάνο, που θα μπει στο ταξί. Θα είναι καθαρό το ταξί; Θα μπει στο πούλμαν. Τι μουσική θα ακούσει; Θα

ακούσει σκυλάδικο; Ή θα ακούσει Μάνο Χατζιδάκι; Πώς θα πάει, πώς θα τον υποδεχτούνε το ξενοδοχείο; Πώς θα πάει επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο; Πώς στο τυροκομείο θα πάει; Ποιος να τον επισκεφτεί; Ό,τι βλέπει γύρω του, πρέπει να ενσταλάζει μέσα του με μία ανάσα. Ωραία, τι ωραία που είναι εδώ. Τι ωραία που ήρθα εδώ. Πώς με περιποιήθηκαν; Πώς με φιλοξένησαν; Αυτή είναι η μαγική θεωρία της ολικής ποιότητας. Και για να την εφαρμόσουμε, τι κάναμε; Cluster επιχειρήσεων. Έχετε ακούσει την ορολογία Cluster, που θα μπει στη ζωή σας; Αυτό είναι το Μοντέρνο. Πάνε οι συνεταιρισμοί και όλα αυτά. Cluster επιχειρήσεων. Είναι κανόνες δεοντολογίας που συνδέουν τις επιχειρήσεις. Πώς τις συνδέουν; Μέσα από ένα σύμφωνο ποιότητας. Αυτό το σύμφωνο ποιότητας, μας το έκανε ένα μεγάλο γραφείο, η ΤΟΠΟΣ, και τώρα εφαρμόζεται, το έχουν, θα μας μιλήσουν μετά τα παιδιά. Γιατί τα παιδιά είναι οι πρωταγωνιστές του συμφώνου ποιότητας στην Ήπειρο. Τώρα οργανώνουν το cluster, η Γεωργία με τον Τέλη. Θα σας πουν συγκεκριμένα την εμπειρία τους, τα όνειρά τους, τις δυσκολίες τους. Παιδιά να τα πείτε όλα. Και αυτά που σας παιδεύουν και αυτά που ονειρευόσαστε. Ήδη έχουν κάνει και το όργανο διοίκησης εκεί. Υπάρχουν επτά προϋποθέσεις των επιχειρήσεων για να μπουν στο σύμφωνο ποιότητας. Προϋπόθεση πρώτη. Να έχουν ιστοσελίδα στα ελληνικά και στα αγγλικά. Και να μην την έχουν, θα τους την φτιάξουμε εμείς. Γιατί έχουμε σύμβαση με ένα γραφείο να τους φτιάξουμε την ιστοσελίδα τους. Μετά, να έχουν σύστημα διαχείρισης παραπόνων. Μπορούν να πάρουν από τα υφιστάμενα. Το Tripadvisor για παράδειγμα. Μετά, να έχουν δράσεις περιβαλλοντικές. Ανακύκλωση και εξοικονόμηση ενέργειας. Σε αυτό θα μας βοηθήσει και το αδερφάκι μας, που είναι η εταιρεία για την προστασία της φύσης. Μετά πρέπει να έχουν τοπικά προϊόντα τα ξενοδοχεία στο πρωινό και τα εστιατόρια στο μενού. Πρέπει να έχουν επίσης διαρκές σύστημα εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης

προσωπικού. Και πρέπει επιτέλους, να κάνουν όλοι μαζί συμμετοχικό marketing. Έδωσα μία συνέντευξη το πρωί και με ρώτησε η δημοσιογράφος, τι είναι αυτό λέει; Της λέω, τι είναι αυτό; Μόνο ο δήμος θα κάνει το marketing; Οι επιχειρηματίες που είναι στο σύμφωνο, δεν θα κάνουν marketing να προβάλλουν το γενικό προϊόν; Έτσι ώστε και το δικό τους προϊόν, το επιμέρους, να αποκτάει μεγαλύτερη αξία; Άρα, ο κάθε επιχειρηματίας θα προβάλλει και την επιχείρησή του, και συλλογικά θα κάνουν όλοι μαζί εκδηλώσεις, για το σύνολο του προϊόντος, δηλαδή της διαδρομής. Τα παιδιά έχουν ένα νούμερο περίπου... 60 δεν είναι επιχειρηματιών που έχετε επιλέξει παιδιά; Και συζητάτε. Θα μας τα πείτε μετά, που έχουνε μία διασπορά γεωγραφική, αλλά και θεματική, με βάρος κυρίως στο κομμάτι της αγροδιατροφής. Αυτό τον κόσμο του πρωτογενούς τομέα και της γαστρονομίας να το συνδέσουν με αυτό το μεγάλο πολιτισμό. Και πάμε σε αυτό στο οποίο έχω και μία σχετική εσωτερική αλαζονεία, γιατί είναι μία πνευματική μου προίκα, αυτό το σχεδιάγραμμα που βλέπετε είναι, δείχνει αυτό το γράφημα τον τρόπο διαχείρισης αυτών των νέων προϊόντων. Βλέπετε μία κίτρινη γραμμή και κόκκινους κύκλους. Η κίτρινη γραμμή είναι το εξωτερικό περιβάλλον των μνημείων, είναι δηλαδή το αντικείμενο της διαχείρισης από τις αναπτυξιακές εταιρείες των δήμων και των περιφερειών. Ο κόκκινος κύκλος είναι το βασίλειο του Υπουργείου Πολιτισμού και καλά κάνει και είναι, γιατί αυτοί πρέπει να φροντίζουν τα μνημεία. Πρέπει όμως επιτέλους να καταλάβουν οι αρχαιολόγοι μας, το λέω με πολλή αγάπη, που ξέρουνε πόσο τους αγαπώ, να καθιερώσουν συστήματα αξιολόγησης και στους αρχαιολογικούς χώρους. Δεν γίνεται να μην έχουμε σταθερό ωράριο. Πώς θα οργανώσεις ένα, μια επισκεψιμότητα, χωρίς να υπάρχει σταθερό ωράριο; Δεν γίνεται να μην έχουν ψηφιακές ξεναγήσεις. Δεν γίνεται να μην έχουν καλό παρκινγκ. Δεν γίνεται να μην έχουν πωλητήριο, με ένα πλούσιο μενού εκεί στα πωλητέα είδη. Δεν γίνεται να μην τα έχουν όλα

αυτά. Άρα λοιπόν, επιδιώκουμε να δημιουργηθούν δύο νέοι κόσμοι ποιότητας, μία πολιορκία ποιότητας στο εξωτερικό περιβάλλον, αλλά και ένα σύστημα ποιότητας εντός των αρχαιολογικών χώρων και των μουσείων, προκειμένου πραγματικά να φτάσουμε στο τελικό αποτέλεσμα. Και βλέπουμε και αυτή την κάρτα που μας δείχνει με πολύ απλό τρόπο ποια θα είναι τα καθήκοντα. Αυτό δεν είναι πνευματικό τέκνο δικό μου. Είναι του Τέλη. Ο Τέλης έφυγε Γεωργία; Δεν είναι εκεί τώρα; Α, είναι δίπλα σου, δεν τον έβλεπα. Του Τέλη είναι αυτό το πνευματικό προϊόν. Ο Τέλης κατέληξε σε αυτό το τρικ, το τρίπτυχο. Για να δείτε τι σπουδαίοι είναι οι δημόσιοι λειτουργοί, όταν αφιερώνονται στο έργο τους. Δηλαδή καθίσαμε και σκεφτήκαμε και ο Τέλης μας ξεμπλόκαρε, ότι τα τρία αυτά πράγματα καλύτερα να κάνει ο φορέας. Το ένα είναι, να συντονίζει όλους τους φορείς, γιατί είναι ετερόκλητοι. Είναι δήμος, είναι Περιφέρειες, είναι Υπουργείο Πολιτισμού, είναι ιδιωτικός τομέας. Πρέπει όλα αυτά να είναι στη θέση τους. Θα κάνουμε σιγά-σιγά και ένα ωραίο λογισμικό για να το παρακολουθούν τα παιδιά. Γιατί τα παιδιά πρέπει να ξέρουνε ποια είναι τα ωράρια των αρχαιολογικών χώρων. Τα έχουν στην ιστοσελίδα. Πρέπει να ξέρουνε πότε είναι ανοιχτά τα οينوποιεία ή πότε είναι ανοιχτά οι δυνητικοί χώροι επίσκεψης. Το δεύτερο είναι, να συντονίζει και να υποστηρίζει το cluster των επιχειρήσεων. Που το cluster έχει μία μαγική σχέση ξέρετε. Τους έξι τους ορίζει η πολιτική αρχή, ο δήμος ή η Περιφέρεια και τους εννιά οι επιχειρηματίες. Τον Πρόεδρο όμως, ο Δήμαρχος ή ο Περιφερειάρχης. Άρα, υπάρχει μία ωραία ισορροπία συνεργασιών και συνεργειών ανάμεσα στον ιδιωτικό και στο δημόσιο πυλώνα. Και το τρίτο είναι, αυτό που σας είπα το συμμετοχικό και διαρκές marketing. Γιατί έχουμε προϊόν, έχουμε αγορά ανταγωνιστική, που πρέπει συνεχώς το προϊόν μας να το έχουμε ψηλά, να το βελτιώνουμε, να το έχουμε τοποθετήσει στην αγορά. Αυτό είναι εικόνες τώρα από το Launch Event, το εναρκτήριο γεγονός, γιατί αυτό το προϊόν το οικοδομήσαμε,

τελείωσε. Φωνάξαμε τη παγκόσμια τουριστική κοινότητα να το γνωρίσει. Φιλοξενήσαμε είκοσι σπουδαίους δημοσιογράφους και tour operators, στις 3 Νοεμβρίου. Θα δείτε εικόνες τώρα από αυτό το γεγονός. Εδώ με το ΤΕΙ της Ηπείρου. Με ηπειρώτικους ήχους που μαγευτήκανε οι ξένοι μας εκεί, καθώς και εικόνες από το πνευματικό κέντρο του δήμου Ιωαννίνων, που φιλοξένησε αυτό το μεγάλο γεγονός. Πάμε τώρα στο παράδειγμα μιας πόλεως. Σας έδειξα το παράδειγμα μιας Περιφέρειας. Να δούμε το παράδειγμα του Ηρακλείου. Το Ηράκλειο λοιπόν έχει αυτό, αυτό το έκανε ένας αρχιτέκτονας, Ο Γιώργης ο Πετράκης από το Ηράκλειο, που είναι η πόλη των 5 + 1 πολιτισμών. Αυτό που βλέπετε γύρω-γύρω είναι, το τείχος του Χάνδακα, αυτό το ιστορικό τείχος. Και ιστορικό γιατί, έγινε η μεγαλύτερη πολιορκία του κόσμου. 22 χρόνια κράτησε αυτή η πολιορκία. Δηλαδή των Οθωμανών, έναντι των Ενετών, που ήταν εντός του τείχους. Πάμε λοιπόν να δούμε πώς οικοδομείται. Και πριν το δούμε, άσε μου λίγο τον πίνακα τον προηγούμενο. Θέλω λίγο να μείνω σε αυτό.

Ολιστική πόλη. Τι είναι ολιστική πόλη; Δεν είναι η ανάπλαση που ξέρουμε αγαπημένοι μου φίλοι. Πρέπει να φύγουμε, να απελευθερωθούμε από αυτό. Οι υποδομές, υδρεύσεις - αποχετεύσεις, τα πάρκα, οι αναπλάσεις, είναι υπέροχο πράγμα. Πρέπει να το δούμε όμως πια συνολικά την πόλη μας. Όχι μόνο την ανάπλαση ως τεχνικό έργο. Η ανάπλαση που πίσω της κρύβει ανθρώπους. Και δεν είναι μόνο ο δημόσιος χώρος, είναι και ο ιδιωτικός χώρος. Άρα, μία οστική ανάπλαση πρέπει να καταλάβει και τον ιδιωτικό χώρο. Στο μοντέλο λοιπόν και στο πείραμα του Ηρακλείου, δεν θα αρκεστούμε μόνο να γίνουν αναπλάσεις στο δημόσιο χώρο, αλλά και στις όψεις των κτιρίων. Θα κάνουμε και με καλλιτέχνες εικαστικές παρεμβάσεις και ωραία φωτιστικά, για να μπορέσει να γίνει κάτι φωτεινό, κάτι όμορφο, να το αγαπήσουν οι κάτοικοι. Ούτε θα αρκεστούμε μόνο σε αυτό. Θα εντάξουμε μέσα και δύο άλλες μεγάλες ψηφίδες. Την επιχειρηματικότητα και την

κοινωνική συνοχή. Δηλαδή θα καλέσουμε τους επιχειρηματίες να πάρουν μέρος, αλλά θα προσπαθήσουμε να αντιμετωπίσουμε και τα...αυτά τα... τους θύλακες, τους μαύρους θύλακες του κοινωνικού αποκλεισμού. Αυτή είναι ολιστική πόλη. Η μάτια δηλαδή να είναι καθολική προς κάθε πλευρά, και να το θίγεις έτσι το προϊόν. Αυτό είναι το μέλλον της αυτοδιοίκησης. Σας το λέω με πολύ πάθος και μεγάλη αγάπη. Και εγώ ξέρετε δε το συνάντησα τώρα αυτό. Το συνάντησα χάρις στον μεγάλο μου μέντορα που σας είπα, τον Διαμαντόπουλο, που τη νύχτα των σεισμών μου είπε να είμαι ήρεμος. Σταυρό μου λέει να είσαι ήρεμος, γιατί θα κάνουμε ένα ολιστικό πρόγραμμα για την πόλη σου. Και μου λέει με δάκρυα στα μάτια, Σταύρο δεν υπάρχει, ο Γρηγοράκης μου, δεν υπάρχει πολιτική για τις φυσικές καταστροφές. Μόνο τα ντουβάρια σκέφτονται και κάνουν σεισμοδάνεια και λένε αντιμετώπιση του οικιστικού πλούτου. Αλλά η πόλη σου δεν είναι ντουβάρια, είναι άνθρωποι. Έχουν ανάγκες πολιτιστικές, οικονομικές, πρέπει να κάνουμε ένα ολιστικό πρόγραμμα. Και πώς το κάνουμε αυτό; Από τη γραμμή 550 των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων. Για αυτό είμαι παιδί των ολιστικών προγραμμάτων. Σας το λέω με τόσο πάθος. Μη νομίζετε ότι δεν γίνονται αυτά. Αλλαγή νοοτροπίας χρειάζεται για να το δούμε την πόλη μας ολιστικά. Η πόλη είναι ψηφίδες, είναι έργα αλλά είναι και άνθρωποι, είναι και επιχειρηματίες, είναι και σύγχρονη δημιουργία, είναι και άνθρωποι φτωχοί, είναι και άνθρωποι δημιουργικοί, είναι και start-up επιχειρήσεις. Όλοι αυτοί πρέπει να είναι μαζί. Αυτή είναι η επιτυχία του Δημάρχου. Δεν έχει το στενό δημαρχείο του και τις δημοτικές υπηρεσίες. Αυτή είναι η μαγεία, η σύγχρονη μαγεία της αυτοδιοίκησης. Εδώ λοιπόν κάνουμε αυτό το πείραμα, για να οργανώσουμε μία ολιστική πόλη και κοιτάξτε πώς πάει το πείραμα, με τι βήματα. Πρώτο. Αυτό είναι η βιώσιμη αστική ανάπτυξη. Το πρόγραμμα βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, που έχει έναν προϋπολογισμό 14.000.000. Αυτό είναι το χρηματοδοτικό σκέλος.

Πάμε παρακάτω. Marketing, μελέτη marketing. Κούτουλας. Θα τον ακούσετε αύριο, ένας σπουδαίος καθηγητής, που μας έκανε τη μελέτη του marketing για το δήμο, την οποία αρχίζουμε σιγά-σιγά να εφαρμόζουμε. Ένα παρς με θέματα της μελέτης ήταν το Logo του δήμου, να αποκτήσει ταυτότητα ο δήμος. Κάναμε διαγωνισμό για αυτό, από το ΔΙΑΖΩΜΑ. Αυτό είναι το logo. Την προηγούμενη εβδομάδα το ανακοινώσαμε. Αυτός είναι, αυτή είναι η ταυτότητα, η νέα εικαστική ταυτότητα του δήμου Ηρακλείου. Αυτό το Η ξέρετε, βραβεύτηκε, πήρε το πρώτο βραβείο, γιατί είναι το Η του Ηρακλείου, που είναι και στα ελληνικά και στα αγγλικά, το Heraklion - Ηράκλειον, αλλά είναι και αυτά τα εικαστικά κέρατα από τον Ταύρο. Συνδυάζει δηλαδή αυτά τα δύο πράγματα από την πόλη του Ηρακλείου.

Εδώ με την επιχειρηματικότητα. Δρακωνάκης, ένας σπουδαίος οικονομολόγος. Μας έκανε τη μελέτη για το σύμφωνο ποιότητας. Είμαστε σε επαφή με τους επιχειρηματίες, για να κάνουμε το Cluster της πόλεως. Αυτή είναι η μελέτη. Όλα αυτά είναι στο διαδίκτυο, μπορείτε να τα δείτε. Αυτό είναι μία ποσοστιαία κατανομή των επιχειρήσεων μέσα από τη μελέτη. Και τώρα η διακυβέρνηση επίσης προτείνει, μία ανώνυμη εταιρεία του δήμου, όπως το πρότυπο της ανώνυμης εταιρείας που έχουμε στην Ήπειρο και έχουμε τώρα να δώσουμε, γιατί εγώ πιστεύω ότι πρέπει να δίνουμε παραδείγματα στην πράξη, είπα στους Ηρακλειώτες διαλέξτε την καλύτερη διαδρομή της πόλης σας και να την κάνουμε ζηλευτή. Θα την κάνουμε με τα υλικά που σας είπα πριν. Ολιστική διαδρομή. Και διάλεξαν αυτή τη διαδρομή. Αυτό είναι το ιστορικό της κέντρο. Διάλεξαν αυτή τη διαδρομή. Την τελευταία φορά με τον Ευδόκιμο πήγαμε και την περπατήσαμε, έτσι Ευδόκιμε; Ήταν μία πανδαισία. Κοιτάξτε πόσα μνημεία είναι. Είναι από τον Κούλε εάν ξέρετε καθόλου το Ηράκλειο, μέχρι το καινούργιο πολιτιστικό κέντρο που κάνουνε τώρα. Με αυτή πρόκειται να αναθέσουμε μελλοντικά μία μελέτη, η οποία θα συμπεριλάβει όπως σας είπα και

τον ιδιωτικό χώρο και την επιχειρηματικότητα και τις δυνάμεις που δουλεύουν, όλες οι δυνάμεις της πόλης, για να κάνουμε ένα πρότυπο ολιστικής παρέμβασης.

Με τούτα και με τα άλλα, αυτό που καταφέρατε σήμερα είναι, να μου πάρετε την ψυχή. Πάρτε την και κάντε την έργο σας παρακαλώ πολύ. Να είστε καλά.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Κύριε Θέμελη νομίζω ότι είναι η σειρά σας. Κύριοι συνάδελφοι, στο βήμα ο κύριος Θέμελης, Διευθυντής Ανασκαφών Μεσσήνης, Ομότιμος Καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας. Παρακαλώ κύριε καθηγητά.

Π. ΘΕΜΕΛΗΣ: Καλημέρα. Τα μέτρα λιτότητας που εφαρμόζονται στην περίοδο της κρίσης που βιώνουμε, καθιστούν επιτακτική την ανάγκη επιλογής προγραμμάτων και δράσεων πολιτισμού προς χρηματοδότηση, με γνώμονα τα απτά αποτελέσματά τους στην οικονομία και την κοινωνία, όπως για παράδειγμα, αύξηση του αριθμού των επισκεπτών και κατ' επέκταση των εσόδων. Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Σταδιακή απαλλαγή από τις κρατικές επιχορηγήσεις. Σταδιακή διαχειριστική και διοικητική αυτονομία αρχαιολογικών χώρων μείζονος σημασίας. Η πρόταση για διοικητική και διαχειριστική αυτονομία αρχαιολογικών χώρων, όπως η Αρχαία Μεσσήνη, δεν σημαίνει ιδιωτικοποίηση, όπως παρερμηνεύεται από ορισμένους, αλλά ένα νέο δοκιμασμένο μοντέλο κρατικής πολιτιστικής διαχείρισης, σύμφωνα με το πρότυπο του αρχαιολογικού μουσείου της Ακρόπολης. Η πρόκληση γενικά για τη χώρα μας, είναι να μεταστραφεί η τρέχουσα πολιτική της πολιτιστικής διαχείρισης από τη στατική, στην δυναμική προσέγγιση, στην παραγωγή δηλαδή νέων μορφών διαχείρισης. Οι επιχειρήσεις που παράγουν αγαθά πολιτισμού και δημιουργίας αποτελούν τα τελευταία χρόνια, έναν από τους πλέον δυναμικούς τομείς, καταλαμβάνουν σημαντική θέση στη στρατηγική Ευρώπη 2020, γιατί συμβάλλουν σε νέο τύπο ανάπτυξης, όχι μόνο οικονομικής, αλλά και κοινωνικής. Ο πολιτισμός ερμηνεύεται

σήμερα ευρύτερα, ως τρόπος ζωής και σύνολο κοινών αξιών και εμπειριών. Ο καταναλωτής, από παθητικός δέκτης γίνεται συνδιαμορφωτής του προϊόντος που καλείται να καταναλώσει. Κινητήριες δυνάμεις στην αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας του πολιτισμού και της δημιουργίας, είναι η χρήση της νέας τεχνολογίας και η επιθυμία των πολιτών για απόκτηση εμπειριών και συγκινήσεων στον ελεύθερο χρόνο τους. Εδώ εντάσσεται και ο παρεξηγημένος στη χώρα μας, ανασκαφικός τουρισμός. Excavation tourism είναι ο όρος, που αποτελεί συνήθη και δοκιμασμένη πρακτική παγκοσμίως. Η βαρύνουσα στην περίπτωση της Μεσσήνης, βαρύνουσα στην περίπτωση της Μεσσήνης είναι η κοινωνική διάσταση του μνημειακού συνόλου της, η παιδευτική αξία, η συμβολική και η αναπτυξιακή, με δυνατότητες χρήσης και ανταποδοτικής λειτουργίας. Μερικές εικόνες νομίζω θα πλαισιώσουν αυτή τη φράση, για να δείτε τι συμβαίνει όλα αυτά τα χρόνια στην Αρχαία Μεσσήνη, από τότε που ξεκίνησαν οι έρευνες, οι ανασκαφές και οι αναστηλώσεις το 1986, μέχρι σήμερα το 2019 που μιλάμε. Αυτός είναι ο κεντρικός αρχαιολογικός χώρος, το βόρειο μόνο μέρος του, όπου βλέπετε, έχετε μία εικόνα γενική του βόρειου τμήματος, του αρχαιολογικού χώρου της Αρχαίας Μεσσήνης, με το θέατρο αριστερά, μία βόρεια στοά που ορίζει το χώρο της αγοράς. Καταστήματα στο κέντρο. Στο νότο, το Ασκληπιείο. Πρόκειται για μνημεία μεγάλων διαστάσεων, διακοσίων και εκατό μέτρων το καθένα περίπου, πλευράς. Και φυσικά ο χώρος αυτός τελειώνει στο περίφημο στάδιο, το οποίο έχει αναστηλωθεί πλήρως. Αυτή η εικόνα μάλιστα είναι παλιά θα έλεγα, και δεν έχει τη σημερινή, δεν περιλαμβάνει τη σημερινή μορφή της παλαιίστρας πάνω δεξιά, που έχει πλήρως αναστηλωθεί, φυσικά με ιδιωτικά πάντοτε χρήματα, στην πλειονότητα των περιπτώσεων. Αλλά ας δούμε τι γίνεται καθημερινά στον αρχαιολογικό αυτόν χώρο. Σχολεία, του δημοτικού παιδιά βλέπετε με πόσο ενδιαφέρον παρακολουθούν την ανασκαφή. Είναι έτοιμα να ορμήσουνε μέσα

στον τάφο για να δούνε. Αυτό το κοριτσάκι ειδικά αριστερά κοιτάει με μεγάλο ενδιαφέρον την διαδικασία της ανασκαφής. Σχολεία, επίσης ακροβολισμένα στο στάδιο παίζουνε, κυλιούνται, χορεύουν, τραγουδάνε, γυμνάζονται θα έλεγα. Κάτω κοιτάξετε χιλιάδες κόσμος. Πάνω από 10.000 μαζεύτηκαν για να ακούσουνε το Μάριο Φραγκούλη να τραγουδάει μέσα στο αρχαίο στάδιο. Αυτή είναι η κοινωνικοποίηση των μνημείων, η χρήση του σήμερα. Δεν μπορείς να τα έχεις κενά κελύφη και να κλείνεις τον κόσμο έξω. Πρέπει να τα ανοίγεις στο κοινό και φυσικά η οικονομική διάσταση είναι δεδομένη. Ποιος κερδίζει από αυτήν την παρουσία τόσων ανθρώπων μέσα στα αρχαία θέατρα και τα στάδια. Που ο κόσμος λατρεύει. Δεν αγαπάει τα μοντέρνα κτίρια. Θέλει να βιώνει αυτήν την αίσθηση που έχει κανένας καθισμένος απάνω στα αρχαία καθίσματα, στα αρχαία εδώλια, απολαμβάνοντας ένα θέαμα σύγχρονο, έστω σύγχρονο, μοντέρνο. Και βλέπετε δεξιά, χιλιάδες κόσμος μαζεύεται όταν γίνονται ξεναγήσεις στον αρχαιολογικό χώρο, που διψάει για πληροφόρηση. Αυτή η εικόνα μιλάει καλύτερα από μένα. Θεατρικές παραστάσεις παθητικού δράματος. Όχι μόνο από ελληνικά σχολεία αλλά και από την Κίνα, από την Ιταλία και από την Αγγλία. Παιδιά ταλαντούχα που συναγωνίζονται μέσα στο χώρο του μικρού θεάτρου, αλλιώς ωδείου ή εκκλησιαστηρίου, που βλέπετε εδώ μερικές σκηνές σε αυτή την εικόνα, από αυτή τη δράση. Και αυτό το γεγονός εντάσσεται στην λεγόμενη κοινωνικοποίηση των μνημείων. Στο άνοιγμα των μνημείων στο κοινό. Βλέπετε εδώ, Κινέζοι, με πόσο πάθος παίζουν αυτά τα παιδιά αρχαία τραγωδία, μέσα στον αρχαιολογικό χώρο της αρχαίας Μεσσήνης. Συνεργάτες μου φυσικά από όλο τον κόσμο θα έλεγα, οι οποίοι με βοηθάνε. Ανήκουν και αυτοί θα έλεγα στις ανοιχτές πόρτες, στο ανοιχτό αυτό αρχαιολογικό το πάρκο, που δέχεται από όλο τον κόσμο συνεργάτες, αγόρια και κορίτσια και όλων των ειδικοτήτων. Ακόμη και από την Κίνα οι οποίοι μας βοηθάνε και από την Αμερική και από τη Γερμανία. Η ανασκαφική

διαδικασία είναι επίσης μία δραστηριότητα πάρα πολλή αγαπητή σε όλο τον κόσμο. Εδώ εντάσσεται το θέμα του ανασκαφικού τουρισμού. Ηλικιωμένοι άνθρωποι θέλουν να βιώσουν μαζί μας δύο ή τρεις μέρες, αυτή την αίσθηση που έχουμε και εμείς, που αισθανόμαστε όταν βγάζουμε στην επιφάνεια ένα αντικείμενο για πρώτη φορά, το αγγίζουμε εμείς ή μία επιγραφή και τη διαβάζουμε πρώτοι, θέλουν και αυτοί να είναι μαζί μας, να χαρούνε αυτήν την... να έχουν αυτήν την αίσθηση. Κοιτάξτε πόσος κόσμος μαζεύεται εδώ στο μικρό θέατρο, σιγά – σιγά για να παρακολουθήσει μία παράσταση. Στο κέντρο των στόχων μας σε σχέση με την έννοια της ορθής λειτουργίας του χώρου περιλαμβάνεται όπως είπα, η κοινωνική διαδραστικότητα. Η αμφίρροπη σχέση κοινού και μνημείων. Οι αρχαιολογικοί χώροι θεωρούνται γενικώς σήμερα παράγοντες ανάπτυξης και δρόμοι που οδηγούν στην τόνωση του δημόσιου ενδιαφέροντος για την πολιτιστική κληρονομιά. Το κεντρικό ζητούμενο είναι, να βρεθεί η κατάλληλη διαχειριστική στρατηγική, που θα λαμβάνει υπόψη όλες τις αξίες ενός αρχαιολογικού χώρου και ταυτόχρονα τις οικονομικές του δυνατότητες σε εφαρμογή του νέου μοντέλου διαχειριστικής και διοικητικής αυτονομίας που προτείνω. Αυτό θέλει ανάλυση φυσικά. Αν κάποιος ρωτήσει μπορούμε να απαντήσουμε λεπτομερέστερα. Η συντήρηση, η στερέωση και η αναστήλωση των επιμέρους μνημείων και η ανάπλαση – διαμόρφωση του χώρου στην αρχαία Μεσσήνη, έχουν προσφέρει σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης, μέσα στο πνεύμα της αειφόρου ή βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία δεν εξαντλεί τους φυσικούς της πόρους, ούτε και καταναλώνει τον πολιτισμικό της πλούτο. Θέλω να σας δείξω ορισμένες εικόνες από τα αναστηλωμένα μέχρι σήμερα μνημεία, που αποκτούν την τρίτη διάσταση, γίνονται κατανοητά και διδακτικά στους επισκέπτες. Αυτή είναι η Κρήνη Κλεψύδρα, μέσα στο χωριό, αλλά κυρίως πρέπει να παρακολουθήσετε εδώ τον αγώνα μας από «το μηδέν στο είναι», όπως συνηθίζουμε να λέμε, διότι τα μνημεία της Μεσσήνης δεν

υπήρχαν. Ήταν διαλυμένα. Όχι μόνο χωμένα μέσα στο χώμα, αλλά διαλυμένα κυριολεκτικά. Όταν τα αποκαλύψαμε με τις ανασκαφικές μας εργασίες ήταν σκόρπιες πέτρες. Δεν είχαν μορφή μνημείων και σιγά – σιγά άρχισαν να την αποκτούν, φυσικά με τη δράση της αποκατάστασης και της αναστήλωσης. Εδώ βλέπετε το ναό της Ειλειθυίας, στην πλαγιά της Ιθώμης. Βλέπετε σιγά – σιγά πώς το μνημείο αποκτάει τη μορφή που είχε στην αρχαιότητα και με συμπληρώσεις και με αποκαταστάσεις. Βλέπετε τα σχέδια τελικά που βοηθάνε να αποκτήσει το ιερό αυτό, που λέγεται ιερό της θεάς Ειλειθυίας του τοκετού, η οποία ήταν προστάτης των λεχώνων. Στο μέλλον θα έχουμε αυτή τη μορφή. Η αρκαδική πύλη, ήταν ένα διαλυμένο μνημείο. Αναστηλώθηκε μαζί με το κομμάτι του τείχους που την συνδέει με έναν πύργο, τον πύργο αριθμός 17 και για αυτήν την αναστηλωτική μας δραστηριότητα, πήραμε και ένα βραβείο από την... Ευρωπαϊκό, από την Europa nostra, από τα χέρια μάλιστα της βασίλισσας της Ελληνίδας στην Ισπανία. Αυτός ο πύργος ήταν διαλυμένος σε χιλιάδες κομμάτια, πεσμένος κάτω και σήμερα έχει αυτή τη μορφή. Πύργος των οχυρώσεων. Το θέατρο σήμερα, έχει αυτή τη μορφή ύστερα από ετών δράσεις, επεμβάσεις, ανασκαφές, στερεώσεις, αναστηλώσεις και συνεχίζουμε ακόμα. Μολονότι δεν έχει αναστηλωθεί πλήρως, γιατί δεν σώζεται το αυθεντικό υλικό για να συμπληρώσουμε τα εδώλια τα λίθινα. Δηλαδή καθίσματα μέχρι το άνω κοίλο, εν τούτοις και το κάτω κοίλο, που έχει τα αυθεντικά του, βλέπετε εδώ λίθινα καθίσματα, λειτουργεί και μπορεί να δεχθεί στην αγκαλιά του περίπου χίλιους τριακόσιους επισκέπτες. Μία τέτοια αίθουσα δεν υπάρχει πουθενά στην Αθήνα τουλάχιστον. Γίνονται παραστάσεις θεάτρου, μουσικής και άλλες. Βλέπετε μία εικόνα, παίρνετε του αρχαιολογικού χώρου, ο οποίος είναι καθαρός και αναγνώσιμος, και ελκυστικός τα μέγιστα, στους επισκέπτες. Το θέατρο έχει μία σκηνή και είναι εκεί. Αυτή είναι μία αναπαράσταση πώς κινούνταν η σκηνή αυτή η κινητή στην αρχαιότητα. Είναι μία αντίληψη πάρα πολύ μοντέρνα. Την

είχαν και άλλα θέατρα, όπως της Μεγαλόπολης, όπως μαρτυρείται σύμφωνα με πηγές αρχαίες ή και της... νομίζω στην Ιταλία της Πομπηίας, αλλά δεν σώζονται εκεί τα στοιχεία, ενώ εδώ έχουμε τις λίθινες ράγες, πάνω στις οποίες κυλούσε έτσι, με αυτό τον τρόπο που βλέπετε εδώ στην αναπαράσταση, η κινητή σκηνή του θεάτρου. Το θέατρο σήμερα έχει αυτή την μορφή. Βλέπετε σε κάτοψη από πάνω. Δεν είναι τόσο μικρό όσο φαινόταν στην προηγούμενη φωτογραφία. Έχει πάρει την αρχική του μορφή, ενώ δεν υπήρχε πριν αρχίσουμε τις ανασκαφές μας, πριν από 32 χρόνια βέβαια. Βασιλική, η πρώτη ελληνική χριστιανική εκκλησία της αρχαίας Μεσσήνης, του 6^{ου} αιώνα μετά Χριστόν, των χρόνων του Ιουστινιανού. Μοναδικό μνημείο σε μέγεθος και διάρκεια ζωής. Από τον 6^ο αιώνα μετά Χριστόν, μέχρι τον 14^ο, την εποχή της Ενετοκρατίας λειτουργούσε αυτή η εκκλησία, πριν γίνουν τα Βυζαντινά, γνωστά σε όλους σας μνημεία στην γύρω περιοχή. Κάτω από την εκκλησία, ειδικά κάτω από το ιερό της αποκαλύφθηκε ένα κυκλικό μνημείο, μία θόλος, η οποία όπως φαίνεται εδώ στην εικόνα, έχει σωριαστεί στο έδαφος. Φυσικά οι κολώνες της είναι πεσμένες. Αυτή η συνύπαρξη βλέπετε δύο εποχών, της χριστιανικής και της κλασικής είναι ένα ζητούμενο σήμερα, που στην Μεσσήνη ικανοποιείται απόλυτα. Θα επέμβουμε και αναστηλωτικά ακόμα και σε αυτό το πεσμένο μνημείο εν μέρει, σηκώνοντας ορισμένες κολώνες διακριτικά, χωρίς να χαλάσουμε βέβαια και την αισθητική θα έλεγα, του ερειπίου. Γύρω σε αυτό το κυκλικό μνημείο υπάρχει ένα μωσαϊκό δάπεδο μιας χαμένης κωμωδίας του μεγάλου κωμοδοποιού Μενάνδρου, του 3^{ου} αιώνα προ Χριστού. Ένα γαϊδουράκι βλέπετε εδώ, έναν αγωγιάτη που το σέρνει. Έχουνε σχέση με μία χαμένη κωμωδία που ονομαζότανε Μεσσηνία. Αυτή η κοπέλα είχε αθετήσει την υπόσχεση γάμου που είχε δώσει σε κάποιον και ο ποιητής, αυτός ο μεγάλος καλλιτέχνης Μενάνδρος παίζει την κωμωδία του, πλάθει την κωμωδία του γύρω σε αυτό το μοτίβο, γύρω σε αυτό το θέμα της άρνησής της. Βλέπετε

εδώ τον όνο, το γαϊδουράκι, φορτωμένο με τα προικιά της κόρης, να είναι έτοιμη να παντρευτεί και τελευταία στιγμή αρνήθηκε. Σκεφτείτε την τόλμη αυτής της Μεσσηνίας γυναίκας, να πει όχι στον γαμπρό που διάλεξαν οι γονείς της και η προίκα ήταν έτοιμη, καταλαβαίνετε. Είναι μία παράσταση μοναδική που ενδιαφέρει όχι μόνο τους ιστορικούς της τέχνης, αλλά τους φιλόλογους πρωτίστως, γιατί έχει χαθεί αυτή η κωμωδία, ξέρουμε μόνο τον τίτλο και ορισμένα στοιχεία της περίληψης, μία περίληψη που σώθηκε σε ένα μεταγενέστερο συγγραφέα, ο οποίος μας λέει αυτά που σας είπα για την κοπέλα αυτή από την Μεσσήνη. Ένας άλλος αγωγιάτης ζώσιμος, οδηγούσε ένα άλλο ζώο επίσης φορτωμένο. Δεν σώζεται πάρα πολύ καλά αυτό το ψηφιδωτό δάπεδο, παρόλα αυτά η αξία του είναι μέγιστη, μεγάλη. Ο ζώσιμος εδώ. Η Κρήνη Αρσινόη. Ένα άλλο, άλλο, ένα άλλο τεράστιο μνημείο. Μία Fontana di Trevi θα έλεγα, όπου μπορούσε κανείς να περάσει θαυμάζοντας αγάλματα και βλέποντας και το νερό που έτρεχε. Αλλά κοιτάξτε πόσο μεγάλα είναι τα μνημεία της αρχαίας Μεσσήνης. Δίπλα στην Κρήνη Αρσινόη, η οποία έχει μήκος 40 μέτρα, αποκαλύφθηκε μία στοά μήκους 186, 196 μέτρων. Σχεδόν 200 μέτρων, μία τρίστηλη, με δύο σειρές κιόνων στο κέντρο και οι οποίες χωρίζουνε τον εσωτερικό χώρο σε τρία κλίτη, η οποία συνυπάρχει με ένα ρωμαϊκό λουτρό το οποίο χτίστηκε πάνω στα ερείπια αυτής της στοάς. Βλέπετε εδώ, αναστηλώνεις εν μέρει, με το αυθεντικό φυσικά υλικό το αρχαίο μνημείο και ταυτόχρονα αφήνεις δίπλα να συνυπάρχει το αρχαίο αυτό λουτρό. Πιο πέρα είναι και μία εκκλησία του 13^{ου} αιώνα μικρή, ένα εκκλησίδιο, που και αυτό είναι επισκέψιμο. Βλέπετε όλες οι εποχές είναι ορατές και επισκέψιμες. Σήμερα δεν μπορούμε να διαλύσουμε κανένα μνημείο, καμίας εποχής όπως γινόταν παλιότερα, για να πάμε σε βάθος, για να αναζητήσουμε το καθαρό κλασσικό. Συνυπάρχουν όλων των εποχών τα μνημεία και μεσαιωνικά και τούρκικα ακόμα. Μία εικόνα πάλι του χώρου αυτού. Αυτή είναι η βόρεια στοά, από μία αεροφωτογραφία με drone.

Βλέπετε το μέγεθός της και το λουτρό στο κέντρο. Οι επισκέπτες κάθε χρόνο όλο και αυξάνονται. Έχουμε φτάσει στις 100.000, σε ένα χώρο που δεν υπήρχε μέχρι τώρα κοντά στην Ολυμπία. Φυσικά η Ολυμπία έχει ένα τεράστιο όνομα. Ο Δήμαρχος μας μίλησε για αυτήν. Είχα την τύχη να υπηρετήσω και εγώ σε αυτόν τον ιερό χώρο που λέγεται Αρχαία Ολυμπία, αλλά άλλη είναι η αίγλη της Αρχαίας Ολυμπίας και άλλη είναι η αίγλη της αρχαίας Μεσσήνης, που είναι μία ελληνιστική κοσμοπολίτικη πόλη, όχι ιερό, που έχει τα πάντα μέσα, όπου κυκλοφορούσε πάρα πολύς κόσμος, αθλούνταν η νεολαία. Το λουτρό το βλέπετε αυτό, με υπόκαυστα σύγχρονα, όπως και λειτουργούν σήμερα τα σύγχρονα σάουνα στις Σκανδιναβικές χώρες. Αυτή είναι μία άποψη της βόρειας στοάς πριν ακόμα από τις τελικές αναστηλωτικές επεμβάσεις μας. Και βλέπετε μέσα σε αυτή τη στοά υπάρχουν βάθρα αγαλμάτων και κόγχες. Βλέπετε στο βάθος αριστερά, με θωράκια μπροστά που επίσης στέγαζαν αγάλματα. Ένα από αυτά βρήκαμε μέσα σε αυτήν την πρώτη κόγχη της βόρειας στοάς. Δεν θέλω να μπω σε λεπτομέρειες, σας δείχνω μόνο το μνημειακό πλούτο. Κάτω δεξιά βλέπετε το άγαλμα που το στήσαμε μόλις το είχαμε βρει, πρόχειρα πάνω στο βάθρο του, δεξιά κάτω το βλέπετε. Μία άλλη εικόνα του ανατολικού άκρου, της ίδιας βόρειας στοάς, όπου λειτουργούσε ένα αγορανομείο. Βλέπετε τις κοιλότητες πάνω σε αυτές τις λίθινες τράπεζες. Είναι όλες ανισομεγέθεις και οι αγορανόμοι ελέγχαν την χωρητικότητα των αγγείων των εμπόρων οι οποίοι πουλούσαν υγρά και δημητριακά και σιτηρά στην αγορά, αν οι ποσότητές τους και οι όγκοι των αγγείων του ήταν εντάξει. Αυτό το πρόσφατα αναστηλωμένο οικοδόμημα, ήταν το κρεοπωλείο της πόλεως αν με πιστεύετε. Με αυτήν την κλασική μορφή. Η στοά μπροστά, πρόσφατα αναστηλώθηκε και σύμφωνα με τις επιγραφές που συνοδεύουν φυσικά τα μνημεία και μας πληροφορούνε, δεν είναι μόνο ο Πausanias ένας περιηγητής που περιέγραψε την Μεσσήνη τον 2^ο αιώνα μετά Χριστόν, είναι κυρίως οι επιγραφές που μας

πληροφορούν για την ταυτότητα και τη χρονολογία και την χρήση των μνημείων αυτών. Σύμφωνα λοιπόν με την επιγραφή, αυτή είναι η στοά η παρά τω κρεοπώλειον, κοντά στο κρεοπωλείο. Μέσα σε αυτό το αίθριο, στο κέντρο, που έχει στρωμένο με το αυτό το κοκκινωπό αδρανές υλικό, γινόταν η σφαγή των ζώων και το μοίρασμά τους στο λαό, στη διάρκεια δημοθυνειών. Δηλαδή, στη διάρκεια τελετών, όπου κάποια οικογένεια πρόσφερε το κρέας στους πολίτες στα πανηγύρια, όπως και σήμερα. Βραστό και ψητό, το ίδιο όπως και σήμερα. Κασίκι και αρνί. Τα βόδια και οι αγελάδες σπανίζανε. Βλέπετε μία εικόνα από ένα φωτογράφο ο οποίος παίζει τώρα με το ultraviolet αυτής της στοάς παρά το κρεοπώλειον από μία άλλη γωνιά. Εδώ η τρίτη διάσταση κάνει τη διαφορά όπως καταλαβαίνετε. Η αναστήλωση παίζει μεγάλο ρόλο. Η αναστήλωση γιατί τα καθαρά περιγράμματα, δεν μπορείς να έχεις σκόρπιες πέτρες μέσα σε ένα χώρο. Ακόμα και σκουπίδια ή τσιγάρα πρέπει να τα μαζεύεις. Δεν πρέπει να επιτρέπεις σε κανέναν να μολύνει αυτό το χώρο ή να μην τον σέβεται και βλέπετε, ξέρετε τι συμβαίνει; Τον σέβονται όλοι, κανένας δεν πετάει χαρτιά ή πλαστικά ή τσιγάρα, αποτσιγάρα μέσα σε αυτό το χώρο. Σέβεται το περιβάλλον αυτό το μνημειακό, όπως το βλέπει, έτσι καθαρό και αναγνώσιμο. Έχουμε πάρει τα εύσημα. Φυσικά δεν θέλω να αναλυθώ σε τέτοιου είδους εδώ τώρα αναφορές, αλλά όσοι επισκέπτονται αυτό το χώρο αφήνουν σημειώματα επαινετικά, υμνητικά για αυτόν τον αρχαιολογικό χώρο. Βλέπετε εδώ μιαν άλλη εικόνα του χώρου της αγοράς, με ένα παλιό κτίριο, με μία πεσσοστοιχία μέσα, που είναι το παλιό βουλίων, βουλευτήριον και στο βάθος το κρεοπωλείο. Μέσα σε αυτό το περιβάλλον το μεσογειικό, με τα δέντρα τα χαρακτηριστικά της Μεσσηνίας, την ελιά φυσικά βέβαια, γίνονται επεμβάσεις ακόμα και φυτοτεχνικές αναγκαστικά, για να έχουμε μία οπτική επαφή, να μην εμποδίζει ασ πούμε το φυσικό περιβάλλον, το μνημειακό, αλλά να συνυπάρχουν. Βλέπετε πόσο καθοριστικό ρόλο παίζει εδώ η φύση. Η φύση και

μνημείο. Μια και το συνέδριό σας έχει και τη φύση μέσα και πρέπει να είναι. Χωρίς τη φύση δεν υπάρχει το μνημείο. Αυτό είναι το βουλίο τον παλαιόν, όπως το λένε οι επιγραφές, το βουλευτήριο, με αυτήν την πεσσοστοιχία που κρατούσε τη στέγη. Είναι μία μορφή τελεστηρίου. Έχει πάρει το μοντέλο το αρχιτεκτονικό από το τελεστήριο της Ελευσίνας, μία και μιλάμε για την Ελευσίνα φέτος, όλοι στο Μέγαρο και αλλού. Με διαλέξεις και προσπάθειες για αυτήν την πολιτιστική διαδρομή της τριλογίας των Αθηνών. Αθήνα – Λαύριο – Ελευσίνα. Το πρότυπο αυτό του ελληνιστικού βουλίου, είναι το τελεστήριο. Βλέπετε εδώ μία άλλη προσπάθεια αναστήλωσης, μερικής φυσικά, όσο επιτρέπει το αυθεντικό υλικό πάντοτε. Δεν μπορούμε να σηκώσουμε καινούργιες κολώνες με καινούργια πέτρα, μάρμαρο. Όσο μας επιτρέπει το υλικό το υφιστάμενο, αναστηλώνουμε αυτό το ναό της Μεσσάνας. Βλέπετε μια άλλη εικόνα του δεξιά και στο βάθος ένα τετράγωνο οικοδόμημα, που είναι ένας υπόγειος θησαυρός, ένα υπόγειο θησαυροφυλάκιο. Νάτο το θησαυροφυλάκιο κατά τη διάρκεια της αναστήλωσης ολόκληρο. Ένας υπόγειος θάλαμος, όπου φύλαγε η πόλις τους θησαυρούς της. Τα χρυσά και τα ασημένια πολύτιμα νομίσματα και σκεύη, ακόμα και έγγραφα σημαντικά φυλάγονταν εδώ, μέσα σε αυτό το θησαυροφυλάκιο, το υπόγειο. Η τράπεζα. Τι είναι, η τράπεζα της πόλης κατ' ουσία, τα αποθέματα χρυσού, τα οποία μόνο χρησιμοποιούσαν σε περίπτωση μεγάλης ανάγκης, πολέμου φυσικά. Το μικρό ωδείο, το θέατρο. Ένα κομψοτέχνημα αρχιτεκτονικής, το οποίο λειτουργεί, λειτουργεί ως χώρος θεατρικός και ως χώρος για μουσικές εκδηλώσεις, όπως λειτουργούσε και στην αρχαιότητα. Ήταν ένα ωδείο για δρώμενα μουσικά, προς τιμήν του θεού Ασκληπιού, που λατρεύονταν δίπλα σε αυτό το τέμενος το τεράστιο, που λέγεται Ασκληπιείο. Μία μικρή ξενάγηση κάνω όπως καταλαβαίνετε, μαζί με το σύντομο κείμενό μου, για να πάρετε μία γεύση της αρχαίας Μεσσήνης και σας προσκαλώ να την επισκεφτείτε, για να τα πούμε και επιτόπου καλύτερα. Να τα δείτε

από κοντά. Αυτό είναι το Ασκληπιείο σε κάτοψη. Ένα τεράστιο λατρευτικό οικοδόμημα, με το ναό του θεού στο κέντρο. Δωρικό, τεραστίων διαστάσεων οικοδόμημα, στην βόρεια πτέρυγά του την υπερυψωμένη προς βορά, προσιτή μέσω ενός κλιμακοστασίου, ήταν τα εστιατόρια όπου τρώγανε οι επίσημοι, οι αριστοκράτες, κατά τη διάρκεια της τελετής προς τιμήν του Ασκληπιού. Στην αριστερή πλευρά υπάρχουν οίκοι λατρευτικοί με αγάλματα και βλέπετε το μικρό θέατρο δεξιά επάνω στην κάτοψη, πώς είναι ενσωματωμένο μέσα σε αυτό το λατρευτικό οικοδόμημα που λέγεται Ασκληπιείο. Λουτρό πιο κάτω. Δεν θέλω να σας κουράζω με λεπτομέρειες. Βλέπετε όμως τη μορφή αυτού του καθαρά ελληνιστικού όπως λέμε οικοδομήματος, με στοιχεία γεωμετρισμού. Ο ναός στη μέση έχει αξονικότητες. Βλέπει κανείς μπαίνοντας από την είσοδο κατευθείαν την είσοδο του ναού. Η τοποθέτησή του μέσα σε αυτήν την περικλειστη στοά, επίσης του ναού αυτού. Πλησιάζει με τους λατρευτικούς, δικούς μας χριστιανικούς χώρους, που λέγονται μοναστήρια. Είναι περικλειστα. Εσωστρεφή. Όπως και αυτό το οικοδόμημα της λατρείας του Ασκληπιού. Κοιτάξτε τα γλυπτά. Σας δείχνω μόνο δύο κεφάλια από ένα μεγάλο καλλιτέχνη γλύπτη, που βρέθηκαν στο Ασκληπιείο, τον Απόλλωνα και την Άρτεμη. Τα μεγέθη είναι τεράστια. Δεν θέλω να σας κουράζω με αυτό. Ήταν ένας γλύπτης που αγαπούσε την μνημειακότητα, σε μάρμαρο από Πεντέλη και από Πάρο και από την Θάσο μεταφερμένα. Πανάκριβα έργα. Η Μεσσηνία δεν έχει μάρμαρο. Πιο ακριβά από τα χάλκινα. Τα ορειχάλκινα ήταν τα μαρμάρια λατρευτικά. Σκεφτείτε αν είχαμε τα ένθετα μάτια, ποσό ζωντανά θα ήταν αυτά τα πρόσωπα. Ήταν ένας κλασικιστής που μιμούσαν τον Φειδία και τον Πραξιτέλη. Δούλευε στο 2^ο αιώνα προ Χριστού. Δαμοφών Φιλίππου Μεσσάνιος, υπογράφει. Δαμοφών γιος, Μεσσήνιος, γιος του Φιλίππου. Δαμοφών Φιλίππου Μεσσάνιος. Δωρικά Μεσσήνιος, το ήτα γίνεται άλφα. Μεσσάνιος. Λοιπόν, αυτός είναι ο Δαμοφών. Ένας γλύπτης κλασικιστής αλλά με

στοιχεία συναισθηματικά. Βλέπετε τα χείλια, το στόμα, τα μάγουλα. Μπαρόκ όπως λέμε εμείς. Με πάθος, κρυφό πάθος πίσω από αυτές τις κλασικές ήρεμες μορφές, υποβόσκει το συναίσθημα. Άλλα δύο κεφάλια. Ένας Τιτάνας Άνυτος, από το χέρι του ίδιου καλλιτέχνη και ένα κεφάλι το οποίο έφυγε και πήγε στο βρετανικό μουσείο, από την Μήλο, όχι από την Μεσσήνη, όπου είχε δουλέψει, αυτός ο καλλιτέχνης είχε δουλέψει και σε νησιά και σε πόλεις της Πελοποννήσου και στην Στερεά Ελλάδα. Ήταν ένας καλλιτέχνης μεγάλης εμβέλειας. Αυτό το κεφάλι λέγεται κεφάλι Μπλακάς, γιατί ένας Λόρδος Μπλακάς, το είχε αγοράσει από κάποιους καλόγερους, κάποιους εν πάση περιπτώσει και το είχε πάει στην Αγγλία και από κει το μεταπούλησε στο Βρετανικό Μουσείο, όπου εκτίθεται σήμερα έργο του Δαμοφώντα, από τη Μήλο. Βλέπετε ποσά στοιχεία κερδίζει κανείς μέσα από την έρευνα ενός χώρου, πολιτιστικά στοιχεία που πλαισιώνουν αυτό το αρχαιολογικό πάρκο. Αυτό είναι το πρόπυλο, αναστηλωμένο και αυτό, ήταν διαλυμένο. Δεν θέλω να σας δείξω φωτογραφίες του πριν, θα δείτε έναν λιθοσωρό μόνο. Σήμερα έχουμε βάλει και το αέτωμα το τριγωνικό επάνω σε αυτό το μνημείο το τετρακίονιο, που λέγεται πρόπυλο και οδηγεί στο γυμνάσιο και στο στάδιο. Αυτή η πύλη είναι δηλαδή. Πρόπυλο, είσοδος μνημειακή. Αυτό είναι το στάδιο που σας έδειξα και στην αρχή και το πρόπυλο, βλέπετε κάτω δεξιά. Το στάδιο έχει μήκος 200 μέτρα περίπου και έχει φυσικά και φάσεις ρωμαϊκές. Είχε γίνει αρένα, τσίρκο στη μέση. Βλέπετε έναν τοίχο, δημιουργεί έναν ελλειψοειδή χώρο στη μέση για θηριομαχίες και μονομαχίες, σύμφωνα με το γούστο της περιόδου της ρωμαιοκρατίας. Όμως το στάδιο το βλέπετε τώρα με την παλαίστρα μπροστά. Είναι ένα σύνολο μνημειακό μοναδικό, όχι μόνο για την Ελλάδα, για όλη την Ευρώπη. Δεν υπάρχει παρόμοιο και αναστηλωμένο πλήρες συγκρότημα αρχιτεκτονικό, ενότητα αρχιτεκτονική που έχει το στίβο του σταδίου, έχει τα πρανή του τα πράσινα, βλέπετε. Έχει τις στοές που στέγαζαν τη νεολαία της πόλης, η οποία αθλούνταν εδώ επί

τρία χρόνια. Γυμνάζονταν. Έμενε, διέμενε και την παλαίστρα μπροστά σε πρώτο πλάνο, όπου γινότανε τα αθλήματα της πάλης, του Παγκρατίου και του Παγκρατίου και της πυγμής. Πυγμή, παγκράτιο, πάλη. Όπου τα έχουμε και στα Ολυμπιακά αγωνίσματα αυτά σήμερα. Κάποιος έχει προτείνει να γίνονται εδώ, στην Αρχαία Μεσσήνη ορισμένα από αυτά και μπορεί να γίνει. Άλλωστε η Ολύμπια δεν είναι μακριά από δω. Έτσι, Τι είπατε; Έτσι, ακριβώς. Αυτή είναι η παλαίστρα, σήμερα αναστηλωμένη με ιδιωτικά λεφτά μιας εφοπλίστριας. Πλήρως αναστηλωμένη. Μόνο η στέγη της λείπει. Ένα κομψοτέχνημα θα έλεγε κανείς αρχιτεκτονικής, που με αυτό τελειώνει το στάδιο. Από πάνω η παλαίστρα, βλέπετε; Μέσα εδώ γινότανε το άθλημα της πάλης, του Παγκρατίου και της πυγμής. Αυτό το πράσινο είναι φυτεμένο φυσικά, είναι ένα ειδικό χόρτο που λέγεται Kikuyu grass, αφρικάνικο γκαζόν και δίπλα τα γκρίζα, είναι ένα χαλίκι. Δεν αποδίδεται σωστά. Είναι ένα αδρανές υλικό γκρι, χαλίκι δηλαδή. Και το άλλο είναι επίσης χαλίκι, στουρνάρι το λέμε το κόκκινο, για να υπάρξει αυτή η διαφοροποίηση στεγασμένου και μη στεγασμένου χώρου, που βοηθάει αυτό το χαλίκι που δεν κοστίζει και τίποτα, να τονιστούν τα περιγράμματα. Και αισθητικά βλέπετε πώς, πώς στέκει, πώς προβάλλει το μνημείο, το αναδεικνύει. Η χρήση αυτών των... και κοιτάξτε τώρα ένα άλλο μνημείο, στο τέλος του σταδίου, ολόκληρο αναστηλωμένο. Χρειάστηκαν δέκα χρόνια να το σκάσουμε και άλλα δέκα να το αναστηλώσουμε φυσικά. Αλλά αυτό ορίζει το τέρμα του σταδίου. Οι αθλητές τέλειωναν τις ταχύτητες δρόμου ή τα αγωνίσματα του δρόμου μπροστά σε αυτό το μνημείο, το οποίο είναι ταφικό. Είναι ένα μαυσωλείο μιας οικογένειας την οποία τιμούσαν τα μέγιστα με αυτό το μνημείο που έβλεπε μέσα στο στίβο. Βλέπετε τη σχέση αθλητισμού με χθόνιες θεότητες όπως στην Ολυμπία. Ακριβώς. Πελόπιο, Πέλοψ, Τάφος και στάδιο και αγώνες. Οι Ολυμπιακοί αγώνες άλλωστε ξεκίνησαν ως άλλα άθλα για το νεκρό. Έτσι λοιπόν βλέπετε και τη σχέση νεκρών, μελών

μιας πανίσχυρης οικονομικά και πολιτικά οικογένειας της Μεσσήνης, να συνδέεται με τον αθλητισμό της περιοχής, μια και έχουμε και με αθλητισμό κάνει. Εκπαίδευε τους νέους ως Δωρική πόλη, σαν τη Σπάρτη επί τρία χρόνια εδώ σε αυτό το χώρο. Η πόλις τους έτρεφε, τους μάθαινε γράμματα, φυσικά αγωνίσματα γυμνικά όπως λέμε, ιππικά αγωνίσματα και τους εκπαίδευε και στα όπλα. Τους έστελνε από 17 ετών μέχρι 20. 20 ετών αποφοιτούσαν και τους έστελνε στην πρώτη γραμμή των πολέμων, η πόλις. Βλέπετε απάνω και μία *Imago Clipeata* προ του νεκρού, ο οποίος είχε θαφτεί μέσα σε αυτό το μαυσωλείο. Τα άλλα ταφικά μνημεία. Και θέλω να σας δείξω ένα μοναδικό ταφικό μνημείο, σπάνιο, το οποίο τώρα αναστηλώθηκε πέρυσι, η στέγη του μας παίδεψε αρκετά, γιατί είχε στατικά προβλήματα. Ο θάλαμος ο νεκρικός με οκτώ τάφους μέσα και αυτή η κωνική στέγη με αμφί κιλιμένο αγγείο απάνω, συμβολικά τοποθετημένο που υποτίθεται ότι περιείχε μέσα τη στάχτη του καμένου νεκρού. Με πόρτα λίθινη όπως οι μακεδονικοί τάφοι που ανοιγοκλείνουν. Οι μεγάλες οικογένειες της Μεσσήνης, οι γαιοκτήμονες κατ' ουσίαν, που ήταν και ευεργέτες κοιμούνταν με το προνόμιο να θάβουν τα νεκρά μέλη τους εντός των τειχών σε πολυσύχναστα οικοδομήματα, ως παράδειγμα προς μίμηση από τους νέους. Για αυτό είναι μέσα στο στάδιο, δίπλα στο στάδιο τα μνημεία αυτά. Κοιτάξτε τι αγάλματα βρέθηκαν μπροστά σε αυτά τα... σε αυτό το ταφικό μνημείο. Ένας τύπος που ονομάζεται Δορυφόρος του Πολυκλείτου και ένας Ερμής μοναδικός, ακέραιος σχεδόν, με το κεφάλι του, που εκτίθεται στο τοπικό μουσείο. Είναι μία νέα πόλις η Μεσσήνη η οποία φυσικά έχει αναδειχτεί και με νέες ιδέες, με νέες αντιλήψεις, για αυτό και είναι κάπως διαφορετική από τους αρχαιολογικούς χώρους που ξέρετε και έχετε επισκεφτεί. Αυτός είναι ο Ερμής. Παραβάλετε με ένα ανάγλυφο. Και ένας Ηρακλής. Για να διαβάσω το κείμενό μου. Ένα εργαστήριο γλυπτικής, με τα μοντέλα του καλλιτέχνη και τα ασημένια νομίσματά του που είχε κρύψει για να τα βρει, αλλά δεν

τα βρήκε δυστυχώς. Τα βρήκαμε εμείς ευτυχώς. Κάποιος σεισμός τον τρόμαξε και τα έκρυσσε, αλλά τελικά ή πέθανε ή δεν ξαναγύρισε να τα πάρει. Ναι. Αυτά είναι τα μοντέλα του. Τέσσερα κεφάλια, πόδια, χέρια. Ένας παραγγελιοδότης έλεγε, θέλω να μου κάνεις ένα άγαλμα με σανδάλια. Ένας, βλέπετε πως έπεφτε το ιμάτιο λοξά. Ένας έλεγε με γυμνά πόδια. Εγώ θέλω ένα πορτραίτο, να είμαι brutal. Ένας αθλητής, το δεύτερο κεφάλι. Ή να είμαι ένας πνευματικός ανήρ, όπως ο πρώτος. Ή να μοιάζω της Αφροδίτης, όπως η κυρία αυτή εκεί, μοιάζει με τη Κνιδία Αφροδίτη. Ή ένα κεφάλι ενός ηλικιωμένου, με αυτά τα βεριστικά, όπως λέμε χαρακτηριστικά τα σκληρά στο τέλος. Μοντέλα. Ανάλογα με τα πρόσωπα που παραγγέλναν τα γλυπτά να τους κάνει ο γλύπτης. Που ξέρουμε ποιος ήταν, από την Αλεξάνδρεια αυτός ο γλύπτης. Πώς λεγότανε και τι άλλα έργα είχε κάνει, αλλά δεν θέλω να σας κουράσω. Θέλω να σας ευχαριστήσω, αλλά πριν με χειροκροτήσετε θα διαβάσω το κείμενό μου. Θα τελειώσω γρήγορα. Κρίνεται αναγκαία μία σύνθετη στρατηγική ...καλύτερα εδώ... που απευθύνεται σε όλους τους φορείς και τους συντελεστές που έχουν ρόλο να παίξουν στην ανάπτυξη. Πολιτικοί που αποφασίζουν, δεν τους βλέπω εδώ. Επενδυτές επαγγελματίες. Όπως αυτά που είπε ο Σταύρος ο Μπένος. Εμπορικά επιμελητήρια. Τοπικές οργανώσεις. Κρατικές υπηρεσίες και άλλοι φορείς, πρέπει να βρουν μηχανισμούς επικοινωνίας, συνεργασίας και εναρμόνισης των στόχων και των συμφερόντων τους. Αυτό σημαίνει συνέργειες. Απόλυτα αναγκαίες και για τις χρηματοδοτούμενες από την Ευρωπαϊκή Ένωση όπως είδατε, πολιτιστικές διαδρομές, όπως η ενεργός πολιτιστική διαδρομή της Ηπείρου. Αυτό που πρέπει βέβαια να πρυτανεύσει, είναι η αναγκαιότητα για μία ισορροπία μεταξύ διατήρησης και ανάπτυξης. Η βιωσιμότητα της πολιτιστικής κληρονομιάς απειλείται όπως ξέρετε, αφενός από την λεγόμενη υπέρ ανάπτυξη, έχουμε τα παραδείγματα της Σαντορίνης και άλλων περιοχών υπέρ αναπτυγμένων, που καταστρέφουν το δομημένο και

το φυσικό περιβάλλον και αφετέρου από τη συντηρητική ιδεολογία, που την έχουν μερικοί και του δικού μου επαγγέλματος, που στέκεται εμπόδιο σε κάθε μορφής παρέμβαση και αξιοποίηση. Η Αρχαία Μεσσήνη είναι μία ολόκληρη αρχαία πόλη όπως είδατε, που έχεις δώσει μέσα σε τρεις δεκαετίες αποτελέσματα που ξεπέρασαν κάθε προσδοκία. Η εν Αθήναις αρχαιολογική εταιρεία, την οποία εγώ εκπροσωπώ και η εταιρεία Μεσσηνιακών αρχαιολογικών σπουδών, όπου είμαι πρόεδρος, έχουν συμβάλει τα μέγιστα όχι μόνο με την ανασκαφή, την αναστήλωση, τις δημοσιεύσεις, την ανάδειξη γενικά της αρχαίας Μεσσήνης, αλλά και με την αγορά της γης, τις περιφράξεις, τις διαμορφώσεις, αποστραγγιστικά έργα, προστατευτικά στέγαστρα. Έχει παραδώσει στο κράτος από το 1999 με πρωτόκολλο, τον χώρο αυτόν για λειτουργία. 18.00 αντικείμενα στο μουσείο, ένα μουσείο εν λειτουργία για να το διαχειριστεί το κράτος, διότι εγώ δεν είμαι κράτος, είμαι ιδιώτης. Σας είπα, εκπροσωπώ μία εταιρεία που λέγεται Εν Αθήναις αρχαιολογική εταιρεία, που έχει δικαιώματα σε αυτό το χώρο από την εποχή του Θεμιστοκλή Σοφούλη, 1875. Αυτή ορίζει διευθυντές, επιστημονικούς διευθυντές. Αυτή είναι η δικιά μου ιδιότητα, αλλά η δικιά μου διαχείριση έχει όρια. Δεν μπορώ να πάω πιο πέρα να αυξήσω τα έσοδα που θέλω. Να αυτονομίσω το χώρο. Να μην παίρνω από το κράτος καθόλου χρήματα. Να καθαρίζω τον χώρο, να τον συντηρώ. Με ένα άλλο μοντέλο διαχείρισης. Καταλάβετε; Πρέπει να γίνει ένας διαγωνισμός, διεθνής θα έλεγα, γιατί όχι ανοιχτός, να οριστεί ένας μάνατζερ Διευθυντής αρχαιολόγος ή και αρχιτέκτων, ο οποίος θα διαχειρίζεται αυτό τον χώρο για 3 ή 5 χρόνια. Αν δεν είναι καλός θα τον αλλάζουμε. Δεν θα του ανανεώνουμε τη θητεία. Και σκοπό θα έχει να αυξάνει τα έσοδα να λειτουργεί αυτός ο χώρος σωστά. Να έχει περισσότερους επισκέπτες. Να έχει παραστάσεις. Δηλαδή υπάρχει το μοντέλο, αυτό του το δίνουμε έτοιμο και πρέπει να το συνεχίσει φυσικά. Αυτό είναι το σκεπτικό, αυτό θα πει αυτονομία. Και τελιώνω

λέγοντας τα εξής. Η πολιτιστική κληρονομιά, υλική και άυλη και ο σύγχρονος πολιτισμός αναγνωρίζονται ως κύρια στοιχεία ταυτότητας κάθε περιοχής και ως συγκριτικό πλεονέκτημα λόγω της συμβολής του στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Ο πολιτισμός προσφέρει το πλεονέκτημα της αναγνωσιμότητας, της ιστορικής συνέχειας και της συλλογικής μνήμης. Ο πολιτισμός και ό,τι αυτός περιλαμβάνει, μνημεία, μουσεία, φεστιβάλ μουσικής, θέατρο, κινηματογράφο, χορό, εικαστικές εκθέσεις που γίνονται στην Αρχαία Μεσσήνη, διατροφή, φυσικό περιβάλλον, που τα ακούσατε όλα, βρίσκεται στο επίκεντρο των προσπαθειών προβολής και ανάπτυξης μιας περιοχής.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Θέλει να πει κάτι ο κύριος Κυρίζογλου.

Λ. ΚΥΡΙΖΟΓΛΟΥ: Πρέπει κύριε Θέμελη να σας συγχαρούμε ειλικρινά, πρέπει να σας συγχαρούμε και αντιλαμβανόμαστε κύριε Μπένο ότι είναι μεγάλη παρακαταθήκη. Ωστόσο όμως επιτρέψτε μου, δίκην παραπόνου, να εκφράσω μία ευχή. Πόσο θα θέλαμε να τύχει αναλόγου μεταχείρισης η Αμφίπολη, που κάθετα και η Ήλιδα, αλλά εγώ τώρα σαν πρόεδρος της ΠΕΔ, ο πόνος μου είναι εδώ. Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας μέσα από το επιχειρησιακό πρόγραμμα, Ο κύριος Τζιτζικώστας έχει κόψει μία φέτα, λεφτά μιλάμε πολλά, για να τα δώσουν εκεί για να προχωρήσει η αρχαιολογική ανασκαφή, η αποκάλυψη του μνημείου και η παράδοσή του στην τοπική κοινωνία, στην Ελληνική κοινωνία και στην παγκόσμια κοινωνία. Προσέξτε. Αλλά δυστυχώς αυτή η βοϊδάμαξα που πάει αργά, οι κεντρικοί φορείς, υπουργεία κ.λπ., μπαίνουν εμπόδιο. Τίποτα άλλο δεν έχω να πω. Αυτό το λέω υπό μορφή παραπόνου και ως ευχή. Και σας συγχαίρουμε ειλικρινά. Μάλιστα δε, μας φωτίσατε διότι, το έργο αυτό το σημαντικό που έχει γίνει στη Μεσσήνη, δεν το γνωρίζουν σε όλη την Ελλάδα. Συγχαρητήρια.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Λοιπόν, αγαπητοί φίλοι να έρθει ο επόμενος

ομιλητής. Είναι ο κύριος Χρήστος Γεωργιάδης, το βλέπετε στο πρόγραμμα, να μας μιλήσει. Εγώ τι να πω τώρα, με έχετε καταλάβει, σήμερα έχουμε, θα έλεγα Ιερά Τέρατα του Πολιτισμού. Η τοπική αυτοδιοίκηση πρέπει να είναι ευτυχής και συνεπαρμένη από αυτήν την παράταση. Μακάρι το επόμενο συνέδριο τα άλλα χρόνια να έχει, μία βδομάδα για τον Θέμελη, μία βδομάδα για τον Μπένο, μία βδομάδα για το Σεβαστή, ούτως ώστε να μπορέσουμε να μεταλαμπαδεύσουμε την διάθεση για αγώνα στα οράματα των νέων γενεών. Αυτό είναι ο κυριότερος στόχος μας νομίζω και μακάρι να το πετύχουμε. Μιλάμε. Να το τρέξουμε, να το τρέξουμε. Ξεκινάμε. Ο κύριος Γεωργιάδης. Θα το δούμε, προχωράμε, προχωράμε και βλέπουμε. Θα το δούμε.

Χ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ: Καλησπέρα σας, σας ευχαριστώ πάρα πολύ την ΚΕΔΕ, για την πρόσκληση να παρουσιάσουμε το έργο μας και τη συνεργασία με το ΔΙΑΖΩΜΑ. Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ κύριε Μπένο. Πριν ξεκινήσω με το πρόγραμμα για τη Στερεά Ελλάδα, θα σας πω λίγα λόγια για το έργο της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης, πολύ σύντομα.

Λοιπόν, η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, ιδρύθηκε το 1951, με αποστολή να ενημερώνει και να ευαισθητοποιεί τους Έλληνες και όσους αγαπούν την Ελλάδα και την φυσική κληρονομιά της χώρας μας και να δραστηριοποιείται για την προστασία της. Η ΕΕΠΦ, από δω και πέρα θα το λέω έτσι, για λόγους συντομίας, πρωτοστάτησε στη δημιουργία εθνικών δρυμών στην Ελλάδα, τον 1^ο εθνικό δρυμό το Φαράγγι της Σαμαριάς, μετά τον Εθνικό δρυμό Πρεσπών, καθώς και στην προστασία απειλούμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας. Σήμερα η ΕΕΠΦ δραστηριοποιείται σε τέσσερις τομείς. Παρεμβατική προστασία. Προγράμματα διατήρησης και προστασίας της φύσης, με τα οποία εγώ ασχολούμαι. Οικολογική διαχείριση και ευαισθητοποίηση του κοινού, κάποια προγράμματα που ήδη τα ξέρετε. Και περιβαλλοντολογική εκπαίδευση. Νομίζω ότι όλοι ξέρετε τη γαλάζια

σημαία. Ένα πρόγραμμα για τις ακτές της Ελλάδας. Συνεργαζόμαστε σχεδόν με όλους τους παράκτιους δήμους της χώρας. Μία άλλη οικολογική βράβευση για οικολογική ποιότητα, το Green key, για ξενοδοχεία, μαρίνες και εστιατόρια. Περιβαλλοντολογική εκπαίδευση. Πέντε προγράμματα περιβαλλοντολογικής εκπαίδευσης, τα οποία υλοποιούμε σε συνεργασία με το Υπουργείο, με σχολεία της Ελλάδας και με άδεια του Υπουργείου Εκπαίδευσης, το «Φύση χωρίς σκουπίδια», «Μαθαίνω για τα δάση», «Οικολογικά σχολεία», «Νέοι δημοσιογράφοι για το περιβάλλον» και «Οι πράσινες γωνιές της πόλης μου». Στο πλαίσιο αυτών των... δεν περνάω άλλο στις δραστηριότητες, γιατί είναι πολλές και δεν έχουμε πολύ χρόνο, αλλά στο πλαίσιο αυτής της δραστηριότητας σε σχέση με το περιβάλλον, συνεργαζόμαστε με το ΔΙΑΖΩΜΑ, υπογράψαμε ένα σύμφωνο συνεργασίας και στο πλαίσιο με σκοπό την ανάδειξη και προβολή (...) όσο και της αδιαπέραστης ενότητάς τους, αδιάσπαστης ενότητάς στους. Στην προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, και την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, γύρω από τις ανάγκες προστασίας και τις δυνατότητες για ήπια τοπική ανάπτυξη. Καρπός αυτής της συνεργασίας είναι η διαδρομή φύσης και πολιτισμού στην Στερεά Ελλάδα. Συνεργαστήκαμε δηλαδή, για να αναδείξουμε κάποια φυσικά μνημεία θα λέγαμε, της Στερεάς Ελλάδας. Σημαντικό να τονίσω, δεν έχω εργαστεί εγώ σε αυτό το κομμάτι. Συνεργάστηκε με το ΔΙΑΖΩΜΑ ο συνάδελφός μου ο Μίλτος ο Γκλέτσος. Εγώ ασχολούμαι με άλλον τομέα δραστηριοτήτων της Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας της Φύσης, αλλά ζώντας εδώ κοντά στη Θεσσαλονίκη, ήρθα σήμερα να παρουσιάσω την κοινή μας εργασία. Θα δούμε κάποια στοιχεία, περιβαλλοντικά μνημεία όπως τα είπαμε, έξι της Στερεάς Ελλάδας. Τον Παρνασσό, τη Γκιώνα, το Καλλίδρομο, Σπερχειός, Μαλιακός, Οίτη και Τυμφρηστός. Κάναμε πριν, μία πολύ ωραία περιήγηση. Ήταν μία πολύ ωραία ξενάγηση από τον κύριο

Θέμελη για την αρχαία Μεσσήνη, θα δούμε λίγο τώρα κάποιους ορεινούς όγκους, κάποια πολύ σημαντικά στοιχεία του περιβάλλοντος της Στερεάς Ελλάδας. Παρνασσός, υψόμετρο 2.457 μέτρα. Στο όριο Φθιώτιδας – Φωκίδας και Βοιωτίας. Προστατευόμενες περιοχές, σημαντική περιοχή, Εθνικό Πάρκο, στη μυθολογία βουνό του Απόλλωνα και των νυμφών. Στις νότιες υπώρειές του το Μαντείο των Δελφών. Πολύ σημαντικός αρχαιολογικός χώρος. Έχουμε δάση ως τα 1600 – 1.700 μέτρα. Παραπάνω ουσιαστικά δεν έχουμε δάση, σε κανένα από τα ελληνικά βουνά. Κυρίως από Κεφαλληνιακή ελάτη, *Abies Kefalinika* (...) μαυρόπευκα, *pinus nigra*, δεν έχουμε νοτιότερη εξάπλωση από αυτό το είδος. Σε μεγαλύτερα υψόμετρα έχουμε εκτεταμένα αλπικά λιβάδια και ορθοπλαγιές. Και έχουμε μεγάλη εναλλαγή και μεγάλη ποικιλία τοπίων, κάτι που πρέπει να το βάλουμε και αυτό, να αναδείξουμε αυτό, γιατί η προστασία του τοπίου είναι ένα πολύ σημαντικό στοιχείο, ειδικά της Ελληνικής υπαίθρου, φύσις. Πάνω από 1.000 είδη της χλωρίδας, έξι από αυτά είναι τοπικά ενδημικά, άλλα είναι ενδημικά της Ρούμελης ή της Ελλάδας. Να πω ότι η Ελλάδα είναι μία από τις χώρες με την, με τα περισσότερα ενδημικά στον κόσμο. Βρισκόμαστε σε ένα, όπως το λέμε, σε ένα hot spot βιοποικιλότητας, αυτό της Μεσογείου. Έχουμε την παιώνια, ένα πολύ γνωστό φυτό, ενδημικό, για αυτό έχει και το όνομα του *Raeonia rarnassica*, του Παρνασσού δηλαδή. Ένα πολύ ωραίο φυτό. Διάφορα άλλα φυτά. Οι Κενταύροι των Μουσών. Κάποια άλλα φέρνουν ονόματα Ελλήνων Βοτανικών. Περνάμε στην Γκιώνα, 2.500 μέτρα. Το ψηλότερο βουνό της νότιας Ελλάδας, και το πέμπτο υψηλότερο της χώρας. Προστατευόμενες περιοχές και πρόσφατα εντάχθηκε στον Φορέα Διαχείρισης του Παρνασσού. Με τον τελευταίο νόμο που είχαμε το 2018. Περιοχή Natura οπωσδήποτε. Και καταφύγια άγριας ζωής. Συμπαγής ορεινός όγκος, με βαθιές χαράδρες και την μεγαλύτερη ορθοπλαγιά των Βαλκανίων. Δάση Κεφαλληνιακής Ελάτης και εδώ, *Abies Kefalinika*

ως τα 1800 μέτρα και εδώ. Εξορύξεις βωξίτη. Και έχουμε εδώ τις πηγές του Μόρνου Ποταμού. Και εδώ μεγαλύτερη βιοποικιλότητα από τον Παρνασσό. 1.270 ήδη και υποείδη χλωρίδας. Τα 170 εξ αυτών, μεγάλος αριθμός, προστατευόμενα ή σπάνια. Έχουμε εδώ διάφορα είδη της χλωρίδας που φέρνουν το όνομα της Γκιώνας, όπως η *Arenaria* και η *Potentilla*. Και εδώ έχουμε και τη νοτιότερη εξάπλωση του πληθυσμού αγριόγιδου στην Ελλάδα. Ένα θηλαστικό των ορεινών όγκων της Ελλάδας, σπάνιο και απειλούμενο. Το Καλλίδρομο, ένα όχι και τόσο υψηλό βουνό, αλλά πολύ σημαντικό για το τοπίο το θεωρώ. Υψόμετρο 1.419 μέτρα. Είναι στη Φθιώτιδα. Συνδέεται με τη Οίτη και την Κνημίδα. Προστατευόμενες περιοχές, περιοχή *natura*. Δύο καταφύγια άγριας ζωής. Πρόσφατα, το 2018 εντάχθηκε στο Φορέα Διαχείρισης της Οίτης. Κοντά βρίσκεται, στο Καλλίδρομο βρίσκεται ο ιστορικός τόπος των Θερμοπυλών. Το μονοπάτι του Εφιάλτη. Σημαντικοί χώροι της ιστορίας. Τοπία ιδιαίτερου κάλλους, με μικρά οροπέδια, τέσσερις εποχικές λίμνες. Θα δούμε τι είναι αυτές στην Οίτη. Ανεμπόδιστη πανοραμική θέα. Δάση ελάτης και μαυρόπευκου και εδώ. 900 με 1.000 είδη φυτών περίπου. Μεταξύ αυτών και ένα ενδημικό, το *Onos Mastridi*, από το όνομα ενός πολύ σημαντικού σουηδού βοτανικού. Ποικιλία δασόδιων πτηνών, αρπακτικά, δρυοκολάπτες και ο μαυροπελαργός, ένα πολύ σπάνιο είδος της ορνιθοπανίδας, το οποίο φωλιάζει στο Καλλίδρομο. Η Οίτη, 2.152 μέτρα. Εθνικός Δρυμός. Τρεις περιοχές του δικτύου *Natura* και δύο καταφύγια ζωής. Συνδέεται με πολλά επεισόδια της μυθολογίας, όπως η Πυρά Του Ηρακλέους και με πρόσφατα ιστορικά γεγονότα, όπως η γέφυρα του Γοργοπόταμου. Υγιή δάση κεφαλληνιακής ελάτης και εδώ. Οροπέδια με μικρές λίμνες. Εικαστικοί σχηματισμοί από καταβόθρες δηλαδή, με πολύ μεγάλο γεωλογικό ενδιαφέρον. Μεγάλος αριθμός φαραγγίων και ένας από τους δημοφιλείς ορεινούς προορισμούς για πεζοπορία κυρίως, ορεινό τρέξιμο, κανό, λουλούδια φυσικά. Είναι το βουνό των λουλουδιών όπως λέγεται,

έτσι το λέμε εμείς. Πάνω από 1.150 είδη και υποείδη της χλωρίδας. 77 είδη ενδημικά της Ελλάδας. Δύο είδη στενοδημικά. Θα το δούμε το ένα, τη Βερόνικα της Οίτης, γιατί δουλεύουμε για αυτή και ένα Άλιουμ. Χαρακτηριστικό λουλούδι ο Νάρκισσος των Ποιητών στη φωτογραφία. Μεγάλα Λιβάδια με νάρκισσους στην Οίτη. Νομίζω ότι δεν το έχω δει πουθενά αλλού αυτό στην ελληνική φύση. Είναι πραγματικά, το Μάιο αν επισκεφτεί κανείς την Οίτη, είναι εντυπωσιακό το τοπίο. Θηλαστικά. Έχουμε το αγριόγιδο εδώ, όπως έχουμε και στην Γκιώνα. Έχουμε και την παρουσία της αρκούδας. Πάρα πολύ σημαντική, γιατί είναι το νοτιότερο άκρο, το νοτιότερο όριο εξάπλωσης στην Ευρώπη. Άρα και τώρα αφού βλέπουμε και θέματα της κλιματικής αλλαγής είναι πάρα πολύ σημαντικό να δούμε, κατά πόσο υγιής είναι αυτός ο πληθυσμός. Και δείκτης φυσικά για την κλιματική αλλαγή. Και φυσικά πάρα πολύ σημαντική η Ορνιθοπανίδα. Στο πλαίσιο αυτό και θα κάνω λίγο ένα διάλειμμα ως προς τις περιοχές που παρουσιάζουμε, υλοποιούμε ένα έργο Life, το For open Forest, στην Οίτη. Η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης συντονίζει αυτό το έργο, το οποίο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και έχει στόχο την προστασία ειδών και οικοτόπων προτεραιότητας, σύμφωνα με την οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους οικοτόπους και τα είδη, σε συνεργασία με το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, τον Ελληνικό Γεωργικό Οργανισμό Δήμητρα, πρώην ΕΘΙΑΓΕ, την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και τον Αρκτούρο. Κύριος στόχος του έργου αυτού είναι, η διατήρηση αυτών των ανοιγμάτων στην Οίτη, ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τοπίο των ορεινών όγκων, όπου έχουμε τα εποχικά λιμνία. Οικότοπος προτεραιότητας για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στοιχείο του Μεσογειακού Ορεινού Όγκου. Είναι τέλματα, όπως λέγονται στη βιβλιογραφία. Είναι περιοχές όπου έχουμε συγκέντρωση νερού κάποιους μήνες μέσα στο χρόνο και κάποιους μήνες ξηραίνονται. Αυτή η εναλλαγή νερού και ξηρασίας δημιουργεί το κατάλληλο

περιβάλλον για να την ανάπτυξη ειδικής χλωρίδας και όπως σας είπα πριν, έχουμε ένα ιδιαίτερα στενό ιδανικό, ίσως το πιο σπάνιο φυτό στον κόσμο, τη Veronica oetaea. Oetaea από το όνομά της Οίτης και δουλεύουμε για την προστασία του. Είναι πάρα πολύ σημαντικό να προστατεύσουμε τον πλούτο αυτό που έχουμε και να το συνδέσουμε φυσικά και με την επισκεψιμότητα των περιοχών. Περνάμε στην τέταρτη περιοχή. Σπερχειός – Μαλιακός. Ο Σπερχειός έχει μία πολύ μεγάλη λεκάνη απορροής, επειδή έχει μεγάλο μήκος και πηγάζει από μεγάλους ορεινούς όγκους, οπότε έχει μία πολύ μεγάλη λεκάνη απορροής. Είναι το μόνο μονοπάτι, το μόνο ποτάμι της νότιας Ελλάδας χωρίς φράγματα. Ενεργό και σε εξέλιξη Δέλτα. Το Δέλτα του δηλαδή εξελίσσεται στον Μαλιακό κόλπο και είναι ένας σημαντικός υγρότοπος για ορνιθοπανίδα, ο σημαντικότερος για τη νοτιοανατολική Ελλάδα, με πάνω από 20.000 υδρόβια πτηνά. Τυμφρηστός, δεσπόζει πάνω από το Καρπενήσι. Περιλαμβάνει μία περιοχή του δικτύου Natura 2000 και ένα με καταφύγιο άγριας ζωής. Υπάγεται στην αρμοδιότητα από πέρυσι, από το 2018 του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού, Οίτης, κοιλάδας Σπερχειού και Μαλιακού κόλπου. Είναι προορισμός ορεινού τουρισμού και βρίσκεται στην καρδιά της Ρούμελης. Σε σχέση με την χλωρίδα στον Τυμφρηστό. Έχουμε φυλλοβόλα δάση στα χαμηλά εκτεταμένα ελατοδάση, στα μεσαία υψόμετρα και μία μεγάλη υπαλπική ζώνη με λιβάδια. Σπάνια χλωρίδα έχουμε, την Κενταύρια Βιόλα, και το αγριογαρύφαλλο και άλλα είδη και μεγάλη βιοποικιλότητα στην εντομοπανίδα, πολλά λεπιδόπτερα. Τα περιβαλλοντολογικά μνημεία της Στερεάς Ελλάδας που επιλέχθηκαν για να ασχοληθούμε περισσότερο και να εργαστούμε σε αυτό, το πλαίσιο της εργασίας συνεργασίας με το ΔΙΑΖΩΜΑ, είναι ο Εθνικός Δρυμός Πάρνηθας, ο Κιθαιρώνας και Ελικώνας, Δίρφυ, Λίμνη, Παραλίμνη, Σαγματάς, λιμνοθάλασσα Αταλάντης, Βαρδούσια όρη, Γραμμένη, Οξιά και το ελατοδάσος Φουρνάς. Μιλήσαμε και πριν για συνέργειες. Δεν θα πω περισσότερα για τις

συνέργειες, γιατί νομίζω τα είπαν πάρα πολύ καλά ο κύριος Μπένος και ο κύριος Θέμελης. Πρέπει νομίζω να επενδύσουμε πάνω σε αυτό, πάνω στις συνέργειες. Να δούμε τα μνημεία σε σχέση με τη φύση, γιατί τα μνημεία δημιουργήθηκαν σε αυτή τη φύση και πολλά μνημεία φέρουν χαρακτηριστικά της φύσης, οπότε νομίζω ότι είναι κάτι που δεν πρέπει να το διαχωρίζουμε και πρέπει να το δούμε ένα ολοκληρωμένο, να το δούμε με μία ολοκληρωμένη προσέγγιση ως προς την ανάδειξή τους και την προώθησή τους. Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας και οποιαδήποτε ερώτηση είμαι στη διάθεση.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Λοιπόν, ακούμε ωραία πράγματα, βλέπουμε ωραία πράγματα. Αριστοτέλης Σταγκίκας και Γεωργία Κιτσάκη. Ήπειρος ΑΕ, Πολιτιστική Διαδρομή Αρχαίων Θεάτρων Ηπείρου.

Γ. ΚΙΤΣΑΚΗ: Ναι, καταρχήν να πω και εγώ με τη σειρά μου ότι, ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόσκληση. Χαίρομαι ιδιαίτερα που βρίσκομαι σε αυτόν τον χώρο σήμερα, σε αυτό το κοινό, με δύο τουλάχιστον υπέροχους, τι να πω; Τον κύριο Μπένο και τον κύριο Θέμελη; Οι άνθρωποι είναι καταπληκτικοί, έχουνε προσφέρει πάρα πολλά. Εγώ μέσα από το δικό μου έργο τουλάχιστον και από την εργασία μου στην Ήπειρος Αναπτυξιακή και την συνεργασία μου με τον κύριο Καχριμάνη όπως προαναφέρθηκε, μπορώ να πω σαν συμπέρασμα ότι, οι άνθρωποι παίζουν πάρα πολύ σημαντικό ρόλο στο τι θα γίνει, οπότε επειδή το συνέδριο αφορά τους δήμους και τις κοινότητες, πρέπει οι πρωτοβουλίες να παίρνονται από τους ανθρώπους για τα μνημεία. Είτε πρόκειται της φύσης, είτε του πολιτισμού, τα οποία είναι μαζί. Θα κάνει την παρουσίαση ο κύριος Σταγκίκας, για να μην μπλεκόμαστε και λόγω συντομίας χρόνου. Ευχαριστώ πάρα πολύ και καλή συνέχεια.

Α. ΣΤΑΓΚΙΚΑΣ: Καλησπέρα και από μένα. Θα είμαι σύντομος. Ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόσκληση που είμαι εδώ πέρα. Θα προσπαθήσω να είμαι σύντομος και την μισή τουλάχιστον παρουσίαση νομίζω ότι θα την τρέξω πάρα πολύ γρήγορα. Λοιπόν,

εδώ πέρα θα σας μιλήσω, θα σας παρουσιάσω πολύ σύντομα την πολιτιστική διαδρομή στα αρχαία θέατρα της Ηπείρου, που τρέχει όλη την Ήπειρο, και τις τέσσερις περιφερειακές ενότητες, γιατί έχει πέντε αρχαιολογικούς χώρους, οχτώ χώρους θέασης, 344 χιλιόμετρα διαδρομής, 2.300 χρόνια ιστορίας. Τι είναι πολιτιστική διαδρομή; Όπως ανέφερε και ο κύριος Μπένος στην εισήγηση, η πολιτιστική διαδρομή είναι ένα επώνυμο τουριστικό προϊόν. Πολιτιστικό, πολιτιστικού τουρισμού. Διαθέτει ένα κεντρικό θέμα. Στην περίπτωση μας τα αρχαία θέατρα στην Ήπειρο. Καλύπτει μία προσδιορισμένη χωρικά περιοχή. Την περιφέρεια της Ηπείρου και αποκτά μία τουριστική ταυτότητα, μία επωνυμία, αποκτά ένα brand. Αυτό είναι το πιο σημαντικό. Και αποτελεί τον κινητήριο μοχλό της ανάπτυξης. Βιώσιμης οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντολογικής ανάπτυξης. Πολύ σύντομα η πολιτιστική διαδρομή. Περνάει από το αρχαίο θέατρο της Δωδώνης, τη Νικόπολη που χτίστηκε από τον Οκταβιανό Αύγουστο. Στην Κασσιόπη, την Αμβρακία που είναι μέσα στη σύγχρονη Άρτα και στα Γίτανα. Εδώ πέρα, μήπως φαίνεται καλά στη φωτογραφία. Είναι εγχάρακτα τα εδώλια, πιθανότατα με ονόματα απελεύθερων. Η περιοχή παρέμβασης λοιπόν της πολιτιστικής διαδρομής συνολικά, περιλαμβάνει ζώνες και από τα παραλία της Ηπείρου και στον ορεινό όγκο της Ηπείρου, που μέχρι τώρα προσδιορίζονταν από οικοτουρισμό και φυσιολατρικό τουρισμό. Περιλαμβάνει σημαντικές αρχαίες πόλεις και περιοχές, που άκουσαν και άφησαν τα σημάδια τους στο χώρο. Τη Νικόπολη, Κασσιόπη, τα Γίτανα, τη Δωδώνη, την Αμβρακία και συμπλέκονται και με σπάνιους οικότοπος, όπως είναι ο Αμβρακικός, η κοιλάδα του Αχέροντα, η Σαγιάδα, το γεωπάρκο Βίκου – Αώου κ.λπ. Τι είναι ο προορισμός; Ως προορισμός νοούνται οι χώρες, οι Περιφέρειες, οι πόλεις ή άλλες περιοχές που επισκέπτονται οι τουρίστες. Και είναι ένα τουριστικό προϊόν, που επιμερίζεται σε τμήματα ή σε υποπροϊόντα, όπως ο φυσικός παράγοντας, ο πολιτιστικός, οι υποδομές και οι

τουριστικές υποδομές. Κατά μία άλλη άποψη οι προορισμοί είναι ένα αμάλγαμα τουριστικών προϊόντων, για να προσφέρουν μία ολοκληρωμένη εμπειρία προς τους καταναλωτές, προς τις επιχειρήσεις. Και ο κάθε τουριστικός προορισμός θα πρέπει να γίνει αντιληπτός καλύτερα ως μία περιοχή ταξιδιωτικών αγορών ή ακόμα καλύτερα ως μία ενιαία τουριστική επιχείρηση η οποία περιλαμβάνει και τα αξιοθέατα και τις υποδομές και τις επιχειρήσεις. Πώς σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε η πολιτιστική διαδρομή της Ηπείρου. Όπως είπε και ο κύριος Μπένος, με βάση το εργαλείο της ΟΧΕ. Της ολοκληρωμένης χωρικής επένδυσης, που αξιοποιεί τα αποτελέσματα της περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης και στόχευσε στη δημιουργία της πολιτιστικής διαδρομής. Λαμβάνοντας φυσικά υπόψη και τις προτάσεις που είχε η περιφέρεια, για τον χωροταξικό σχεδιασμό. Η συγκεκριμένη χωρική επένδυση στην Ήπειρο, περιλαμβάνει δράσεις ενίσχυσης των υποδομών για την ανάδειξη της πολιτιστικής διαδρομής, ενώ μελλοντικά υπάρχει και η δυνατότητα ανάπτυξης επάλληλων και εμπλεκόμενων θεματικών τουριστικών διαδρομών, έτσι ώστε τα θέατρα να είναι, για να είναι η καρδιά. Όχι μόνο η διαδρομή, να είναι η καρδιά πολλών διαδρομών, οι οποίες θα περνάνε από όλους τους οικότοπους, από τα πέτρινα γεφύρια της περιοχής, από τις ιαματικές πηγές και θα συνδιαμορφώσουν ένα συμπληρωματικό τουριστικό προϊόν και να αποτελέσει μία κινητήρια δύναμη για την τόνωση της τουριστικής δραστηριότητας της Ηπείρου. Και παράλληλα θα αναπτυχθούν δράσεις οργάνωσης και συνεργασίας των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στον τουριστικό κλάδο. Προβολείς με τη χρήση της πληροφορικής και ανάδειξης των τοπικά παραγόμενων προϊόντων. Οι ειδικοί στόχοι της χωρικής ανάπτυξης της ολοκληρωμένης χωρικής επένδυσης, πολύ γρήγορα. Το οποίο βασικά μεταφράζεται στη δημιουργία ενός εξειδικευμένου επώνυμου προϊόντος πολιτιστικού τουρισμού, στην οργάνωση μιας συγκροτημένης βιοματικής εξερεύνησης στους βασικότερους

αρχαιολογικούς χώρους της Ηπείρου. Στην αποκατάσταση και ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων. Στην αύξηση του αριθμού των επισκεπτών. Στη δημιουργία του τοπικού συμφώνου ποιότητας. Και στην ενίσχυση φυσικά της απασχόλησης και στην ενίσχυση των δεξιοτήτων και των προσόντων του εργατικού δυναμικού. Σε αυτή την ολοκληρωμένη χωρική επένδυση εμπλέκονται και υλοποιούν δράσεις πολλοί φορείς. Τόσο η Περιφέρεια Ηπείρου, ως φορέας στρατηγικής, το Υπουργείο Πολιτισμού και οι τοπικές εφορείες αρχαιοτήτων για τα έργα αναστήλωσης στα αρχαία, στους αρχαιολογικούς χώρους. Τοπικοί παραγωγικοί φορείς. Το πανεπιστήμιο, η ΤΕΙ και οι δήμοι της περιοχής. Η υποδομή της πολιτιστικής διαδρομής στηρίζεται στους τέσσερις πυλώνες. Υποδομές, marketing, το δίκτυο των επιχειρήσεων και της διακυβέρνησης. Πολύ σύντομα, επειδή τα είπαμε, μία επανάληψη. Οι υποδομές στην πολιτιστική διαδρομή και στην ΟΧΕ περιλαμβάνουν τις αναστηλώσεις στους αρχαιολογικούς χώρους που ήδη είναι ενταγμένα στο ΠΕΠ Ηπείρου και τρέχουν. Τη βελτίωση της προσβασιμότητας, τόσο των επαρχιακών δρόμων, των δρόμων τους αρχαιολογικούς χώρους Δωδώνης, Κασσιόπης και Γιτάνου, που γίνονται από την Περιφέρεια, τα περισσότερα με ίδιους πόρους της Περιφέρειας, όσο και την παράκαμψη, το μεγάλο έργο της παράκαμψης της εθνικής οδού που διασχίζει τον αρχαιολογικό χώρο της Νικόπολης, προκειμένου να γίνει η παράκαμψη συνολικού μήκους 10 χιλιομέτρων και προϋπολογισμού, αν θυμάμαι καλά, γύρω στα 10.000. Και φυσικά υπάρχουν και οι μικρές λειτουργικές υποδομές που συνοδεύουν όλα αυτά. Όπως είπαμε, το wi-fi για τους επισκέπτες, το πωλητήριο, να υπάρχει νερό, να υπάρχει ένα παγκάκι, να υπάρχει το παρκινγκ και όλα αυτά, που για όλες αυτές τις μικρές υποδομές υπογράφεται η προγραμματική σύμβαση μεταξύ της Περιφέρειας και του Υπουργείου Πολιτισμού, προκειμένου να γίνουν. Για το marketing, τα βασικά τρία, η ιστοσελίδα της πολιτιστικής μας

διαδρομής, (...), φυλλάδια, αφίσες και οι ψηφιακές υπηρεσίες που ανέφερε και ο κύριος Μπένος, οπότε να μην τα επαναλαμβάνω. Απλά να σταθώ ότι περιλαμβάνει ψηφιακές ξεναγήσεις με διαφορετικά μοντέλα ξεναγών, του αρχαιολόγου, του φύλακα, του δασκάλου, κ.λπ. Θα είναι μία ξεναγήση προσβάσιμη μέσω tablet που θα δίνεται επιτόπου, οπότε απομακρυσμένα από το internet θα μπορείς να δεις κάποια βασικά στοιχεία, όχι όμως όλα τα στοιχεία, οπότε θα σε προϊδεάζει, θα σε προσκαλεί να πηγαίνεις, θα σε προκαλεί να πηγαίνεις επιτόπου. Και φυσικά το μεγάλο θέμα με τα πνευματικά δικαιώματα και η δημιουργία της υποδομής, της δημόσιας υποδομής και τη διάθεση ψηφιακού υλικού με ξεκάθαρα πνευματικά δικαιώματα. Το δίκτυο των επιχειρήσεων. Το τρίτο μεγάλο κομμάτι, που απευθύνεται σε επαγγελματίες, επιχειρήσεις, οργανισμούς και φορείς του ιδιωτικού τομέα και σε κοινωφελείς επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις που έχουν δημόσιο χαρακτήρα. Αυτές οι επιχειρήσεις συσχετίζονται με τη διαδρομή, είτε γεωγραφικά, είτε λειτουργικά και το βασικό, αποφασίζουν να συνεργαστούν σε μία εθελοντική βάση με αυτοδέσμευση, προκειμένου να προωθηθεί η διαδρομή και η ευρύτερη φυσικά περιοχή της Ηπείρου, ως ένας, ως προορισμός, branded προορισμός, με ταυτότητα. Με κοινό όραμα της βελτίωσης της ποιότητας των προσφερόμενων προϊόντων και των υπηρεσιών. Ενδεικτικές κατηγορίες που συμμετέχουν και που απευθυνόμαστε για το δίκτυο της διαδρομής, είναι τα καταλύματα, είναι η διατροφή, η γαστρονομία, είναι η παραγωγή τοπικών προϊόντων και η παραγωγή και τα τρόφιμα. Η παραγωγή αντικειμένων γιατί όπως γνωρίζετε και στα Γιάννενα έχουμε μεγάλη παράδοση στην ασημουργία. Και στις μετακινήσεις, στους συνοδούς και στους ξεναγούς. Οι βασικοί σκοποί του cluster είναι, η σύνδεση της διαδρομής με την τοπική οικονομία και την επιχειρηματικότητα. Η ανάδειξη της ευρύτερης περιοχής, της ευρύτερης περιοχής της διαδρομής ως ένα επώνυμο τουριστικό προϊόν με αναβαθμισμένη ποιότητα και κυρίως η δημιουργία μιας

εστίας ποιότητας, στην καρδιά ακριβώς της διαδρομής, προκειμένου να αποτελέσουν ένα σημείο αναφοράς, τόσο για τους επισκέπτες όσο και για την περιοχή. Φυσικά επιδιώκεται εννοείται, η ευρύτερη δυνατή συμμετοχή, αλλά να υπάρχει μία ισχυρή ομάδα, τα μέλη της οποίας αποδεχόμενα να τους κανόνες και μεμονωμένα αλλά και κυρίως μέσω συνεργειών, μέσω συνεργασιών, με το συμμετοχικό marketing που είπαμε, θα αποδέχονται την τοπική στρατηγική ανάπτυξης, θα ενσωματώνουν την πολιτική και τη λειτουργία του στοιχεία της τοπικής ταυτότητας, θα συντελούν στη δημιουργία του καλού ονόματος του brand name, και θα συνδράμουν και θα διαφυλάσσουν όλη τη διαδρομή σαν μία συλλογική περιουσία και να λειτουργήσουν ως πρεσβευτές. Φυσικά για να μην αποθαρρύνουμε της επιχείρησης και επειδή έχουμε δει όπως ξέρετε παλαιότερες προσπάθειες για τη δημιουργία τοπικών συμφώνων, cluster, κ.λπ., πώς αποτυχαίνουν, πώς αποτυγχάνουν στην πράξη. Σε αυτή τη φάση βάζουμε κάποια απολύτως βασικά basic κριτήρια, που δεν θα αποθαρρύνουν, τις επιχειρήσεις με σκοπό βεβαίως μετά από δύο – τρία – τέσσερα χρόνια οι ίδιες επιχειρήσεις μέσα από τη λειτουργία να δούνε και μόνες τους να αποφασίσουν τα ποιοτικά κριτήρια που θα έχουν στην λειτουργία τους. Και οι βασικές αρχές φυσικά που διέπουν το cluster είναι, η αυτοδέσμευση, η εμπιστοσύνη και οι συνέργειες, να σας ξανά ελέγξει. Η ευρεία συμμετοχή, η αξιολόγηση, η κατάρτιση, η ανάδειξη των τοπικών προϊόντων και η επιβράβευση. Μέχρι τώρα στον χώρο του cluster τι έχει, τι έχουμε πετύχει, με μεγάλο αγώνα και μεγάλο κόπο, προκειμένου να οργανωθεί ένα τοπικό σύμφωνο σε όλη την Ήπειρο. Ένα περιφερειακό σύμφωνο, όχι τοπικό σύμφωνο, ένα περιφερειακό σύμφωνο με τις επιχειρήσεις. Με προσωπική επικοινωνία, με ηλεκτρονική επικοινωνία, με δελτία τύπου με ό,τι μέσο δημοσιότητας μπορείτε να φανταστείτε ή που δεν μπορείτε να φανταστείτε, ό,τι έχουμε δοκιμάσει. Μέχρι στιγμής έχουν ανταποκριθεί θετικά στο κάλεσμά μας 60 επιχειρήσεις. Είναι

οι πρώτες, οι πρόθυμες, οι άριστες αν θέλετε, που θα φτιάξουν την καρδιά της διαδρομής, την καρδιά του τοπικού συμφώνου, για να καλέσουν, να αποτελέσουν τον πόλο, να ακολουθήσουν και οι άλλοι. Είναι, 20 – 22 ξενοδοχεία και καταλύματα, 7 εστιατόρια, 6 τουριστικά γραφεία, 12 επιχειρήσεις τοπικών προϊόντων, είτε αρωματικά φυτά, τυροκομεία, επισκέψιμα τυροκομεία, οινοποιία, και επισκέψιμο οινοποιείο, παραγωγό μελιού κ.λπ. Είναι πέντε φορείς πολιτισμού. Ένα πολύ καλό μουσείο Ελιάς, που βρίσκεται στην Πάργα. Η ΕΗΜ, η Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών που βρίσκεται στα Γιάννενα και δύο – τρεις ΚΟΙΝΣΕΠ, Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις που ασχολούνται με τον τομέα του τουρισμού, του πολιτισμού. Πέντε επιχειρήσεις από διάφορους άλλους τομείς και ένα πολύ σημαντικό πράγμα που έχει καταφέρει και ο κύριος Μπένος και ο κύριος Καχριμάνης και όλη η πολιτική ηγεσία της περιφέρειας, στο τοπικό σύμφωνο συμμετέχουν, η Νέα Οδός, η Εγνατία Οδός και όλοι, ο Οργανισμός Λιμένος Ηγουμενίτσας, για να υποστηρίξουν όλη αυτήν την προσπάθεια. Αυτό είναι το σημάκι της διαδρομής του cluster. Είμαστε ανάμεσα σε δύο. Υπάρχουν δύο σενάρια. Το πρώτο σενάριο είναι, το σήμα της διαδρομής να αποτελέσει και το σήμα του cluster για να υπάρχει, να μην βγάζουν, να μην υπάρχουν πολλά σήματα, να ξέρει ο επισκέπτης, ο τουρίστας ότι αυτό είναι το σήμα της διαδρομής, άρα αυτό. Υπάρχει και το άλλο το σενάριο, να υπάρχει ένα διαφορετικό σήμα για το cluster, όχι εντελώς διαφορετικό, έτσι; Με βάση το σήμα, με βάση το σήμα των θεάτρων, λίγο, ελαφρώς τροποποιημένο, πώς να το πω; Λίγο τροποποιημένο. Το επίσημο όνομα που έχουμε ζητήσει είναι, Τοπικός Σύμφωνο Υποστήριξης και Ανάπτυξης της Πολιτιστικής Διαδρομής. Είναι λίγο μεγάλο. Είναι όμως το περιεκτικό του συμφώνου, γιατί και το cluster, και το σύμφωνο ποιότητας. Ναι, όχι, και το σύμφωνο ποιότητας πάλι λίγο το... όχι, όχι και το τοπικό σύμφωνο. Έχουμε κι άλλα. Λίγο ακόμα, όχι πολύ. Λοιπόν. και το τοπικό σύμφωνο ποιότητας θα είναι

ονομασία, θέλαμε λίγο να ξεφύγουμε γιατί έχει συνδεθεί αρνητικά. Όχι αρνητικά. Παλαιότερες προσπάθειες, ξέρετε πολύ καλά, είσαστε της αυτοδιοίκησης και πώς τα... προσπάθειες από LEADER, από ΕΣΠΑ, ΕΠΑΝ, κ.λπ. Πολλά, πολλά, πολλά. Στο κομμάτι της διακυβέρνησης. Το μεγάλο, το σημαντικό κομμάτι της διακυβέρνησης, γιατί όλα αυτά είναι καλά να γίνονται, μετά όμως πρέπει κάπως να φροντίσουμε την συνεχή λειτουργία τις προσπάθειας. Εδώ πέρα λοιπόν να πούμε πρώτα καταρχάς, για τον τουριστικό προορισμό και για το marketing, ξανά λίγο. Στόχος των προορισμών, ως ενιαίων τουριστικών επιχειρήσεων που είπαμε στην αρχή, είναι να αναπτύξουν μία ευρύτερη ανταγωνιστικότητα και να προσελκύσουν όσο το δυνατόν περισσότερους τουρίστες, έναντι άλλων περιοχών, άλλων προορισμών. Το marketing του προορισμού φυσικά είναι ένα άλλο εγχείρημα, το οποίο μπορεί να γίνει εκτός της περιφέρειας όσο και σε ποιο στενά σε ποιο τοπικό επίπεδο. Πλέον παγκοσμίως και στην βιβλιογραφία και η πρακτική είναι ότι, ξεφεύγουμε πλέον από το marketing του προορισμού και πάμε πλέον στην διοίκηση του προορισμού. Στο management του προορισμού. Και γιατί τα αναφέρω αυτά. Για το DMO μετά, έχουν σχέση με το DMO. Την διακυβέρνηση και το DMO. Η διαχείριση λοιπόν του προορισμού, είναι οι στρατηγικές, οι οργανωτικές και υπηρεσιακές αποφάσεις που λαμβάνονται κατά την διαχείριση της διαδικασίας καθορισμού προώθησης και εκμετάλλευσης του τουριστικού προϊόντος. Του προορισμού μας δηλαδή. Για την δημιουργία διαχειρίσιμων ροών, εισερχόμενων τουριστών, για να είναι ισορροπημένη, βιώσιμη και επαρκής για την κάλυψη των οικονομικών αναγκών των τοπικών φορέων. Και φυσικά η διαχείριση, το management του προορισμού, διαδραματίζει βασικό ρόλο στην αντιμετώπιση, εδώ είναι το σημαντικό, πολλών και πολλές φορές συγκρουόμενων θεμάτων που προκύπτουν στον τουρισμό, μεταξύ όλων των φορέων, των (...) που λέμε στα Αγγλικά. Γιατί οι προορισμοί παρουσιάζουν πολύπλοκες

προκλήσεις για τη διοίκηση και την ανάπτυξη, δεδομένου ότι πρέπει να εξυπηρετούν μία σειρά από ανάγκες των τουριστών αλλά και των επιχειρήσεων που σχετίζονται με τον τουρισμό, όπως και με την τοπική κοινωνία, τις τοπικές επιχειρήσεις για τις βιομηχανίες. Ο DMO δηλαδή. Destination Management Organization. Ο οργανισμός προώθησης των τουριστικών προορισμών που θα αναλάβει, που θέλουμε να αναλάβει την διακυβέρνηση της διαδρομής, πρέπει να παίξει το ρόλο, σαν ρόλο έχει να προωθεί, να διαφημίζει και να υποστηρίζει τόσο τεχνικά όσο και οργανωτικά, τον προορισμό μας, την περιοχή μας. Οι μορφές από τη βιβλιογραφία που ξέρουμε θεωρητικά, που μπορεί να πάρει φυσικά αυτός ο DMO, αυτός ο οργανισμός προώθησης των προορισμών, μπορεί να ξεκινάει από ένα απλό γραφείο εξυπηρέτησης επισκεπτών, μπορεί να είναι τα κέντρα υποδοχής ή ενημέρωσης των τουριστών, όπως γίνεται πολλές φορές και στους φορείς διαχείρισης που υπάρχουν τα κέντρα επισκεπτών, τα κέντρα ενημέρωσης. Μπορεί να είναι δημόσιες ή ιδιωτικές επιτροπές. Μπορεί να είναι δημοτικά ή κυβερνητικά συμβούλια ή μπορεί να είναι και μπορεί να είναι φυσικά σε εθνικό επίπεδο, σε περιφερειακό επίπεδο και σε τοπικό επίπεδο. Και μέσω, το βασικό που προσπαθούμε μέσω των οργανισμών προώθησης το τουρισμό, το DMO, είναι να προωθηθεί σημαντικά η συνεργασία μεταξύ του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Αυτό είναι το κυρίως ζουμί. Προκειμένου να επιτευχθούν τα αρτιότερα αποτελέσματα για την προβολή και την οργάνωση του προορισμού μας. Οι DMO συνήθως είναι αυτοί που κατέχουν και το σήμα του προορισμού. Αναγνωρίζονται σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, ως η επίσημη, αμερόληπτη και έγκυρη πηγή πληροφόρησης για τον προορισμό. Έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν ένα ευρύ φάσμα περιεχομένου πληροφοριών, τόσο προς τους τουρίστες, όσο και προς τις επιχειρήσεις. Παρέχουν υποστήριξη, ενημέρωση αλλά και την αίσθηση της εγκυρότητας και της σιγουριάς στους επισκέπτες

και διατηρούν στενές σχέσεις και με τους προμηθευτές. Δηλαδή, τα γραφεία τουρισμού παγκοσμίως. Αλλά και με τους επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Κάποιες ενδεικτικές δράσεις που μπορεί να έχει ένας DMO είναι, ο συντονισμός όλων των ενδιαφερομένων μερών, όλων των stakeholders, η ενημέρωση, η έρευνα, η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, σεμινάρια, καταρτίσεις, συνεργητικά προγράμματα, η διαφήμιση, δημοσιεύσεις, φυλλάδια και η συμμετοχή φυσικά σε εκθέσεις τουρισμού ή εμπορίου. Στην περίπτωση της Ηπείρου. Στην περίπτωση της πολιτιστικής διαδρομής της περιφέρειας Ηπείρου, από τη θεωρία στην πράξη. Υπάρχει ένα συμβούλιο φορέων, το πρώτο κομμάτι. Που είναι υπεύθυνο για τη στρατηγική που ακολουθεί η πολιτιστική διαδρομή. Είναι το συμβούλιο φορέων που αποτελείται από 29, από 21, με συγχωρείτε, 21 φορείς. Μπροστά – μπροστά, πρώτο - πρώτο, η κεφαλή, είναι η Περιφέρεια Ηπείρου και συμμετέχουν φυσικά, το Υπουργείο Πολιτισμού, το Υπουργείο τουρισμού, οι δήμοι, που είναι οι αρχαιολογικοί χώροι, το πανεπιστήμιο, τα τέσσερα επιμελητήρια της Ηπείρου, το ΔΙΑΖΩΜΑ, η Ήπειρος η Αναπτυξιακή και κάποιοι άλλοι που ξεχνάω αυτή τη στιγμή, που μου διαφεύγουν αυτή τη στιγμή, και τα επιμελητήρια. Το πανεπιστήμιο της Ηπείρου. Κάνουν το συμβούλιο φορέων λοιπόν, που καθορίζει τη στρατηγική. Υπάρχει, θα πρέπει να υπάρχει ο φορέας λειτουργίας της διαδρομής. Αυτός που θα υλοποιεί, που θα κάνει. Θα υλοποιεί τις αποφάσεις, που θα συντάσσει, θα βοηθήσει για τη σύνταξη τη στρατηγικής. Βάση λοιπόν της λειτουργίας έχει αποφασιστεί να είναι η Ήπειρος η Αναπτυξιακή, ο επιχειρησιακός βραχίονας της περιφέρειας. Θα μου επιτρέψετε ένα λεπτό παρέμβαση για να κάνω, να πω για την Ήπειρος, για την Αναπτυξιακή Εταιρεία της Ηπείρου. Όπως γνωρίζετε είναι, Αναπτυξιακή Εταιρεία γνωρίζετε από τον Καλλικράτη τι προβλέπεται ως αυτοδιοικητικοί, για τις Αναπτυξιακές Ανώνυμες Εταιρείες ΟΤΑ. Έχει τη λειτουργία από το

1981. Υλοποιεί, έχει υλοποιήσει όλα τα προγράμματα LEADER που έχουν ξεκινήσει από τη δεκαετία του 1990. Προγράμματα για την απασχόληση μέσω του ευρωπαϊκού κοινωνικού ταμείου, από τα προγράμματα, πρωτοβουλίες equal, συμμετέχει σε προγράμματα Interreg, συμμετέχει, είναι ο φορέας που είναι υπεύθυνος και για το Γεωπάρκο Βίκου Αώου και υλοποιεί, συμμετέχει και υλοποιεί σε προγράμματα Interreg, διασυνοριακά προγράμματα σε θέματα τουρισμού, περιβάλλοντος, απασχόλησης, ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, κ.λπ. Ο φορέας λοιπόν αυτός, η Ήπειρος η Αναπτυξιακή, που θα είναι ο φορέας λειτουργίας, τι έχει κάνει. Τι θα κάνει, τι έχει κάνει και τι θα κάνει για την πολιτιστική διαδρομή. Καταρχάς έχει βοηθήσει για την σύνταξη της στρατηγικής, Έχει συντάξει το κείμενο της στρατηγικής, της ολοκληρωμένης χωρικής επένδυσης, προκειμένου όλα αυτά που είχαν ξεκινήσει με τη συνεργασία του Διαζώματος, του κυρίου Μπένου, της διαχειριστικής αρχής, η κυρία (...) τότε προϊσταμένη, με τον κύριο Καχριμάνη, με τον κύριο Ιωάννου, με το πανεπιστήμιο, όλα αυτά να μπουν σε ένα ενιαίο κείμενο. Λοιπόν κάναμε τη σύνταξη της στρατηγικής. Γιατί όλα αυτά που είχαν γίνει, έπρεπε λοιπόν να μπουν και στο τεχνικό, τεχνοκρατικό, το γραφειοκρατικό κομμάτι που απαιτεί η Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου η ολοκληρωμένη χωρική επένδυση πλέον, καταρχάς να εγκριθεί και επισήμως και στη συνέχεια να ακολουθήσει η υλοποίηση. Έχουμε κάνει, έχουμε κάνει επιτόπιες επισκέψεις και σε όλους τους αρχαιολογικούς χώρους και στα πέντε αρχαία θέατρα, προκειμένου να καταγράψουμε επιτόπου τις ελλείψεις ή τα προβλήματα, όχι σε επίπεδο, όχι να μπορούμε στα πόδια των αρχαιολόγων και τις αναστηλώσεις, έτσι; Προς Θεού, να μην παρεξηγηθώ. Για να δούμε λίγο μαζί με τις τοπικές εφορείες αρχαιοτήτων τι ελλείψεις, τι θέλουνε, τι ακόμα πρέπει να γίνει σε επίπεδο των (...) υποδομών που λέγαμε. Μα για το πωλητήριο, για το νερό, για πρόσβαση, για παρκινγκ, για Wi-fi, για παγκάκια, όλα αυτά, προκειμένου μετά να

ενσωματωθούν στην προγραμματική σύμβαση μεταξύ περιφέρειας Ηπείρου και Υπουργείου Πολιτισμού για να προχωρήσει η υλοποίηση. Είναι ο συντονισμός των, όλων των εμπλεκομένων, των συναρμόδιων υπηρεσιών και φορέων. Είναι διαρκής και ενεργός προβολή και προώθηση της διαδρομής και φυσικά η δημιουργία και υποστήριξη του τοπικού συμφώνου που κάναμε. Προκειμένου όσον αφορά ειδικά για το τοπικό σύμφωνο, να διασφαλίσουμε τα χρήματα και τις προϋποθέσεις να δημιουργήσουμε ενιαίο κλήμα επί της ουσίας μεταξύ του ιδιωτικού τομέα και του δημόσιου τομέα. Θα συμμετέχουμε στη διοίκησή του και θα συμβάλλουμε στην ανάπτυξη του εγχειρήματος υποστηρίζοντας εμπράκτως την προσπάθεια. Φυσικά εδώ πέρα, για το αναγκαίο κλίμα εμπιστοσύνης για το τοπικό σύμφωνο να προσθέσω ότι, οι επαφές και οι συνεννοήσεις που έχουμε με τα τέσσερα επιμελητήρια είναι διαρκής γιατί χωρίς τους θεσμικούς εκπροσώπους αν θέλετε της επιχειρηματικότητας, δεν κάνει καλό να προχωράς από μόνος σου, δεν είναι σωστό. Και έχουμε κάνει και ήδη και συναντήσεις, ημερίδες, τοπικές ημερίδες και προγραμματίζουμε και νέες. Για το τοπικό σύμφωνο, επίσης θα αναπτύξουμε και το σύστημα ελέγχου των προϋποθέσεων για την απόκτηση του σήματος και θα έχουμε και, θα κάνουμε και τον περιοδικό έλεγχο τήρησης όλων των προδιαγραφών που θα τεθούνε. Θα προάγουμε την επαγγελματική ενημέρωση και την επιμόρφωση των μελών του συμφώνου. Ανάπτυξη προγραμμάτων προβολής και marketing. Και η συνεργασία με όλους τους φορείς για την προώθηση του πολιτιστικού τουρισμού με κοινές δραστηριότητες σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Πολύ συνοπτικά έως τώρα τα βασικά σημεία κλειδιά της πολιτιστικής διαδρομής, για την υλοποίηση της πολιτιστικής διαδρομής στα αρχαία θέατρα, ξεκινώντας από την έγκριση της στρατηγικής της ολοκληρωμένης χωρικής επένδυσης. Επιτόπιες επισκέψεις που αναφέραμε. Η δημιουργία της ιστοσελίδας που είναι χορηγία, χορηγία; Η Ώρα της Οδού. (...) και φυσικά social media. Χωρίς

social media σήμερα δεν γίνεται. Η διοργάνωση της εναρκτήριας εκδήλωσης του Launch event που έγινε στις 3 Νοεμβρίου στα Γιάννενα και το, η διεύθυνση με τους bloggers και δημοσιογράφους που προηγήθηκαν πριν το Launch event και η σύσταση και λειτουργία του συμβουλίου φορέων, που πλέον από το Δεκέμβριο μήνα πλέον μιλάμε επίσημα για τοπικό σύμφωνο γιατί έχει συσταθεί και το συμβούλιο που θα το... η επιτροπή παρακολούθησης του τοπικού συμφώνου. Η άποψη της ιστοσελίδας. Το Πνευματικό Κέντρο που έγινε το Launch event. Μέσα ο χώρος που έγινε, η εναρκτήρια εκδήλωση, εμένα, πιο πολύ το βάζω γιατί μου άρεσε η αποτύπωση του σήματος στην είσοδο. Και το τελευταίο, η τελευταία παρουσίαση και η τελευταία διαφάνεια και έχουμε τελειώσει, να μην σας κουράζω άλλο, είναι τα προβλήματα, οι προβληματισμοί εκείνοι, τα management (...) όσον αφορά την πολιτιστική, την πολιτιστική διαδρομή έτσι όπως τα έχουμε δει αυτό το διάστημα που ασχολούμαστε και το στήνουμε. Καταρχάς, είναι τα πολλαπλά κέντρα αποφάσεων και υλοποίησης δράσεων. Περιφέρειες; Επιμελητήρια; Εφορείες αρχαιοτήτων; Υπουργείο Πολιτισμού; Ο κάθε δήμος χωριστά; Όλοι, και έχουν... όλοι τους και από συνήθεια από παλιά, κάνουν αυτόνομες ενέργειες ή κάνουν ενέργειες σύμφωνα με το δικό τους, με τη δική τους στρατηγική που ήδη έχουνε χαράξει. Ο συντονισμός όλων αυτών και όχι μόνο ο συντονισμός και αλληλοενημέρωση όλων αυτών, τι κάνει ο ένας, προκειμένου να μην κάνει τα ίδια, να μην πατάει ο ένας πάνω στον άλλον, αλλά ο καθένας να αξιοποιεί την προηγούμενη εμπειρία, εκεί είναι το δύσκολο, το δύσκολο κομμάτι. Δεύτερο κομμάτι είναι, η καθιέρωση του ρόλου του DMO. Να καθιερωθεί στη συνείδηση καλά και του τοπικού πληθυσμού και των επιχειρήσεων ότι, πλέον υπάρχει ένας οργανισμός, υπάρχει ένας φορέας που λειτουργεί την πολιτιστική διαδρομή αλλά και η συνειδητοποίηση του ρόλου του DMO και στους ίδιους τους φορείς που υπάρχουν στην Ήπειρο. Προκειμένου ο καθένας να μην κάνει αυτόνομα, αυτόβουλα,

ανεξάρτητα αυτό που θέλει να κάνει, αλλά να υπάρχει μία σχετική έστω μίνιμουμ συνεννόηση. Φυσικά είναι η συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων. Άλλο δύσκολο κομμάτι, το δύσκολο κομμάτι για τα τοπικά σύμφωνα, γιατί η κουλτούρα της συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων, δηλαδή δεν θα έλεγα ότι είναι η καλύτερη που υπάρχει, πόσο μάλλον όταν μιλάμε για ένα τοπικό σύμφωνο σε όλη την Ήπειρο. Και επίσης εδώ πέρα ένα σημείο κλειδί, ένα σημείο που θα μας... θα δούμε πώς θα το παρακάμψουμε. Είναι το μέγεθός της επιτροπής παρακολούθησης. Έχουμε ορίσει 15, έχουμε βάλει ένα δεκαπενταμελές τοπικό, ένα δεκαπενταμελές συμβούλιο για το τοπικό σύμφωνο, το οποίο όλοι αυτοί από όλη την Ήπειρο το να μαζεύονται μαζί 15 άτομα, στην αρχή τουλάχιστον είναι λίγο είναι δύσκολο, αλλά ευτυχώς προς το παρόν, για αρχή θα έχουμε τα Skype και τις τηλεδιασκέψεις και θα το προσπεράσουμε. Γιατί να ξέρετε, η πρώτη ερώτηση, η πρώτη ερώτηση όλων και των 15 ήτανε, και πού θα συνεδριάζουμε; Πού θα συναντιόμαστε; Στα Γιάννενα; Στην Άρτα; Στην Ηγουμενίτσα; Στην Άρτα; Πού θα...; Όλο αυτό. Και το τελευταίο, ένα τελευταίο κομμάτι, η τελευταία δυσκολία που η μόνιμη, είναι η διασφάλιση μιας σταθερής ροής εσόδων, για την εξασφάλιση της λειτουργικής και οικονομικής βιωσιμότητας του DMO. Γιατί ο DMO, ο οργανισμός προώθησης, διαχείρισης του προορισμού, οποιουδήποτε προορισμού, όχι μόνο στην περίπτωσή μας, της πολιτιστικής διαδρομής της Ηπείρου, ταυτόχρονα υλοποιεί, ταυτόχρονα να ψάχνει πηγές χρηματοδότησης είναι ένα έργο πάρα πολύ δύσκολο. Εφόσον υπάρχουν τα... βρεθούνε και εξασφαλιστεί μία έστω σταθερή ροή, ένα μίνιμουμ εσόδων για τη λειτουργία, του φορέα λειτουργίας, από κει και πέρα, μετά όλα τα άλλα λίγο – πολύ λύνονται.

Αυτά. Καλησπέρα. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Λοιπόν, ευχαριστούμε και τον Αριστοτέλη Σταγκίκα, με τη Γεωργία Κιτσάκη. Τώρα, όπως καταλάβαμε όλοι, καλές πρακτικές παρουσιάζουμε σήμερα. Βέβαια πίσω από τις πρακτικές

αυτές πρέπει να υπάρχουνε καλοί και αγαθοί άνθρωποι για να τις δούμε, να τις μεταδώσουμε. Λίγοι είμαστε εδώ σήμερα, αλλά πολλοί θα είναι αυτοί οι οποίοι θα παραλάβουν τα συμπεράσματα και τα πρακτικά αυτής της διημερίδας, ούτως ώστε να μπορέσουμε να έχουμε τις συνέργειες που ψάχνουμε όλοι και αναζητούμε, για το καλύτερο του τόπου.

Είμαστε στην ώρα που πρέπει να κάνουμε ένα διάλειμμα, γιατί ακολουθούν πέντε ομιλητές και μία παρέμβαση του Κυριάκου Αμούτζα, έξι, που δεν βγαίνουν σερί, όσο και αν οι άνθρωποι του αθλητισμού είναι λακωνικοί και λυτοί, δε νομίζω ότι μπορεί να βγει αυτός σερί. Άρα λοιπόν πάμε... τι λέτε εσείς; Μπορεί να βγει; Βασίλη, εσύ τι λες ως Νέστορας... οπωσδήποτε θέλουμε ένα διάλειμμα. Αρκεί να γυρίσουμε γρήγορα. Το διάλειμμα θα είναι μισή ώρα, να γυρίσουμε, για να μπορέσουμε μετά να μιλήσουμε και για τον αθλητισμό.

Θα πρέπει, σε μία ώρα ακριβώς όμως ή σε λιγότερο, ότι θα προσδιορίσουμε τώρα, καταρχάς να εξηγήσω τις προθέσεις μας. Ήταν να το πάμε σερί. Αντικειμενικά ήταν εξαιρετικά δύσκολο. Είναι όμως σημαντικό να τιμήσουμε μετά το δείπνο εργασίας, με το ελαφρύ γεύμα τους ομιλητές που ακολουθούν. Να σεβαστούμε ότι όλοι μας έχουμε κάνει αποστάσεις μεγάλες για να είμαστε σήμερα εδώ και είναι υποχρέωσή μας να συμμετέχουμε, για τη συνέχεια και την ολοκλήρωση της ημερίδας. Παρακαλώ λοιπόν, μετά το ελαφρύ γεύμα, ακριβώς εδώ, έτσι ώστε να είμαστε, να τιμήσουμε τους ομιλητές και τους...

Λοιπόν λέμε ότι 4:00 αρχίζουμε. Ο ομιλητής είναι στο βήμα. 4:00 αρχίζουμε.

- ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ -

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Περνάμε στη δεύτερη ενότητα, του αθλητισμού.

Β. ΣΕΒΑΣΤΗΣ: Θέλω να ευχαριστήσω καταρχήν, για την πρόσκληση και την ευκαιρία που μας δίνετε, να αναπτύξουμε ένα

θέμα το οποίο τα τελευταία χρόνια είναι στην επικαιρότητα. Δεν κρύβω ότι πληροφορήθηκα από έναν συνεργάτη μου για το ενδιαφέρον της ΚΕΔΕ, να μιλήσει κάποιος από το ΣΕΓΑΣ για αυτά τα ζητήματα. Και πήρα την πρωτοβουλία, θεώρησα υποχρέωσή μου να κάνω εγώ αυτή τη δουλειά, πρώτα – πρώτα γιατί στο ΣΕΓΑΣ θεωρούμε τους φορείς της αυτοδιοίκησης στρατηγικούς εταίρους στην προσπάθεια που κάνουμε για την ανάπτυξη του αθλητισμού και είναι γνωστό σε πολλούς από τους παρευρισκόμενους ότι, έχουμε στο παρελθόν και στο παρόν, πολύ σημαντικές συνεργασίες σε ό,τι αφορά υποδομές, σαν αυτές που αναφέρθηκε ο Δήμαρχος, ο κύριος Λυμπέρης ή σε δραστηριότητες μέσα από τη διοργάνωση σημαντικών αγωνιστικών εκδηλώσεων, όπως είναι τα πανελλήνια πρωταθλήματα ή ακόμα – ακόμα τα τελευταία χρόνια και η συνεργασία μας σε μία σειρά από δρομικούς αγώνες, σαν αυτούς για τους οποίους θα μιλήσουμε. Δράττομαι της ευκαιρίας που είναι εδώ, βλέπω και το Λάζαρο τον Κυρίζογλου, για να τον ευχαριστήσω, γιατί πραγματικά τα τελευταία χρόνια μία από τις συνεργασίες τις οποίες αναφέρθηκα προηγουμένως, έχουμε δημιουργήσει, έχει δημιουργηθεί στο χώρο ευθύνης του μία πολύ σημαντική αθλητική εγκατάσταση η οποία είναι από τις σπάνιες που υπάρχουν στην Ελλάδα, γιατί είναι στεγασμένη και συμβάλλει στη δραστηριότητα του κλασικού αθλητισμού, ειδικά τους χειμερινούς μήνες, είναι καλύτερα έτσι; Και που δυστυχώς εμείς την αξιοποιούμε αλλά δυστυχώς ο Δήμαρχος, ο Λάζαρος ο Κυρίζογλου δεν βρίσκει βοήθεια από την κρατική εξουσία, ούτε ένα ευρώ. Είναι το σημείο που θα ήθελα να κάνω ένα σχόλιο. Η απουσία των εκπροσώπων της κυβέρνησης, που παρατηρήσαμε ότι είχε προαναγγελθεί μέσα από τα προγράμματα, είναι ενδεικτική για το γεγονός ότι, είμαστε καταδικασμένοι στο μέτρο που συμπιέτουν τα ενδιαφέροντα και δραστηριότητές μας να πορευόμαστε μόνοι μας και είναι επίσης ενδεικτική του πόσο μεγάλη σημασία έχει, η προσπάθεια που κάνετε εσείς οι αυτοδιοικητικοί παράγοντες, οι

προσπάθειες των ανθρώπων σαν τον Σταύρο τον Μπένο, τον κύριο Θέμελη, αλλά και η προσπάθεια που κάνουν τα στελέχη του αθλητισμού, να μπορέσουν να κρατήσουν ανοιχτά τα σωματεία, να προσελκύσουν τη νεολαία, να της δώσουν ευεργετικές, ωφέλιμες δραστηριότητες και βεβαίως στην κορύφωση, να έχουμε τη δυνατότητα να εκπροσωπείται η χώρα διεθνώς, πράγμα που όπως ξέρετε πάρα πολύ καλά, οι αθλητές και οι προπονητές μας το καταφέρνουν με ένα τρόπο μοναδικό, αν αναλογιστεί κανείς τις συνθήκες κάτω από τις οποίες δουλεύουν αυτοί οι αθλητές και αυτοί οι προπονητές, όχι μόνο του στίβου αλλά και όλων των αθλημάτων. Αυτό δε σημαίνει βέβαια, η διαπιστωμένη αδιαφορία σε γενικές γραμμές και διαχρονικά της πολιτείας, ότι εμείς πρέπει να μείνουμε αφενός με σταυρωμένα τα χέρια και αφετέρου δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να συνεχίσουμε να διεκδικούμε αυτά που οφείλει η πολιτεία να μας δίνει, είτε σε υποδομές, είτε σε χρηματοδοτήσεις, είτε στη δημιουργία ενός θεσμικού πλαισίου, που θα κάνει πιο εύκολη τη δουλειά μας. Οι συνέργειες είναι η λέξη κλειδί. Έτσι λοιπόν εμείς αισθανόμαστε εταίροι της δουλειάς σας και του δεύτερου βαθμού αυτοδιοίκησης, αλλά ιδιαίτερα της τοπικής αυτοδιοίκησης, σε μία σειρά από δράσεις και μία σειρά από κινήσεις που δημιουργούν υποδομές, αλλά δημιουργούν και δραστηριότητες τέτοιες, για να έχει ο αθλητισμός, είτε είναι μαζικός, είτε είναι αγωνιστικός αθλητισμός τη θέση του στη δραστηριότητα της σημερινής κοινωνίας. Το θέμα μας σήμερα έχει να κάνει με αυτή την εξέλιξη που έχει υπάρξει τα τελευταία χρόνια γύρω από τους δρομικούς αγώνες. Γύρω δηλαδή από τη δραστηριότητα που έχει δώσει τη δυνατότητα σε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού, όχι μόνο να μετέχουν σε διοργανώσεις δρομικές, αλλά κυρίως να αρχίσουν να δραστηριοποιούνται στην καθημερινότητά τους, έτσι ώστε να μπορούν να αγωνίζονται σε αυτές τις διοργανώσεις, με έναν τρόπο που να τον διεκπεραιώνουν, την δυσκολία της κάθε διοργάνωσης και να

βελτιώνουν και την σωματική τους υγεία αλλά και τις φυσικές τους ικανότητες. Έτσι λοιπόν, έχει δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα ένα δρομικό κίνημα, η ανάπτυξη του οποίου όπως θα δούμε και στη συνέχεια είχε ραγδαίους ρυθμούς, που όμως δημιουργεί την ανάγκη να ξαναδούμε τα ποιοτικά στοιχεία και κυρίως να δούμε τα ζητήματα που αφορούν το νομικό και το θεσμικό πλαίσιο που θα υποστηρίξει όλη αυτή τη δραστηριότητα και κυρίως θα τη βάλει σε ένα πλαίσιο τέτοιο, που να καλύπτονται οι βασικές ανάγκες που πρέπει να διέπουν τις δραστηριότητες αυτές. Εδώ θα δούμε κάποια στοιχεία που έχουμε συγκεντρώσει μέσα από καταγραφές και έρευνες που έχουμε κάνει, που δείχνουν περίπου τους πληθυσμούς που δραστηριοποιούνται γύρω από αυτές τις δραστηριότητες. Καταρχήν, εντάξει ο πληθυσμός της χώρας είναι γνωστός. Εδώ είναι καταγραμμένα τα 10.783.000. Υπολογίζουμε ότι, γενικώς δραστηριοποιούνται σε αθλητικές δραστηριότητες, όχι αναγκαστικά σε συμμετοχές, θα δούμε παρακάτω, σε οργανωμένους αγώνες που γίνονται ανά την Ελλάδα, σε σχέση με τους αγώνες σε δημόσιο δρόμο, βουνό, κι όλα αυτά. Ένας πληθυσμός περίπου 1.200.000. Αυτό περιλαμβάνει και τους αθλητές τους εγγεγραμμένους στα σωματεία, όχι μόνο τους ελεύθερα ασκούμενους, αλλά και γενικώς όσους δραστηριοποιούνται και έχουν μία στοιχειώδη φυσική δραστηριότητα στα διάφορα αθλήματα ή σε μία άθληση ελεύθερη. Οι καταγραμμένοι δρομείς που συστηματικά τρέχουν στους επίσημους δρομικούς αγώνες των διαφόρων αποστάσεων, είναι περίπου 300.000. Θα δούμε πιο κάτω ότι το νούμερο το οποίο με μεγάλη ασφάλεια μπορεί να μετρηθεί, είναι οι τερματίσαντες, γιατί αυτό έχει, αυτό το μέγεθος έχει μία διαφορά σε σχέση με αυτούς που δηλώνονται και τελικά πηγαίνουν στην αφετηρία και στη συνέχεια τερματίζουν. Οι δικοί μας αθλούμενοι που καταγράφονται μέσα από τα αθλητικά σωματεία, στα στιβικά αγωνίσματα μέσα στο στάδιο, αλλά και εκτός και αυτοί που

γενικότερα δραστηριοποιούνται στα πλαίσια της λειτουργίας μας, είναι περίπου 60.000 και από αυτούς οι μισοί είναι παιδιά μικρών ηλικιών. Εδώ έχουμε καταγράψει την εξέλιξη των αριθμητικών δεδομένων, των αγώνων σε δημόσιο δρόμο, για περίπου την τελευταία δεκαετία. Τα στοιχεία που επεξεργαστήκαμε δείχνουν ότι το 2010 οι διοργανώσεις που γινόντουσαν στη διάρκεια της χρονιάς εκείνης σε όλη την Ελλάδα ήταν 182 και οι αγώνες ήταν 215 αγώνες και πολλές φορές δεν είναι μία η απόσταση, το ξέρουμε, είναι ξέρω γω ημιμαραθώνιος, είναι για ένα δεκάρι, ένα πεντάρι, στην ίδια διοργάνωση. Οι διοργανώσεις λοιπόν τότε ήταν 182 και οι αγώνες 215. Η εξέλιξη τα επόμενα χρόνια ήταν ραγδαία όπως βλέπουμε εκεί, ούτε λίγο – ούτε πολύ για να μην πάμε χρόνο το χρόνο, έχει υπέρ τριπλασιαστεί ο αριθμός των διοργανώσεων και έχει σχεδόν τετραπλασιαστεί ο αριθμός των αγώνων, των επιμέρους αγωνισμάτων να το πούμε έτσι, που έγιναν τη χρονιά που πέρασε. Αυτό μας δίνει μία αύξηση του αριθμού των αθλητών σε σχέση με το 2010, 686% και η αύξηση των αγώνων σε σχέση με το 2010, γύρω στο 330%. Εδώ υπάρχει ένα άλλο στοιχείο αριθμητικό και αυτό, που δείχνει ότι το μεγάλο μέρος των αγώνων, ο αριθμός των συμμετοχών σε κάθε αγώνα είναι πάρα πολύ μικρός. Μία διοργάνωση με λιγότερους από 100 δρομείς, στους 402 αγώνες που είναι το 43% των αγώνων που διεξήχθησαν το 2018, είναι μία φτωχή έτσι διοργάνωση, να το πούμε έτσι και το 57% είναι από 100 δρομείς και πάνω, που αρχίζει το πράγμα να έχει έτσι μία μαζικότητα κάπως αξιόλογη. Εντάξει, έχει και κάνα δυο στοιχεία ακόμα, να προχωρήσουμε λίγο. Αυτά θα σας παραδώσουμε όλη αυτή τη δουλειά έντυπη, αν θέλετε και ηλεκτρονικά, έχουμε κάνει και μία αλληλογραφία, κάνω μία παρένθεση, με την ΚΕΔΕ τελευταία για αυτό το ζήτημα, που βάζουνε κάποια ζητήματα, θα αναφερθώ στη συνέχεια σε αυτά, για να μπορέσουμε να συνεργαστούμε, να βάλουμε έτσι κάποια πλαίσια, γιατί υπάρχουν προβλήματα. Τώρα, εδώ είναι μία καταγραφή όλων των αγώνων που όπως είπαμε το

2018, των αγωνισμάτων που ήταν 926, όπου φαίνεται από το σύνολο των αγώνων ποιοι αγώνες έχουνε μπει στην ομπρέλα του ΣΕΓΑΣ, με την έννοια ότι υποβάλουν φάκελο υποψηφιότητας, με βάση κανονισμούς και προδιαγραφές που έχουμε, πρότυπα και πρωτόκολλα που έχουμε θεσπίσει και θα αναφερθούμε πιο κάτω και ποιοι αγώνες δεν θέλουν, για άλλους λόγους, να μπουν κάτω από αυτή την ομπρέλα και την πιστοποίηση, την έγκριση από το ΣΕΓΑΣ. Εδώ φαίνεται λοιπόν ότι, από τους 926 αγώνες, οι 151 είναι αυτοί που έχουνε μπει, έχουν ζητήσει, έχουν πάρει την πιστοποίηση, την έγκριση από εμάς, με βάση επαναλαμβάνω τα πρωτόκολλα που έχουμε θεσπίσει, όπου ο αριθμός των συμμετεχόντων σε αυτούς τους 151 αγώνες, είναι 125.000. Εδώ θα δείτε ότι, οι υπόλοιποι 775 αγώνες που δεν έχουν μπει στη διαδικασία να μπουν σε οργανωτικές έτσι προδιαγραφές, που θα διασφαλίζουν την αξιόπιστη διαδρομή, την ασφάλεια των δρομέων, τα ζητήματα υγειονομικής κάλυψης, διότι οι αγώνες αυτοί όπως ξέρουμε έχουν ένταση και εγκυμονούν κινδύνους για δρομείς, κ.λπ., οι 775 είναι εκτός πλαισίου. Και σε αυτούς τους 775 οι συμμετέχοντες είναι άλλοι τόσοι. Όπου καταλαβαίνετε από δω προκύπτει ότι, οι αγώνες οι οποίοι είτε διοργανώνει ο ΣΕΓΑΣ, που είναι λίγοι αλλά με μεγάλες αριθμητικές συμμετοχές, είτε αυτές, οι οργανωτές που μπαίνουν στο καλεντάρι του ΣΕΓΑΣ και τηρούν τα πρωτόκολλα και τις προδιαγραφές τις οργανωτικές στις διοργανώσεις τους, είναι τα νούμερα όπως καταλαβαίνετε δυσανάλογα. Όταν λέει το καλεντάρι του ΣΕΓΑΣ είναι αυτοί οι αγώνες που μπαίνουν στην ομπρέλα και στην διαδικασία και οι οποίοι εντάσσονται σε ένα ειδικό καλεντάρι το οποίο καταρτίζουμε κάθε χρόνο, για να μπορούμε να διευθετούμε και τα προβλήματα που δημιουργεί αυτή η έξαρση των διοργανώσεων, η οποία αυτή η έξαρση και ο πολλαπλασιασμός ο άναρχος, έχει δημιουργήσει προβλήματα όπου παρατηρούμε μία χωρική και χρονική σύμπτωση διοργανώσεων, πολλές φορές στην ίδια πόλη, το ίδιο

Σαββατοκύριακο ή σε διπλανή πόλη το ίδιο Σαββατοκύριακο και καταλαβαίνετε ότι όταν μιλάμε για διοργανώσεις Μαραθωνίου και ημιμαραθωνίου, η Καλλιθέα είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Το αναφέρω. Καταλαβαίνετε ότι, είναι οι ίδιοι άνθρωποι που από τα Γιαννιτσά ξέρω γω, διπλανή πόλη στα 50 – 60 – 70 χιλιόμετρα, είναι οι ίδιοι οι δρομείς που αν κάναμε καλύτερη κατανομή μέσα στο χρόνο και είχαν μία απόσταση τρεις – τέσσερις εβδομάδες, οι περισσότεροι θα πηγαίναν και στον έναν αγώνα και στον άλλον. Ενώ τώρα είναι υποχρεωμένοι, δεν μπορείς να κάνεις ημιμαραθώνιο αν δεν περάσουν κάποιες λίγες έστω εβδομάδες. Έχουμε πολλά τέτοια προβλήματα. Έχουμε μία κλασική περίπτωση στην Καλλιθέα, όπου κάνει την ίδια μέρα η Καλλιθέα και το Παλαιό Φάληρο. Για όσους ξέρουν από Αθήνα, αυτές οι δύο διοργανώσεις έχουν μεγάλο μέρος κοινής διαδρομής την Ποσειδώνος. Προσπαθούμε να εξηγήσουμε στη δημοτική αρχή, στην τροχαία και στους υπόλοιπους ότι, ρε παιδιά να συνεννοηθούμε. Όχι. Κάθε δήμαρχος, δεν βάζω το πρώτο συνθετικό, ο κάθε δήμαρχος κάνει το δικό του το πρόγραμμα. Αυτό θα μπορούσε να δικαιολογηθεί σε περιπτώσεις που έχουμε επετειακά γεγονότα. Δηλαδή γιορτάζουμε μία επέτειο. Οπότε, σε όλους τους αγώνες που απευθύνονται σε εμάς για να μπουν στη διαδικασία αυτή που περιέγραψα νωρίτερα, κάνουμε και μία διαπραγμάτευση να πείσουμε για να διοργανωθεί, να μην το βάλει κοντά, να το βάλει λίγο παραπέρα για να υπάρχει μία κατανομή χωρική και χρονική επαναλαμβάνω, που να μπορεί να μην δημιουργεί η μία διοργάνωση στην άλλη προβλήματα και οι δύο μαζί στους δρομείς της ευρύτερης περιοχής που θέλουν να μετέχουν ενδεχομένως και στους δύο αγώνες. Εντάξει, έχει και εδώ κάποια στατιστικά στοιχεία. Πάμε στον επόμενο πίνακα. Εδώ θα δούμε, στο διαχωρισμό από την καταγραφή που κάναμε, οι αγώνες οι οποίοι μπαίνουν στο καλεντάρι του ΣΕΓΑΣ που είναι με το μπλε χρώμα, θα δείτε ότι έχουνε μία ανοδική πορεία χρόνο με το χρόνο, ενώ αντίστοιχα που οδηγεί στο ίδιο, στον ίδιο αριθμό

συμμετεχόντων, στους 125 που λέγαμε, και οι δρομείς οι οποίοι είναι εκτός αυτής της διαδικασίας φαίνεται να παρουσιάζουν μία κάμψη, η οποία θα δούμε στα επόμενα χρόνια τι εξέλιξη θα πάρει. Δεν είναι άσχετο αυτό με τη δυναμική και με την αξιοπιστία αν θέλετε, όχι μόνο στους χρόνους, κ.λπ., αλλά και στις παροχές που η κάθε διοργάνωση παρέχει, παροχές ασφάλειας, που η κάθε διοργάνωση παρέχει και κάλυψης περιστατικών υγείας. Έχουμε θανάτους. Δεν είναι φαινόμενο και προνόμιο μόνο των αγώνων αυτών στην Ελλάδα. Συμβαίνουν και αλλού. Το πρόβλημα πού θα δημιουργηθεί και θα δημιουργηθεί πρώτα σε εσάς, στο μέτρο που μετέχουν οι δήμοι σε αυτές τις διοργανώσεις, όταν παρουσιαστεί ένα πρόβλημα σε ένα δρομέα, που είναι και γιατροί εδώ και λανθάνοντα προβλήματα υγείας μπορεί να υπάρχουν σε πολλούς ανθρώπους, θα παρουσιαστούν επάνω στην ένταση, εάν λοιπόν συμβεί το οτιδήποτε και δεν έχουμε σε χρόνους πολύ μικρούς, την παρέμβαση του ασθενοφόρου, των γιατρών της διοργάνωσης, των εθελοντών διασωστών που χρησιμοποιούμε στις διοργανώσεις που κάνουμε ή πού πιστοποιούμε μεγάλους αριθμούς, τότε αρχίζει η αντίστροφη μέτρηση των ευθυνών, που θα λέει ότι δεν είχε γιατρό, άργησε το ασθενοφόρο, κ.λπ. Πρέπει να σας πω ότι, στο Μαραθώνιο της Αθήνας, η μεγάλη ανταπόκριση που έχουμε από το ΕΚΑΒ, εθελοντική, από δεκάδες, εκατοντάδες διασώστες, από μοτοσικλετιστές που σου λένε με walkie – talkie η παρέμβαση δεν ξεπερνάει τα 2 με 3 λεπτά, μας έχει συμβεί πολύ συχνά γιατί είναι και πολύ δύσκολη διαδρομή και είναι και μαραθώνιος, η αμεσότητα αυτή της παρουσίας των εντεταλμένων να αντιμετωπίζουν ζητήματα αδιαθεσίας, υγείας, κ.λπ. είναι σε πάρα πολύ υψηλά στάνταρ σε παγκόσμιο επίπεδο και όχι μόνο στον τομέα αυτό, αλλά αυτός ο τομέας είναι κρίσιμος και τον αναφέρω ιδιαίτερα, γιατί αν συμβεί κάτι και δεν έχουμε τουλάχιστον άμεση παρέμβαση εκεί των εντεταλμένων να ασχοληθούν με τέτοια περιστατικά, αρχίζουν τα προβλήματα σε ό,τι αφορά την αναζήτηση ευθυνών, κ.λπ. Εδώ

τώρα έχουμε μία άλλη απεικόνιση είναι, τα μπλε είναι επαναλαμβάνω, θα το λέω συνοπτικά οι διοργανώσεις του ΣΕΓΑΣ, δεν είμαστε σε όλες διοργανωτές, σε λίγες είμαστε, και οι κόκκινες είναι οι επόμενες. Εδώ τι βλέπουμε, ότι έχει γίνει μία έκρηξη σε ό,τι αφορά τους αγώνες που διοργανώνουν τρίτοι, σε συνεργασία με την αυτοδιοίκηση, διότι έχουν αντιληφθεί κάποιιοι ότι υπάρχει πεδίο επαγγελματικής και οικονομικής δραστηριότητας και αυτό είναι μία άλλη διάσταση. Ο κανόνας είναι ότι, εμφανίζονται κάποιιοι που έχουν δραστηριοποιηθεί στο χώρο, στο Δήμαρχο, του λένε θέλω 20.000, 30.000, 15.000, και θα σου διοργανώσω τον αγώνα. Και στη συνέχεια με δικούς τους έτσι μέσα και οργανωτικά, μεθόδους και οτιδήποτε, αναλαμβάνουν να διεκπεραιώσουν τον αγώνα. Αυτό όμως έχει δημιουργήσει αυτή την έκρηξη και παράλληλα έχει την επίδραση που περιγράψαμε σε προηγούμενες έτσι απεικονίσεις, στα ποιοτικά στοιχεία. Δηλαδή, είναι λίγοι οι δρομείς και όλα τα υπόλοιπα. Εντάξει αυτό είναι μία, ενδεικτική είναι, απλώς για να δούμε ότι οι 750 διοργανώσεις και όχι αγώνες, αγωνίσματα δηλαδή, στην ουσία στα 52 Σαββατοκύριακα που έχουμε, καταλαβαίνετε κάθε Σαββατοκύριακο πόσοι αγώνες διοργανώνονται σε όλη την Ελλάδα. Είναι αυτός ο πλεονασμός ο οποίος έχει χαρακτηριστικά μόδας και οι μόδες ειδικά στην Ελλάδα δημιουργούνται εύκολα και η κατάληξη τις περισσότερες φορές είναι το ξεφούσκωμα. Για αυτό πρέπει να δούμε, θα αναφερθούμε, εδώ έχουμε κάνει μία μελέτη για να δούμε κάποια στοιχεία, πώς εξελίχθηκε το δρομικό κίνημα στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Δεν είναι τυχαίο ότι τα τελευταία χρόνια στις παγκόσμιες έρευνες παχυσαρκίας, παιδικής παχυσαρκίας και υποκινητικότητας την πρώτη θέση την έχουν τα αμερικανόπουλα και τη δεύτερη τα ελληνόπουλα. Αυτό είναι μία άλλη παράμετρος, αφορά κυρίως τη σχολική Φυσική Αγωγή, που εκεί τα πράγματα είναι δραματικά. Εδώ όμως παρουσιάζεται, περίπου μπορεί κανείς να βγάλει τα κάποια συμπεράσματα. Θα τα πω συνοπτικά. Οι δύο καμπύλες, η

πράσινη και η κόκκινη, απεικονίζουν, η πράσινη είναι οι άντρες και η κόκκινη είναι οι γυναίκες. Αυτό δείχνει ότι διαχρονικά η συμμετοχή των ανδρών που ήταν ψηλά μειώνεται και οι γυναίκες απελευθερώνονται σιγά – σιγά, συμμετέχουν περισσότερο στις διοργανώσεις. Εδώ έχουμε περί τις, από 3.500 διοργανώσεις, μάλλον από 1.200 περίπου διοργανώσεις το 1990, με 3.500.000 εκατομμύρια συμμετέχοντες, στις Ηνωμένες Πολιτείες, έχουμε φτάσει όπως τα βλέπετε και εκεί περί τις, κοντά στις 10.000 διοργανώσεις, με 7.200.000 περίπου συμμετέχοντες. Εάν θα δει κανείς και τα στοιχεία τα δικά μας, βέβαια είναι σε μικρότερο χρονικό διάστημα, θα δει ότι εμείς κινούμαστε τα τελευταία 6 – 7 χρόνια, περίπου σε ένα ποσοστό από τις, στις Ηνωμένες Πολιτείες οι τερματίσαντες ανά αγώνα είναι γύρω στους 500 – 600 κ.λπ., με μία ελαφριά κάμψη από το 2015 και μετά. Βλέπετε εκεί τους αριθμούς. Αυτό το σε σχέση με τον πληθυσμό, το γενικό πληθυσμό, δίνει ένα ποσοστό συμμετεχόντων σε τέτοιου είδους διοργανώσεις γύρω στο 5%. Το αντίστοιχο ποσοστό στην Ελλάδα ξεκίνησε πριν από λίγα χρόνια από το 1% και έχει πάει στο 2%. Το θεωρούμε πολύ σημαντική εξέλιξη με την έννοια ότι, αυξάνεται ο πληθυσμός που μετέχει στους αγώνες, αλλά κυρίως αυξάνεται ο πληθυσμός που για να μετέχει στους αγώνες έχει κόψει το κάπνισμα, έχει μπει σε μία διαδικασία πιο συστηματικής ενασχόλησης για να μπορέσει να πάει στον αγώνα και να τον διεκπεραιώσει με ασφάλεια και να ξέρουμε επίσης ότι, βασικό χαρακτηριστικό όλων των ανθρώπων που ασχολούνται με αυτούς τους δρόμους, είναι ο συναγωνισμός με τον ίδιο τους τον εαυτό. Θα τους δείτε πολύ συχνά, που έχουν ένα χρονόμετρο από αυτά τα ειδικά και αναμετριοούνται με την προηγούμενη επίδοσή τους στην ίδια συγκεκριμένη διαδρομή. Αυτό τους κάνει μετά, τις επόμενες μέρες μέχρι τον επόμενο αγώνα, να κρατάνε την επαφή με την άσκηση και αυτό είναι το σημαντικό αποτέλεσμα που έχει να κάνει, όχι μόνο με την κουλτούρα που περνάει έτσι για μία πιο φυσική ζωή, άσκηση κ.λπ., αλλά και

ευεργετικές επιδράσεις στα θέματα υγείας. Εάν αυτή η πολιτεία, όλες οι πολιτείες αλλά μιλάμε για τη δική μας, μπορούσε να μετρήσει την ευεργετική επίδραση μιας σχολικής φυσικής αγωγής, που έχουμε όλα τα παιδιά στα χέρια μας μέσα στα σχολεία, στους δείκτες υγείας μετά από 15 και 20 χρόνια, που αυτά τα παιδιά των σχολικών ηλικιών θα γίνουν ενήλικες, θα έκοβε πολλά εκατομμύρια για να ενισχύσει τη σχολική Φυσική Αγωγή. Δυστυχώς παρότι η κλασική παιδεία, νομίζω ο Σταύρος ο Μπένος αναφέρθηκε στην αρχή, η κλασική μας παιδεία, ο κύριος Μπένος προφανώς είναι... το μικρόφωνο ναι, ξεχνάω. Η κλασική παιδεία τι ήταν. (...), μουσική και τέχνες και άσκηση. Όλοι οι φιλόλογοι να το πω έτσι, γιατί και εγώ εκπαιδευτικός είμαι, ευαγγελίζονται και επαγγέλλονται αυτό το τρίπτυχο, αλλά στην πράξη οι γυμναστές είναι οι επιστάτες του σχολείου, οι πιστώσεις για τη φυσική αγωγή, οι μπάλες, τα γυμναστήρια όλα αυτά είναι σε τριτοκοσμική κατάσταση, τα προγράμματα το ίδιο, και η φυσική αγωγή είναι το μάθημα το οποίο εν πάση περιπτώσει αν μπορούμε το αποφεύγουμε και τελείως. Αυτό δημιουργεί, αυτό που είπα και νωρίτερα. Ποιο δηλαδή; Τα ελληνόπουλα είναι στις πρώτες θέσεις των παγκόσμιων ερευνών παχυσαρκίας και υποκινητικότητας. Και αυτό είναι ένα δράμα που μαζί με το δημογραφικό και μία σειρά από άλλα ζητήματα προκαθορίζει τη βιολογική ικμάδα; Να το πω έτσι; Και όχι μόνο. Γιατί η άσκηση όταν δεν είναι μονομερής, προχωράει την προσωπικότητα σε άλλου είδους βάθος, να το πω έτσι. Εδώ τώρα φτάνουμε τώρα σε ένα πίνακα, ο οποίος περίπου καταγράφει μία σειρά παραμέτρους αυτής της υπόθεσης στο κομμάτι το οργανωτικό. Το καλεντάρι. Είπα και νωρίτερα η Ελλάδα δεν είναι φυσιολογικό να έχει 750 αγώνες στη διάρκεια μιας χρονιάς, που σημαίνει στα 50 πόσα σαββατοκύριακα, κάντε τη διαίρεση... εμείς τι κάνουμε; Προσπαθούμε στους οργανωτές που απευθύνονται σε εμάς για να τους δώσουμε τις πιστοποιήσεις τις απαραίτητες, τις κατευθύνσεις στα πρωτόκολλα και όλα τα συναφή,

να διευθετήσουμε και τις ημερομηνίες, με έναν τρόπο που να μην συμπίπτουν κοντινές χωρικά και χρονικά διοργανώσει. Ελάτε όμως που έχουμε τις άλλες τις 550 διοργανώσεις που οργανώνει ο καθένας όποτε θέλει γιατί δεν υπάρχει έλεγχος; Δεύτερον. Αν εξαιρέσει κανείς τους επετειακούς αγώνες ή τους αγώνες που στηρίζονται, μάλλον τιμάνε ιστορικά γεγονότα, που ξεκινάει, ξέρω γω έγινε εδώ και ξεκινάει, πρέπει να ξεκινήσει ο αγώνας από ένα μέρος και να πάει σε ένα άλλο, εκεί που έγινε η θυσία ή εκεί που συνέβη ένα ιστορικό γεγονός, όλοι οι υπόλοιποι αγώνες και κυρίως οι αγώνες που αφορούν αγωνίσματα επίσημα, όπως είναι ο Μαραθώνιος, ο ημιμαραθώνιος, τα 10 χιλιόμετρα, αυτά είναι αγωνίσματα που διεξάγονται σε Ολυμπιακούς Αγώνες, σε παγκόσμια και Ευρωπαϊκά πρωταθλήματα. Είναι αγωνίσματα που η εθνική νομοθεσία, βεβαίως ο Ολυμπιακός χάρτης, τα καταστατικά μας, είναι αγωνίσματα που ο ΣΕΓΑΣ είναι αρμόδιος να τα διοργανώνει, να τα παρακολουθεί, να τα πιστοποιεί. Εκεί τι έχουμε; Έχουμε θέματα πιστοποίησης βασικών χαρακτηριστικών και παραμέτρων της διοργάνωσης. Ποια είναι αυτά. Καταρχήν η απόσταση. Μαραθώνιος είναι 42.195. Ούτε εκατοστό λιγότερο. Αυτό δεν μετριέται ούτε με το κοντέρ του αυτοκινήτου, ούτε με το κοντέρ της μοτοσυκλέτας. Υπάρχουν ειδικά μηχανήματα, που γίνεται με ειδικό τρόπο και πιστοποιείται η διαδρομή. Και βεβαίως πρέπει να υπάρχει επίβλεψη, διότι αν ένας οργανωτής θέλει να δώσει το κίνητρο να επιτυγχάνουν οι δρομείς επιδόσεις, θα του έχεις μετρήσει από δω μέχρι εδώ και αυτός θα ξεκινάει από δω και θα πηγαίνει εκεί, και αυτό θα βγάζει χρόνο. Θα κυκλοφορήσει η φήμη ότι είναι η διαδρομή γρήγορη και όλοι αυτοί που προσπαθούν να πετύχουν ρεκόρ, αυτό είναι μία πτυχή, για τους ελεύθερα αθλούμενους. Η άλλη πτυχή είναι αυτή που μας κάνει εμάς να φωνάζουμε, χωρίς να μας ακούνε, η πολιτεία και η σημερινή ποια; Είναι αγώνισμα επίσημο. Εάν ένας αθλητής τρέξει σε ένα μαραθώνιο, που είναι κατηφορικός, υπάρχουν και τέτοια, έχουμε

μαραθώνιο Καλαμπάκα – Τρίκαλα. Όσοι έχετε πάει θα ξέρετε. Άμα ξεκινήσεις από την Καλαμπάκα να πας στα Τρίκαλα, είναι όλο κατηφόρα. Ευχαριστούμε πολύ. Εκεί μπορεί να γίνονται και παγκόσμια ρεκόρ. Δεν μπορούμε να τα αναγνωρίσουμε. Υπάρχουν ζητήματα. Οι διεθνείς προδιαγραφές λένε ότι, σε ένα μαραθώνιο οι υψομετρικές διαφορές πρέπει να έχουν σχεδόν μηδενικό αποτέλεσμα τελικά. Όση ανηφόρα έχει, να έχεις και κατηφόρα. Μικρές αποκλίσεις. Εάν όμως ένας μαραθώνιος, έχουμε και εδώ κοντά ,δεν θα τον ονοματίσω, από τότε που ξεκινάει, μέχρι τότε που τερματίζει έχει 100 μέτρα, δεν είναι δύσκολο, έχουμε θέμα. Και το τρίτο, το τελευταίο, μάλλον το επόμενο βασικό στοιχείο είναι η χρονομέτρηση. Εάν δεν υπάρχει πιστοποιημένη χρονομέτρηση, θα βγαίνουνε χρόνοι. Και εκεί θα μας έρθει ο αθλητής και θα εξηγήσω μετά γιατί λέω ο αθλητής, να μας πει εγώ έκανα το όριο για το παγκόσμιο πρωτάθλημα, λέμε τώρα. Η πολιτεία μέχρι σήμερα δεν αναγνωρίζει ότι, την έγκριση για αυτούς τους αγώνες ειδικά στα συγκεκριμένα, αποστάσεις, που είναι επίσημα αγωνίσματα την έγκριση μπορεί να την δίνει μόνο ο ΣΕΓΑΣ. Όχι. Δεν κάνει το νόμο, θα τα δείτε λίγο πιο κάτω και δεν μας δίνει τη δυνατότητα να μπορέσουμε έστω στα αγωνίσματα που είναι αρμοδιότητά μας, να βάλουμε μία τάξη και κυρίως να διασφαλίσουμε τέτοιου είδους παραμέτρους που είναι εκ των ουκ άνευ. Δεν γίνεται. Αν μία, ας πούμε ξέρω γω, ποιοι είναι από την Πελοπόννησο, του Αι Συμιού ξέρω γω, έζησα πολλά χρόνια στην Πάτρα, στην περιοχή εδώ. Και έχει μία αυτή, είναι του Αγίου Συμεών και γίνεται κάθε χρόνο, είναι από το βουνό και κατεβαίνει κάτω. Εκεί δεν έχουμε θέματα να πούμε εάν αναγνωρίζονται οι επιδόσεις κ.λπ. Είναι επετειακή όπως είπαμε κ.λπ., δεν έχουνε θέματα προδιαγραφών. Τελευταία υπάρχει μία φιλολογία η οποία έχει εκφραστεί και σε νομοσχέδιο, ποιος είναι ο αγώνας ο αγωνιστικός και ποιος είναι ο αναψυχής και έχει περιληφθεί μία διάταξη στο νομοσχέδιο του Υπουργείου Τουρισμού τον περασμένο 1 – 1,5 μήνα, όπου προσέξτε, δίνει την

αρμοδιότητα, την έγκριση για αγώνες τέτοιους, να την δίνουν οι υπηρεσίες του ΕΟΤ. Προσέξτε. Αυτό ξεκινάει από μία απαίτηση κάποιων τουριστικών συγκροτημάτων κ.λπ., να διοργανώνουν αγώνες κ.λπ. Μέχρι εκεί καλά. Σε αυτούς όμως τους αγώνες, ειδικά στους αγώνες που είναι αυτές οι αποστάσεις που λέγαμε νωρίτερα οι συγκεκριμένες, που είναι επίσημα αγωνίσματα και όχι μόνο, δεν είναι διακριτός ο χαρακτήρας της αναψυχής από τον αγωνιστικό. Γιατί δεν είναι; Πρώτα – πρώτα, εάν είναι Ολυμπιακά αγωνίσματα είναι αγωνιστικό, δε το συζητάμε. Είναι μαραθώνιος. Αλλά και αυτό να μην ήτανε, σε όλους τους αγώνες, θα το ξέρετε, μετέχουν και επώνυμοι αθλητές και επίσημοι και τους καλούν οι διοργανωτές, για να πούνε ήρθε ο Μπένος ως πούμε ή ο Σεβαστής, λέμε. Ο πρωταθλητής των αποστάσεων. Πρώτον. Δεύτερον. Δεν γίνεται κατάταξη; Δεν γίνονται απονομές; Αναψυχή είναι αυτό; Από τους ξέρω, γω στο δικό μας το Μαραθώνιο ή ξέρω εγώ σε όλες τις διοργανώσεις, μπορεί να μετέχουν 500 αθλητές και οι 15, 20, 25, μπορεί να είναι επίσημοι αθλητές. Αυτοί κερδίζουν, αυτοί δηλαδή προηγούνται. Άρα, δεν μπορείς να πεις ότι αυτός είναι αναψυχής ο Μαραθώνιος ή ο ημιμαραθώνιος και αυτός είναι... Προσπαθήσαμε να κάνουμε την παρέμβαση, κανείς δεν μας ακούει. Εν πάση περιπτώσει συνεχίζουμε την προσπάθεια τώρα και στο αθλητικό νομοσχέδιο, το οποίο βγήκε στην δημοσιότητα, το πήραν πίσω, περιμένουμε μήπως το ξανά κατεβάσουν. Και βέβαια τα ζητήματα της ασφάλειας. Ο δημόσιος δρόμος όταν ξεχύνονται χιλιάδες δρομείς, είναι ένα επικίνδυνο πράγμα. Ούτε τσιγκουνιές πρέπει να υπάρχουν, πρέπει να υπάρχει πλήρης εποπτεία, ασφάλεια στις διασταυρώσεις, με επόπτες. Ο κλασικός μαραθώνιος της Αθήνας ενεργοποιεί 3.000 δρομείς. Αξιοποιήσαμε την προίκα του 2000 Σταύρο τότε, γιατί εμείς ξεκινήσαμε την προσπάθεια από χρόνια και έχουμε 3.600 δρομείς μία δεξαμενή, τους οποίους τους χρησιμοποιούμε και τα παιδιά κάνουμε, δίνουνε κάποια κίνητρα, περισσότερο ηθικά να το πω έτσι, γιατί πώς θα καλύψεις και θα

προστατεύσεις, να φυλάξεις μία διαδρομή από το Μαραθώνα μέχρι το Καλλιμάρμαρο. Η αστυνομία; Τροχονόμοι; Μοτοσικλετιστές; Τα αντίστοιχα τηρουμένων των αναλογιών και των τοπικών συνθηκών αντιμετωπίζουν όλες οι διοργανώσεις, έτσι. Υγειονομική κάλυψη. Δεν έχεις ασθενοφόρα, δεν έχεις διασώστες, δεν έχεις αυτά, σε όλη τη διαδρομή για να επεμβαίνεις σε λίγα λεπτά. Όλα αυτά λοιπόν είναι σοβαρά πράγματα, τα οποία πρέπει η πολιτεία να μας δώσει και να σας δώσει. Εννοώ τους φορείς της αυτοδιοίκησης που συμμετέχετε ως βασικοί διοργανωτές. Ο Δήμος είναι στις περισσότερες συντριπτικά των διοργανώσεων η αρχή εκείνη που μπορεί να διασφαλίσει όλες αυτές τις προδιαγραφές ενός αγώνα, για να είναι ασφαλής για τους δρομείς. Και τέλος με όλη αυτήν τη δραστηριότητα, αναπτύσσεται και μία οικονομική δραστηριότητα. Έχουν δημιουργηθεί εταιρείες που διοργανώνουν αγώνες. Κανείς δεν ξέρει ποιο είναι το ισοζύγιο το οικονομικό των διοργανώσεων, διότι πάνε τα ζητάνε από τους Δημάρχους και έχουμε και προεκλογική περίοδο και είστε πιο, οι αυτοδιοικητικοί πιο θετικοί να το πούμε έτσι σε αυτά, παίρνουν και συνδρομές αλλά κανείς δεν ξέρει το οικονομικό αποτέλεσμα και αν αυτό φορολογείται ή οτιδήποτε. Δεν είναι το πρόβλημά μας αυτό. Το πρόβλημά μας είναι ότι, όταν μπει το κέρδος όλα αυτά τα συστήματα που δημιουργούν ασφάλεια κ.λπ. αρχίζουν και λιγοστεύουν, για να περισσέψουν λεφτά και εκεί το πράγμα παίρνει άλλη τροπή ενδεχομένως. Τώρα, πολύ γρήγορα θα πούμε ορισμένα πράγματα. Τελειώνω ναι, τώρα. Εδώ είναι το καταστατικό μας. Οι σκοποί του ΣΕΓΑΣ. Εδώ ξεκάθαρα γράφεται ότι οι αγώνες οι δρομικοί είναι υπό την απόλυτη αρμοδιότητα του ΣΕΓΑΣ, ο οποίος εκπροσωπεί και όλες τις συναφείς διεθνείς ομοσπονδίες στη χώρα μας. Από την επίσημη του κλασικού αθλητισμού, τη διεθνή ομοσπονδία μεγάλων αποστάσεων, την διεθνή ομοσπονδία δρόμου σε βουνό και όλα αυτά. Και ο ΣΕΓΑΣ είναι αρμόδιος ή να οργανώνει ή να εγκρίνει και να παρακολουθεί, να εποπτεύει όπως λέει το καταστατικό,

όλους αυτούς τους αγώνες. Έχουμε καταρτίσει πολύ εξειδικευμένους κανονισμούς διεξαγωγής αυτών των αγώνων, σύμφωνα με τη νομοθεσία. Και κανονισμό για τους αγώνες εντός σταδίου και ειδικούς κανονισμούς για τους αγώνες σε δημόσιο δρόμο, σε βουνό κ.λπ. Εδώ είναι μόνο ένα τμήμα της πρώτης σελίδας αυτά που βλέπετε. Τα πλήρη κείμενα θα τα παραδώσουμε εδώ στο προεδρείο. Αυτός είναι ο κανονισμός οργάνωσης και διεξαγωγής αγώνων σε δημόσιο δρόμο. Τα τρέχω. Και εδώ είναι η ισχύουσα διάταξη για αυτούς τους αγώνες. Ούτε λίγο ούτε πολύ η νομοθεσία, δεν ξεκαθαρίζει ποιος είναι ο αρμόδιος φορέας να εγκρίνει όλο το οργανωτικό πλαίσιο, το φάκελο να το πούμε έτσι, αυτών των αγώνων. Αρκείται να πει ότι, η ομοσπονδία είναι αυτή που θα δώσει τη βεβαίωση ότι ο χώρος είναι κατάλληλος. Δεν έχει φτάσει στο σημείο ακόμα να μιλήσει, για βουνό, για δημόσιο δρόμο, για αγώνες που γίνονται τρίαθλα, κάτι τρίαθλα σε παραθαλάσσιες περιοχές κ.λπ., είμαστε ακόμα εκεί. Και προσπαθούμε να τους πείσουμε, έχουμε προτείνει με μορφή, με νομοτεχνική διατύπωση πως πρέπει να γίνει για να μπορέσει ας πούμε να είναι η νομοθεσία επίκαιρη, ολοκληρωμένη και επαρκής. Τη βεβαίωση από την οικεία ομοσπονδία τη θέλει μόνο για την άδεια λειτουργίας των αθλητικών εγκαταστάσεων που στην περίπτωση μας είναι το ύπαιθρο. Δεν είναι μία οργανωμένη εγκατάσταση. Αυτά είναι τα πρωτόκολλα που ένας οργανωτής πρέπει να συμπληρώσει. Είναι ένα μέρος μόνο μίας σελίδας, για να μπορέσει να συγκροτήσει ένα φάκελο. Η διαδικασία είναι κάθε φθινόπωρο. Υποβάλλεται ο φάκελος με αυτά τα στοιχεία, δεν θα τα διαβάσω, νομίζω ότι τα βλέπετε τα περισσότερα. Περιλαμβάνουν δηλαδή σε κουτάκια κ.λπ., έτσι ώστε να υπάρξει η πρώτη έγκριση και να καταρτιστεί το καλεντάρι πριν φτάσουμε στο τέλος της χρονιάς, της κάθε χρονιάς. Εδώ είναι τα πρότυπα και τα κριτήρια όπως περιγράφονται, ένα μέρος μιας σελίδας είναι αυτά. Τα ίδια πρότυπα κριτήρια και πρωτόκολλα υπάρχουν για τα ιατρικά, πώς οργανώνεται δηλαδή η κάλυψη η

ιατρική και όλα τα υπόλοιπα. Αυτό εδώ είναι, για την ιατρική κάλυψη. Με πλήρεις αναλύσεις, κανονισμούς ανά πεδίο τέλος πάντων, κ.λπ. Προχωράμε. Εντάξει δεν θα επιμείνουμε, αυτό είναι η τελευταία σελίδα. Θα σας πω μόνο το εξής και τελειώνω. Αυτή τη στιγμή οι διοργανώσεις του ΣΕΓΑΣ, ο κλασικός μαραθώνιος, ο ημιμαραθώνιος που θα γίνει σε λίγες εβδομάδες και μία σειρά αγώνων, ενός κύκλου αγώνων που διοργανώνουμε σε 7 μεγάλες πόλεις ανά τη χώρα, λεγόμενοι «Run Greece», έχουν φτάσει να δραστηριοποιούν γύρω στους 120.000 δρομείς, πολλούς είπα 100 και κάτι χιλιάδες δρομείς. Έχουν προσελκύσει μία σειρά χορηγούς στο ΣΕΓΑΣ, τις μεγαλύτερες εταιρείες που κυκλοφορούν στην αγορά. Μας φέρνουν ένα ετήσιο εισόδημα από ιδιωτικούς πόρους που ξεπερνάει τα 4.000.000, όταν η κρατική μας επιχορήγηση από 8.000.000 από το 2010, έχει πάει στα 3.000.000. Μας δίνει όμως τη δυνατότητα να χρηματοδοτούμε αυτές τις διοργανώσεις χωρίς ούτε δραχμή από το κράτος. Έχουμε δημιουργήσει, μόνο ο Μαραθώνιος της Αθήνας υπολογίζεται ότι κάθε χρόνο με τους 9.000 ξένους δρομείς από το εξωτερικό, 120 χώρες, και με τους άλλους χιλιάδες δρομείς που έρχονται από όλη την Ελλάδα, δημιουργεί ένα τζίρο που υπολογίζεται γύρω στα 15.000.000 με 20.000.000 εκατομμύρια στο κράτος από άμεσους και έμμεσους φόρους. Δεν παίρνουμε δραχμή. Έχουμε φτάσει όταν ξεκινήσαμε στις αρχές της δεκαετίας του 2000, να μας βρίζουν τα πρωινά στα κανάλια, διότι διαμαρτύρονταν οι οδηγοί και οι δημοσιογράφοι, οι παλιότεροι βλέπω κουνάτε συγκαταβατικά το κεφάλι σας και μία εχθρική αντιμετώπιση και σήμερα όλο αυτό έχει αλλάξει, όλο έχει αλλάξει, η πολιτεία εξακολουθεί να μην δίνει δραχμή, εμφανίζεται βέβαια την ημέρα εκείνη και κάνει απονομές και κάνει αυτά και δεν μας δίνει τη δυνατότητα με όλη αυτή την γκάμα της προεργασίας που έχουμε κάνει και τη συστηματοποίηση, να εκσυγχρονίσει στοιχειωδώς τη νομοθεσία, όχι για να γίνουμε εμείς, θα μας προσθέσει δουλειά πολύ στα στελέχη μας και στις υπηρεσίες μας, για να μπει μία τάξη.

Και να του δώσουμε ποιοτικά χαρακτηριστικά και να δημιουργηθεί μία δυναμική που μπορούμε να κάνουμε και πολλές άλλες συνέργειες. Και ταυτόχρονα έχει δημιουργηθεί εκτός από μία κουλτούρα δομική που βελτιώνει, δημιουργεί κοινωνικές σχέσεις, κ.λπ., σε όλους αυτούς τους ανθρώπους και ένα οικονομικό επίσης, ένα τζίρο να το πω έτσι, στις αθλητικές ενδυμασίες, στα ξενοδοχεία, σε όλα αυτά που σε όλη την Ελλάδα πηγαίνουν οι δρομείς και τρέχουν. Και το κυριότερο; Έχει δημιουργήσει μία κουλτούρα και ερεθίσματα στη νεολαία, να ασκείται, να ξεφεύγει από τους υπολογιστές και τα κλειστά δωμάτια κ.λπ., και έχουμε αρχίσει να βλέπουμε, τώρα για τους στιβικούς είναι προπονητές και συνάδελφοι ή παράγοντες από τα σωματεία, έχουμε αρχίσει να βλέπουμε λίγο και βελτιώσεις στις επιδόσεις των δρομέων στο υψηλό επίπεδο του πρωταθλητισμού, που υστερούσαμε διαχρονικά στις αποστάσεις και ελπίζω ότι αυτό θα συνεχιστεί. Θέλω να ευχαριστήσω για μία ακόμη φορά και για την ευκαιρία που μας δώσατε. Θα σας καταθέσουμε όλο το φάκελο αυτό που παρουσιάσαμε. Σας έχουμε στείλει και μία επιστολή στην ΚΕΔΕ τις προηγούμενες μέρες, ίσως έχει φτάσει στα κεντρικά. Ορίστε. Ευχαριστώ που με ακούσατε και ελπίζω ότι δεν κούρασα.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε τον κύριο Σεβαστή.

Τώρα θα έρθει ο Κώστας ο Ευσταθίου, Πρόεδρος στον Οργανισμό Παιδικής Αγωγής και Άθλησης Δήμου Καλλιθέας, μέλος της επιτροπής μας, «αθλητισμός και τοπική αυτοδιοίκηση, παρόν και μέλλον».

Κ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Καλησπέρα και από μένα. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, φίλες και φίλοι, κύριο μέλημα των δήμων για τον αθλητισμό όπως όλοι γνωρίζουμε είναι η ανάπτυξη του κοινωνικού του χαρακτήρα, αυξάνοντας τον αριθμό των δημοτών, ανεξαρτήτου ηλικίας που εντάσσονται και συμμετέχουν σε κάθε μορφής αθλητικής δραστηριότητας. Λέγοντας μορφές αθλητικής δραστηριότητας, αναφερόμαστε τόσο στην ελεύθερη, όσο και στην

οργανωμένη άθληση, οι οποίες για να ευοδωθούν χρήζουν τη στήριξη των δήμων με τους παρακάτω τρόπους και εδώ ξεκινάνε τα δικά μας προβλήματα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Εξασφάλιση χώρων άθλησης, πάρκα, άλση, μεγάλες πλατείες, μεγάλες εκτάσεις αν υπάρχουν και στήριξη οικονομική των αθλητικών σωματείων με διάφορους τρόπους. Επιχορηγήσεις, υπηρεσίες και υλικό, διάθεση προπονητών ή και κάθε άλλου χωρίς επιβάρυνση. Στον άξονα της ελεύθερης άθλησης η τοπική αυτοδιοίκηση διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην προαγωγή του αθλητισμού, με την αξιοποίηση των κλειστών και ανοικτών χώρων, όπως σχολικών και δημόσιων, ιδιωτικών γυμναστηρίων, ανοικτών χώρων, αλλά και με τη συμμετοχή του δήμου στη διοργάνωση όπως έλεγε και πριν ο κύριος Σεβαστής, τοπικών και εθνικών και διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων. Εμείς στην Καλλιθέα έχουμε το Καλλιθέα Run, το Καλλιθέα bike, έχουμε τα άλματα καλοκαιρινή απασχόληση και άλλα τέτοια.

Αν θέλουμε να λέμε ότι έχουμε ανάπτυξη του αθλητισμού στην περιοχή μας απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ισόρροπη και ισότιμη ανάπτυξη του τρίπτυχου, μαζικός αθλητισμός για ενήλικες και παιδιά, σχολικός αθλητισμός ΚΔΑΠ, σωματειακός και ερασιτεχνικός αθλητισμός. Όπως όλοι γνωρίζουμε, μαζικός αθλητισμός είναι τα προγράμματά μαζικής άθλησης που αποτελούν ουσιαστική και κοινωνική παρέμβαση, γιατί βελτιώνουν την ποιότητα ζωής του ανθρώπου και έχουν ως σκοπό τη ψυχαγωγία, την εκτόνωση από το άγχος και την καθημερινότητα. Θα τρέξω λίγο από αυτά που έχω γράψει και θα σταθώ λίγο στα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε και να ακουστούν εδώ αν είναι δυνατόν ή να μεταφερθούν στη διοίκηση της ΚΕΔΕ, κάποια προβλήματα που αντιμετωπίζουμε καθημερινά όλοι μας, ασκώντας διοίκηση ή αντιπολίτευση κάποιοι. Πώς γίνεται να μιλάμε για μαζικό αθλητισμό αναρωτιέμαι μερικές φορές, πέντε χρόνια έχω κλείσει τώρα πρόεδρος του οργανισμού του Νομικού Προσώπου στο δήμο

Καλλιθέας, ενός μεγάλου δήμου, όταν οι συμβάσεις για τους γυμναστές, θα μας έρθουν, αν μας έρθουν. Δεν έχει να κάνει με κυβέρνηση, με... όποια και να είναι η κυβέρνηση, πάντα ίδια ήταν η ίδια η διαδικασία. Όταν τώρα, μέχρι τέλος αυτού του μήνα, πρέπει να στείλουμε τα αιτήματά μας για το 2019, για να στείλουμε τα αιτήματα θα πρέπει να έχουμε έσοδα αν ζητήσουμε συμβάσεις με αντίτιμο. Άρα, για να βρεις έσοδα θα πρέπει ή να βάλεις υψηλό κόστος στα τροφεία των αθλητών ή αν έχεις ένα κολυμβητήριο, είναι ένα καλό στοιχείο που φέρνει έσοδα. Πατάτα λίγο βέβαια αυτό, γιατί δεν φέρνει πάντα μόνο έσοδα, έχει πολλά έξοδα το κολυμβητήριο, αλλά τουλάχιστον για το δικαιολογήσεις στα μάτια των, υποτίθεται αυτών που κάνουν έλεγχο αυτών των αιτημάτων που εμείς ζητάμε και θα μας έρθει αυτή η απάντηση πρώτα ο Θεός Μάιο – Ιούνιο, για να τις ενεργοποιήσουμε όποτε κρίνουμε εμείς σκόπιμο για να ξεκινήσουνε μια νορμάλ χρονική περίοδο τα αθλητικά μας κέντρα και ό,τι είδους δραστηριότητες αθλητικές έχουμε, οι οποίες όμως δυστυχώς είναι οκτάμηνες και έτσι, ο χρόνος έχει 12 μήνες. Άρα, τα αθλητικά μας κέντρα για τέσσερις μήνες θα πρέπει να μείνουν κλειστά, το κολυμβητήριο θα πρέπει να υπολειτουργεί, το ΚΔΑΠ, τα Camp τα καλοκαιρινά, η καλοκαιρινή απασχόληση δεν θα έχεις με τι να τα δουλέψεις και πάει λέγοντας. Και δυστυχώς είναι ένα πρόβλημα το οποίο το βιώνουμε καθημερινά και δεν μπορεί να βρεθεί λύση. Θα μου πει, έλεγε πριν ο κύριος Μπένος για τις ΚΟΙΝΣΕΠ. Μεγάλη εφεύρεση και η ΚΟΙΝΣΕΠ. Όταν θα κάνεις ένα διαγωνισμό για μία ΚΟΙΝΣΕΠ, θα σου έρθει και η εταιρεία, η ιδιωτική εταιρεία ενοικίασης προσωπικού, δεν λέγονται έτσι, το λέω για να συνεννοηθούμε, η οποία θα συμμετάσχει στο διαγωνισμό και είναι πάρα πολύ πιθανόν να πάρει τη δουλειά, όχι η ΚΟΙΝΣΕΠ, η εταιρεία. Αποτέλεσμα αυτού, τουλάχιστον εμείς σε τόσο μεγάλο δήμο όσο υπήρχε επίτροπος ακόμα, δεν εγκρίνει τις εταιρείες. Πάει κι αυτή η πόρτα, κλείνει και αυτή η πόρτα για να πάρεις γυμναστές. Συμβάσεις

μίσθωσης έργου. Συμβάσεις μίσθωσης έργου, ναι μεν μεγάλης διάρκειας, δωδεκάμηνης, αλλά νομίζω για τους γυμναστές, να μην το ευχόμαστε ούτε στους εχθρούς μας. Διότι, παίρνουνε τα χρήματα που συμφωνούμε, αλλά έρχεται το ΕΦΚΑ, έρχεται η εφορία, έρχονται τα έξοδα, δεν τα πληρώνουν και με όποιον και να μιλήσεις θα σου πει χρωστάμε ακόμα ΤΕΒΕ, γιατί ακόμα ήταν το ΤΕΒΕ. Άρα αδιέξοδο. Εκεί πρέπει να εστιάσουμε. Σχολικός αθλητισμός. Ο σχολικός αθλητισμός μπορεί να αναδειχθεί και από την τοπική αυτοδιοίκηση και παρέμβαση, πρέπει να γίνεται σε διάφορα επίπεδα, με τη στήριξη των σχολικών αγώνων, με την προμήθεια αθλητικού υλικού, με τη συντήρηση των αθλητικών χώρων των σχολείων, με συντονισμό για την καλύτερη αξιοποίηση των αθλητικών δημοτικών χορών, καθιέρωση προγράμματος ενημέρωσης γονέων και δασκάλων και με την ένταξη τέλος των αθλητικών χώρων του σχολείου στον συνολικό σχεδιασμό της δημοτικής αρχής. Εμείς και ήρθα να την καταθέσω σήμερα επ' ευκαιρίας της διημερίδας, στην Καλλιθέα για παράδειγμα, έχουμε εφαρμόσει και να πούμε την αλήθεια τον καταργήσαμε το σχολικό αθλητισμό, καλώς ή κακώς, όμως δημιουργήσαμε μέσα στα σχολεία, σε έξι σχολεία της πόλης, σε διάφορα σημεία, ένα μεγάλο αστικό κέντρο η Καλλιθέα, δημιουργήσαμε κέντρα δημιουργικής απασχόλησης, εκμεταλλευόμενοι μετά το ωράριο, το τέλος του σχολικού ωραρίου, εκμεταλλευόμενοι τους χώρους, το προαύλιο, τους αθλητικούς χώρους που μπορεί να έχει ένα σχολείο, πήραμε γυμναστές μέσω προγράμματος ΕΣΠΑ και έτσι, αντί να κάνουμε σχολικό αθλητισμό σε κάθε σχολείο, κάνουμε σε έξι σχολεία και έχουμε και έσοδα από την ΕΕΤΑΑ, μέσω του προγράμματος εναρμόνιση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής. Και πέρα από τα έσοδα, δημιουργούμε ένα καλό έξοδο προσλαμβάνοντας γυμναστές και ξεπερνώντας το δαίδαλο, τη δαιδαλώδη διαδικασία που πιο πριν σας ανέφερα. Τέλος, ένα μεγάλο αγκάθι, νομίζω το μεγαλύτερο που αντιμετωπίζουμε όλοι όσοι ασκούμε διοίκηση, είναι

ο σωματειακός και ο ερασιτεχνικός αθλητισμός. Με ποια έννοια το λέω αυτό. Εννοείται ότι είμαστε υπέρ. Όμως η στήριξη του ερασιτεχνικού σωματειακού αθλητισμού είναι επίσης σημαντικό στοιχείο στην ανάπτυξη του αθλητισμού και ειδικά τα τελευταία χρόνια της κρίσης που δεν δίνονται επιχορηγήσεις από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού προς τα σωματεία και σπανίζουν δε και οι χορηγοί. Ο δήμος επομένως, στο μέτρο των δυνατοτήτων του πρέπει να εφευρίσκει τρόπους να στηρίξει τα ερασιτεχνικά αθλητικά σωματεία, που θα διαφοροποιούνται κάθε φορά. Σαν κριτήριο μπορούν να είναι οι καταγραφές και αξιολογήσεις του έργου των σωματείων, της προσφοράς τους, της ιστορίας τους, της ανάπτυξής τους, καθώς και άλλων κριτηρίων που θα καθοριστούν, προκειμένου να αποφευχθεί η κατάχρηση των προνομίων αυτών. Όμως, το μεγάλο αγκάθι που αντιμετωπίζουμε με το σωματειακό αθλητισμό, τα έλεγα πριν και με το Δήμαρχο Αιγάλεω, ότι είναι ότι, πόσα σωματεία μπορεί να έχουνε δημιουργηθεί τον τελευταίο καιρό στις πόλεις μας. Ο καθένας που νομίζει ότι έχει μία ιδέα, που νομίζει ότι έχει δέκα ανθρώπους, που συμμετέχει ήδη σε ένα σωματείο αλλά τσακώθηκε με τον πρόεδρο, τον ταμία, το γραμματέα, παίρνει τα παιδιά, παίρνει τους προπονητές, κάνει ένα καινούργιο σωματείο. Σωματεία υπάρχοντα σου λένε κάνω μπάσκετ, θα αναπτύξω και βόλεϊ. Θα αναπτύξω και τένις, θα αναπτύξω και στίβο, θα αναπτύξω και όποιο τμήμα νομίζει ότι μπορεί να πάρει έγκριση και έρχεται εκ των υστέρων σε μας και σου λέει, δημιούργησα τμήμα, έφτιαξα ομάδα, δώσε μου χώρο, δώσε μου ώρες ή πόσες ώρες έχουμε στα κλειστά, γιατί δίνεις τόσες ώρες στο Χ σύλλογο και σε μένα που είμαι πιο ιστορικός, που είμαι έτσι, που είμαι αλλιώς, που είμαι αλλιώςτικά, δίνεις λιγότερες. Και καταλήγουμε και τελειώνω, με τις αδειοδοτήσεις των γηπέδων. Ένα μεγάλο αγκάθι, στο οποίο νομίζω ότι όλοι έχουμε μπλέξει. Θα σας πω χαρακτηριστικό παράδειγμα και με το παράδειγμα θα τελειώσω. Τη Δευτέρα που μας πέρασε, ήταν ο

υπουργός, ο Υφυπουργός Αθλητισμού, ο κύριος Βασιλειάδης, σε μία εκδήλωση κοπής πίτας ενός σωματίου στην Καλλιθέα. Όταν ανέβηκε στο βήμα, προσκάλεσε – προκάλεσε το Δήμαρχο Καλλιθέας, το Δημήτρη τον Κάρναβο, αλλά και τους υποψηφίους δημάρχους, αφού είμαστε σε προεκλογική περίοδο, να δεσμευτείτε λέει από αυτό εδώ το βήμα, εγώ σας έχω βγάλει λεφτά σαν Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, εγώ έχω κάνει αυτό, εγώ έχω κάνει εκείνο, όμως δεν έχετε έρθει να τα υλοποιήσετε. Και να δεσμευτείτε από αυτό το βήμα ότι θα το κάνετε. Βγήκε παραπολιτικό ότι, ο Δήμαρχος είναι ανίκανος να πάρει τα κονδύλια του Βασιλειάδη, είναι έτσι, είναι αλλιώς. Όμως όταν ο Δήμαρχος ανέβηκε να του απαντήσει είχε φύγει ο κύριος Βασιλειάδης, του απάντησε αυτό που του είχε πει και στο γραφείο πριν ενάμιση χρόνο και το κατέθεσε από βήματος. Ότι, το πρόβλημά μου Υπουργέ, δεν είναι το να βρω λεφτά. Μα θα βρω από την Περιφέρεια, μα θα βρω από ιδίους πόρους, μα θα βρω από το πράσινο ταμείο. Θα βρω λεφτά. Ή έχουμε λεφτά. Δεν υπάρχει θέμα τέτοιο. Νομίζω ότι όλοι θα βρίσκαμε για τον αθλητισμό και τον πολιτισμό. Είναι οι μελέτες. Τεχνικές υπηρεσίες υποστελεχωμένες, ανύπαρκτες κάπου, ποτέ δεν μπορείς... βγήκε ο Φιλόδημος, τέλειο έργο, εκπληκτικό έργο, όμως τι να το κάνεις όταν σου λέει ότι, για να το πάρεις τα λεφτά του Φιλόδημου, που είναι μέχρι το τέλος Απριλίου, θέλει μελέτες, και αυτό που θα εντάξεις να αδειοδοτείται. Κανένα γήπεδο δεν έχει αδειοδότηση. Μεγάλα γήπεδα, δημοτικά στάδια, γήπεδα μπάσκετ δεν έχουν αδειοδοτήσεις κατασκευής. Πώς θα τα αδειοδοτήσεις για τη λειτουργία τους. Οπότε νομίζω ότι αυτό που πρέπει να εστιάσουμε και κλείνω σαν ΚΕΔΕ, είναι το πώς μπορούμε να λύσουμε το σκόπελο με τις μελέτες, με τις τεχνικές υπηρεσίες, που αν υπάρχουν δήμοι και το κάνουνε, μπράβο τους και συγχαρητήρια, και αυτό είναι το σωστό, και όχι τόσο η εύρεση πόρων, διότι πόρους όλοι θα βρούμε, όπως και εσύ Δήμαρχε – Πρόεδρε της επιτροπής, έκανες το έργο σου και έχει μείνει αυτό για τα παιδιά

που λες του δήμου σου. Να είστε καλά, σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόσκληση.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε τον Κώστα. Μας προσγείωσε στην Ελληνική πραγματικότητα.

Τον Γιάννη το Μυλωνάκη καλούμε, δημοτικό σύμβουλο Αγίας Παρασκευής και υποψήφιο δήμαρχο Αγίας Παρασκευής. Πρόγραμμα άθλησης για όλους. Σωματειακός σχολικός αθλητισμός.

I. ΜΥΛΩΝΑΚΗΣ: Καλησπέρα και από μένα. Καταρχάς θα ήθελα να ευχαριστήσω και το Δήμαρχο Αλμωπίας για την φιλοξενία του και τον πρόεδρο της ΠΕΔ, δεν τον βλέπω και βεβαίως και τον πρόεδρο της επιτροπής, το Γιάννη το Λυμπέρη, που μας και μου έδωσε την ευκαιρία και διοργάνωσε αυτό το συνέδριο με μεγάλη επιτυχία. Εγώ είμαι εδώ για να μεταφέρω μία εμπειρία την οποία είχα ως Πρόεδρος του Οργανισμού Άθλησης όταν ήμουνα, ήμασταν στη διοίκηση, από το 2007 μέχρι τα μέσα του 2011 περίπου, που λόγω Καλλικράτη τότε αργήσαμε να παραδώσουμε. Αυτά τα τέσσερα χρόνια και κάτι, ήμουνα Πρόεδρος στον Οργανισμό Άθλησης του Δήμου Αγίας Παρασκευής και ήρθα εδώ να μοιραστώ έτσι την εμπειρία που αποκόμισα από αυτό, από αυτή τη θητεία. Πολύ νεότερος τότε, 28 χρονών, ήταν η πρώτη φορά που είχα εκλεγεί δημοτικός σύμβουλος και η πρώτη φορά που ανέλαβα και μία θέση διοίκησης. Καταλαβαίνετε ότι ήταν βουνό λίγο, να ανταποκριθείς σε όλο αυτό. Το θετικό είναι ότι είχα άξιους συνεργάτες και βεβαίως είχα και πολλή όρεξη για δουλειά. Ο πρώτος στόχος που βάλαμε ήταν, το να δημιουργήσουμε, να κάνουμε μία Αγία Παρασκευή, να επενδύσουμε στο μαζικό αθλητισμό. Το σλόγκαν μας ήτανε, «μπίτε σε πρόγραμμα, μπίτε σε κίνηση» και καταφέραμε αυτό το διάστημα να παραλάβουμε έναν Οργανισμό ο οποίος είχε περίπου 700 εγγεγραμμένα μέλη και να παραδώσουμε μετά από τέσσερα χρόνια έναν οργανισμό που είχε πάνω από 2.500 εγγεγραμμένα μέλη. Πώς τα πετύχαμε αυτά. Αυτό που βάλαμε ως πρωταρχικό σκοπό και η προτεραιότητά μας, ήταν

να υπάρχει άσκηση για όλους τους πολίτες, αλλά και για τον κάθε πολίτη χωριστά. Και όταν λέω για τον κάθε πολίτη χωριστά εννοώ, να εξειδικεύσουμε τις ομάδες πληθυσμού, έτσι ώστε να δούμε ποιες είναι οι ανάγκες. Συνεχίσαμε λοιπόν και βάλαμε ως βασικές προτεραιότητες, να υπάρχει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανάπτυξης της άθλησης για όλους. Αυτό σημαίνει ότι θα έπρεπε να συντονιστούν όλοι οι αρμόδιοι, δηλαδή αθλητικά σωματεία, σύλλογοι γονέων, όσοι θα μπορούσαν να εμπλακούν με τον αθλητισμό και για να γίνει αυτό, τι έπρεπε να συμβεί; Έπρεπε να γίνουν κάποιες θεσμικές παρεμβάσεις που θα σας μιλήσω σε λίγο, θα προσπαθήσω να είμαι σύντομος, κάποιες θεσμικές παρεμβάσεις σε σχέση με τους συλλόγους γονέων, σε σχέση με τους αθλητικούς συλλόγους και να εμπλέξουμε όπως είπα και πριν, όλους σε αυτό το παιχνίδι. Δηλαδή, θα έπρεπε να υπάρχει μία διαρκή κοινωνική διαβούλευση, ώστε να, οι φορείς και οι πολίτες να νιώθουν συμμετοχοί στις αποφάσεις που θα παρθούν. Αυτό βέβαια για να συμβεί προϋπόθετε να υπάρχει ένας προγραμματισμός ορθός σε ορίζοντα τουλάχιστον τετραετίας και φυσικά να αξιοποιήσουμε στο μέγιστο το ανθρώπινο δυναμικό. Και γιατί το λέω αυτό; Πολύ απλά γιατί όταν ανέλαβα, τη πρώτη μέρα αν θυμάμαι καλά, ήρθε η προηγούμενη πρόεδρος και μου είπε, μην χάνεις τον καιρό σου, τσάμπα κουράζεσαι. Όλοι είναι τεμπέληδες, δεν πρόκειται κανείς να δουλέψει, δεν πρόκειται κανείς να βοηθήσει ό,τι και να έχεις το μυαλό σου. Φυσικά η πραγματικότητα δεν είναι αυτή. Όλα ξεκινούν από αυτούς που διοικούν και η εμπειρία μου όταν παρέδωσα ήταν τελείως διαφορετική. Εγώ πήγα με μία άποψη η οποία έλεγε ότι, ελάτε να γίνουμε συμμετοχοί για να δημιουργήσουμε κάτι το οποίο εγώ θα φύγω, ο επόμενος Πρόεδρος θα φύγει, όπως έφυγα εγώ και ο επόμενος, αλλά οι εργαζόμενοι θα μείνουν εκεί και θα μπορούν να υπερηφανεύονται για όλο αυτό που γίνεται. Πώς ξεκινήσαμε. Ξεκινήσαμε σε ορίζοντα τετραετίας όπως ανέφερα, εκπονώντας ένα σχέδιο τοπικής αθλητικής ανάπτυξης. Αυτό έπρεπε, να βάλουμε

στο ίδιο τραπέζι αθλητικά σωματεία, συλλόγους γονέων και όχι μόνο απλά να τους βάλουμε, έπρεπε να τους συντονίσουμε και καταλαβαίνετε πόσο δύσκολο είναι. Οι στόχοι μας ήτανε, η ποσοτική αύξηση των προγραμμάτων του μαζικού αθλητισμού, η ποιοτική τους αναβάθμιση, που σημαίνει άνθρωποι οι οποίοι, γυμναστές οι οποίοι δίνουντάς τους κίνητρο για να δουλέψουν και να ανταποκριθούν, φτιάχνοντας δηλαδή ποιοτικά προγράμματα, να έχουν ένα στοιχείο καινοτομίας για να μπορέσουν ουσιαστικά να είναι, να έχει ένα ενδιαφέρον, έτσι ώστε να υπάρχει ανταπόκριση στον... ανταπόκριση σε αυτά που κάνουμε. Τώρα, οι τρεις πυλώνες όπως είπα και πριν ήταν. Ο πρώτος πυλώνας για μας και αυτός είναι και ο τίτλος που έχω βάλει «προγράμματα αθλητισμού του δήμου για όλους, αθλητικά σωματεία και άθληση στα σχολεία». Θα το πάω έτσι πολύ γρήγορα, γιατί είπα κάποια πράγματα ότι, οι δυνατότητες, για να πετύχουμε μάλλον αυτούς τους στόχους έπρεπε να υπάρχουν τα εξής κριτήρια. Να υπάρχουν αθλητικές δραστηριότητες σε συγκεκριμένα τμήματα και ζώνες άθλησης και τα Σαββατοκύριακα και τις καθημερινές. Να υπάρχει μία σύνδεση και συνέχεια από την προσχολική ηλικία στη σχολική ηλικία και μετά να γίνονται και να υλοποιηθούν και προγράμματα σε ΚΑΠΗ, όπου κάναμε και σε παιδικούς σταθμούς και ΚΑΠΗ και καλύψαμε όλο το φάσμα ηλικιακά. Θα έπρεπε να υπάρχει παροχή υπηρεσιών άθλησης σε όλο το έτος και όλη την εβδομάδα και ανοίγω μία παρένθεση. Τη πρώτη λοιπόν, το πρώτο Πάσχα, δηλαδή δύο μήνες αφού ανέλαβα, λέω, φωνάζω τους υπεύθυνους εκεί, λέω τι γίνεται εδώ πέρα, πώς προχωράμε; Μου λένε, κλείνουμε δυο εβδομάδες. Όπως τα σχολεία. Λέω, τι λέτε ρε παιδιά λέω. Είναι δυνατόν να κλείσουμε 2 εβδομάδες, για ποιο λόγο; Λέει, όπως τα σχολεία λέει, έτσι κάνει και το αθλητικό κέντρο. Δηλαδή ο γονιός που ήθελε να πάει με το παιδί του να παίξει τένις για παράδειγμα στο αθλητικό κέντρο, θα το έβρισκε κλειστό στις διακοπές του Πάσχα. Όπως καταλαβαίνετε αυτά έπρεπε να ξεπεραστούν όπως και

ξεπεράστηκαν και να μπορέσει ο δήμος να παρέχει υπηρεσίες σε όλο το έτος και κάθε μέρα. Και βέβαια να αξιοποιήσουμε πλήρως, τα είπε και ο Κώστας πριν, ο Ευσταθίου, όλους τους αθλητικούς χώρους. Πολύ γρήγορα, σε σχέση με το πρώτο πυλώνα που είναι «τα προγράμματα άθλησης για όλους». Εμείς τα προγράμματα τα χωρίσαμε σε αυτές τις κατηγορίες που βλέπετε. Δομημένα προγράμματα μεγάλης διάρκειας, δομημένα μικρής διάρκειας, μη δομημένα μεγάλης διάρκειας, μη δομημένα μικρής διάρκειας, ειδικά προγράμματα και αθλητικές εκδηλώσεις για όλους. Τα δομημένα μεγάλης διάρκειας, φυσικά αφορούν όλα αυτά που γίνονται σε όλο το έτος σταθερά κάθε βδομάδα, δύο με τρεις φορές τη βδομάδα και όπως βλέπετε είναι και οι παρακάτω ηλικιακές κατηγορίες, που αφορά και παιδιά και εφήβους και τρίτη ηλικία και βεβαίως τις συνεργασίες όπως είπαμε Συλλόγους Γονέων και Κηδεμόνων. Τα μη δομημένα προγράμματα μεγάλης διάρκειας ήταν τα... είχαμε δύο κατηγορίες. Τα κέντρα ελεύθερης άθλησης, όπου στα αθλητικά κέντρα είχαμε δεσμεύσει ώρες για τον Οργανισμό Άθλησης του δήμου με σύγκρουση με τα αθλητικά σωματεία και δεν υπήρχε γυμναστήριο και αθλητικός χώρος του δήμου που να μην γίνεται πρόγραμμα του Οργανισμού Άθλησης. Και φυσικά οι αθλοχώροι στη γειτονιά, όπου θα σας πω και παρακάτω. Επιλέξαμε κάποια σχολεία στα οποία θα τα κάναμε πόλους έλξης αθλητικής, αθλητικών δραστηριοτήτων, με ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλεϊ και τένις. Τα δομημένα μικρά, μικρής διάρκειας το καλοκαίρι είναι τα λεγόμενα θερινά camp, όπου διαρκούνε, τα γνωρίζετε μην πω πολλά για αυτό. Και βέβαια τα χειμερινά αθλητικά κέντρα όπως τα λέγαμε, όπου κάναμε εκδρομές κάθε Σαββατοκύριακο για εκμάθηση σκι, snowboard, ράφτινγκ, πεζοπορία, κ.λπ. Φυσικά, δεν μπορεί να μην είχε αυτό το πρόγραμμα άσκηση για ΑΜΕΑ σε συνεργασία με την κοινωνική υπηρεσία του δήμου, αλλά και με τα σωματεία των ΑΜΕΑ που υπάρχουν στην περιοχή. Τώρα, επενδύσαμε πάρα πολύ στο κομμάτι της εξωστρέφειας και των αθλητικών

εκδηλώσεων και διοργανώσεων. Όπως καταλαβαίνετε όλο, για να προσελκύσουμε κόσμο και να μπορέσει να έρθει κόσμος στα προγράμματα του δήμου, θα έπρεπε να είμαστε πολύ εξωστρεφείς. Ξεκινήσαμε λοιπόν προγράμματα που δεν υπήρχαν, με πρωταθλήματα με όλα τα δημοτικά και γυμνάσια της Αγίας Παρασκευής. Θεσπίσαμε τα τένις, τα τουρνουά τένις ενηλίκων. Διοργανώσεις μεγάλης κλίμακας και διοργανώσεις και αγώνες μεγάλης κλίμακας, σε συνεργασία με άλλους φορείς. Ενδεικτικά θα σας πω μερικά από αυτά. Τα πρωταθλήματα όπως σας είπα αφορούσαν όλα τα δημοτικά και τα γυμνάσια, κυρίως μπάσκετ, ποδόσφαιρο και βόλεϊ και τένις και διοργανώσεις μεγάλης κλίμακας. Είχαμε τον, όπως έχουν οι περισσότεροι δήμοι, ειπώθηκε και πριν, τον «δρόμο υγείας» τον λέγαμε εμείς, όπου είναι μία φορά το χρόνο και είναι ο κλασικός αγώνας δρόμου της Αγίας Παρασκευής με πολύ μαζική, μία πολύ μαζική εκδήλωση. Η «γιορτή του μαζικού αθλητισμού» όπως την είχαμε ονομάσει, όπου είναι η τελετή λήξης όλων των προγραμμάτων και θεσπίσαμε και το street Soccer, όπου κλείναμε την πλατεία της Αγίας Παρασκευής βάζοντας όπως βλέπετε δύο γηπεδάκια. Οι διοργανώσεις μεγάλης κλίμακας σε συνεργασία με άλλους φορείς, είναι φυσικά πάνω στη μαραθώνια διαδρομή που περνάει από την Αγία Παρασκευή, σε συνεργασία με το ΣΕΓΑΣ, που τότε ήταν και Πρόεδρος ο Βασίλης ο Σεβαστής, και είχαμε βραβευτεί τρεις συνεχόμενες χρονιές για την μαζικότερη συμμετοχή στον αγώνα δρόμου μικρών παιδιών. Είναι, τρέχουν μισή ώρα πριν περάσει ο πρώτος μαραθωνοδρόμος τα παιδιά δημοτικών σχολείων, επάνω στη μαραθώνια διαδρομή και ήταν και είναι, από τις πιο μαζικές εκδηλώσεις που κάνει ο δήμος μας. Και βεβαίως με την Ελληνική Ομοσπονδία Καλαθοσφαίρισης, το 3 on 3 που γίνεται και σε πολλούς δήμους. Τώρα, ο δεύτερος πυλώνας, αφορά τα αθλητικά σωματεία. Τα αθλητικά σωματεία, για αυτούς που δεν γνωρίζουν είναι λίγο παρεξηγημένα. Είναι λίγο παρεξηγημένα, γιατί τα αθλητικά σωματεία έχουν ως σκοπό,

παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες και πολλοί νομίζουν ότι είναι κάποιοι ιδιωτικοί φορείς που εκμεταλλεύονται το δήμο. Φυσικά εμείς ως διοίκηση και αυτό θεωρώ, αυτό συμβαίνει και μέχρι τώρα, δίνουμε προτεραιότητα στη συνεργασία του δήμου με τα αθλητικά σωματεία. Τα αθλητικά σωματεία είναι ένας βασικός πυλώνας γιατί όλο, καταρχάς είναι διαφορετική η δουλειά που κάνει ο δήμος, διαφορετική η δουλειά που κάνει ένα αθλητικό σωματείο και βέβαια φανταστείτε να μην υπήρχαν τα αθλητικά σωματεία και να έπεφτε όλο αυτό το βάρος στο δήμο. Το θέμα ποιο είναι εδώ τώρα. Είναι σε σχέση με τη βιωσιμότητα του αθλητικού σωματείου, που πολλές φορές καλείται ένας δήμος να σηκώσει το βάρος των αθλητικών σωματείων και κατά τη γνώμη μου αυτό είναι λάθος. Και πώς το αθλητικό σωματείο πιστοποιεί τις υπηρεσίες που κάνει. Σε σχέση με τη βιωσιμότητα. Έχουμε συνηθίσει τα αθλητικά σωματεία να απευθύνονται κυρίως στο Δήμαρχο. Για παράδειγμα όταν εγώ ήμουν πρόεδρος του Οργανισμού Άθλησης, δεν είχα επαφή με τις επιχορηγήσεις και πηγαίναν απευθείας στο Δήμαρχο. Αυτό γίνεται ακόμα και σήμερα και φαντάζομαι γίνεται και στους περισσότερους δήμους. Χωρίς κριτήρια και χωρίς ουσιαστικά να λαμβάνονται υπόψη τι κάνει, τι δουλειά παρέχει το αθλητικό σωματείο στο δήμο. Η οικονομική υποστήριξη θα μπορούσε να ήταν και άμεση, όπως και το κάναμε, είτε με την παροχή αθλητικού υλικού ή και με άλλους τρόπους, όπου υπάρχουν. Προχωρήσαμε λοιπόν, για να δούμε και να αξιολογήσουμε τα αθλητικά σωματεία, προχωρήσαμε στο εξής. Κάναμε ένα μνημόνιο, όταν το μνημόνιο δεν είχε κακή ερμηνεία, σωστά, λοιπόν ένα μνημόνιο λοιπόν συνεργασίας και συναντίληψης με τα αθλητικά σωματεία και τους ζητήσαμε τα εξής. Ένα πλάνο ανάπτυξης για το άθλημα που υλοποιούν, για την επόμενη τουλάχιστον τριετία. Να απασχολούν υποχρεωτικά πτυχιούχους φυσικής αγωγής και να μας αποτυπώσουν τα τμήματα που υλοποιούν τη συγκεκριμένη στιγμή. Γιατί το κάναμε αυτό; Γιατί πολύ απλά, ένα αθλητικό σωματείο δέσμευε κάποιες ώρες τα

κλειστά γυμναστήρια, που εκεί είναι όπως ξέρετε το μεγαλύτερο πρόβλημα και ουσιαστικά μπορεί να απασχολούνταν δύο ή τρία παιδιά. Και βεβαίως λέγαμε ότι, από τη στιγμή που ο δήμος επιχορηγεί τα αθλητικά σωματεία με οποιαδήποτε μορφή τα επιχορηγεί, θα πρέπει να γίνει και ξεκάθαρο η τιμολογιακή πολιτική που ακολουθούν, έτσι ώστε να μπορεί ο δήμος να έρθει σε μία συνεννόηση μαζί τους για να μην επιβαρύνονται πολύ οι δημότες. Προχώρησε αυτό και θέλω να σας πω ότι, ανταποκρίθηκαν θετικά τα σωματεία. Γιατί, αυτός που κάνει τη δουλειά σωστά, δεν φοβάται να δώσει τα οποιαδήποτε στοιχεία. Τρίτος πυλώνας. «Άθληση στα σχολεία». Άθληση στα σχολεία, όπως είπα και στην αρχή δημιουργήσαμε τους αθλοχώρους γειτονιάς και τα αθλητικά κέντρα γειτονιάς. Εκεί ο στόχος μας ποιος ήταν; Σε συνεργασία με τους συλλόγους γονέων, θα το δείτε και στη συνέχεια, είχαμε, παρείχαμε εμείς ως δήμος το βοηθητικό και το επιστημονικό προσωπικό και οι σύλλογοι γονέων έμπαιναν σε διαδικασία να ανοίγουν το χώρο, να υπάρχει φύλαξη και να φροντίσουν έτσι ώστε να υπάρχει ένας άνθρωπος εκεί να υλοποιεί το πρόγραμμα. Τους κάναμε δηλαδή συμμετόχους σε κάτι το οποίο χρηματοδοτούσε μεν ο δήμος, αλλά θα έπρεπε να μπουν στο παιχνίδι και οι σύλλογοι. Και εμείς φυσικά παρείχαμε και τον αθλητισμό. Ο στόχος λοιπόν ήταν, να αυξηθούν οι εναλλακτικές υπηρεσίες που μπορούσε να παρέχει ο δήμος και να δοθεί ώθηση ώστε οι αθλητικοί χώροι στη γειτονιά να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά αποτελώντας ένα πόλο έλξης για τη νεολαία. Και βέβαια είχαμε, παρείχαμε και τη δυνατότητα, την ίδια ώρα που αθλούνταν τα παιδιά, να αθλούνται και οι γονείς τους μαζί. Και με τους συλλόγους γονέων, με την ένωση γονέων και με όλους τους συλλόγους γονέων, προχωρήσαμε στην υπογραφή και εδώ ενός μνημονίου συνεργασίας και συναντίληψης, όπου τηρήθηκαν στο ακέραιο όλες οι υποχρεώσεις οι οποίες και ο δήμος είχε αναλάβει, αλλά και οι σύλλογοι γονέων και ήταν από τα πιο επιτυχημένα προγράμματα, το οποίο αυτή τη στιγμή υπολειτουργεί.

Για να συμβούν λοιπόν όλα αυτά, όλα αυτά λοιπόν για να συμβούν, όχι δεν είχαμε λεφτά, ήτανε, αξιοποιούσαμε στο έπακρο, κύριε Μπίρμπα στο έπακρο τους γυμναστές. Αυτή τη στιγμή... ολοκληρώνω. Τώρα αυτή τη στιγμή; Εντάξει, τώρα δεν έχω, έχουν περάσει και χρόνια. Είχαμε περίπου τους γυμναστές που υπάρχουν και τώρα. Απλά προσπαθούσαμε να τους αξιοποιήσουμε στο έπακρο. Και θα έρθω, γιατί θέλω να κλείσω με κάτι της ΚΕΔΕ. Λοιπόν, για να γίνουν λοιπόν όλα αυτά θα έπρεπε να τα επικοινωνήσουμε, θα έπρεπε όπως είπα να ήμασταν εξωστρεφής, να εκμεταλλευτούμε όλους τους τρόπους που μπορούσαμε, ώστε να προβληθούν αυτά τα προγράμματα και ενδεικτικά σας δείχνω κάποιες έτσι αφίσες και καταχωρήσεις και έντυπα τα οποία είχαμε εκείνη την εποχή. Λοιπόν, προχωράω γρήγορα. Ανθρώπινοι Πόροι. Το είπα και πριν. Αυτό που έχει σημασία και προτεραιότητα είναι πως θα εκμεταλλευτείς σε εισαγωγικά, στο έπακρο τους ανθρώπους τους οποίους έχεις, γιατί χωρίς αυτούς τους ανθρώπους δεν μπορείς να κάνεις τίποτα. Φυσικά πρέπει να τους δώσεις και κίνητρο, όπως είναι η επιμόρφωση και πρέπει να τους δώσεις και οτιδήποτε θεωρείς ότι μπορούν να ανταποκριθούν. ΜΕΓΑ, δεν θα το πω αναλυτικά, τα βλέπετε. Μεγάλη προτεραιότητα δώσαμε στη δικτύωση και συνεργασία με άλλους φορείς και με πανεπιστήμια και βεβαίως όπου μπορούσαμε στο προσωπικό τους υποστηρίζαμε και επιστημονικά συγγνώμη. Λοιπόν, έρχομαι σε αυτό και κλείνω. Ρόλος της ΚΕΔΕ. Εμείς το 2010, λόγω της αδυναμίας και εδώ θα κάνω και μία αυτοκριτική για την ΚΕΔΕ, λοιπόν, τώρα πλέον που είμαι και μέλος της επιτροπής πολιτισμού και αθλητισμού, εμείς λοιπόν το 2010 διαπιστώσαμε μία πολύ μεγάλη αδυναμία στο να υπάρχει δικτύωση των ανθρώπων, των φορέων μάλλον των δήμων, δηλαδή Αντιδημαρχιών, Οργανισμών Άθλησης, που ασχολούνται με το κομμάτι όπως είπα του αθλητισμού. Τι κάναμε. Δημιουργήσαμε το «Δίαυλο». Ο «Δίαυλος» ήταν μία μη αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία, η οποία

αποτελούνταν από αιρετούς ουσιαστικά μόνο, με καταστατικό, και στόχος ήταν η ανταλλαγή απόψεων τεχνογνωσίας και ουσιαστικά προβλημάτων. Εκεί λοιπόν, αυτό το κάναμε γιατί εντοπίσαμε μία πολύ μεγάλη αδυναμία της ΚΕΔΕ να παρέμβει ουσιαστικά. Άρα, αυτό λοιπόν που θεωρώ ότι πρέπει οπωσδήποτε να το δούμε και να είναι ως συμπέρασμα δηλαδή σε αυτά, στην παρουσίαση αυτή που κάνω, είναι μία ουσιαστική δικτύωση της ΚΕΔΕ με τους ΟΤΑ. Αυτό λοιπόν λείπει. Δηλαδή βλέπω ότι ακόμα και σήμερα το ότι γίνεται εδώ ένα συνέδριο, αν πάμε στα δημοτικά μας συμβούλια μπορεί να μην το ξέρει κανένας. Αυτό πρέπει να δούμε πώς θα το πετύχουμε. Τα προβλήματα τα είπε πολύ αναλυτικά ο Κώστας ο Ευσταθίου προηγουμένως. Τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουμε είναι πάρα πολύ σημαντικά και θα πρέπει να, μεταξύ μας να ανταλλάσσουμε απόψεις και τεχνογνωσία. Δύο βασικά πράγματα που τα αντιμετώπισα εγώ ως Πρόεδρος και ως «Δίαυλος» στη συνέχεια. Επέκταση του πτυχίου φυσικής αγωγής των δεκάμηνων συμβάσεων όπως ισχύει στους παιδικούς σταθμούς. Αυτά λοιπόν που θα πω τα δύο και τα βλέπετε, θεωρώ ότι ΚΕΔΕ πρέπει να παρέμβει αποφασιστικά να ληφθούν σε κεντρικό επίπεδο. Δεν γίνεται σε καμία περίπτωση να τα παλεύει κάθε Δήμαρχος μόνος του. Άρα, όταν λοιπόν το 2010 γινόταν συζήτηση για τον δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα 2009 – 2010 αν θυμάμαι καλά, πήγαμε στην τότε Γενική Γραμματέα Αθλητισμού, συγνώμη Εσωτερικών, την κυρία Μπεργελέ, και της είπαμε, θέσαμε αυτό το ζήτημα. Οι συμβάσεις να γίνουν δεκάμηνες όπως γίνονται στους παιδικούς σταθμούς και όχι οχτάμηνες, γιατί δεν μπορεί ένα πρόγραμμα αθλητισμού να σταματάει στη μέση. Η απάντηση ήταν: Γιατί; Γίνονται στους δήμους προγράμματα για παιδιά; Λοιπόν, αυτό είναι ένα ζήτημα. Και κλείνω. Νομοθετική παρέμβαση για χρήση από τους δήμους των αύλειων χώρων των σχολείων μετά το πέρας των μαθημάτων. Θα μου πουν καλά, θα πει κάποιος. Εσύ που είσαι εδώ δεν ξέρεις ότι τα σχολεία όταν κλείνουν το

απόγευμα ανήκουν στους δήμους; Προφανώς ανήκουν στους δήμους, αλλά όσοι έχουμε ασχοληθεί επί της ουσίας με αυτό γνωρίζουμε ότι, αν ο διευθυντής δεν θέλει να ανοίξει το σχολείο το απόγευμα, δεν ανοίγει το σχολείο. Άρα, θα πρέπει και εδώ να υπάρχει μία νομοθετική παρέμβαση ώστε να είναι καλυμμένος ο διευθυντής στην περίπτωση που ο δήμος θέλει να υλοποιήσει προγράμματα δικά του μετά το πέρας του ωραρίου. Λοιπόν ευχαριστώ πάρα πολύ. Καλή συνέχεια. Να είστε καλά.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε. Καλούμε τον κύριο Νίκο Κορμπά, αρχιτέκτονα μελετητή τμήματος αρχιτεκτόνων, διεύθυνσης μελετών Γενικής Γραμματείας αθλητισμού. Ο ιστός των ιδιωτικών εγκαταστάσεων σε μείζον αστικά κέντρα, αρμονίες και αντιπαλότητες. Θα πάμε όσο πιο στοχευμένα γίνεται κύριε Κορμπά γιατί κινδυνεύουμε να μείνουμε....

Ν. ΚΟΡΜΠΑΣ: Ευχαριστώ κύριε πρόεδρε θα είμαι όσο πιο σύντομος μπορώ. Ευχαριστώ, λέγομαι Νίκος Κορμπάς, είμαι αρχιτέκτων και έχω διατελέσει 29 χρόνια στη διεύθυνση μελετών της Γραμματείας Αθλητισμού σαν αρχιτέκτονας μελετητής και έχω ασχοληθεί με όλα τα προγράμματα που αφορούν τον αθλητισμό, τις διοργανώσεις και πάρα πολλά αθλητικά έργα που μελετήσαμε ή προδιαγράψαμε ή και επιβλέψαμε στη διεύθυνση της Γραμματείας Αθλητισμού. Ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόσκληση από την ΚΕΔΕ. Να είστε καλά. Εύχομαι καλή πορεία και στις εκλογές που έρχονται σε όλους σας και ελπίζω και οι παλιοί αλλά και οι νέοι δήμαρχοι που θα εκλεγούν να βάλουν πια καλύτερα μπροστά έναν σωστό σχεδιασμό, έναν ορθό σχεδιασμό για την Αγία Παρασκευή. Υπάρχουν λαμπρά δείγματα μέχρι στιγμής, πάνε πάρα πολύ καλά, είμαι σίγουρος ότι θα προοδεύσουμε αλλά το καλό, ο εχθρός του καλού είναι το καλύτερο. Εμπρός λοιπόν να κάνουμε ένα σωστό σχεδιασμό. Ο αθλητισμός είναι ένας διάλογος με τη φύση και το αθλητικό έργο είναι ένας διάλογος με το περιβάλλον. Αυτό προσωπικά μου το λέει η εμπειρία μου μετά από 30 χρόνια στον

αθλητισμό και άλλα δέκα και βάλε που ασχολούμαι εκτός του Υπουργείου. Ας δούμε λοιπόν μία και το θέμα μας εδώ είναι μαζικός αθλητισμός που αθλούμαι. Στην αλάνα, στο δρόμο, στη πλατεία, στο σπίτι, στο γραφείο, στο αθλητικό κέντρο, στο γυμναστήριο, στο κολυμβητήριο, στο γκρεμό, στο μονοπάτι, στο δάσος, στο δέντρο, στο ποτάμι, στη λίμνη, στον πάγο, χιόνι, στη βουνοκορφή, στο αυτοκίνητο, στην πίστα, στη γέφυρα, στο σπήλαιο, στον αέρα, στη θάλασσα και στο βυθό. Σε όλα αυτά μπορώ να αθληθώ, σε όλα αυτά μπορώ να κάνω μαζικό αθλητισμό αλλά μπορώ να κάνω και οργανωμένο πρωταθλητισμό. Σε όλα αυτά. Εδώ έχουμε μία εικόνα από την καινούργια διαμόρφωση που έχει αρχίσει να γίνεται στον Φαληρικό Όρμο. Δεν είναι αυτό που θα έπρεπε να γίνει, αλλά τέλος πάντων γίνεται κάτι. Βλέπουμε στις παρυφές λοιπόν της πόλης που πιάνει καυτή τη στιγμή το Μοσχάτο, το δήμο Μοσχάτου και το δήμο Καλλιθέας και αγγίζει τα όρια του Φαλήρου όπου βλέπετε το Taekwondo κάτω δεξιά, βλέπουμε πραγματικά μία οργανωμένη κατάσταση αθλητισμού, διασκέδασης, περιπάτου, χώρου ραντεβού όπως λένε οι Γάλλοι, υγρού στίβου και ιστιοπλοΐας. Όλα αυτά συγκεντρώνονται στις παρυφές πια της πόλης, τις γενικότερες πόλεις της Αθήνας, που φτάνει μέχρι τον Φαληρικό Όρμο, που μέχρι τώρα ήταν ένας καταραμένος τόπος, γεμάτος σκουπίδια και αποθέματα από μπάζα. Η παρουσία λοιπόν του αθλητικού έργου τι είναι; Είναι το αποτέλεσμα μιας ολοκληρωμένης προσπάθειας για τη διείσδυση να το πούμε θεωρητικά, του φυσικού περιβάλλοντος στο δομημένο. Είναι η μεταφορά των προϊόντων της φύσης στον αστικό ιστό μιας πόλης. Ο αθλητικός χώρος δεν μπορεί να αποτελεί ένα μεμονωμένο τόπο πέραν του πολεοδομικού ιστού και του φυσικού περιβάλλοντος. Αντίθετα, συγκεντρώνει όλες εκείνες τις λειτουργίες που μεταφέρουν αυτό το φυσικό περιβάλλον στο αστικό. Το αθλητικό έργο λοιπόν εμφανίζεται σαν ένας οργανισμός που εξελίσσεται και παράλληλα αυτοπροσδιορίζεται σαν τόπος

αναφοράς στις λειτουργίες της πόλης. Εδώ είναι το παράδειγμα του συγκροτήματος του Καυτανζογλείου Σταδίου στη Θεσσαλονίκη, όπου είναι ένα ολοκληρωμένο συγκρότημα κλειστού – ανοιχτού, κλειστών – ανοιχτών εγκαταστάσεων, γήπεδο προπονητικό και του κτιρίου του μουσείου αθλητισμού ακόμα και με την ολοκλήρωση της κατασκευής και της παράδοσης τέτοιων έργων, η χρήση και η διαχείρισή του υποχρεούται κάθε φορά να προσαρμόζεται στην οικονομία, στα αθλητικά σταθερότυπα και στην ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών. Έτσι τα ανταποδοτικά οφέλη θα προσδιορίζουν σε τακτικές χρονικές περιόδους και την αθλητική παραγωγή και ανάπτυξη. Παράδειγμα, το Πανεπειρωτικό αθλητικό κέντρο της Ανατολής, στα Ιωάννινα. Εδώ βλέπουμε το συγκρότημα του Καυτανζογλείου Σταδίου με ό,τι περιλαμβάνει και να δείξουμε με αυτό το οργανωμένο, μεγάλο συγκρότημα, ότι η εγκατάσταση αυτή καθαυτή η αθλητική τι είναι. Είναι μία μηχανή αθλητική, με παραγωγή προϊόντων που αφορούν και στο άθλημα και στον αθλητή. Ο αθλητικός ιστός είναι ένα πολύπλοκο πράγμα για να τον εφαρμόσουμε και μάλιστα σήμερα στη μοντέρνα πόλη, στη σύγχρονη πόλη που έχουμε φτάσει, έχουμε καταργήσει τις αλάνες, έχουμε καταργήσει τις απολήξεις στα οικοδομικά τετράγωνα, έχουμε καταργήσει δρόμους ολόκληρους και έτσι για πολύ δύσκολο να βρούμε χώρους, τόσο για οργανωμένο όσο και για μαζικό αθλητισμό. Παρόλα αυτά, παρόλα αυτά τα σταθερότυπα υπάρχουν και η οργάνωση υπάρχει. Αυτό είναι το Πανθεσσαλικό στάδιο. Και εδώ έχουμε μία κατηγοριοποίηση κλειστών γυμναστηρίων. Για παράδειγμα σε γειτονιά μέχρι 5.000 κατοίκους έχουμε το πρώτο σχήμα. Το δεύτερο είναι, σε 10.000 κατοίκους. Το τρίτο σε 15.000. Και το τέταρτο, σε 20.000 κατοίκους. Είναι ένα μικρό παράδειγμα για να δούμε τι χρειαζόμαστε από αθλητική υποδομή στον δήμο ή στην πόλη που παρεμβαίνουμε. Και αυτή είναι μία ταμπέλα που μου έχουν κάνει δώρο εδώ και 20 χρόνια οι φίλοι μου οι καλοί, η οποία ταμπέλα είναι στη διάθεσή σας, όποτε θέλετε να σας τη

δώσω και ηλεκτρονικά. Έχει όλες τις αθλητικές εγκαταστάσεις με τις αντίστοιχες κατηγορίες τους. Από την πιο μικρή, μέχρι την πιο μεγάλη. Είναι ένα σημαντικό εργαλείο για όποιον θέλει να ασχοληθεί με τη εγκατάσταση θα βάλει στο δήμο. Το αρνητικό παράδειγμα του δήμου Παλαιού Φαλήρου. Βλέπετε όλο το δήμο αυτή τη στιγμή. Η μοναδική εγκατάσταση αθλητική που υπάρχει, είναι ένα κλειστό γυμναστήριο κάτω από το Taekwondo έχει κατασκευαστεί, χιλίων θέσεων. Όλος ο άλλος δήμος όμως, δεν έχει κανέναν χώρο να αθληθεί και ένα ή δύο.... Ορίστε; Δεν έρχονται, τώρα το νοικιάσαν στον Πανιώνιο γιατί, γιατί, γιατί δεν βγαίνει ο δήμος να δίνει 400.000 ευρώ το χρόνο. Για αυτό και το νοίκιασαν στον Πανιώνιο, να παίρνει κάποια χρήματα. Μετά θα πηγαίνουμε εμείς στον Πανιώνιο να παίζουμε. Λοιπόν, αυτή είναι όλη η ιστορία. Να πούμε κάτι πάνω δω; Ο δήμος της Αθήνας απαριθμεί γύρω στους 750.000 κατοίκους. Ξέρετε πόσα κολυμβητήρια έχει; Κανένα. Μου το ξανά είπες φίλε μου Ευσταθίου, αλλά το Σεράφειο είναι μία εικοσπεντάρα πισίνα πού πας μόνο για να κάνεις αποθεραπεία από ατυχήματα. Δεν είναι κολυμβητήριο. Αν δεν είναι, αν δεν είχαμε, αν δεν είχαμε τους όμορους δήμους να πάμε να αθληθούμε, η Αθήνα δεν έχει ούτε ένα κολυμβητήριο. Αυτή είναι η αθλητική πολιτική. Αυτό είναι που συζητάμε να γίνεται ένας σωστός σχεδιασμός εδώ πέρα. Και για να τελειώνω. Κάθε φορά για να κάνουμε ένα σωστό αθλητικό σχεδιασμό και να προχωρήσουμε σε ένα ιστό αθλητικών εγκαταστάσεων, πρέπει να πάρουμε υπόψη μας πάρα πολλούς παράγοντες. Πρέπει να πάρουμε υπόψη μας τις ανάγκες που αφορούν κυρίως στη διεξαγωγή των αθλητικών δραστηριοτήτων και μετά τις ανάγκες που συμβάλλουν στην ψυχοσωματική ευεξία των χρηστών. Είτε είναι πρωταθλητές, είτε είναι αθλητές γενικότεροι, είτε είναι μαζικός αθλητισμός, κ.λπ. Υπάρχουν όμως και τα αθλητικά κέντρα τα οργανωμένα, τα οποία εξ ανάγκης πρέπει και οπωσδήποτε, να είναι μακριά από την πόλη. Αυτό είναι το μεγάλο μας και το μοναδικό στην Ελλάδα κέντρο προετοιμασίας αθλητών

στο Καρπενήσι. Ένα κέντρο το οποίο αυτή τη στιγμή παραπαίει, έχει εκπληκτικές εγκαταστάσεις και το έχουν αφήσει και το μισό μαραζώνει. Όχι το Montana, όχι, όχι. Είναι του δήμου αυτό. Το κάναμε για το δήμο. Δεν είναι το Montana. Ε, αυτό λοιπόν χωρίς να θέλω να είμαι άγγελος κακών ειδήσεων, μπορεί να έχει την τύχη του μεγαλύτερου κέντρου προετοιμασίας αθλητών που είχαμε στην Πάρνηθα, αγαπητέ κύριε Σεβαστή και το αφήσαμε και κάηκε. Ναι, μα αυτό λέω. Ότι ακόμα λειτουργεί, αν δείτε όμως το κλειστό γυμναστήριο έχει αρχίσει και ξεφτάει. Λοιπόν, αυτή είναι η ιστορία με τον ιστό των αθλητικών εγκαταστάσεων. Έφερα εδώ και ήθελα να το δει αυτό ο κύριος Μπένος και ο κύριος Θέμελης. Αυτή είναι η εικόνα του ιστού των αθλητικών εγκαταστάσεων στην Αρχαία Ολυμπία. Η πόλις – κράτος της αρχαίας Ελλάδας είχε στον βασικό της πυρήνα την εκκλησία, το ναό, το βουλευτήριο και τον αθλητισμό και την παλαίστρα μαζί με το στίβο, μαζί με όλα τα συμπαρομαρτούντα. Αυτοί είχαν λοιπόν πραγματικά έναν πυρήνα. Σήμερα που δεν υπάρχουν πόλεις – κράτη, αλλά υπάρχουν πόλεις σε ένα ευρύτερο κράτος, πρέπει να δημιουργηθεί ένας ιστός τέτοιων εγκαταστάσεων, που να σέβεται αυτή την καταπληκτική ιδέα που είχανε 2.500 χρόνια πριν. Δυστυχώς δεν έχουμε φτάσει εκεί. Τι κάνουμε; Κάνουμε αυτό που έγινε στη Λάρισα. Πετάμε έξω από την πόλη το αθλητικό κέντρο. Εκεί είναι και το γήπεδο της ΑΕΛ, της Λάρισας και ξενοιάζουμε. Ζητάω πέντε λεπτά, μπορώ να έχω; Εντάξει. Να μπούμε στο δεύτερο. Πάμε εδώ. Ας πάμε τώρα, ναι, για πέντε μόνο λεπτά θα σας απασχολήσω με κάτι πολύ πιο προσγειωμένο και πολύ πιο στενάχωρο, αλλά έτσι είναι τα πράγματα. Κολυμβητήριο Πάτρας. Ναι, το εκθειάζω κιόλας τώρα. Μηχανολογικές εγκαταστάσεις, Ποσειδώνιο Θεσσαλονίκης. Γήπεδο ΠΑΟΚ. Κερκίδες εθνικού σταδίου Δράμας, 1925 κατασκευή. Όταν ο δήμαρχος Δράμας διαμαρτυρήθηκε στη Γραμματεία Αθλητισμού γιατί είχαν περάσει έξι μήνες από την αίτηση να φτιάξουμε αυτές τις κερκίδες και χάριν αστειότητας του απαντήσαμε ότι, ξέρετε τις

κερκίδες του Ιερού των Δελφών έχουμε 2.500 χρόνια να τις συντηρήσουμε. Λοιπόν, αυτό είναι το εθνικό κωπηλατοδρόμιο στο Σχοινιά. Αυτό είναι ένα άλλο κολυμβητήριο, δεν θυμάμαι, οι μηχανολογικές του εγκαταστάσεις. Επίσης λειτουργεί, από πάνω κολυμπάνε παιδάκια. Κερκίδες, κολυμβητήριο στο Ποσειδώνιο. Τα νερά εδώ είναι 25 πόντους. Το σκοπευτήριο στον Υμηττό κύριε Πρόεδρε. Και εδώ θα σας δείξω και τελειώνω, ένα υπέροχο παράδειγμα πού κάναμε για το, όταν αναλάβαμε τη γυμναστική, το Πανευρωπαϊκό της γυμναστικής στο Βόλο, των κοριτσιών. Εκεί λοιπόν τι αντιμετωπίσαμε; Και αυτό το δίνω σαν παράδειγμα, γιατί πολλοί δήμοι μπορούν να πάρουν μία διεθνή διοργάνωση χωρίς να ξοδέψουν ούτε χρήματα για νέα εγκατάσταση, ούτε ένα υπέρογο ποσό για αυτή τη διοργάνωση. Πήγαμε λοιπόν εκεί, βρήκαμε το τελειωμένο 90% μεγάλο κολυμβητήριο της Νέας Ιωνίας στο Βόλο. Του έλειπε μόνο αυτή η πλευρά στο βάθος που βλέπετε και αρχίσαμε και στις δύο δεξαμενές να κάνουμε την εξής εργασία. Το στρώσαμε. Κοιτάξτε απέξω πως ήτανε. Απέναντι ήτανε το κλειστό γυμναστήριο. Φτιάξαμε με μεταλλική κατασκευή μια ολόκληρη πλευρά και το κλείσαμε. Αυτή είναι η μικρή δεξαμενή στο βάθος, που από πάνω βάλαμε κερκίδες. Νάτες, μεταλλικές. Δεξαμενή εκμάθησης ήταν αυτή. Στρώθηκε όλο το κολυμβητήριο και μετετράπη σε γυμναστήριο. Αυτό είναι το απέναντι κλειστό, το T4 της γραμματείας που γινόντουσαν οι προπονήσεις. Αυτή είναι μία σήραγγα με πλεξιγκλάς που βάλαμε για να πηγαίνουν οι αθλήτριες από το προπονητήριο στο γυμναστήριο, χωρίς να βγαίνουν στο εξωτερικό περιβάλλον. Αυτό είναι τελειωμένο πια το κολυμβητήριο – γυμναστήριο. Αυτοί είναι χώροι κάτω από την κερκίδα που κάναμε, πάνω από την μικρή δεξαμενή. Αυτές είναι οι εγκαταστάσεις που βάλαμε μέσα και έτσι όπως ήτανε απέξω ο δρόμος έγινε αυτό. Έγιναν οι αγώνες, ούτε γάτα, ούτε ζημιά. Ευχαριστήθηκαν όλοι. Δεν κατάλαβε κανένας τι κάναμε, εντός εισαγωγικών και τελείωσε. Οι Αμερικανοί σήμερα φτιάχνουν

κολυμβητήρια για διεθνείς αγώνες, μέσα σε γυμναστήρια. Με μέθοδο που φτιάχνεις το κολυμβητήριο σε 35 μέρες. Δεν ξαναχτίζουνε νέα κολυμβητήρια. Αυτό το πάθος που έχουμε εμείς να κάνουμε τη μία εγκατάσταση μετά την άλλη. Πρέπει να γυρίσουμε στις παλιές εγκαταστάσεις να τις ξαναφτιάξουμε. Η Αγία Παρασκευή είναι το μοντέλο. Αντί να γκρεμίσει το κολυμβητήριο που έχει γίνει ζόμπι τόσα χρόνια, πρέπει να το ξαναφτιάξει και μπορεί να το ξαναφτιάξει. Με λιγότερα χρήματα από ότι να το γκρεμίσει και να χτίσει κάπου αλλού ένα καινούργιο και να ξοδέψει 10.000.000. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Πολύ ωραία μας τα είπε ο κύριος Κορμπάς. Να καλέσουμε τώρα τη νεαρή διδάκτορα ΤΕΦΑΑ του Δημοκρίτειου την κυρία Πελαγία Μαναβέλη. Εφαρμογή προγραμμάτων άσκησης στον εργασιακό χώρο. Ωραίος ακούγεται ο τίτλος. Η νέα πρόκληση για τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.

Π. ΜΑΝΑΒΕΛΗ: Θα πω ένα τραγούδι, που λέει είμαστε οι δόλιοι λιγοστοί, οι λίγοι διαλεγμένοι. Λοιπόν, ως Δήμαρχοι, λογικά αυτό που θέλετε από τους υπαλλήλους σας είναι να είναι αποδοτικοί, να είναι παραγωγικοί και να προσφέρουν καλή ποιότητα υπηρεσιών στους δημότες σας. Όσο καλύτερα δουλεύουν όλα αυτά, τόσο θετικότερα σχόλια καρπώνεστε εσείς. Όλα αυτά γυρνάνε σε εσάς. Η αποδοτικότητα ενός υπαλλήλου εξαρτάται από τις ικανότητες που έχει, από το ηθικό του, από το ομαδικό πνεύμα που τον διακατέχει και φυσικά από την υγεία του. Ο πρώτος παράγοντας οι ικανότητές του, είναι ένας παράγοντας που είναι δύσκολα να αναπτυχθεί. Θέλει χρόνο και κόστος. Το ηθικό του και το ομαδικό του πνεύμα, είναι παράγοντες που αφορούν το χαρακτήρα του. Επίσης δύσκολος να αλλάξει. Η υγεία του κάτι είναι που μπορεί όμως, είναι κάτι που μπορεί να διατηρηθεί ή να βελτιωθεί χωρίς κόστος ή με ένα πολύ μικρό κόστος. Σήμερα ζούμε σε μία κοινωνία που έχει ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη, γενική υποκινητικότητα, ο τρόπος εργασίας είναι με έναν πλήρη αυτοματισμό και έχουμε ένα άγχος να

τα προλάβουμε όλα. Όλα αυτά έχουν οδηγήσει σε αύξηση προβλημάτων υγείας, καρδιοπάθειες, εγκεφαλικά, μείωση της ποιότητας ζωής όλων μας και φυσικά των εργαζομένων και μείωση παραγωγής έργου. Σε μία έρευνα που έγινε το 2010, όπου ερευνήθηκαν οι συνθήκες εργασίας, διαπιστώθηκε ότι το 46% των εργαζομένων στην Ευρώπη προπονούνται, παραπονούνται για πόνους στην πλάτη, ενώ το 45% για πόνους γενικά σε όλο το σώμα. Ένας στους δύο εργαζόμενους στην Ευρώπη δηλώνει ότι εργάζεται σε συνθήκες που του προκαλούν πόνο. Και εκείνοι που πλήττονται περισσότερο, είναι κυρίως οι υπάλληλοι γραφείου, γιατί εκθέτουν τον εαυτό τους σε λάθος στάσεις λόγω του ηλεκτρονικού υπολογιστή, λόγω του αυτοματισμού των κινήσεων με τα πληκτρολόγια και τα ποντίκια, οπότε πονάνε πολύ και συνήθως οι πόνοι για τους οποίους παραπονιούνται είναι στον αυχένα, στην άνω ράχη και στη μέση. Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας έδειξαν ότι, η εφαρμογή προγραμμάτων υγείας, που περιλαμβάνουν αθλητικές δραστηριότητες και προγράμματα άσκησης για τους εργαζομένους, οδηγούν σε αύξηση της παραγωγικότητας. Αυτό έχει διαπιστωθεί και το έχουν καταλάβει στο εξωτερικό πολλά χρόνια πριν και έχουν διαμορφωθεί δύο μοντέλα. Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής ήδη από το 1960 υπάρχουν οργανωμένα αθλητικά προγράμματα στις επιχειρήσεις και οργανωμένοι χώροι όπου οι υπάλληλοι μπορούν να πάνε σε έναν ειδικά διαμορφωμένο χώρο ως γυμναστήριο, να αθληθούν, να έχουν το ερμάριο τους, να αλλάξουν ρούχα και να πάνε στη δουλειά τους. Στη Νορβηγία, κάνουν ένα διάλειμμα κάνοντας μία άσκηση. Κάνουν διάλειμμα κάνοντας σκι. Το δεύτερο μοντέλο είναι αυτό που έχει αναπτυχθεί στην Ιαπωνία, όπου οι εργαζόμενοι κάνουν άσκηση ενδιάμεσα της δουλειάς τους με ήχους ραδιοφώνου. Οι ραδιοφωνικοί σταθμοί μάλιστα παίζουν ανά μία ώρα περίπου συγκεκριμένη μουσική, που θα βοηθήσει τους εργαζόμενους να ανοίξουν το ραδιόφωνο, να βρουν ένα σταθμό εκείνη τη στιγμή που παίζει συγκεκριμένη

μουσική, να γυμναστούν. Το διάλειμμα για αυτούς δεν είναι το ότι ο εργαζόμενος θα πάει να κάτσει, να λουφάρει. Είναι ένας μικρός χρόνος για να επανέλθει στη δουλειά του πιο ενεργητικά. Μέσω λοιπόν αυτών των μοντέλων, είτε του πρώτου, είτε του δεύτερου, έχουν καταλάβει οι εργοδότες ότι μειώνονται οι ασθένειες των εργαζομένων, επίσης μειώνονται οι άδειες που θα πάρουν, βελτιώνεται η φυσική τους κατάσταση και έχουν αύξηση της παραγωγικότητας, της ενέργειάς τους και της δημιουργικότητας. Ταυτόχρονα βελτιώνεται το ηθικό του, γιατί νιώθει καλύτερα με τον εαυτό του, δεν πονάει, ικανοποιείται από την εργασία γιατί συμβαίνει κάτι αποκλειστικά για εκείνον, μαθαίνει να αντιμετωπίσει καταστάσεις του άγχους και φυσικά αποκτά συνήθειες που μπορεί να τις έχει δια βίου μετά στη ζωή του. Στην Ελλάδα τώρα τι συμβαίνει; Στην Ελλάδα η εφαρμογή αθλητικών προγραμμάτων είναι ανύπαρκτη. Γιατί. Γιατί μία και μιλάμε για δημόσιο, αυτό μας ενδιαφέρει περισσότερο σήμερα εδώ, υπάρχει φόρτος εργασίας. Ο υπάλληλος δέχεται κόσμο συνέχεια, οπότε είναι δύσκολο να κλειδώσει το γραφείο του και να πάει να κάνει γυμναστική. Τα ρούχα που φοράει δεν βοηθούν ιδιαίτερα. Υπάρχουν διαφορετικές ειδικότητες αλλά και διαφορετικά ωράρια και φυσικά υπάρχει έλλειψη οργανωμένου χώρου. Έχουμε ονομάσει εργασιακό αθλητισμό τα οργανωμένα πρωταθλήματα που γίνονται μεταξύ υπαλλήλων. Δηλαδή, μεταξύ των υπαλλήλων του δήμου με τους υπαλλήλους ας πούμε της ΔΕΗ. Αυτό δεν είναι εργασιακός αθλητισμός, γιατί; Γιατί ο εργαζόμενος για να συμμετέχει στο πρωτάθλημα πρέπει να έχει ήδη μία φυσική κατάσταση. Είναι δύσκολο να παίξεις ας πούμε ποδόσφαιρο τρεις μήνες, χωρίς να έχεις ήδη μία φυσική κατάσταση και να αντέξεις να παίξεις 90 λεπτά. Επίσης, πρέπει να ξέρεις το άθλημα που θα πας να παίξεις και τρίτο και σημαντικότερο, επειδή αυτά τα πρωταθλήματα θέλουνε χώρο, για να κλειστεί χώρος να γίνουν, πρέπει ο εργαζόμενος να πληρώσει και από την τσέπη του. Οπότε αυτό δεν

είναι ακριβώς εργασιακός αθλητισμός. Είναι αθλητισμός για τους εργαζομένους. Υπάρχει κενό όσον αφορά την ενημέρωση και την πρόληψη για την αντιμετώπιση διαφόρων παθήσεων μέσω του αθλητισμού και καμιά παρότρυνση ούτε από εσάς, ούτε από κανέναν, για να υιοθετήσουν οι εργαζόμενοι υγιεινούς τρόπους διατροφής και διαβίωσης. Ωραία, θα μου πείτε θέλουμε λύση. Στο ΤΕΦΑΑ της Κομοτηνής όσοι γνωρίζετε, υπάρχουν διάφορες ειδικότητες και εκτός από τις ειδικότητες ποδοσφαίρου, μπάσκετ, τένις, υπάρχουν μέσα και διάφορα εργαστήρια. Αυτά τα εργαστήρια κάνουνε διάφορες μελέτες για να βοηθήσουν ακόμα και τον απλό άνθρωπο να βελτιώσει κάποιες δεξιότητές του ή να τον κάνουν να σταματήσει να πονάει. Μία ομάδα λοιπόν νέων επιστημόνων, διδασκτόρων, μαζευτήκαμε μία μέρα, είπαμε να ενώσουμε τις ειδικότητες μας και να δημιουργήσουμε κάτι απλό, δωρεάν, που θα είναι εύκολο στην πρόσβαση και θα αφορά τους εργαζόμενους, κυρίως τους υπαλλήλους γραφείου. Φτιάξαμε ένα site όπου μέσα υπάρχει πρωτόκολλο ασκήσεων, διάφορα, ορολογία για αυτά που θα συναντήσει μέσα και θα διαβάσει, συμβουλές, ασκήσεις τόσο με εικόνες και δίπλα οδηγίες, όσο και βίντεο, όπου μπορεί κάποιος εργαζόμενος την ώρα που πονάει, να μπει μέσα, να διαλέξει ένα βίντεο, δείχνει ποια άσκηση είναι, υπάρχει φωνητική εντολή. Αυτό είναι ένα από τα βίντεο που υπάρχουν. Σίγουρα έχετε υπαλλήλους που διαμαρτύρονται ότι πονάνε στον αυχένα ή στην πλάτη τους ή στη μέση τους και όταν πονάει κάποιος είναι δύσκολο να αποδώσει. Είναι δύσκολο να πονάω υπερβολικά και να έχω μπροστά μου ας πούμε έναν δημότη, να μου ζητάει ένα χαρτί, εγώ ταυτόχρονα να πονάω. Σίγουρα θα τον εξυπηρετήσω πολύ πιο δύσκολα από ότι αν δεν πονούσε. Αυτό το πρόγραμμα είναι διαμορφωμένο για τους δήμους της Ελλάδος, γιατί ο υπάλληλος δεν χρειάζεται να φύγει από το γραφείο του, μπορεί να την κάνει οποιαδήποτε στιγμή νιώσει πόνο, ανά δύο ή τρεις ώρες, όλες μαζί οι ασκήσεις διαρκούν 7 λεπτά, είναι ασκήσεις διατάσεων,

ενδυνάμωσης και λειτουργικότητας, δεν χρειάζεται να αλλάξει ρούχα και μπορεί ενώ κάνει μία άσκηση αν χτυπήσει το τηλέφωνο να το σηκώσει, να απαντήσει, να κάνει τη δουλειά του και μετά να επανέλθει και να συνεχίσει να κάνει τις ασκήσεις. Αυτό το πρόγραμμα έχει εφαρμοστεί ήδη σε δύο δήμους. Στο δήμο του Ωρωπού από που κατάγομαι εγώ και στο δήμο της Κομοτηνής που είναι πολύ κοντά μας και λόγω, το Δημοκρίτειο μπορεί να δώσει, να συνεργαστεί με το δήμο. Μετά από ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν οι εργαζόμενοι που το έκαναν, μας δήλωσαν ότι έχουν αύξηση ανεκτικότητας και έλεγχο του στρες, νιώθουν γενικά καλύτερα μετά το πρόγραμμα και εφόσον δεν πονάνε έχουν και αύξηση της αυτοπεποίθησης τους. Το πρόγραμμα όπως είπα είναι δωρεάν. Μπορείτε να το πάρετε εσείς σήμερα και τη Δευτέρα να το μοιράσετε στους υπαλλήλους σας. Θα χαρούμε να το κάνετε και να μας πείτε αν δουλεύει, αν και ξέρω ότι είναι δύσκολο, γιατί όπως είπε και ο κύριος Σεβαστής νωρίτερα, ο αθλητισμός στην Ελλάδα έχει πέσει γενικά πολύ. Από το σχολείο που οι καθηγητές φυσικής αγωγής είναι επιστάτες απλά στο σχολείο, μέχρι οπουδήποτε αλλού. Εύχομαι αυτό το πρόγραμμα να πιάσει τόπο. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ. Ελπίζω να μην κούρασα, να ήμουν σύντομη.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Είναι εδώ η συνάδελφος από Βάρη – Βουλιαγμένη; Ωραία, ελάτε.

Ε. ΠΑΝΟΥ: Γεια σας και από μένα. Πολύ ενδιαφέρουσες οι προηγούμενες ομιλίες. Θα κλείσω και εγώ την πρώτη μέρα του συνεδρίου με μία αρκετά πιστεύω ενδιαφέρουσα έρευνα, σχετικά με την ποιότητα ζωής και την τρίτη ηλικία. Πριν όμως ξεκινήσω την έρευνά μου, θα ήθελα να σας δώσω μία καινούργια πληροφορία, γιατί πιστεύω σε κάθε συνέδριο που παρακολουθούμε θέλουμε να πάρουμε κάτι καινούργιο, κάποια ιδέα, κάτι πρωτοποριακό. Κάτι που θα ακολουθήσει την Ελλάδα την επόμενη δεκαπενταετία. Αυτό που θα ήθελα να σας πω εγώ από την προσωπική μου εμπειρία, είμαι γυμνάστρια, είμαι υπάλληλος του δήμου Βάρης – Βούλας –

Βουλιαγμένης, μόνιμη γυμνάστρια, κατάφερα μονιμοποιήθηκα, επομένως ο δήμος έχει μόνιμη γυμνάστρια, που εφάρμοσε αυτή την έρευνα στους πολίτες του. Αυτό που θα ήθελα να σας πω ως καινούργιο δεδομένο είναι για τους πόνους, του είπε η κυρία Πελαγία Μαναβέλη πιο πριν και για την άσκηση. Πλέον το έχουν αποδεχτεί και οι γιατροί, ότι επειδή πονάς θα σου συνταγογραφούν την άσκηση. Γίνεται μία προσπάθεια με ένα δίκτυο θεραπευτικής άσκησης στο οποίο συμμετέχω στην Ιατρική Αθηνών, να συνταγογραφούν πλέον οι γιατροί την άσκηση και να έρχονται στους δήμους άτομα με πρωτόκολλα ιατρικά, με προβλήματα καρδιακά, ζαχαρώδη διαβήτη, χρόνια νοσήματα και εσείς να διαθέτετε τους κατάλληλους γυμναστές, με τις γνώσεις στην αποκατάσταση στην άσκηση και τρίτη ηλικία στα χρόνια νοσήματα και να εφαρμόζετε αυτά τα πρωτόκολλα, με συγκεκριμένη διάρκεια, ένταση και συχνότητα άσκησης. Που σημαίνει, από τη στιγμή που συνταγογραφείται, κάποια χρήματα θα πληρώνει ο ΕΟΠΥΥ και κάποια ο ασκούμενος. Αυτό δεν γίνεται μέχρι τώρα. Όποιος θέλει να κάνει κάποιες φυσικοθεραπείες ακόμη και στους γυμναστές που έχετε εσείς ως δήμος, πρέπει να φέρει χαρτί από το γιατρό, αλλά μόνο για ορθοπεδικά προβλήματα. Πλέον θα συνταγογραφείται και η άσκηση και για χρόνια νοσήματα σε οποιοδήποτε πολίτη. Άρα, οι δήμοι πρέπει να είναι έτοιμοι, να έχουνε τους γυμναστές με τις συγκεκριμένες ειδικότητες ώστε να παρέχουν στον πληθυσμό τους και στους πολίτες τους αυτές τις υπηρεσίες. Θεωρώ είναι πολύ σημαντικό και ως κοινωνική πολιτική και ως κράτος πρόνοιας πρέπει να φροντίζουμε και να αποδεχτούμε ότι τελικά η άσκηση είναι φάρμακο και δεν χρειαζόμαστε μόνο τα άλλα φάρμακα. Πάνω σε αυτή την βάση ξεκινάω λίγο την ομιλία μου, όσον αφορά το μέρος του διδακτορικού μου που θα σας παρουσιάσω, πάνω στην ποιότητα ζωής στην τρίτη ηλικία εφάρμοσα ένα παρεμβατικό πρόγραμμα σχετικά με την ποιότητα ζωής. Καταρχήν όμως να δούμε τι σημαίνει ποιότητα ζωής. Είναι η αντίληψη του ατόμου για

τη θέση του στη ζωή, η κουλτούρα του, το σύστημα αξιών στο οποίο ζει, ο σκοπός, οι προσδοκίες και τα στάδια της ζωής του σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό υγείας. Έξι παράγοντες είναι αυτοί που περιγράφουν το περιεχόμενο της έννοιας ποιότητας ζωής. Η φυσική υγεία, η ψυχολογική υγεία, το επίπεδο ανεξαρτησίας, οι κοινωνικές σχέσεις, το περιβάλλον και τα προσωπικά τους πιστεύω. Τελικά όσον αφορά την τρίτη ηλικία, πόσες ηλικιακές κατηγορίες υπάρχουν; Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό υγείας, ταξινομούμε τα άτομα με ηλικία από 45 έως 59 ετών σε μεσήλικες, από 60 έως 74 ετών σε ηλικιωμένους, από 70 έως 90 ετών ηλικιωμένους, άνω των 90 ετών ηλικιωμένους – ηλικιωμένους και ο Άτλερ θεωρεί επίσης τους νέους ηλικιωμένους τα άτομα μεταξύ 65 – 74 ετών, τους μεσήλικες ηλικιωμένους τα άτομα μεταξύ 75 και 84 ετών και τους ηλικιωμένους – ηλικιωμένους τα άτομα ηλικίας άνω των 85 ετών. Λοιπόν, τελικά υπάρχουν πάρα πολλές ηλικίες, διαλέγετε και παίρνετε σε όποια ηλικιακή κατηγορία θέλετε να εντάξετε τον εαυτό σας κάποια στιγμή, αλλά υπάρχει και η χρονολογική και η βιολογική και η ψυχολογική και η λειτουργική ηλικία. Που σημαίνει ότι, κάποιος μπορεί να είναι χρονολογικά 60 ετών, βιολογικά όμως να είναι 80 ή και το αντίστροφο. Λειτουργικά να είναι 50 και ψυχολογικά να είναι 20. Οπότε η ηλικία είναι κάτι πολύ υποκειμενικό. Η ποιότητα ζωής των ηλικιωμένων συνδέεται άμεσα τώρα με την εξασφάλιση της καλής λειτουργικότητας και αυτονομίας τους. Το γνωρίζουμε ότι, όλοι ότι η φυσική δραστηριότητα βελτιώνει τη συνολική υγεία και την ποιότητα ζωής. Τώρα, αυτός ο δείκτης που μας ενδιαφέρει να ασχοληθούμε στην άσκηση και στην ποιότητα ζωής είναι ο σχετιζόμενος με την υγεία ποιότητα ζωής. Αναφέρεται λοιπόν στην επίδραση της άσκησης, στη διατήρηση και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής της σύμφωνα με τους παρακάτω συγγραφείς. Πώς αξιολογείται αυτή η επίδραση. Στο διδακτορικό μου την αξιολόγησα μέσα από ένα πρόγραμμα φυσικής

δραστηριότητας, το λεγόμενο nordic walking, το οποίο είναι ένα είδος άσκησης των σκιέρ εκτός εποχής σε ξηρό έδαφος. Οι σκιέρ τη δεκαετία του 1940 του 1950, από τότε ξεκίνησε αυτό το είδος άσκησης, στις Βόρειες χώρες της Ευρώπης, ξεκίνησαν να κάνουν προπόνηση όταν δεν υπήρχε χιόνι με τα μπατόν του nordic walking. Θα το δείτε πιο πέρα σε φωτογραφία που τα έχω. Λοιπόν και τι έκανα. Πήρα τρεις ομάδες. Η μία έκανε σε ανώμαλο έδαφος, με ανηφόρες και κατηφόρες, με χώμα. Η άλλη έκανε σε επίπεδο έδαφος με φυσικό χόρτο, μαθήματα διάρκειας έξι μήνες σε άτομα ηλικίας από 60 – 90 ετών και υπήρχε και μία ομάδα ελέγχου που δεν έκανε τίποτα. Λοιπόν, εδώ ο κύριος είναι Ισπανός, είναι από τους αγώνες nordic walking που πραγματοποιήθηκαν στη Βουλιαγμένη το Μάιο του 2017. Νομίζω ότι είναι γύρω στα 80 ετών; Και ανεβαίνει μία ανηφόρα της Βουλιαγμένης με τα μπατόν του nordic walking. Δεν είναι τα μπατόν του σκι. Είναι ειδικά μπατόν, τα οποία έχουν ένα κόστος γύρω στα 40 με 50 ευρώ. Μπορούμε να τα προμηθευτούμε και από το εξωτερικό και από την Ελλάδα, υπάρχουν σε κάποια μαγαζιά στην Αθήνα και είναι από νίκελ, έχουν το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό τη λαβή τους, που δεν επιτρέπει να φύγει το μπαστούνι από το χέρι, λόγω της συγκεκριμένης τεχνικής και δεν υπάρχει στην Ελλάδα. Ο μόνος δήμος που εφαρμόζει αυτό το πρόγραμμα είναι ο δήμος Βάρης – Βούλας – Βουλιαγμένης, με τον καθηγητή μου που ήτανε η ειδικότητά του στην χιονοδρομία. Λοιπόν, είναι ένα πρόγραμμα που απευθύνεται στην τρίτη ηλικία και αφού μπορούν να το κάνουν οι ηλικιωμένοι μπορούν να το κάνουν οποιοσδήποτε άλλες ηλικιακές κατηγορίες, παιδιά, ενήλικες, άνθρωποι με μυοσκελετικά προβλήματα, άνθρωποι με νοητική υστέρηση. Είναι ένα είδος.... πιστεύω να διαδοθεί στην Ελλάδα τα επόμενα 20 χρόνια. Λοιπόν, τι ερευνήσα τώρα. Τις λειτουργικές παραμέτρους οι οποίες εξέτασα την δύναμη, την ταχύτητα, την αντοχή, την ευκινησία, τον κοινωνικό συντονισμό μέσα από τη δέσμη δοκιμασιών για την τρίτη ηλικία (....) και τους

παραμέτρους της ποιότητας ζωής. Τη φυσική και τη ψυχική υγεία μέσα από το ερωτηματολόγιο επισκόπησης υγείας, το SF 36 version 2. Όσον αφορά το δήμο μου, ήτανε για την τρίτη ηλικία για το (...) στην αρχική μέτρηση είχα 134 άτομα και στην τελική μέτρηση μείναμε 145. Όσον αφορά το ερωτηματολόγιο στην αρχική μέτρηση είχα 147 άτομα και στην τελική μέτρηση 140 άτομα. Το φύλο ήταν, 55% γυναίκες και 45% άντρες. Τα μαθήματα πραγματοποιήθηκαν για το ανώμαλο έδαφος στο πάρκο του δήμου Βούλας, το οποίο είχε κάποια κλήση γύρω στα 7% με 8% και στο επίπεδο έδαφος, στο γήπεδο της Βουλιαγμένης, που ήταν γκαζόν και δεν υπήρχε καθόλου κλήση. Λοιπόν, σταδιαστική ανάλυση που χρησιμοποίησα ήταν η μικτή ανάλυση διασποράς για το (...) και για το ερωτηματολόγιο επισκόπησης υγείας πολυμεταβλητή ανάλυση διακύμανση συνδιακύμανσης. Θα ήθελα να δείτε λίγο τα αποτελέσματα τώρα όσον αφορά τις ηλικιακές κατηγορίες. Είχα πάνω από 80 χρόνων 12,31%, από 75 μέχρι 80 ετών γύρω στο 16,92%, από 65 μέχρι 70 γύρω στα 29,23% και οι υπόλοιποι ήτανε στο 65% μικρότεροι από 65%. Άρα ο μέσος όρος της ηλικίας που ασχολήθηκαν περισσότερο με την έρευνά μου, ήτανε από 65 μέχρι 70 ετών. Λοιπόν, για το επίπεδο εκπαίδευσής τους. Όπως λένε το μεγαλύτερο ποσοστό αντιστοιχεί στο λύκειο. Δεν είχαμε υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Ήμασταν στο Λύκειο και λίγο στο πτυχίο ΑΕΙ, ΤΕΙ. Οι υπόλοιποι δεν είχαν ούτε μεταπτυχιακό, ούτε διδακτορικό. Και αυτό είναι λογικό, γιατί αναφερόμαστε σε κάποιες ηλικίες που κάποια χρόνια ήταν πολύ δύσκολο και να κάνεις μεταπτυχιακό και διδακτορικό. Ωραία. Το εισόδημά τώρα. Το μεγαλύτερο ποσοστό είναι ανάμεσα από 1.000 έως 2.000 ευρώ, το 39,23%. Οι συνταξιούχοι περισσότεροι, εντάξει, εισοδηματίες με αυτήν την σύνταξη. Λοιπόν, τα αποτελέσματα μου τώρα. Όσον αφορά τη φυσική κατάστασή τους παρουσίασαν μεγάλη, σημαντική βελτίωση από την αρχική στην τελική μέτρηση, στην άρση από κάθισμα, που υποδουλώνει δύναμη των κάτω άκρων, στην κάμψη

δικεφάλου, δύναμη των άνω άκρων, στο δίλεπτο επιτόπιο βηματισμό, αερόβια αντοχή, στο πιάσιμο, δίπλωση κορμού σε καρέκλα, ευκινησία, όπως επίσης και μεταξύ των ομάδων παρουσιάστηκε σημαντική επίδραση ανάμεσα, όχι στις ομάδες που κάνανε από επίπεδο σε ανώμαλο έδαφος, αλλά στις ομάδες που έκαναν nordic walking σε σχέση με αυτές που δεν έκαναν. Η κλίση του εδάφους όπως θα σας πω και παρακάτω, δεν είχε μεγάλη διαφορά. Να και εδώ το διάγραμμα. Η ελέγχου έμεινε στάσιμη. Ο ανώμαλος έδαφος βελτιώθηκε και η ευθεία βελτιώθηκε λίγο. Η ελέγχου δεν είχε καμία βελτίωση μέσα στο εξάμηνο. Ενώ οι άλλες δύο ομάδες βελτιώθηκαν πάρα πολύ στη δύναμη των κάτω άκρων. Όπως και για την κάμψη δικεφάλου, η μαύρη γραμμή είναι η ομάδα ελέγχου που παρουσίασε μείωση, ενώ οι άλλες δύο ομάδες παρουσίασαν αύξηση, βελτίωση στη δύναμή τους. Στο αερόβιο τεστ δίλεπτος επιτόπιος βηματισμός, πάλι η ομάδα ελέγχου μειώθηκε, ενώ ο ανώμαλος, ενώ αυτοί που έκαναν σε ανώμαλο και σε ευθεία αυξήθηκε, βελτιώθηκε η αερόβια ικανότητα τους. Εδώ κάναμε Post hoc test, για να δούμε μεταξύ ποιων ομάδων υπήρχε επίδραση του παρεμβατικού προγράμματος. Δεν υπήρχε σημαντική επίδραση μεταξύ των δύο ομάδων που κάνανε η μία σε ανώμαλο και η άλλη σε επίπεδο, αλλά υπήρχε μεταξύ των ομάδων που κάνουν nordic walking και αυτούς που δεν κάνανε. Αυτοί που δεν κάνανε δεν βελτιώθηκαν πουθενά. Όσον αφορά τώρα την ποιότητα ζωής τους, που την μέτρησα με την φυσική υγεία και την ψυχική υγεία. Δεν βελτιώθηκε σημαντικά. Είδαμε ότι τελικά η γυμναστική πρέπει, ίσως χρειάζεται μεγαλύτερη διάρκεια πρόγραμμα για να δούμε διαφορά στις ψυχολογικές παραμέτρους. Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα δεν είδαμε μεγάλη διαφορά. Και αυτό επειδή ήτανε ερωτηματολόγια, οι ηλικιωμένοι τα συμπλήρωναν πολύ γρήγορα, δεν μπορούσαν να καταλάβουν και να δούνε τις ερωτήσεις καλά, τις προσφώνουσα, έπρεπε να κάτσω να τους εξηγήσω και αυτό ήταν ένα πρόβλημα. Γενικά στα ερωτηματολόγια είναι πρόβλημα αυτό. Λοιπόν,

βλέπουμε εδώ τη φυσική υγεία που μειώθηκε, λόγω των ερωτηματολογίων. Δεν υπήρχε δηλαδή παρέμβαση φυσικής άσκησης και για την ψυχική υγεία είναι ένας δείκτης που είναι λίγο ανησυχητικός. Όσον αφορά λίγο την άσκηση στην ψυχολογική επίδραση των ασθενών και συμπερασματικά δεν παρουσιάστηκε σημαντική επίδραση του εδάφους στις ομάδες που κάνανε nordic walking στην βελτίωση των λειτουργικών παραμέτρων, ούτε στη φυσική υγεία μπορούμε. Να κάνουμε δηλαδή ανεξαρτήτως του εδάφους, οπουδήποτε θέλουμε nordic walking. Και έξω στα πάρκα. Συγκεκριμένα να αναφέρω ότι στο εξωτερικό κάνουνε στα Mall μέσα nordic walking, γιατί βρέχει συνέχεια και οι καιρικές συνθήκες οι εξωτερικές δεν επιτρέπουνε. Εδώ στην Ελλάδα μπορούμε οποιαδήποτε περίοδο του χρόνου, σε οποιοδήποτε έδαφος. Υπήρχε σημαντική επίδραση όμως του προγράμματος nordic walking στην βελτίωση των λειτουργικών παραμέτρων και της ποιότητας ζωής των δύο ομάδων σε σχέση με την ομάδα ελέγχου. Επομένως, μπορούμε να κάνουμε nordic walking σε οποιαδήποτε επιφάνεια εδάφους με σημαντικά οφέλη. Το nordic walking αποτελεί ένα είδος άσκησης μέτριας έντασης, που βοηθάει στην κοινωνικοποίηση των ασκούμενων, γιατί μπορούνε να μιλάνε μαζί, να μιλάνε μεταξύ τους ταυτόχρονα, δεν έχει ανταγωνιστικό χαρακτήρα, οπότε βοηθάει στην μείωση του άγχους, μιμείται την κίνηση του φυσικού βαδίσματος, άρα είναι οικείο για όλες τις ηλικιακές ομάδες. Αποτελεί ένα εξαιρετικό είδος άσκησης για αθλητισμό αναψυχής και τουριστικό αθλητισμό, που είναι μία καινούργια τάση, πέρα από το δρομικό κίνημα που συμμετέχουν μόνο οι Έλληνες και τον Μαραθώνιο που έρχονται άτομα από το εξωτερικό, υπάρχουν άτομα που έρχονται απλά για να κάνουν ένα περίπατο. Εκεί μπορείς να τους βάλεις το nordic walking και να τον κάνουν ακόμα πιο ευχάριστο τον περίπατο και να το κάνουν σε σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς. Όσον αφορά τις προτάσεις, οι καθηγητές φυσικής αγωγής μπορούν να ενσωματώσουν το nordic

walking στη διδασκαλία τους σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, ως κύρια μορφή άσκησης και ως συμπληρωματική μορφή άλλων αθλημάτων. Οι θεραπευτές στο χώρο της υγείας μπορούν να το εφαρμόσουν ως μέσο αποκατάστασης και οι κοινωνικοί φορείς, δήμοι, σύλλογοι, αθλητικές οργανώσεις μπορούν να το εντάξουν στα προγράμματα μαζικού αθλητισμού με σημαντική επίδραση στη φυσική κατάσταση των ασκούμενων. Εδώ είναι η ομάδα των ηλικιωμένων που συμμετείχε στο πρόγραμμα. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε πολύ. Ωραία παρέμβαση ήτανε. Και ο συνάδελφος Αντιδήμαρχος Πολιτισμού στο Χαλάνδρι, ο Σέργιος Γκάκας, είναι εδώ; Ζήτησε παρέμβαση, απογοητεύτηκε, μάλλον δεν είναι. Λοιπόν, Κυριάκο έλα να μας κλείσεις τη θεματική αθλητισμού. Εσύ είσαι σύντομος, εύστοχος, βιονικός και ωραίος.

Κ. ΑΜΟΥΤΖΑΣ: Γεια σας και από μένα. Είμαι ο Κυριάκος ο Αμούτζας. Είμαι επίκουρος καθηγητής στο πανεπιστήμιο στο ΤΕΦΑΑ. Όλα τα συμπεράσματα θα σας στείλω σε φάκελο για να τα έχετε και να προωθηθούν. Θα ήθελα να πω ότι, συμπερασματικά ότι στον πολιτισμό που ακούσαμε φοβερές εισηγήσεις το πρωί, υπήρχε ο κύριος Μπένος ο οποίος είναι πεφωτισμένη προσωπικότητα σε παγκόσμιο επίπεδο, άρα έχει τη δυνατότητα να χτυπήσει πόρτα και να τον ανοίξουν. Όταν τον ανοίξουν την πόρτα, έχει τη δυνατότητα να πείσει παραδείγματος χάρη την Ιόνια Οδό να χρηματοδοτήσει, να πείσει την Εγνατία να χρηματοδοτηθεί, και ούτω καθεξής. Εμείς στον αθλητισμό δυστυχώς, δεν ρωτήσαμε χρόνια τώρα και ας μου το επιτρέψει ο κύριος Σεβαστής, ένα απλό ερώτημα. Τι θέλουμε; Τι πρέπει; Και πώς θα το κάνουμε. Πολύ σοφά ανέπτυξε ότι έχουμε 900 αγώνες στην Ελλάδα, θα το έχουμε για 5 χρόνια 6, κάποια στιγμή θα ξεφουσκώσει, και όλα αυτά τα πράγματα είναι τόσο απλά αλλά τόσο σημαντικά. Δηλαδή, κοντολογίς επειδή έχω περάσει από όλα τα πόστα, υπήρξα γυμναστής σε σχολεία, καθηγητής στο πανεπιστήμιο, δήμαρχος,

έκτη τετραετία υποψήφιος καλή μου επιτυχία, αλλά θα πρέπει να μπούμε σε αυτό το ερώτημα. Το τι πρέπει, πώς και γιατί. Παραδείγματος χάρη, στη Βόρεια Ευρώπη έχουμε όλους τους πρωταθλητές του σκι, γιατί; Γιατί θεσμοθετημένα η πολιτεία κατορθώνει και βάζει νόμους οι οποίοι ακολουθούνται. Πάνε ας πούμε τα σχολεία μία εβδομάδα στα βουνά με τους γονείς. Το ίδιο γίνεται και στην Τουρκία, για να μην πάω σε προχωρημένα πράγματα. Εμείς αυτό το κάναμε και ένα χρόνο, λευκές νύχτες, εβδομάδες πώς ήταν, δεν ξέρω πώς ήταν. Και μετά ξεφούσκωσε. Σε πολλά πράγματα είμαστε να δοκιμάσουμε και δοκιμάζοντας υπάρχει κάτι πολύ σοφό. Εμείς στους δήμους, σα δήμαρχοι, σα δημοτικά συμβούλια, λέμε ότι ο ερασιτεχνικός αθλητισμός είναι το παν, είναι ποίηση, είναι γοητεία. Το να ασχολείσαι όμως ερασιτεχνικά με τον προγραμματισμό και το συγκεκριμένο πλάνο που πρέπει να κάνεις, είναι έγκλημα. Και κλείνω με αυτό. Στις μεγάλες Ευρωπαϊκές χώρες, στην Αμερική, στην Κίνα, οι άνθρωποι οι οποίοι ασχολούνται με τα μικρά παιδιά, είναι συνταξιούχοι γυμναστές, οι οποίοι έχουν τη σοφία της γνώσης, παιδαγωγικά, ανατομία, φυσιολογία, μεταδοτικότητα, εμπειρία και γνώση. Ενώ στα δικά μας ύδατα δουλεύουν αυτοί οι οποίοι πρέπει να πάρουν 300 ευρώ. Αυτό πρέπει να σταματήσει και πρέπει να γίνει σε μας σημαία, σημαία στους δήμους ότι, εμείς πρέπει να πούμε τι θέλουμε, πώς θέλουμε και γιατί πρέπει να το κάνουμε. Σας ευχαριστώ πολύ, να είστε καλά.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Λοιπόν, κυρίες και κύριοι έκλεισε η πρώτη μέρα. Ευχαριστούμε πολύ όλους. Εις αύριον τα νεότερα.

ΣΑΒΒΑΤΟ 16 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2019

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ε. ΜΠΑΡΜΠΑΚΟΣ): Καλή σας μέρα.

Μας ενημέρωσαν ότι για λόγους έκτακτης ανάγκης ο κύριος Λυμπέρης χρειάστηκε να επιστρέψει στα πάτρια εδάφη του, στην Ηλεία, και σήμερα τα καθήκοντά του προεδρεύοντος θα τα έχει ο ομιλών, ως αντιπρόεδρος της επιτροπής και στο Προεδρείο μετέχει και ο συνάδελφος ο κύριος Μπίρμπας σαν Δήμαρχος Αιγάλεω και μέλος του διοικητικού συμβουλίου της ΚΕΔΕ.

Εκ δεξιών μου βλέπετε τον δήμαρχο της πόλης, τον φιλοξενούντα, με τον οποίο, όχι μόνο περάσαμε καλά χθες, αλλά φαντάζομαι σήμερα θα περάσουμε ακόμα καλύτερα με τη φιλοξενία του.

Μπαίνοντας λοιπόν στη δεύτερη μέρα του συνεδρίου, με βάση το πρόγραμμα που έχω μπροστά μου η πρώτη εισήγηση είναι από τον κύριο Γιάννη Ιωαννίδη, Διευθυντή ΟΤΑ, διδάσκων στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Επειδή όμως ο κύριος Ιωαννίδης για λόγους οικογενειακούς θα λείπει, θα ξεκινήσουμε, θα κάνουμε λίγο παράξενο το πρόγραμμα. Πρώτη τοποθέτηση θα γίνει από τον κύριο Θεριανό, κοινωνιολόγο, ο οποίος θα εντάξει στην τοποθέτησή του και ένα μέρος από τις διαφάνειες και από την εισήγηση του κυρίου Ιωαννίδη, έτσι ώστε να καλύψουμε την απουσία του.

Κύριε Θεριανέ, παρακαλώ.

Κ. ΘΕΡΙΑΝΟΣ: Λοιπόν, καλημέρα και από μένα. Λόγω της απουσίας του Γιάννη του Ιωαννίδη, θα παρουσιάσω εγώ έτσι ορισμένα πράγματα από την εισήγησή του. Βασικά τον πυρήνα της λογικής. Η εισήγηση του Γιάννη του Ιωαννίδη είναι, για τις πολιτιστικές – πολιτικές και την αναζωογόνηση των πόλεων. Ουσιαστικά κάνει μία ανασκόπηση σε τρεις ιδεότυπους, έτσι σε τρεις τύπους πολιτιστικής συγκρότησης των πόλεων. Η μία είναι, να συγκροτηθεί η πόλη σε μία επιχειρηματική λογική, σε σχέση με

τον πολιτισμό. Η δεύτερη είναι, να συγκροτηθεί η πόλη σε μία αμιγώς πολιτιστική εκδοχή σε σχέση με τον πολιτισμό. Και η τρίτη είναι, να υπάρχει ένα μοντέλο δημιουργικότητας. Αυτό αφορά κυρίως νέα τμήματα των πόλεων ή τμήματα της παλιάς πόλης όπου αρχίζουν να πούμε οι ενεργοί πολίτες, διάφοροι φορείς ή παιδιά από κάτω να πούμε που κάνουν καλλιτεχνικές δημιουργίες και ούτω καθεξής, να παράγουν πολιτισμό. Στην πραγματικότητα αυτοί οι τρεις τύποι δεν υπάρχουν ξεχωριστά. Μπορεί να υπάρχουν και οι τρεις μαζί και συνήθως υπάρχουν και οι τρεις μαζί σε μία πόλη. Οπότε από κει και πέρα αυτό που αναζητά ο κύριος Ιωαννίδης εδώ είναι, με ποια μέτρα μπορεί η τοπική αυτοδιοίκηση να αξιοποιήσει και τα τρία αυτά μοντέλα. Δηλαδή και το επιχειρηματικό, γιατί πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος η πολιτιστική δημιουργία και συντήρηση να χρηματοδοτείται και το πώς θα ανοίξουμε σε κατοίκους τη δυνατότητα να έχουν και αυτοί συμμετοχή στην πολιτιστική δημιουργία μέσα στην πόλη, αλλά και το αμιγώς πολιτιστικό, δηλαδή που είναι τα μουσεία της πόλης, που είναι δηλαδή τα μνημεία που έχει ήδη η πόλη. Και ουσιαστικά αυτή είναι η εισήγησή του. Κινείται πάνω σε αυτή τη λογική, σε αυτή την παρουσίαση των τριών πραγμάτων και τι μέτρα μπορεί να πάρει κάποιος, μία δημοτική αρχή, στη μία ή στην άλλη κατεύθυνση. Επαναλαμβάνω και πάλι ότι, αυτά τα πράγματα δεν υπάρχουν αμιγώς, έτσι; Δηλαδή συνυπάρχουν ουσιαστικά και τα τρία. Είναι τρεις ιδεότυποι που δεν υπάρχουνε στη ζωή, έτσι στην καθαρή τους μορφή. Με βάση τώρα αυτά τα βασικά από την εισήγησή του κυρίου Ιωαννίδη, θα περάσω στη δική μου εισήγηση που είναι, πώς το σχολείο και πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιοποιήσουν τον πολιτισμό μέσα στην πόλη. Τι βοηθάει και τι δεν βοηθάει σε αυτό. Λοιπόν, εδώ πέρα έχουμε ορισμένα δεδομένα που είναι ποια; Τα δεδομένα που έχουμε εδώ πέρα στη χώρα μας, όπως και σε άλλες χώρες, για να μην έτσι μας βγαίνει συνέχεια μία γκρίνια για το δικό μας το εκπαιδευτικό σύστημα, είναι ότι τα σχολεία μας, όταν τώρα,

αυτό που ουσιαστικά θα αναφέρω εγώ εδώ στην εισήγηση, είναι τα δημοτικά και τα γυμνάσια γιατί, εντάξει τα λύκεια πια είναι επιλεκτικά σχολεία. Παίζουν ένα πολύ μεγάλο ρόλο οι βαθμοί και οι εξετάσεις, γιατί είναι σχολεία στα οποία οι μαθητές επιλέγονται για τα πανεπιστήμια, κατανέμονται, κ.λπ., οπότε ουσιαστικά το βάρος πέφτει στα δημοτικά και στα γυμνάσια. Εκεί όμως τι έχουμε; Έχουμε εκπαιδευτικούς οι οποίοι διεκπεραιώνουν οι ίδιοι, γιατί έχουμε ένα σύστημα συγκεντρωτικό, η ύλη βγαίνει από το Υπουργείο Παιδείας, δεν έχουμε συνεργασίες μεταξύ των εκπαιδευτικών, δεν έχουμε συνεργατικές δράσεις και... συνεργατικές δράσεις εννοώ, μεταξύ των εκπαιδευτικών και είναι πάρα – πάρα πολύ λίγες οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται σε σχέση με το σχολείο και την τοπική αυτοδιοίκηση. Ενώ το γυμνάσιο και ειδικά τα τελευταία χρόνια, έχουνε δημιουργηθεί οι όροι και οι προϋποθέσεις για να υπάρξουν τέτοια πράγματα, γιατί έχουμε μία δραστική μείωση των εξεταζόμενων μαθημάτων. Δηλαδή τώρα να σας πούμε στην πρώτη, στη δεύτερα και στη τρίτη γυμνασίου, για να πάρει το, για να περάσει από τάξη σε τάξη και να πάρει το απολυτήριό του στο τέλος, δίνει μόνο σε τέσσερα μαθήματα και ακριβώς για αυτό το λόγο έγινε αυτή η μείωση του εξεταστικού φόρτου, για να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις να αλλάξουν οι διδακτικές πρακτικές μέσα στο σχολείο. Τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί και η εποπτικότητα στα σχολικά βιβλία. Γίνεται πάρα πολλή δουλειά με ταινίες, με εικόνες μέσα στα σχολεία. Θέλω όμως να πω το εξής. Ότι αυτό το υλικό, δηλαδή η παραγωγή της εποπτικότητας, δεν αρκεί από μόνη της για να δημιουργήσει σχέσεις του παιδιού με τον πολιτισμό. Σαφώς είναι θετικό να δουν τα παιδιά μία ταινία. Σαφώς είναι θετικό τα παιδιά να δούνε μία παράσταση. Από κει και πέρα όμως, χρειάζεται να έχουνε αυτοί μία ενεργή εμπλοκή, γιατί όλα αυτά τα πράγματα ας πούμε, είναι εικόνες που περνάνε και δεν έχουν αυτοί σύνδεση με κάτι. Θέλω να μείνω σε ένα σημείο. Θέλω να είμαι και μέσα στο χρόνο έτσι; Να μου πείτε αν είναι... Λοιπόν,

θέλω να μείνω σε ένα σημείο, από την δεκαετία του 1960 έχει απασχολήσει πάρα πολύ στη Γαλλία, αυτούς που ασχολούνται με το εκπαιδευτικό σύστημα, θα μείνω σε μία τοποθέτηση των Bourdieu και Passeron, που λέει ότι μία αμιγώς σχολική κουλτούρα δεν είναι απλώς μία μερική κουλτούρα. Είναι μέρος της κουλτούρας, αλλά μια κατώτερη κουλτούρα, επειδή τα ίδια τα στοιχεία που τη συνθέτουν, δεν έχουν την έννοια που θα είχαν μέσα σε ένα ευρύτερο σύνολο. Μήπως το σχολείο δεν εκθειάζει με τον όρο γενική κουλτούρα ακριβώς το αντίθετο από αυτό που καταγγέλλει ως σχολική πρακτική της κουλτούρας, σε εκείνους που η κοινωνική τους προέλευση τους καταδικάζει να μην έχουν άλλη κουλτούρα πέρα από κει που οφείλουν στο σχολείο. Με απλά λόγια τι λέει. Λέει ότι, αν φτιάξουμε ένα σχολείο εξωθεσοκεντρικό, γιατί υπάρχει αυτή η άποψη εδώ πέρα στη χώρα μας. Εάν τα παιδιά δίνουν συχνά εξετάσεις και τα βάζουμε να καθίσουν να διαβάζουνε. Εάν ας πούμε ελέγχουμε τακτικά και επιτηρούμε την πρόοδό τους, έτσι θα μπορούμε να ελέγχουμε τους μαθητές στα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς και ότι, τέλος πάντων έτσι τα παιδιά θα μάθουνε γράμματα. Στην πραγματικότητα αυτό που κάνουμε είναι να καθηλώνουμε τα σχολεία σε μία κατώτερη κουλτούρα, γιατί το να μαθαίνουν τα παιδιά απέξω πράγματα για να δίνουν εξετάσεις, αυτό το πράγμα μόνο εμπλοκή με τον πολιτισμό δεν σημαίνει. Αυτή είναι, αυτό είναι που λέει η αμιγώς σχολική κουλτούρα είναι μία κατώτερη κουλτούρα. Και έχει δειχθεί, να σας πω ένα παράδειγμα. Ας πούμε το 1997 όταν έγινε η μεταρρύθμιση τότε του νόμου 252597 στο Λύκειο, που έχει μείνει στην ιστορία σαν μεταρρύθμιση Αρσένη, όταν τον πρώτο χρόνο της εφαρμογής έδιναν τα παιδιά της Β' και της Γ' λυκείου όλα τα μαθήματα στη Β' και όλα τα μαθήματα στη Γ' λυκείου, αυτό που προκλήθηκε ήταν μία τραγική εγκατάλειψη των προγραμμάτων περιβαλλοντολογικής υγείας, αγωγής υγείας, των επισκέψεων σε χώρους πολιτιστικού ενδιαφέροντος, γιατί ήταν τέτοιος ο εξεταστικός φόρτος και τέτοια η

δουλειά ας πούμε που είχε να κάνει το παιδί στο σπίτι για να ανταποκριθεί στις εξετάσεις και οι καθηγητές συνεπακόλουθα, συντα φροντιστήρια που πηγαίνουν το απόγευμα πολλαπλασιαστήκανε, όπου όλα αυτά τα πράγματα εγκαταλείφθηκαν. Αλλά δεν είναι μόνο, το ζήτημα πρέπει να το δούμε και από την ταξική του διάσταση. Ότι, τα παιδιά από τα λαϊκά στρώματα είναι αυτά που έχουν τις λιγότερες ευκαιρίες να έρθουν σε επαφή με τον πολιτισμό και όλες οι έρευνες δείχνουν ότι το σχολείο, εγώ δεν θα πω το μοναδικό ας πούμε γιατί θα είναι υπερβολικό, αλλά είναι το πολύ κύριο έτσι όχημα, για να βρούνε διεξόδους και να έρθουν σε επαφή με κάποια πράγματα. Από τις πάρα – πάρα πολλές έρευνες, τώρα έχω επιλέξει μία από τον τύπο που είναι και η πιο έτσι συνηθισμένη είναι από την Εφημερίδα των Συντακτών, την είχε κάνει ο Χρήστος ο Κάτσικας, σε μαθητές Καλλιθέας, Νέας Σμύρνης. Υπάρχουν και άλλες πολλές. Σας λέω τώρα, επέλεξα αυτή, γιατί είναι πιο ευπαρουσίαστη έτσι, και η πιο ευσύνοπτη. Λοιπόν, βλέπετε εδώ πέρα ας πούμε. Με ποιους έχετε επισκεφθεί τα παρακάτω μέρη. Είναι σε παιδιά από λαϊκές γειτονίες. Την Ακρόπολη, με τη σχολείο, το 54%. Με τους γονείς το 46%. Στις Μυκήνες, το 88% με το σχολείο, 12% με τους γονείς. Δηλαδή βλέπετε ότι όσο απομακρυνόμαστε από την Αθήνα, αυτά τα παιδιά είναι τόσο πιο λίγες οι ευκαιρίες τους να επισκεφτούν τέτοια μέρη. Τα Μετέωρα, 83% με το σχολείο, 17% με τους γονείς. Επίδαυρος, 85% με το σχολείο, 15% με τους γονείς. Καλά μερικοί είναι, εντάξει, τα ποσοστά είναι συντριπτικά γιατί οι δε Αθηναίοι με την οικογένειά τους είναι σπάνιο και μιλάμε παιδιά από λαϊκά στρώματα. Πρόσφατη έρευνα του ΕΚΠΑ, του Πανεπιστημίου Αθηνών, για λογαριασμό Υπουργείου Πολιτισμού. Το 2015 είναι στην Ελλάδα το 77,8 τον νέων, περίπου οκτώ στους δέκα δήλωσε ότι δεν επισκέφτηκε κανένα αξιοθέατο. Για την Ευρωπαϊκή Ένωση ο μέσος όρος είναι 52,5%. Στους λόγους μη συμμετοχής σε πολιτιστικές δραστηριότητες νέων 16 έως 24 χρόνων για το 2015, προηγείται

θεαματικά η έλλειψη ενδιαφέροντος, εάν υπολογίσουμε ένα μέσο όρο. Στην περίπτωση των παραστάσεων, το 44,2% δηλώνει ότι δεν πήγε από έλλειψη ενδιαφέροντος. Ποιο είναι το ζουμί αυτής της έρευνας. Οκτώ στα δέκα παιδιά δεν επισκέφτηκαν κανένα μουσείο ή πολιτιστικό χώρο από έλλειψη ενδιαφέροντος. Έχουμε λοιπόν μπροστά μας μία τέτοια εικόνα, την οποία πρέπει να ανατρέψουμε. Και αυτή η ανατροπή μπορεί να γίνει μόνο αλλάζοντας πρακτικές μέσα στο σχολείο, σε σχέση με τον πολιτισμό και σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση. Και θα σας πω ένα πολύ συγκεκριμένο παράδειγμα. Έτυχε τώρα να είναι εδώ πέρα η Νέλλη η Παπαχελά, όταν μου είχαν ζητήσει να έρθω εδώ, εγώ δεν ήξερα ότι είναι και η Νέλλη ας πούμε, αλλά τέλος πάντων τώρα, έτυχε να είναι εδώ πέρα και θα κάνω έτσι μία ονομαστική αναφορά. Ε; Όχι. Λοιπόν, ναι, έτυχε. Δεν το είδα στο πρόγραμμα. Λοιπόν εγώ ήμουν 3 χρόνια γυμνασιάρχης σε ένα σχολείο στον Άγιο Παντελεήμονα, στην Αχαρνών. Μία από τις πιο υποβαθμισμένες περιοχές της Αθήνας, με πάρα – πάρα πολλά προβλήματα. Ήταν και εκείνη η περίοδος 2011 – 2014 που σε όλα τα προβλήματα που είχε η περιοχή είχανε προστεθεί και πολιτικά προβλήματα, με μία έντονη παρουσία της Χρυσής Αυγής. Είχαμε πάρα πολλές ρατσιστικές επιθέσεις εκεί πέρα στην περιοχή. Τέλος πάντων, ήμασταν και μέσα στο μάτι του κυκλώνα, στην οικονομική κρίση, οπότε τα πράγματα ήταν ακόμα πιο δύσκολα. Δηλαδή οι προϋπολογισμοί στα σχολεία με το ζόρι βγαίνανε, γιατί είχανε, ήταν απίστευτα πια λίγα τα λεφτά ας πούμε που είχαμε στις σχολικές επιτροπές να μοιράσουμε. Δηλαδή μας έβγαине περίπου 4 ευρώ το παιδί και όμως θυμάμαι ας πούμε, τότε γνώρισα και την κυρία Παπαχελά, ήταν Αντιδήμαρχος Παιδείας και εγώ προσπαθούσα μέσα σε ένα σχολείο το οποίο και κτιριακά ήταν πολύ παλιό κτίριο, τώρα έχει φύγει το σχολείο από κει, κτιριακά κατέρρευε ας πούμε, να βρούμε κάποιες λύσεις για να μπορέσουμε εκεί μέσα να συνυπάρξουμε, είχα 99% παιδιά από άλλες χώρες και από διαφορετικές χώρες, δεν είναι να πεις ότι ήτανε από μία, έτσι;

Μια πανσπερμία. Και ξεκινήσαμε εκεί πέρα, μέσα στο σχολείο να κάνουμε κάποιες δράσεις. Όχι να φέρω ξέρω γω, να πάμε ξέρω γω τα παιδιά να δουν ένα κινηματογράφο. Το κάναμε αυτό πάρα πολλές φορές. Αρχίσαμε να κάνουμε κάποιες δράσεις επάνω στο κτίριο. Αρχίσαμε να τους βάζουμε να παίζουνε θέατρο, αρχίσαμε να κάνουμε graffiti. Εκεί που ήταν το κτίριο άβαφο, λέω ρε παιδί μου, λέω εντάξει, το κτίριο είναι άβαφο λέω, τι μπορούμε να κάνουμε. Λέγανε ας πούμε, να πούμε στο δήμο να έρθει. Μα ρε παιδιά λέω, να φτιάξουμε εμείς πράγματα, να αποκτήσουν αυτοί μία ενεργή σχέση με το χώρο και θυμάμαι, τότε επικοινωνήσα με την κυρία Παπαχελά ας πούμε και λέω ρε παιδί μου, λέω θα μπορέσουμε να κάνουμε κάτι τέτοιο; Και μου λέει, πώς δεν μπορείς μου λέει. Ό,τι θέλεις κάνε. Δηλαδή, εγώ είδα ας πούμε ότι έναν άνθρωπο που καταλάβαινε από πολιτισμό και αυτή κατάλαβε ότι είχε να κάνει με ένα διευθυντή που δεν θα πήγαινε κάθε τρεις και λίγο να της χτυπάει την πόρτα ας πούμε, και να λέει ξέρεις, βάλε μου αλλά 100 λίτρα πετρέλαιο και έλα ξέρω εγώ να μου φτιάξεις και ένα τζάμι. Με σύστησε σε ομάδες. Ήτανε εκεί ένας τενίστας, που ήτανε παιδιά που φτιάχνανε γκράφιτι, φτιάξαμε γκράφιτι μέσα στο σχολείο. Εμπλακήκανε τα παιδιά με το χώρο. Φτιάξαμε πάνω μία αίθουσα του θεάτρου μόνοι μας. Παίξανε θέατρο, φτιάξανε μόνοι τους τα σενάρια. Και με πολύ λίγα χρήματα, αλλά την είχα μόνιμα αρωγό. Δηλαδή την είχα αρωγό ας πούμε και σε ιδέες και σε πρόσωπα που μου σύστηνε και ερχότανε στο σχολείο ας πούμε και φτιάχναμε δράσεις και την είχα και σας αρωγό εγώ ας πούμε, στο ότι δεν είχα αυτό που, εγώ εντάξει τώρα, δεν γίνεται σε πολλούς δήμους ας πούμε, που υπάρχουν άνθρωποι ας πούμε και σου λέει όχι μην παρέμβετε στο κτίριο, όχι μην κάνετε εκείνο, όχι μην κάνετε το άλλο, αυτό είναι παράνομο. Δηλαδή τρία χρόνια καταφέραμε να κάνουμε πάρα πολλά πράγματα, με ελάχιστα μέσα, σε μία πολύ δύσκολη γειτονιά της Αθήνας και πολλά πράγματα μείνανε. Κλείνοντας λοιπόν, θέλω να πω ότι, πρέπει να αλλάξουμε

πρακτικές μέσα στο σχολείο. Πρέπει να φτιάξουμε πράγματα μέσα στο σχολείο που να εμπλέκουν τα παιδιά μέσα στο σχολείο με τον πολιτισμό, να τα βάλουμε να ζωγραφίσουνε. Να τα βάλουμε να γράψουνε. Να τα βάλουμε να φτιάξουνε αυτά κόμικ, και εκεί πέρα πάνω μπορεί να σταθεί αρωγός η τοπική αυτοδιοίκηση, γιατί κάθε πόλη έχει να δείξει πράγματα, ειδικά σε θέματα ας πούμε τοπικής ιστορίας κάνουμε ένα σωρό δουλειές εκεί πέρα μέσα, έτσι; Κάθε τόπος έχει την ιστορία του, κάθε τόπος έχει τοπική ιστορία και νομίζω ότι πάνω σε αυτό το πράγμα οι δήμοι πρέπει να συνεργαστούν με τους εκπαιδευτικούς και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να συνεργαστούν με τους δήμους, θέλοντας όμως πρωτόκολλα δράσεων συγκεκριμένων πάνω στις σχέσεις του σχολείου με τον πολιτισμό μας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Και σύντομος και περιεκτικός. Ναι, ναι, εντελώς. Σας ευχαριστούμε για αυτό.

Παρακαλώ στο βήμα, τη συνάδελφο κυρία Παπαχελά, Αντιδήμαρχο Αθηναίων του δήμου Αθηναίων και μέλος της επιτροπής μας.

Ν. ΠΑΠΑΧΕΛΑ: Λοιπόν, καλημέρα και από μένα. Σας ορκίζομαι δεν τον πλήρωσα τον Θεριανό για να πει αυτά που είπε.

Λοιπόν, μετά από τη χθεσινή ομιλία του Σταύρου Μπένου όσοι είσαστε εδώ και τον ακούσατε, θα καταλαβαίνετε ότι οι επόμενοι ομιλητές είναι σε πραγματικά δύσκολη θέση. Θα προσπαθήσω λοιπόν να είμαι όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένη και με προτάσεις που θεωρώ ότι μπορούν να βοηθήσουν τους δήμους μας να πάνε ένα βήμα παραπέρα στο κομμάτι της ανάπτυξης, που είναι και το θέμα του συνεδρίου μας. Τα τελευταία λοιπόν χρόνια, ένα νέο τοπίο έχει διαμορφωθεί στο χώρο του πολιτισμού σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, από το οποίο δεν θα μπορούσε να αποστεί όλη η χώρα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση χαρακτηρίζεται από μία μεγάλη ποικιλομορφία πολιτισμικών ταυτοτήτων, ενώ παράλληλα η

παγκοσμιοποίηση και τα πρωτοποριακά εργαλεία που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες, καταργούν τα σύνορα και τα όποια εμπόδια στη διάδοση και κυκλοφορία των καλλιτεχνικών και πολιτιστικών έργων και αγαθών. Όπως έχει ήδη ειπωθεί, είναι διεθνώς αποδεκτό ότι ο πολιτισμός αποτελεί σημαντική αναπτυξιακή δύναμη. Για την χώρα μας και εν προκειμένω για τις πόλεις μας, η άποψη αυτή αποκτά ιδιαίτερη δυναμική, αν συνυπολογιστεί εκτός από το τεράστιο πολιτιστικό απόθεμα που έχουμε, η σύγχρονη καλλιτεχνική παραγωγή και δημιουργία, που είναι και το θέμα της ομιλίας μου. Διαχρονικά υψηλό είναι επίσης και το επίπεδο ζήτησης πολιτιστικού περιεχομένου τόσο από τους χρήστες, όσο και από τους επαγγελματίες επιχειρηματίες των τουριστικών υπηρεσιών. Η στήριξη και προβολή της σύγχρονης δημιουργίας, μπορεί και πρέπει λοιπόν να αποτελέσει έναν από τους σημαντικότερους αναπτυξιακούς άξονες των πολιτικών της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η διαμόρφωση σύγχρονων και ολοκληρωμένων επιχειρησιακών σχεδίων, τα οποία απαιτούν λίγα κεφάλαια, περνάμε ακόμα την οικονομική κρίση και οι δήμοι ακόμα περισσότερο, αλλά εγγυώνται σημαντικές αποδόσεις, σε αντίθεση με τους παραδοσιακούς τομείς της οικονομίας που ξέραμε, που απαιτούν μεγάλες επενδύσεις, καθώς και η αξιοποίηση πολλών και εξαιρετικών ανάλογων επενδύσεων που έχουν υλοποιηθεί στον Ευρωπαϊκό χώρο, με κύριο άξονα τον πολιτισμό σε επίπεδο πόλεων και περιφερειών, συνθέτουν μία νέα αντίληψη στον χώρο του πολιτισμού. Η επένδυση λοιπόν στη σύγχρονη δημιουργία, ιδίως στους εξωτερικούς κοινόχρηστους χώρους και παίρνω από τον Κώστα τον Θεριανό, τα παιδιά τα οποία δεν έχουν δυνατότητα πρόσβασης σε μουσεία, κ.λπ., κ.λπ., είναι αυτά τα οποία θα πάρουν από τον πολιτισμό που θα δουν έξω και ίσως είναι ένα κίνητρο να ζητήσουν, να αναζητήσουν κάτι παραπάνω. Καθώς λοιπόν και ο σχεδιασμός εργαλείων για την διευκόλυνση πραγματοποίησης κινηματογραφικών παραγωγών, που είναι το δεύτερο κομμάτι της

ομιλίας μου, είναι δύο από τους τομείς που πιστεύω ότι μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά στην προβολή, την τουριστική επισκεψιμότητα, την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου κατά την διάρκεια ολόκληρου του χρόνου, αλλά και τη στήριξη θέσεων εργασίας σε μία πόλη, τη βελτίωση των προοπτικών επαγγελματικής εξέλιξης των νέων δημιουργών στο χώρο του πολιτισμού αλλά και στους τομείς της αυτοαπασχόλησης. Δεν χρειάζεται νομίζω να εξηγήσω, γιατί είναι μείζον ζήτημα πολιτικής τα ξανακάνουμε το δημόσιο χώρο δικό μας. Η παραμέλησή του, οι μεγάλες πόλεις έχουμε μεγαλύτερο πρόβλημα από ότι εσείς στην περιφέρεια, αλλά φαντάζομαι και εδώ έχετε αντίστοιχα προβλήματα, η παραμέλησή του λοιπόν ιδιαίτερα τα χρόνια της κρίσης, κυρίως στις μεγάλες σύγχρονες πόλεις, οδηγεί είτε απλώς στην απαξίωσή του από τους κατοίκους, είτε ακόμα χειρότερα, ευνοεί την κατάληψη από ομάδες παραβατικές ή περιθωριακές, αντικοινωνικές. Ο δημόσιος χώρος επίσης, οι πλατείες μας, τα άλση, οι αρχαιολογικοί χώροι, είναι αυτός που θα προσελκύσει ή θα απωθήσει τον όποιο επισκέπτη, ντόπιο ή ξένο. Πέρα από τα όποια τεχνικά έργα αναπλάσεων πραγματοποιεί μία δημοτική αρχή, η τέχνη και ο πολιτισμός μπορούν και πρέπει να αναμειχθούν στην προσπάθεια επαναφοράς του δημόσιου χώρου στο επίκεντρο. Όπως είπε και ο Σταύρος ο Μπένος, οι υποδομές δεν ταυτίζονται απαραίτητα με την ανάπτυξη. Ακούσαμε χθες το Γιάννη τον Λυμπέρη, είπε τι δουλειά είχε κάνει όταν είχε γίνει δήμαρχος, στον τομέα του πολιτισμού, αλλά πού κατέληξε; Στα κοινά προβλήματα που έχουνε όλοι, που είναι, η έλλειψη πόρων και η αδυναμία πρόσληψης προσωπικού. Άρα, είμαστε υποχρεωμένοι να πάμε σε μία αναζήτηση άλλων εργαλείων και συνεργειών. Η τοποθέτηση λοιπών έργων ή οι παραστάσεις σύγχρονης τέχνης στο κοινόχρηστο χώρο, είτε μόνιμα, είτε προσωρινά μεν αλλά επαναλαμβανόμενα, ως οργανικά στοιχεία της καθημερινότητας και ως μέσα αναβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος, είναι μία

πολιτική πράξη με πολλαπλά πολλές φορές θεαματικά αποτελέσματα. Ο δημόσιος διάλογος που αναπτύσσεται, ακόμα και οι διαφωνίες ή οι βανδαλισμοί, η δημοσιότητα καλή ή κακή, οι κριτικές διθυραμβικές ή καταπέλτες, ξυπνούν το ενδιαφέρον και φέρνουν επισκέπτες στην πόλη. Εδώ να κάνω ένα μικρό, να εξηγήσω τι ακριβώς βλέπουμε. Ξεκίνησα τον Κόκκινο Άγγελο στο Φάληρο, ο οποίος κατέληξε να πέσει, έτσι από διάφορες ομάδες. Βάλτο από την αρχή για να το ξαναδούμε. Η τοπική αυτοδιοίκηση, να πω και ένα μπράβο στον Δήμαρχο, τον κύριο Χατζιδάκι, προσπάθησε να το στηρίξει. Παρόλα αυτά η κοινωνία δεν το αποδέχτηκε. Αυτά που βλέπουμε, επίσης θα δείτε στη συνέχεια, εδώ είναι ένα δέντρο χριστουγεννιάτικο, από τα Γιάννενα, της Σχολής Καλών Τεχνών, που είχε συγκεντρώσει και αυτό πολύ κακές κριτικές. Το φεγγάρι στη Θεσσαλονίκη που είχε μπει στη Νέα Παραλία έπεσε στη θάλασσα. Τελικά κατέληξαν να το ξανά τοποθετήσουν μες στη θάλασσα για να μην βανδαλιστεί. Εδώ είναι οι ομπρέλες Ζογγολόπουλου στη νέα παραλία της Θεσσαλονίκης, που διατηρήθηκαν ακριβώς. Δηλαδή δεν έχουμε μόνο τα κακά, αλλά είναι η μόνιμη φωτογραφία που παίρνει ένας επισκέπτης στην πόλη της Θεσσαλονίκης, σε αντίθεση με το γλυπτό του Ζογγολόπουλου, που είναι στην Ομόνοια, το οποίο δεν λειτούργησε ποτέ καταρχήν. Είναι, είναι ακόμα. Δεν θα βγει. Για το Ζογγολόπουλου μιλάω. Όχι για το Δρομέα, θα το δείτε.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Αν δεν τα ξέρει ο Δήμος Αθηναίων...

N. ΠΑΠΑΧΕΛΑ: Το μόνο που έχει χρησιμεύσει σε αυτή την άσχημη πλατεία της Αθήνας, είναι να ανεβαίνουν απελπισμένοι άνθρωποι και να απειλούν ότι θα αυτοκτονήσουν. Έχουμε κάποιες καλές πρακτικές στην Μεσσήνη, συγνώμη, που έχουμε σύγχρονη τέχνη σε συνδυασμό με τα αρχαία. Επίσης, είναι ένας τρόπος να προσελκύσετε πλέον επισκέπτες. Τέλος, οι επόμενες φωτογραφίες είναι από κινηματογραφικές παραγωγές που έχουν γυριστεί στην Αθήνα. Θα τα πούμε στη συνέχεια. Λοιπόν, θα μου επιτρέψετε

αναγκαστικά να αναφερθώ στο παράδειγμα της Αθήνας. Το δίκτυο πολιτισμού του δήμου Αθηναίων, το Athens culture net, με ιδρυτικό δωρητή το ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, είναι ένα πρόγραμμα του δήμου Αθηναίων που δημιουργήθηκε το Νοέμβριο του 2016. Αυτό το δίκτυο εδραιώνει ένα ενεργό πολιτιστικό και καλλιτεχνικό πλαίσιο, για τους ανθρώπους που ζουν στην πόλη, τους επισκέπτες, τους καλλιτέχνες και τους πολιτιστικούς φορείς. Λειτουργεί ως σύνδεσμος του δήμου και των κύριων πολιτιστικών φορέων της Αθήνας, προσφέροντας υποστήριξη και λύσεις. Παράλληλα συνομιλεί και δικτυώνει μικρότερους φορείς και ομάδες της πόλης. Κάνει πράξη και στο πεδίο του πολιτισμού τη δικτύωση σε ευρεία κλίμακα. Κεντρική στρατηγική επιλογή σε διαφορετικούς τομείς της δημοτικής αρχής του Γιώργου Καμίνη. Με τι ασχολείται, που βοηθάει δηλαδή. Στις αδειοδοτήσεις, που όπως ξέρετε, ειδικά όπου έχουμε την αρχαιολογία μέσα είναι πάρα πολύ δύσκολη η διαδικασία. Συνομιλεί και δικτυώνει, μάλλον αποτυπώνει την κατανομή των υπηρεσιών και των αρμοδιοτήτων. Προσπαθούμε να αποκωδικοποιήσουμε τις διαδικασίες για ταχύτερη εξυπηρέτηση και αποτελεσματικότερη πρόσβαση στις υπηρεσίες. Γνωμοδοτεί για παροχή αιγίδας, κ.λπ., κ.λπ. Μέλη του, συνολικά 52, είναι οι σημαντικότεροι πολιτιστικοί φορείς της πόλης. Το Εθνικό Θέατρο, το ίδρυμα Γραμμάτων και Τεχνών, το Φεστιβάλ Αθηνών, κ.λπ., ενώ έχουμε συνεργασία με πάνω από 200 πολιτιστικούς φορείς καθώς και 11 δημοτικούς φορείς ή προγράμματα. Αποτέλεσμα της δουλειάς του δικτύου ήταν, η έκθεση ντοκουμέντα 14, η οποία γίνεται κάθε χρόνο στο... κάθε δύο έτη μάλλον, στο Kassel της Γερμανίας από το 1955. Θεωρείται η πιο σημαντική έκθεση σύγχρονης τέχνης στον κόσμο. Το 2012 κατά τη διάρκεια της ντοκουμέντα 13, επισκέφτηκαν το Kassel της Γερμανίας πάνω από 900.000 άτομα, από όλο τον κόσμο και περίπου το 1/3 από αυτούς ήταν ηλικίας κάτω των 30 ετών. Συνεργαστήκαμε λοιπόν με την πόλη του Kassel, έγινε στην Αθήνα από 8 έως 16 Ιουλίου του 2017,

και στο Kassel από 10 Ιουνίου έως 17 Σεπτεμβρίου. Δεχτήκαμε στην πόλη περισσότερες από 339.000 επισκέψεις, σε 47 εκθεσιακούς χώρους, γεγονός που την κατέστησε την έκθεση, την μεγαλύτερη έκθεση σύγχρονης τέχνης σε πολλαπλούς χώρους, με τη μεγαλύτερη επισκεψιμότητα στην ιστορία της Ελλάδας. Οι μισοί από τους επισκέπτες περίπου ήταν από την Ελλάδα. 25% από τη Γερμανία και οι υπόλοιποι ήταν από 50 και πλέον χώρες στον κόσμο. Τα λέω όλα αυτά για να καταλάβουμε τι σήμαινε όλο αυτό, 900.000, μάλλον τριακόσιες τόσες χιλιάδες κόσμος στην πόλη, που έφαγε, ήπια, ψώνισα, γύρισα, είδα τους αρχαιολογικούς μας χώρους και ελπίζουμε ότι θα μας ξανάρθει. Δεν ήτανε ούτε αυτό χωρίς αντιδράσεις, από σχετικούς και άσχετους, αλλά θεωρώ ότι αυτό δεν μειώνει σε τίποτα τα οφέλη για την πόλη της Αθήνας. Θεωρώ λοιπόν ότι οι δήμοι μας, θα πρέπει μέσα από τις συνέργειες που προανέφερα, στην πόλη του ο καθένας, με τους πολιτιστικούς φορείς, με τα πιθανά μουσεία που έχει, με ό,τι, γιατί όπως είπε και ο Σταύρος ο Μπένος, χρηματοδότηση δεν υπάρχει πλέον, θα πρέπει να προσπαθήσουμε να βρούμε άλλους τρόπος να καταφέρουμε αυτό που θέλουμε. Έχουν μεγάλο ρόλο να παίξουν σε αυτόν τον τομέα. Τώρα, πάμε λίγο στο δεύτερο κομμάτι της ομιλίας μου, που έχει να κάνει με τις κινηματογραφικές παραγωγές, μάλλον παραγωγές οπτικοακουστικών μέσων, που με διορθώνει πάντα η κύρια Φλώρου. Κάθε Υπουργός Πολιτισμού μέχρι τώρα εξήγγειλε μέτρα για την προσέλκυση μεγάλων studio στη χώρα, που υποτίθεται ότι θα τόνωναν την εγχώρια οικονομία. Ως γνωστόν μία κινηματογραφική ταινία συμβάλλει στην διεθνή προβολή μιας χώρας, με μηδέν διαφημιστικό κόστος. Τα σχέδια ως συνήθως στην Ελλάδα δεν υλοποιούνταν ποτέ. Η Ελλάδα που έχει από εκπληκτικές ακτογραμμές και αρχαιολογικούς χώρους, μέχρι ιστορικά μνημεία και βιομηχανικά κτίρια παρέμενε αναξιοποίητη και την ίδια στιγμή βλέπαμε υπερπαραγωγές, όπως η Τροία, που διαδραματίζονταν στην Ελλάδα, να επιλεγούν άσχετες χώρες τύπου

Μάλτα ή Κροατία, αλλά και χώρες που είναι περισσότερο film friendly. Φιλικές προς το κινηματογράφο. Η γραφειοκρατία της χώρας, η έλλειψη θεσμοθετημένων οικονομικών κινήτρων τους αποθάρρυνε. Πριν λίγο καιρό έγινε μία παρουσίαση, το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου οφείλω να πω, ότι έχει κάνει μία εξαιρετική δουλειά τον τελευταίο καιρό, προσπαθώντας να ανατρέψει αυτήν την εικόνα και θα πω στο τέλος πώς πρέπει να συμβάλουν οι δήμοι μας σε αυτό. Η κυρία Βέργου, η οποία είναι η διευθύντρια του κέντρου κινηματογράφου, έχει κάνει μία εξαιρετική δουλειά. Ξεκινήσαμε λοιπόν να... ξεκίνησαν και συνέστησαν Film offices, γραφεία που αφορούν τον κινηματογράφο, σε όλες τις περιφέρειες της χώρας. Ξεκίνησε λοιπόν στην Αττική, στην κεντρική Μακεδονία νομίζω Θεσσαλονίκη, στην Περιφέρεια Κεντρικής Ελλάδος που ήδη λειτουργούσε αλλά σε... όχι όπως θα έπρεπε. Θα είναι λοιπόν συνολικά 13 περιφέρειες της Ελλάδας, ενώ θα υπάρξουν και κάποιες επιπλέον δομές σε δήμους όπως, η Σαντορίνη, η Αθήνα, πιθανόν η Θεσσαλονίκη, μεγάλες πόλεις ή όποιες έχουν μεγάλο τουριστικό ενδιαφέρον. Αυτά τα γραφεία θα λειτουργούν κάπως σαν τα ΚΕΠ, θα κάνουν προτάσεις για τοποθεσίες, δηλαδή χώρους γυρισμάτων στην περιοχή τους και θα καθοδηγούν τους ξένους παραγωγούς ως προς την έκδοση αδειών. Από το ΚΑΣ, που όσοι έχετε ασχοληθεί ξέρετε ότι μπορεί να κάνει και 6 μήνες να πάρει απόφαση, μέχρι την τροχαία, το μετρό, τα διαθέσιμα ξενοδοχεία, τις υπάρχουσες υποδομές, με στόχο να ελαχιστοποιηθούν τα προβλήματα που σχετίζονται με την ελληνική γραφειοκρατία και να διευκολυνθούν από κάθε άποψη τα πολυπληθή ξένα συνεργεία. Αυτή η εξαγγελία ίδρυσης των γραφείων συνέπεσε με κάτι που ζητάει πολύ καιρό ο χώρος του κινηματογράφου και νομοθετήθηκαν, με πρωτοβουλία του Υπουργείου, είναι το cash rebate, δηλαδή επιστρέφουμε στους παραγωγούς που έρχονται να γυρίσουν στην Ελλάδα έως των 35, έως το 35% των επιλέξιμων δαπανών που πραγματοποιεί στην χώρα μας και επίσης

φορολογική έκπτωση, tax credit, της τάξης του 30% για κάθε οπτικοακουστική επένδυση στην Ελλάδα. Τα γραφεία αυτά θα αποτελούν δορυφόρους του Εθνικού Hellenic film commission, και αυτό ήταν το... Hellenic film commission, για να καταλάβετε είναι αυτό που πρότεινε την Κέρκυρα, για να γυριστεί η δημοφιλής Βρετανική σειρά, The Darren, όσοι βλέπετε από το διαδίκτυο σειρές ίσως την ξέρετε. Έχουμε και εικόνες από κει. Για πρώτη φορά λοιπόν πάμε συντονισμένα να γεφυρώσουμε δύο κόσμους. Τον κόσμο της τοπικής αυτοδιοίκησης και τον κόσμο των οπτικοακουστικών παραγωγών. Για να γίνουν αποτελεσματικά αυτά τα γραφεία κινηματογράφου, τα Film offices, πρέπει να ενεργοποιηθεί μία ολόκληρη αλυσίδα, από τα υπόγεια της τοπικής αυτοδιοίκησης, μέχρι τα βενζινάδικα της περιοχής. Τα συνεργεία στο Hollywood αποτελούνται από 300 και 400 άτομα. Θα θέλαμε ιδανικά οι μισοί να είναι Έλληνες. Επίσης αξίζει να αναφέρουμε, πως στα γυρίσματα του The Darren, απασχολήθηκαν 80 Έλληνες και από αυτούς οι 55 ήταν από την Κέρκυρα. Βοηθείται λοιπόν και η τοπική οικονομία. Για να συντομεύω γιατί μάλλον μιλάω αρκετά, θέλω να πω ότι, αυτό που πρέπει να κάνουμε εμείς ως δήμοι, είτε έχουμε δικό μας film office, όπως πιστεύω ότι θα έχει η Αθήνα, είτε θα πρέπει να συνεργαστούμε με την περιφέρεια, χρειάζεται να καταγράψουμε τους τόπους φυσικού ή πολιτιστικού ή αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Να τους φωτογραφίσουμε. Να έχουμε ένα link, όλοι έχουμε στους δήμους μας ιστοσελίδα, που θα πρέπει να παραπέμπει εκεί, ώστε να προτείνουμε τους χώρους. Να έχουμε μία ορθολογική τιμολόγηση. Ας πούμε στην Αθήνα αυτή τη στιγμή, ακόμα, χρεώνουμε την παραχώρηση του κοινόχρηστου χώρου με τετραγωνικά μέτρα. Ενώ θα έπρεπε για ένα γύρισμα να είναι ανάλογα με τον αριθμό του συνεργείου, κ.λπ. Θα πρέπει ίσως να τιμολογήσουμε, όπως κάνει η τροχαία και η αστυνομία, τις επιπλέον παροχές που μπορούμε ως δήμοι. Την καθαριότητα, τη δημοτική αστυνομία, κ.λπ., κ.λπ. Και όλα αυτά να είναι

αποτυπωμένα, ώστε ο ξένος παραγωγός που θα έρθει να γυρίσει, να ξέρει ακριβώς τι έχει να πληρώσει και τι οφέλη έχει. Και βεβαίως να σπρώξουμε, επειδή δεν λειτουργεί ακόμα σε όλες τις περιφέρειες, τις νέες περιφερειακές αρχές για να υλοποιήσουν και να συνεργαστούν με τους δήμους, ώστε να έχουμε όλα αυτά τα οφέλη.

Λοιπόν, αυτά από μένα. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την προσοχή σας.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Πριν να δώσω... ευχαριστούμε πολύ στην κυρία Παπαχελά, εξαιρετική η τοποθέτησή της. Πριν να δώσω το λόγο στην κυρία Φλώρου, θέλω την ανοχή σας για δύο λεπτά να εξηγήσω ότι, από χθες ανακοινώσαμε ότι, δεν παρευρέθησαν, δεν μπόρεσαν να παρευρεθούν στο χώρο του συνεδρίου και να μετέχουν της συνεδρίασης, οι Υπουργοί για τους κοινοβουλευτικούς λόγους για την συνταγματική αναθεώρηση, αλλά και ο πρόεδρος της ΚΕΔΕ ο κύριος Πατούλης. Και εξηγήσω εδώ ως αυτοδιοικητικός ότι εχθές ταυτόχρονα είχαμε δύο ακόμα υποχρεώσεις της αυτοδιοίκησης. Μία ήταν για τα εγκαίνια του περιπτέρου της ΚΕΔΕ, στο πλαίσιο της έκθεσης τεχνολογίας περιβάλλοντος και έξυπνες πόλεις, που γινόταν στην Παιανία, στον εκθεσιακό χώρο του Mec και ταυτόχρονα υπήρχε μία μεγάλη υποχρέωση αυτοδιοικητικών, για το συνέδριο που έκαναν οι γραμματείς των δήμων στη Λάρισα. Που και εκεί ένα μέρος που είχε δηλώσει συμμετοχή, αυτοδιοικητικών, βρέθηκε στη Λάρισα. Για αυτούς τους λόγους λοιπόν ο κύριος Πατούλης δεν ήταν δυνατόν να παραστεί χθες. Έχουμε όμως ένα σύντομο χαιρετισμό που θα προβληθεί από ένα μικρό βίντεο, για την εξέλιξη, για το συνέδριο μας.

ΠΡΟΒΟΛΗ ΒΙΝΤΕΟ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΥ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΕΔΕ κ. Γ. ΠΑΤΟΥΛΗ

Θέλω να ζητήσω την κατανόησή σας που δεν μπορώ να είμαι κοντά σας με φυσική παρουσία, σε αυτό το σημαντικό συνέδριο της επιτροπής της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος, που σχετίζεται με τον αθλητισμό και τον πολιτισμό. Και προφανώς να πω ότι και ο πρόεδρος, ο Γιάννης ο Λυμπέρης, της αρμόδιας επιτροπής αλλά πολύ περισσότερο και ο δήμαρχος ο οποίος σήμερα φιλοξενεί στον δήμο του, ο Δημήτρης ο Μπίνος, αλλά και ο πρόεδρος της ΠΕΔ Κεντρικής Μακεδονίας, ο αγαπητός συνάδελφος ο Λάζαρος ο Κυρίζογλου, βρίσκονται στην ίδια ακριβώς προσπάθεια της αυτοδιοίκησης. Που η αυτοδιοίκηση αυτό που θέλει να φροντίσει, αυτό που θέλει να κάνει είναι, να δώσει δύναμη στις τοπικές κοινωνίες μέσα από το καινοτόμες δράσεις, μέσα από καλυτέρευση της ζωής, μέσα από την αποκέντρωση της κεντρικής εξουσίας, ώστε να μπορεί να δημιουργεί εκείνες τις ευκαιρίες, ο τόπος να αποφασίζει για τον τόπο του.

Σε όλα αυτά δεν θα μπορούσε να μην ασχοληθούμε με τα ζητήματα του αθλητισμού, του ολυμπισμού, των ιδεών, όλων εκείνων που δίνουν τη δύναμη πυρός για το αύριο, μέσα από τους νέους μας, μέσα από την ευγενή άμιλλα, μέσα από τη διάθεση να αναπτύξουμε τη χώρα μας σε μία επανεκκίνηση. Στην επανεκκίνηση που θα στηρίζεται στην ιστορία, στον πολιτισμό, στον ολυμπισμό, στις ιδέες, στο έμπυχο δυναμικό. Και για αυτό θα έλεγα ότι, όλα αυτά τα χρόνια η ΚΕΔΕ, εγώ προσωπικά, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, οι εκπρόσωποί μας, ήταν σταθερά προσανατολισμένοι σε αυτές τις διαδικασίες. Και αυτό αποτελεί ιδιαίτερη τιμή για μας, να δίνουμε και με αυτήν την παρέμβαση προσωπικά, αλλά και με αυτή τη διήμερη προσπάθεια για τον πολιτισμό και τον αθλητισμό μέσα από την ΚΕΔΕ, και θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα και τον γενικό γραμματέα του ΣΕΓΑΣ, τον κύριο Σεβαστή για τη συμμετοχή

του, αλλά και όλους εκείνους τους ομιλητές, όπως τον αξιόλογο και σεβαστό σε όλους μας αυτοδιοικητικό, το Σταυρό το Μπένο.

Κλείνοντας, έχουμε πολλά να κάνουμε, πολλά να πούμε και πολλά να διεκδικήσουμε. Και μετά από 20 χρόνια προσωπικής ενασχόλησής μου με τον πρώτο βαθμό της αυτοδιοίκησης, είμαι σίγουρος ότι στο επόμενο διάστημα όλοι μας, ακόμα πιο τολμηρά, ακόμα πιο αποφασιστικά, θα ενώσουμε τον πρώτο βαθμό και με τον δεύτερο και τελικά η αυτοδιοίκηση της χώρας μας να αποτελέσει τον κινητήριο μοχλό για την ανάπτυξη της Ελλάδας. Προχωράμε.

Καλή επιτυχία στο συνέδριό μας.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Και συνεχίζουμε. Καλώ στο βήμα την κυρία Νατάσσα Φλώρου, Σύμβουλο Ανάπτυξης. Καινοτόμα προγράμματα πολιτισμού. Να ζητήσω από τους κυρίους συναδέλφους, όσους επιθυμούν να κάνουν παρέμβαση, να στείλουν στο Προεδρείο ένα χαρτάκι, έτσι ώστε να διανθιστεί το συνέδριό μας με τοποθετήσεις ή με παρατηρήσεις. Ευχαριστώ.

Κύρια Φλώρου.

Ν. ΦΛΩΡΟΥ: Ευχαριστώ για την πρόσκληση και κυρίως για τη φιλοξενία. Είναι όλα υπέροχα. Εγώ δεν θα σας μιλήσω ούτε ως τοπική αυτοδιοίκηση, ούτε ως πανεπιστημιακός, θα σας μιλήσω μετά από μία εμπειρία 30 χρόνων και βάλε στον πολιτισμό, όπου είχα την τύχη από πολύ μικρή να ξεκινήσω, με την (...) μετά από κάποιες πετυχημένες εξετάσεις, μετά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και από το 1997 και μετά, στην Ελλάδα, συνεργαζόμενη κυρίως τότε με μεγάλους πολιτιστικούς φορείς της εποχής, όπως ήταν το Μέγαρο Μουσικής, κ.λπ. Δηλαδή τους ιδρυτές αυτούς και πάρα πολύ με την τοπική αυτοδιοίκηση, σε όλα τα επίπεδα. Παλιά τις Νομαρχίες, περιφέρειες και δήμους. Σήμερα, τα τελευταία δηλαδή, όχι και σήμερα, 15 – 20 χρόνια, με τιμούν με τη συνεργασία τους, το Ίδρυμα Ωνάση, το Ίδρυμα Νιάρχου, το Ίδρυμα Λασκαρίδη, κ.λπ. Ό,τι θα σας πω λοιπόν, είναι μία εμπειρία την οποία έχω αποκτήσει από διαφορετικές θέσεις. Δηλαδή, πάντα κρινόμουν όταν κατέθετα

μία πρόταση για το αν θα εγκριθεί. Δεύτερον. Πέρασα στις επιτροπές που αξιολογούσα μία πρόταση. Άρα νομίζω, πέρανα στην υλοποίηση του project. Και εδώ θέλω να πω πόσο σημαντική είναι, η συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης και κυρίως των δήμων σε ό,τι δημιουργείται. Το μισό της εκδήλωσης της επιτυχίας δεν είναι τι δείχνει η εκδήλωση. Είναι το σου παρέχεται, πόσο καλά έχει ετοιμαστεί και επικοινωνηθεί το γεγονός αυτό. Ανοίγοντας τη σελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού, σαν σύγχρονο πολιτισμό βρίσκουμε τις εξής διευθύνσεις. Γράμματα, βιβλία και ψηφιακό περιεχόμενο. Εικαστικές τέχνες, αρχιτεκτονική φωτογραφία και σχέδιο. Θέατρο και χορός. Κινηματογράφος και οπτικοακουστικά μέσα. Μουσική και φεστιβάλ. Σαν κατηγορίες προφανώς καλύπτουμε όλο το εύρος του σύγχρονου πολιτισμού. Όμως, δεν είναι τυχαίο ότι, Διεύθυνση Γραμμάτων Βιβλίου και Ψηφιακού Περιεχομένου ιδρύθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα, πέρσι. Σε μία χώρα που έχουμε πολιτισμό και γράμματα. Λοιπόν, ο σύγχρονος πολιτισμός είναι η καλλιτεχνική ή πνευματική έκφραση των δημιουργών του σήμερα και είναι μία πράξη έμπνευσης που πολλές φορές αγγίζει την ιστορία και την παράδοση. Μεταφέρει μηνύματα στους αποδέκτες, δηλαδή στο κοινό, σε ένα χώρο κοινής συνύπαρξης. Άρα, ο δημιουργός, ο αποδέκτης, δηλαδή το κοινό και ο χώρος, είναι αυτά που πρέπει κανείς να έχει συνεχώς το νου του, όταν αρχικά σχεδιάζει και επιλέγει τα πολιτιστικά δρώμενα. Λέγοντας καινοτόμα προγράμματα πολιτισμού, δεν θα αναφερθώ μόνο στις καλές πρακτικές. Οι καινοτομίες αγγίζουν πολλά επίπεδα. Καινοτομία στον σχεδιασμό, καινοτομία στη διαδικασία επιλογής, καινοτομία στην οργάνωση, τα βάζω σχεδόν μαζί αυτά. Καινοτομία στην ανεύρεση πόρων και καινοτομία στην επικοινωνία. Αυτοί είναι οι άξονες που σήμερα θα μιλήσω. Σχεδιασμός και οργάνωση λοιπόν. Ο χώρος. Προφανώς οι εκδηλώσεις γίνονται σε ανοιχτούς και κλειστούς χώρους σε όλη την Ελλάδα και έχουμε υπερπληθώρα των εκδηλώσεων, ειδικά στους μεγάλους δήμους. Ο σύγχρονος

πολιτισμός και οι τέχνες, δίνουν πλέον ραντεβού σε μεγάλα μέγαρα, γκαλερί, σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, σε αποθήκες, σε εγκαταλελειμμένα σκάφη, σε ποτάμια. Παντού. Για τους ανοιχτούς χώρους δεν θα επεκταθώ, διότι αναφέρθηκε ενδελεχώς η κυρία Παπαχελά που είναι και η καθ' ύλην αρμόδια. Θέλω μόνο να επισημάνω ότι θα πρέπει, σε κάθε δήμο να υπάρχει διασπορά των εκδηλώσεων σε πολλές γειτονιές ή δημοτικά διαμερίσματα, ώστε να αισθάνονται όλοι συμμετοχοί. Εδώ δεν μπορώ παρά να αναφέρω ένα εξαιρετικό παράδειγμα του δήμου Αθηναίων, ενεργοποίησε τα ανοιχτά σχολεία, το οποίο ενεργοποίησε όλα τα σχολεία του δήμου Αθηναίων, τα περισσότερα μάλλον, μην υπερβάλλω, με πρωτοποριακές βάσεις, άρα έγιναν χώροι πολιτισμού όλης της γειτονιάς, Το παράδειγμα όχι απλώς πέτυχε, αλλά αποτελεί μία από τις καλύτερες πρακτικές και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Για κάθε δήμο λοιπόν, η απόκτηση και η διαμόρφωση ενός χώρου και φεύγω από τους μεγάλους δήμους γιατί οι μικρότεροι δήμοι έχουν σοβαρό πρόβλημα σε αυτό, είναι μία σοβαρή επένδυση. Κοστοβόρα σίγουρα. Η οποία όμως αποδίδει πολύ γρήγορα τα χρήματά της. Οι υποδομές, πρέπει να έχουν σχεδιαστεί με έξυπνο τρόπο και από ειδικούς των χώρων πολιτισμού. Όχι μόνο αρχιτέκτονες, αλλά και αυτούς που ξέρουν τις εσωτερικές ανάγκες ενός χώρου. Εδώ, ακριβώς εδώ, θα δανειστώ την έκφραση του κυρίου Μπένου, που δεν υπάρχει άνθρωπος νομίζω που δεν τη υιοθετεί, όπως την ονομάζει, «το ολιστικό πρόγραμμα». Πολύ καλή υποδομή αλλά δεν αρκεί το κτίριο. Ο χώρος πρέπει να γίνει στέκι για όλους. Πώς ένας χορός γίνεται στέκι; Ο δήμος Καλλιθέας νομίζω ότι έχει εμπειρία σε αυτό. Λοιπόν, στέκι γίνεται όταν αποκτά ταυτότητα. Όταν προσφέρει τακτική, συνεχή και συνεπή δράση. Όταν αγκαλιάζει πολλές ηλικιακές ομάδες και διαφορετικές δράσεις. Πρέπει να είναι το μέρος όπου οι καλλιτέχνες και οι δημιουργοί βρίσκουν τα μέσα να προβάλλουν τη δουλειά τους. Είναι ο τόπος τον οποίο πρέπει να καλλιεργούνται

διεθνής συνεργασίες. Μία σκηνή στην οποία τα όρια πρέπει να είναι, μεταξύ επιστημών, τέχνης, κοινωνίας, εκπαίδευσης, μάθησης και πολιτικής. Πρέπει να είναι ο χώρος που όλα επανακαθορίζονται. Αυτό σημαίνει σύγχρονος πολιτισμός. Είναι ο χώρος που μπορεί να φιλοξενήσει όλων των ειδών τα δρώμενα. Θέατρο, χορό, μουσική, κινηματογράφο. Πώς γίνονται αυτά; Πλέον με έξυπνους και καθόλου κοστοβόρους τρόπους. Πώς γίνεται η επιλογή. Ένα πάρα πολύ δύσκολο κομμάτι είναι η επιλογή του τι θα κάνουμε στο πρόγραμμα πολιτισμού. Όταν επιλέγετε κάποια δράση πολιτισμού εκτός από τους χώρους συγνώμη, πρέπει πάντα να έχουμε στο νου μας, τους δημιουργούς και τους αποδέκτες. Το κοινό. Όλη η τοπική αυτοδιοίκηση και όλοι οι φορείς πολιτισμού, θέλω να μείνω σε πρωταρχικό επίπεδο, δίνουν δουλειά σε όλους τους καλλιτέχνες και μαζί με τους καλλιτέχνες, στον κόσμο που τους περιβάλλει, τα οποία δεν είναι λίγα τα επαγγέλματα. Είναι πάρα πολλά. Έχω μία εμπειρία από δήμους. Μπορεί να αργούν πάρα πολύ σε πράγματα τεχνικά. Όταν όμως έχουν μία εκδήλωση που την αγαπάνε, βλέπεις από τον διευθυντή μέχρι το Δήμαρχο, μέχρι όλο τον κόσμο, να ενεργοποιείται και να συμμετέχει ενεργά. Να συγκινούνται, να πηγαίνουν το βράδυ να φάνε και πραγματικά να δακρύζουν ή να χορεύουν. Αυτό είναι εμπειρία, την οποία έχω αποκτήσει με πολύ μεγάλες συνεργασίες. Και βλέπω τώρα τις κυρίες της ΚΕΔΕ, τι κόπο κάνανε για μας και παρόντες και παρούσες πάντοτε. Λοιπόν, εδώ πρώτα από όλα πρέπει να γίνεται ενίσχυση των καλλιτεχνικών πρωτοβουλιών. Δηλαδή, σχεδιάζοντας τα καλλιτεχνικά δρώμενα πρέπει συνεχώς να αναρωτιόμαστε και να βοηθάμε να αναπτυχθούν ό,τι καλλιτεχνικό κύτταρο ζωντανό υπάρχει στην περιοχή μας, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Αλλά πρέπει, συνεχώς στο μυαλό των ανθρώπων που σου σχεδιάζουν το νέο πολιτιστικό πρόγραμμα, να υπάρχει έστω ένας που να αναρωτιέται, πού θα βρίσκεται η τέχνη ή η δημιουργία την επόμενη πενταετία; Ποιες θα είναι αυτές οι προοπτικές; Ποιοι θα είναι αύριο

οι σημαντικοί καλλιτέχνες; Εύκολο τέτοια απάντηση; Καθόλου. Για αυτό πάντα πρέπει σε μία επιτροπή να συνδυάζουμε πολλές ηλικίες. Η ποικιλία των εκδηλώσεων προσελκύει το κοινό. Βεβαίως σε ένα τρίπτυχο, εξωστρέφεια, πολιτιστική διείσδυση και συνέργειες. Στη συνέργεια θα ξαναέρθουν. Αυτό είναι ένα σωστό πολιτιστικός, ένας σωστός πολιτιστικός σχεδιασμός. Για να γίνει όμως επιτυχημένος σχεδιασμός λείπει, το μάρκετινγκ και η επικοινωνία. Λοιπόν, οι αποδέκτες. Η κάθε εκδήλωση για να είναι σωστά προγραμματισμένη, πρέπει να ξέρουμε ακριβώς σε ποιους απευθύνεται. Προφανώς ένας δήμος πρέπει να απευθύνεται σε όλους. Άρα, η συμμετοχικότητα είναι πάρα πολύ σημαντική και της τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά πρέπει να ακούει και το κοινό. Η πολιτιστική διάσταση σε τοπικό επίπεδο θεωρείται βασικό στοιχείο βέβαια της ανάπτυξης όπως είπατε όλοι και της δημιουργίας βιώσιμων κοινοτήτων τοπικής ζωτικότητας. Και πραγματικά εάν το μεθοδεύσουμε σωστά, κινητοποιούνται οι τοπικοί πληθυσμοί. Η στόχευση. Τοπικά δίκτυα, πανελλαδικά δίκτυα, διεθνή δίκτυα, και εξωστρέφεια. Για τον προσορισμό προφανώς θα σας μιλήσει ο καθ' ύλην αρμόδιος ο κύριος Κούτουλας, όμως πριν φτάσουμε ένας είναι ο σκοπός του τουρισμού, αλλά είναι ένα μέγεθος μόνο. Είναι και η κινητοποίηση η δική μας. Τα παιδιά, τα σχολεία, η εκπαίδευση συνδέεται άμεσα με τον πολιτισμό, γιατί; Η εκπαίδευση δεν είναι στατική. Δεν έχει να κάνει πάντα με μία κλειστή αίθουσα. Για αυτό βγαίνουμε στην πόλη. Εξερευνούμε τον αρχιτεκτονικό της ιστό. Εξερευνούμε την ιστορία της και τις παραδόσεις της, αλλά με σύγχρονους τρόπος. Παραδείγματος χάριν, με ένα κινητό. Παραδείγματος χάριν, με δημιουργίες από ανακυκλωμένα υλικά ή από τα σκουπίδια. Λερώνουμε τα χέρια μαζί με τα παιδιά μας και εξερευνούμε νέα υλικά. Συνδυάζουμε το φυσικό με το ψηφιακό περιβάλλον. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα δεν πρέπει ποτέ να είναι αποκομμένα από τις δράσεις των ενηλίκων. Για παράδειγμα. Όλοι οι δήμοι φέρνετε μία θεατρική παράσταση, κάνετε ένα

δρώμενο χορού, εικαστικά, τα πάντα. Μα κρατήστε τους συντελεστές και υποχρεώσετε τους, εντός εισαγωγικών, στη σύμβασή τους να έχουν και ένα παιδικό εργαστήρι. Όταν τον ηθοποιό τον κατεβάσεις από την σκηνή μπορεί να μεταδώσει τη γνώση του. Το παιδί ενδιαφέρεται πολύ περισσότερο να δει πώς είναι τα κουστούμια, πώς είναι τα σκηνικά, πώς είναι... και όταν λέω παιδί, εννοώ και τα μεγάλα παιδιά. Δηλαδή εμάς. Ή ακόμη πιο μεγάλους από μας. Το 65 Plus θα λέγαμε. Πια 67 για τη σύνταξη, δεν είναι στο 65. Όταν αυτό συμβαίνει και το κάνουν πια αρκετοί θα έλεγα φορείς, όχι πολλοί, πραγματικά γεμίζει και η παράσταση αλλά και η κενή ώρα, η άδεια ώρα των αιθουσών. Αυτό εάν γίνει δομημένα, μπορεί να επιφέρει και έσοδα στον κάθε χώρο πολιτισμού. Και δεν λέω στην τοπική αυτοδιοίκηση, γιατί προφανώς δεν εισπράττετε, αλλά θα πω κάτι για να προκαλέσω. Δεν πειράζει να έχουμε εισιτήριο. Το εισιτήριο μπορεί να έχει 20 ευρώ. Όχι. Αλλά μπορεί να έχει και 1, μπορεί να έχει 2 ευρώ. Αυτό σου δίνει τη δυνατότητα και σαν άτομο, γιατί τον καφέ τον πίνουν όλοι, το μπουκαλάκι το νερό το αγοράζουν όλοι, άρα μπορούν, και δίνει ότι συμμετέχω. Συμμετέχω και σέβομαι και βεβαίως δίνει σε αυτόν που έχει το χώρο, ένα μικρό κεφάλαιο. Έστω για τον επόμενο καφέ. Γιατί δεν θα πληρώσει την εκδήλωση με 1 και 2 ευρώ. Λοιπόν, στα εκπαιδευτικά στα σχολεία. Δεν διαφωνώ τι συμβαίνει με τα σχολεία με το πρόγραμμα των παιδιών, όμως θέλω να πω ότι, τα τελευταία χρόνια και μιλάω για μία δεκαετία και σιγά-σιγά όλο και μεγαλύτερο, δεν είναι πια μόνο οι επισκέψεις σε μουσεία ή σε αρχαιολογικούς χώρους. Τα παιδιά και τα σχολεία εφόσον, όχι το πρόγραμμα αλλά και οι καθηγητές το επιθυμούν, πολλές φορές βρίσκουμε εκεί προσχώματα, συμμετέχουν σε εξαιρετικές δράσεις. Ως Ίδρυμα Ωνάση θέλω να σας πω ότι υπάρχουν πάρα πολλά προγράμματα για σχολεία και έχουμε περίπου 800 αιτήσεις για να εξυπηρετήσουμε 10 έως 20 σχόλια τον χρόνο. Αυτή είναι η δυνατότητά μας. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει βούληση. Το αυτό

συμβαίνει στο Ίδρυμα Νιάρχου. Όταν πρόκειται για δημιουργικά εργαστήρια, τα νούμερα τα οποία λαμβάνουν το (...), όχι το Ίδρυμα Νιάρχου, δηλαδή το κέντρο πολιτισμού, είναι πάντα οκταπλάσια ή δεκαπλάσια από αυτά που μπορεί να προσφέρει. Αυτά τα ιδρύματα είναι αρωγοί σας. Γιατί εδώ θα φτάσω στους χώρους και στους τρόπους ότι η τέχνη και ο πολιτισμός δυστυχώς, δεν μπορεί να είναι δωρεάν. Χρειάζονται χρήματα. Τα χρήματα πλέον, οι εθνικοί πόροι νομίζω ότι δεν υπάρχουν ή αν υπάρχουν, υπάρχουν επιλεκτικά, επιλεκτικότερα. Όμως, όλοι ξέρετε το ΕΣΠΑ. Λέω να μην επεκταθώ στο ΕΣΠΑ, γιατί λίγο – πολύ όλοι έχετε κάνει ΕΣΠΑ. Αλλά αντί για το ΕΣΠΑ του πολιτισμού κοιτάξτε και τα διπλανά ΕΣΠΑ. Παράδειγμα. Τα ΕΣΠΑ που αφορούν τις έξυπνες πόλεις. Οι έξυπνες πόλεις δεν είναι μόνο το αυτοκίνητο, δεν είναι μόνο το φανάρι, δεν είναι μόνο να ανάβεις το ηλεκτρικό από μακριά. Είναι να μιλάει το κτίριο. Να περπατάω και να βλέπω ποιος έζησε εκεί. Ποιος έχτισε το κτίριο. Με ποιον τρόπο έζησε και από κει και πέρα εάν θέλω να έχω ένα έναυσμα για να πάω ένα βήμα παραπάνω. Ένα πολύ καλό παράδειγμα είναι οι ξεναγήσεις που γίνονται από διαφορετικούς ανθρώπους. Δεν ξέρω εάν γνωρίζετε το περιοδικό Σχεδία, που αφορά μία εργασία που δίνεται σε άστεγους, που λάνε το περιοδικό και ένα μέρος το κρατούν. Έχουν κάνει έναν ειδικό περίπατο, εντός εισαγωγικών, στα βρώμικα σημεία της Αθήνας. Εκεί που δεν θα πηγαίναμε τα παιδιά μας εύκολα. Αυτή όμως η αφήγηση, είναι η αληθινή πόλη. Αν δούμε την αληθινή πόλη, ζήτησε λοιπόν μία χορηγία και από το Ίδρυμα Νιάρχου και από το ίδρυμα Ωνάση και για 3 χρόνια συνεχίζει το ίδιο πρόγραμμα, γιατί εγκρίθηκε. Τα παιδιά παρεμβαίνουν για να διορθώσουν το άσχημο. Αυτή, δεν υπάρχει καλύτερη συμμετοχικότητα. Δεν υπάρχει καλύτερη κινητοποίηση της γειτονιάς ή του σχολείου. Συνεχίζω. Ο χορός. Πολλοί καλοί οι δημοτικοί χοροί. Τα παιδιά μας πόσο ενδιαφέρονται για αυτούς; Άλλα ενδιαφέρονται. Στην Αθήνα πολύ λίγα. Αν όμως τους δείξουμε μοντέρνους χορευτές να ερμηνεύουν

δημοτικούς χορούς με την παραδοσιακή μας μηχανή, γεμίζουν οι αίθουσες. Το ίδιο πράγμα συνέβη με τη λυρική. Πόσοι ακούγαμε όπερα; Όταν η λυρική μπήκε στο βανάκι, όλος ο κόσμος... ο Φραγκούλης, ο Φραγκούλης ναι, γιατί δεν τραγουδάει μόνο όπερα. Έχει τη φωνή. Όμως, όταν ξεκίνησε το βανάκι της λυρικής και μπήκε μπροστά από τους κήπους του αρχαιολογικού μουσείου, Συντάγματος, κ.λπ., άπειρος κόσμος. Και έλεγες, όλοι αυτοί ακούνε όπερα; Δεν είχανε πάει στην όπερα ποτέ. Άρα, τώρα πώς είναι εφικτά μάλλον όλα αυτά που λέω για την περιφέρεια; Εγώ θα πω ότι επειδή είχα την τύχη 24 χρονών να βρεθώ στο γραφείο Delor, πίστεψα στην τοπική αυτοδιοίκηση και στην περιφερειακή ανάπτυξη. Μπορεί να με βρίζετε τώρα γιατί ζούμε άλλες εποχές, αλλά εγώ πρόλαβα να ζήσω ένα όνειρο. Πιστεύω, είμαι σίγουρη ότι η περιφέρεια και δη οι μικροί δήμοι, δεν μπορούν σε κανένα επίπεδο να συναγωνιστούν τους μεγάλους χώρους της Αθήνας και όλα τα υπόλοιπα. Όμως, αν συνεργαστούν και γίνουν στο παλιό Νομαρχιακό επίπεδο ή στο νυν περιφερειακό επίπεδο, μπορούν να διεκδικείς μεγάλες εκδηλώσεις. Τι εννοώ; Δεν θα αρνηθεί κανείς να έρθει στην περιφέρεια, όταν πρόκειται να έρθει για μία εβδομάδα. Όταν έχει χώρους και κόσμο να εξυπηρετήσει. Όμως, το να έρθω μόνο στο δήμο Αλμωπίας, δεν προσβάλλω το δήμο, έτσι; Ή στον δήμο Γαλαξιδίου, είναι πολύ κοστοβόρο για μία παράσταση μιάμισης ώρας ή για ένα δρώμενο τριών ωρών. Πρέπει να κάνουμε οικονομία δυνάμεων. Χρηματοδοτικοί πόροι. Άφησα το ΕΣΠΑ. Με όλη αυτή την εισαγωγή που έκανα είναι, ότι για να εξετάσουμε τι θα χρηματοδοτήσει ένας ιδιώτης, είτε είναι κοινωφελές ίδρυμα, είτε όχι, πρέπει να διαβάσουμε πολύ καλά τον ιδιώτη. Όχι να τον ξέρουμε μόνο γιατί κατάγεται από την περιοχή μας. Τι στοχεύει, πού πάει. Πρέπει συνεχώς να υπάρχει, όχι μόνο η ιδέα μας, αλλά και το business plan μας, να το πω ο σχεδιασμός μας και η αποτελεσματικότητα του σχεδίου μας. Δεν είναι on – off. Θέλω τον Φραγκούλη. Άλλοι δήμοι μπορούν να τον πληρώσουν, άλλοι δεν

μπορούν να τον πληρώσουν, πάντως τον ακούνε. Αυτό αν δεν έχει συνέχεια και δεν μπαίνει σε ένα οργανωμένο σχέδιο, δεν θα τύχει σοβαρής χρηματοδότησης. Επίσης, όπως και σε όλα τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα, η πρώτη φορά μπορεί να αποτύχεις. Και μία και δυο. Όμως όταν κρίνεις ποιον θα χρηματοδοτήσεις, η επιμονή, η συνέπεια και η βελτίωση, σου δίνει το 80% της επιτυχίας. Έχω εμπιστοσύνη σε όλους σας ότι θα συνεχίσετε πολύ πιο δυναμικά. Θέλω να πω όντως ότι έχετε προσφέρει η τοπική αυτοδιοίκηση πάρα πολύ μεγάλο, μεγάλο... πώς να το πω, χώρο; Επιτυχία; Και έχετε αγκαλιάσει τον σύγχρονο πολιτισμό και την σύγχρονη δημιουργία. Μόνο μία κουβέντα για τις τεχνολογίες. Οι τεχνολογίες είναι στην υπηρεσία του πολιτισμού. Αυτό σημαίνει πάρα πολλά πράγματα. Τρισδιάστατα. Καλέσαμε παιδιά για να τα πάμε στο αρχαιολογικό μουσείο. Κάναμε ένα πείραμα δηλαδή. Μόλις ακούσανε ξενάγηση στο αρχαιολογικό, κοίταζαν το ρολόι, τότε θα φύγουμε από κει και η σχολική βόλτα να καταλήξει σε καφέ. Τι τους κάναμε όμως; Τους είχαμε μία πολύ μεγάλη έκπληξη. Δεν τους κάναμε ξενάγηση. Τους είπαμε, σκορπιστείτε στο μουσείο, διαλέξτε τι θέλετε και θ' αρθείτε την Πέμπτη εδώ, να φτιάξουμε ένα τρισδιάστατο μοντέλο. Η επίσκεψη έπρεπε να διαρκέσει σχολική ώρα, τα λέω καλά, ένα τρίωρο. Δεν έφυγαν, δεν γύρισαν στο σχολείο. Αυτό, μα με συγχωρείτε για να φτιάξουμε, προφανώς δεν φτιάξανε μόνοι τους το τρισδιάστατο μοντέλο. Είχαμε φέρει ειδικούς ανθρώπους που κατεύθυναν τα παιδιά. Όμως, δεν υπήρχε παιδί που από το μνημείο που διάλεξε ή το έκθεμα, δεν έμαθε τι είναι το έκθεμα, αφού ασχολήθηκε με αυτό. Καβάφης. Μας έδωσαν μία ιδέα δύο σχολεία, δεν θυμάμαι τώρα. Φυλής, στη Φυλή δεν θυμάμαι ποιος δήμος είναι, δήμος Φυλής είναι; Ναι, ωραία δεν το έχω πολύ καλά. Ωραία, μπράβο. Στο δήμο Φυλής μας δώσαν, φεύγει το Ίδρυμα Ωνάση με το αρχείο Καβάφη μπαίνει σε όλα τα σχολεία και όπου μπορεί και εκεί γίνονται διάφορες δράσεις. Χωρίς όμως να λέμε συνέχεια τη βιογραφία του Καβάφη και πάμε να διαβάσουμε το

ποίηση και να πω ποιο είναι το συντακτικό, κ.λπ., κ.λπ., όχι. Μπαίνουμε μέσα και είναι τρεις πιτσιρικάδες 17, από 15 μέχρι 17, γιατί ήταν τρεις και λένε, εγώ θέλω να διαβάσω στίχους στον ουρανό. Μας ξένισε. Ήρθαν πίσω οι εκπαιδευτές και μας το είπαν. Μεταξύ αυτών ήταν και οι τεχνικοί. Μα με το κινητό μπορείς να διαβάσεις στίχους στον ουρανό. Δεν σας δείχνω εικόνες γιατί λόγω θέσης το GDPR, δηλαδή τα προσωπικά δεδομένα έπρεπε να έχω πάρει άδειες για ό,τι δείχνω, από πολλούς και δεν προλάβαινα να το κάνω. Όμως, η εφαρμογή που διαβάζεις στίχους στον αέρα, είναι μία εφαρμογή που κοστίζει 4.000 ευρώ και την έχεις δια βίου και τη μοιράζεις δωρεάν σε όλους. Όπου βγάζεις αμέσως τα λεφτά σου. Διότι τα γυαλάκια που είναι για τα τρισδιάστατα πλέον κοστίζουν ενάμιση ευρώ. Άρα, και 2 ευρώ να πληρώσεις και να σου μείνουν και τα γυαλάκια, πάλι κέρδος έχεις.

Λοιπόν, αυτά είχα να πω και ελπίζω να σας ενέπνευσα σε κάτι.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Να καλέσουμε την κυρία Φιλιππή, Διευθύνουσα Σύμβολο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας Ευρώπη – Ελευσίνα, 2020 – 2021. 200 χρόνια μετά την Ελληνική επανάσταση.

Μ. ΦΙΛΙΠΠΗ: Καλησπέρα σε όλους. Θέλω να πω ότι είμαι πάρα πολύ χαρούμενη που είμαι σε συνέδριο και σε συνάντηση της ΚΕΔΕ, γιατί θεωρώ ότι ο πολιτισμός που έχει σταθεί αρωγός στα χρόνια της κρίσης στους Έλληνες, έχει στηριχθεί από την τοπική αυτοδιοίκηση και όχι τόσο από την κεντρική σκηνή. Και μάλιστα ο αποκεντρωμένος πολιτισμός. Η ομιλία μου, μάλλον η συνομιλία μας σήμερα, έχει δύο επίπεδα. Το ένα είναι να καταλάβουμε τι είναι Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης και να σας εξηγήσω τι θα κάνουμε στην Ελευσίνα. Και το δεύτερο μέρος της ομιλίας μου, είναι μία έκπληξη, γιατί είναι μία απάντηση που χρωστάω στον κύριο Μπίρμπα. Λοιπόν, ξεκινάμε πάρα πολύ απλά, να απαντήσουμε στο ερώτημα που γεννήθηκε στις 11 Νοεμβρίου 2016, σε όλη την Ελλάδα, σε όλους τους Έλληνες, μα γιατί η Ελευσίνα.

Όλοι αναρωτήθηκαν πώς γίνεται αυτή η βρώμικη πόλη που αποστρέφεις το βλέμμα των περνάς απέξω, όπως λέει και ο Φίλιππος Κουτσαφτής, στην Αγέλαστο Πέτρα, πώς είναι δυνατόν να μην γίνει Πολιτιστική Πρωτεύουσα η Καλαμάτα του Μπένου, εντάξει; Μιλάμε για μία πόλη που, αφού αναφερθήκαν όλοι στον κύριο Μπένο πριν είναι, πραγματικά είναι τεράστια η δουλειά που έχει γίνει ειδικά στο κομμάτι της πολιτιστικής ανάπτυξης ως μοχλό βιώσιμης ανάπτυξης. Ήταν η Ρόδος στην τελική ευθεία και η Ελευσίνα επιλέχθηκε Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης. Και μάλιστα επιλέχθηκε ομόφωνα. Τι σημαίνει όμως Πολιτιστική Πρωτεύουσα. Η Πολιτιστική Πρωτεύουσα με τη νέα νομοθεσία της Ευρώπης για το θεσμό λέει ότι, μία χώρα προκρίνει την πολιτιστική της πρωτεύουσα μέσα από διαγωνιστική διαδικασία ανάμεσα σε πάρα πολλές πόλεις. Σταμάτησε λοιπόν το μοντέλο να είναι η μεγάλη πρωτεύουσα, η Φλωρεντία, το Παρίσι, η Κωνσταντινούπολη, η Μαδρίτη, η Βαρκελώνη. Αρχίσαμε πλέον να εστιάζουν στην Ευρώπη, στην περιφερειακή ανάπτυξη του πολιτισμού, Με παραδείγματα όπως της Avignon, της Lille. Ενός μοντέλου που ξεκίνησε κυρίως από τη Γαλλία και λέει ότι, ο πολιτισμός δεν είναι του αστικού κέντρου, του κέντρου των αποφάσεων. Ο Πολιτισμός είναι η Αποκεντρωμένη Περιφερειακή ανάπτυξη. Για αυτό λοιπόν η Ελευσίνα, σε αυτήν τη διαγωνιστική διαδικασία που έγινε ανάμεσα σε 14 πόλεις σε όλη την Ελλάδα, προκρίθηκε ομόφωνα, γιατί ήταν αυτή που είχε να παρουσιάσει στους Ευρωπαίους αξιολογητές και στους Έλληνες αξιολογητές, την απάντηση σε ευρωπαϊκά ζητήματα. Ποια ήταν τα βασικά κριτήρια λοιπόν για να επιλέγει η Ελευσίνα; Η συμβολή στη μακροπρόθεσμη στρατηγική της πόλης. Η ευρωπαϊκή διάσταση του προγράμματος. Το πολιτιστικό και καλλιτεχνικό περιεχόμενο. Βλέπετε είναι ένα από τα έξι κριτήρια το καλλιτεχνικό περιεχόμενο. Η ικανότητα υλοποίησης από την πόλη, ο αντίκτυπος και η διαχείριση. Να σας θυμίσω ότι για όλους εμάς, Πολιτιστική Πρωτεύουσα αν κάνετε μία

μικρή έρευνα παντού, είναι τα οικονομικά σκάνδαλα της Θεσσαλονίκης και οι οργανισμοί που δεν έχουν κλείσει, που διαχειρίστηκαν τις πολιτιστικές πρωτεύουσες, πράγμα που τελικά υπερκάλυψε και το πολιτιστικό απόθεμα που άφησαν οι πολιτιστικές πρωτεύουσες αυτές. Γιατί ειδικά η Θεσσαλονίκη, άφησε σπουδαίο πολιτιστικό απόθεμα, το οποίο εξαυλώθηκε κυρίως λόγω των οικονομικών ζητημάτων διαχείρισης που είχε. Άρα, για μας η διαχείριση είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό ζήτημα και είμαστε πάρα πολύ περήφανοι αυτή τη στιγμή, που, παρόλο που ο καθημερινός μου εφιάλτης είναι γνωστός 4412, αυτή τη στιγμή η Ελευσίνα έχει άσφογη διαχείριση. Δηλαδή, δεν υπάρχει, είναι το μόνο ζήτημα που δεν έχουμε. Χρηματοδότηση και διαχείριση. Λοιπόν, βλέπετε κάποια στοιχεία για Πολιτιστικές Πρωτεύουσες, δεν θα σας κουράσω. Τι έκανε η Ελευσίνα; Η Ελευσίνα είχε ένα βασικό μήνυμα μετάβασης στην ευφορία. Euphoria. Παίξαμε με το Αγγλικό όνομα της Ελευσίνας το EU, την Ευρώπη και το Euphoria και το βασικό ζήτημα του δικού μας προγράμματος είναι ότι πολιτισμός γίνεται μέρος της καθημερινότητας και περνάει σε κάθε έκφανση της καθημερινής ζωής. Άρα, όλο μας το πρόγραμμα, που δεν είναι ένα μεγάλο φεστιβάλ, δεν είναι πολλές μεγάλες κεντρικές εκδηλώσεις και καλλιτέχνες, μετακλήσεις πολλών εκατομμυρίων ευρώ. Είναι πολλές δραστηριότητες με καλλιτέχνες, με πολιτιστικούς φορείς, με ανθρώπους του πολιτισμού, οι οποίοι χωρικά μοιράζονται σε όλη την πόλη και όπως είπε και κύρια Φλώρου πριν και η κυρία Παπαχελά, αλλά και ο κύριος Θεριανός, πάμε σε μικρές κοιτίδες πολιτισμού που είναι τα σχολεία, οι γειτονιές, οι μικροί σύλλογοι, οι κολεκτίβες, οι ακτιβιστές, πάμε και συνεργαζόμαστε με όλους αυτούς και αναπτύσσεται ο πολιτισμός παντού. Το ένα σημείο λοιπόν, η Πολιτιστική Πρωτεύουσα απλώνεται σε τρεις βασικές γειτονιές, που είναι και οι τρεις άξονες του προγράμματός μας, EUrbanisation, που έχει να κάνει με κοινωνικοπολιτικά ζητήματα,

προσφυγικό, και είναι σε μία γειτονιά της Ελευσίνας που ήταν τα προσφυγικά των Μικρασιατών, στο συνοικισμό. EU Working Classes στην κάτω Ελευσίνα, Βιομηχανίες, λιμάνι. Εκεί λοιπόν εστιάζουμε τα ζητήματα που έχουν να κάνουν με τις εργασιακές σχέσεις. Μέχρι στιγμής δεν με έχετε ακούσει να μιλάω για κάποια μεγάλη φεστιβαλική διοργάνωση ή κάποιο τρανταχτό καλλιτεχνικό γεγονός, έτσι; Μέχρι στιγμής μιλάμε για κοινωνικά ζητήματα, για ζητήματα αστικής ανάπτυξης, για προσφυγικά, και τα ζητήματα του περιβάλλοντος, τη γειτονιά των Σημειακών, όποιος έχει επισκεφτεί την πόλη μας θα ξέρει ότι, ακριβώς πίσω από τον αρχαιολογικό φαίνονται τα φουγάρα. Αυτή είναι η γειτονιά, σε εκείνο τον λόφο των Σημειακών, που ήταν οι εσωτερικοί μετανάστες των αρχών του προηγούμενου αιώνα, όπου ήρθαν να δουλέψουν στα εργοστάσια της περιοχής. Εκεί λοιπόν οι καλλιτέχνες, θα μπου και θα δουλέψουν με τους ανθρώπους και θα έρθουν και ξένοι αρχιτέκτονες, νέοι, ομάδες που ασχολούνται με βιώσιμη αστική ανάπτυξη και θα διοργανώνεται κάθε δύο χρόνια το Eco Cultural Festival. Πώς λειτουργεί λοιπόν η Euphoria. Η μετάβαση λοιπόν στην ευφορία. Ενεργοποιώντας τις γειτονιές. Τέτοια πράγματα κάνουμε. Πολύ απλά, καθημερινά. Δεν μιλάμε για παραγωγές, που είναι ο καλλιτέχνης στη σκηνή και απλά τον κοιτάνε οι άλλοι από κάτω. Ενσωματώνουμε την τέχνη σε κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα. Η παράσταση της Γιολάντας της Μαρκόπουλου στο συνοικισμό πέρσι ήτανε, παράσταση που οι ηθοποιοί έμπαιναν μαζί με το κοινό σε σπίτια του συνοικισμού. Δηλαδή, διαδραματιζόταν μέσα σε ολόκληρη τη γειτονιά. Χτίζουμε λοιπόν το νέο αφήγημα της πόλης. Τα γραφεία μας, της καλλιτεχνικής ομάδας, είναι στον παλιό σιδηροδρομικό σταθμό, ο οποίος αναπτύσσεται με έναν πολύ βιώσιμο τρόπο. Κάνουμε Teen Labs και Youth Labs και περιπάτους. Οι περιπάτοι γνωρίζετε όλοι είναι ένα, μία τάση διεθνώς καλή πρακτική για την πολιτιστική ανάπτυξη. Είμαστε μέλη σε πάρα πολλούς καλλιτεχνικούς και πολιτιστικούς φορείς

ανάπτυξης. Και εδώ πέρα τελειώνει το πρώτο μέρος και δεν ξέρω τι καταλάβατε, από το τι κάνουμε στην Ελευσίνα. Πάντως δεν κάνουμε ένα μεγάλο φεστιβάλ, δεν κάνουμε ακριβές παραγωγές. Κάνουμε ένα πρόγραμμα που έρχεται και ενσωματώνει την καλλιτεχνική δραστηριότητα στην καθημερινότητα. Σε μία αντίστοιχη παρουσίαση που έκανα στον δήμο Αιγάλεω για την ανάπτυξη της δυτικής Αττικής και της δυτικής Αθήνας, δέχτηκα μία κριτική που την έχουμε αποδεχτεί και εμείς ως ομάδα της Ελευσίνας 2021, ότι παρόλο που έχουμε κάνει 33 εκδηλώσεις πέρυσι, 28 εκδηλώσεις πρόπερσι, εκδηλώσεις... δράσεις του προγράμματος μας, είναι πάρα πολύ μικρή η διάχυση του προγράμματος, πολύ μικρό το impact και πολύ μικρή η σχέση με τους όμορους δήμους και όλο αυτό που έχουμε περιγράψει στον φάκελό μας. Και πολύ σωστά ο κύριος Μπίρμπας τότε, και οι άλλοι συμμετέχοντες είπαν, πάρα πολύ ωραία αυτά που μας λέτε κυρία Φιλιππή. Τι ωραίο το αφήγημα της Ελευσίνας. Μπράβο στην Ελευσίνα που κέρδισε την Πολιτιστική Πρωτεύουσα, γιατί όμως δεν έχετε ακόμα καταφέρει από το 2016 που πήρατε τον τίτλο μέχρι σήμερα, να έχετε αυτήν την επίδραση που θα έπρεπε να έχετε και να κορυφωθεί το 2021 και να συνεχιστεί με την παρακαταθήκη στην πόλη μετά; Η απάντηση λοιπόν είναι η εξής. Του τι χρωστάω. Στη διαδρομή μου αυτά τα δύο χρόνια στην Ελευσίνα, κάνω, κάνουμε πάρα πολλές δράσεις δικτύωσης με άλλες πολιτιστικές πρωτεύουσες ή με διοργανώσεις που αφορούν και μελλοντικές πολιτιστικές πρωτεύουσες. Έρχονται λοιπόν και μας συναντάνε άνθρωποι από πόλεις μικρές της Ευρώπης που ετοιμάζονται για να γίνουν Πολιτιστική Πρωτεύουσα το 2028, το 2033, το 2031, έρχονται και μου λένε, ξέρετε η πόλη μας είναι κάποιος Δήμαρχος, κάποιος αντιδήμαρχος, κάποιος άνθρωποι από πολιτιστικούς φορείς ή οργανισμούς ή ομάδες πολιτών της κοινωνίας των πολιτών και μας ρωτάνε, για να πάρουν από την εμπειρία μας, να γίνουν Πολιτιστική Πρωτεύουσα το 2031, από σημαίνει ότι η αίτησή τους

θα γίνει το 2026. Έχουμε 2019, και αυτοί οι άνθρωποι έρχονται και μας παρακολουθούν, ταξιδεύουν, μας συναντούν για να τους πούμε τι θα κάνουνε. Άρα τι σημαίνει. Σημαίνει ότι εμείς που φτιάξαμε, οι άνθρωποι που φτιάξαμε αυτόν τον πολύ ωραίο φάκελο της Ελευσίνας, ο οποίος προκρίθηκε ομόφωνα, μελετήσανε την πόλη, τα κοινωνικά ζητήματα, δώσανε το αφήγημα που έπρεπε να δώσουνε στην Ευρώπη, πήραμε τον τίτλο, γιατί έτσι έπρεπε να γίνει, γιατί η Ρόδος και η Καλαμάτα κυρίως στηρίχθηκαν στην πολιτιστική τους κληρονομιά και όχι στο μέλλον, το βιώσιμο μέλλον της πόλης. Δεν είχε η πόλη προετοιμαστεί, δεν είχε ζυμωθεί η πόλη για αυτό με τους καλλιτέχνες, δεν ήταν έτοιμη η πόλη. Και έτοιμη πόλη, δεν είναι να έχεις το θέατρο στημένο, την αίθουσα εκδηλώσεων στημένη. Έτοιμη πόλη σημαίνει ότι έχει, η διεργασία του να γίνεις Πολιτιστική Πρωτεύουσα, έχει περάσει στους πολίτες, μέσα από καθημερινότητα και μέσα από τις δράσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης. Και το όραμα της τοπικής αυτοδιοίκησης, γιατί κανένας δεν ξέρει εάν ο δήμαρχος μιας, του Leuven στο Βέλγιο, αν θα είναι Δήμαρχος το 2031 που θέλει να είναι Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης. Σημασία έχει όμως ότι η πόλη έχει μπει σε αυτό. Εμείς λοιπόν στο συνέδριο που κάνουμε κάθε Νοέμβριο και σας καλούμε όλους, κάθε Νοέμβριο κάνουμε το συνέδριο Πολιτισμός 2030, το οποίο εστιάζει στους στόχους της Agenda 2021, καθώς ο πολιτισμός έχει αναγνωρισθεί από το 2002, από την Παγκόσμια Διάσκεψη για την Κορυφή, για την Αειφόρο ανάπτυξη. Ο τέταρτος πυλώνας Αειφόρου Ανάπτυξης, μετά τους τρεις κλασικούς. Εμείς λοιπόν προτείναμε φέτος το συνέδριο, το Νοέμβριου του 2018, προτείναμε να εισαχθεί και στην Ελλάδα ο θεσμός της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ελλάδας, που θα είναι ετήσιος, διετής, δεν έχει σημασία και το σας το μοιράζομαι τώρα, γιατί είσαστε άνθρωποι από την τοπική αυτοδιοίκηση που θέλουμε να το υιοθετήσετε αυτό το σχήμα. Γιατί, αν μία πόλη μπει στη διαδικασία να δουλέψει τον εαυτό της ως Πολιτιστική Πρωτεύουσα της δικής

της χώρας, σε πάρα πολλές χώρες υπάρχει η Εθνική Πολιτιστική Πρωτεύουσα, η Πολιτιστική Πρωτεύουσα της χώρας, έχει αποδειχθεί ότι έχει βοηθήσει την περιφερειακή πολιτιστική ανάπτυξη ως μοχλό αιφόρου ανάπτυξης. Και θα είναι πολύ πιο έτοιμο το έδαφος για να μπει σε μεγαλύτερες διοργανώσεις ή να κυνηγήσει άλλα πράγματα ή στο τέλος της ημέρας να καταφέρει να εντάξει στο όραμα της βιώσιμης ανάπτυξης στην καθημερινότητα μέσα από τον πολιτισμό. Άρα, εγώ σήμερα που ήρθα με την απάντησή μου έτοιμη, θα ήθελα να σας πω ότι, με την ευκαιρία αυτή του συνεδρίου και αν θεωρώ ότι σας έδωσα μία περίπου εικόνα του τι σημαίνει Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ελευσίνας και γιατί η Ελευσίνα, σας καλώ να σκεφτούμε, να έρθετε σε επαφή μαζί μας, να συμμετάσχετε το Νοέμβριο στο δικό μας συνέδριο που ξεκινάμε, με την έννοια που θα έχει και δορυφορικές συναντήσεις σε όλη την Ελλάδα και να σκεφτούμε όλοι μαζί μήπως όντως πρέπει θεσμικά να πιέσουμε ή να δρομολογήσουμε. Δεν είναι ανάγκη τα πάντα να είναι πίεση. Ή να δρομολογήσουμε την Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ελλάδας ως θεσμό, για να μπορέσουν οι πόλεις να δούνε και κυρίως τον εαυτό τους αλλιώς. Γιατί το μεγάλο στοίχημα είναι, η Ελευσίνα να δει τον εαυτό της αλλιώς, κυρίως μέσα από τους πολίτες της.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Στη συνέχεια ο κύριος Κούτουλας έχει προαναγγελθεί, ούτως ή άλλως, Σύμβουλος Τουριστικού Μάρκετινγκ, Επίκουρος Καθηγήτης στο Πανεπιστήμιο Πατρών. Τι να κάνω, ψάχνω να σε βρω.

Δ. ΚΟΥΤΟΥΛΑΣ: Με την σειρά μου θέλω να ευχαριστήσω θερμότατα την ΚΕΔΕ για την πρόσκληση, για να μιλήσουμε για ένα θέμα το οποίο είναι από τα αγαπημένα μου. Δηλαδή, το πάντρεμα πολιτισμού – τουρισμού και εστιάζοντας σε μία ειδικότερη πτυχή του τουρισμού που είναι το branding. Βασικά θα μπορούσα να σας κάνω ένα τρίωρο σεμινάριο για το πώς αναπτύσσουμε το branding

της, του τόπου μας, της περιοχής μας, του προορισμού μας. Θα σας μιλήσω περίπου 8 ώρες για θέματα πολιτιστικού τουρισμού. Θα προσπαθήσω να τηρήσω τον χρόνο. Λοιπόν, κλήθηκα να προσεγγίσω αυτό το θέμα. Πώς δηλαδή θα αναπτύξουμε μία τουριστική ταυτότητα για τον τόπο μας, αξιοποιώντας προς τούτο τον πολιτισμό. Ασχολούμαι εδώ και πολλά χρόνια με τον τουρισμό. Αυτό διδάσκω στο Πανεπιστήμιο Πατρών με την ιδιότητα του Επίκουρου Καθηγητή. Ωστόσο ασχολούμαι εδώ και πολλά – πολλά χρόνια σαν σύμβουλος τουριστικών προορισμών. Έχω υλοποιήσει έργα σε περίπου 30 χώρες, συνεργαζόμενος με κυβερνήσεις, με υπουργεία, με εθνικούς οργανισμούς τουρισμού, με Περιφέρειες και με δήμους. Εδώ σας δείχνω στην Ελλάδα κάποιες από τις καμπάνιες τις οποίες συνέπραξα σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό. Οπότε θα μου επιτρέψετε να προσεγγίσω το θέμα όχι θεωρητικά, ακαδημαϊκά, θέλω να είμαι πολύ πρακτικός σε όσα θα συζητήσουμε σήμερα. Λοιπόν branding. Είδατε μία λέξη στην αρχική διαφάνεια, θα μιλήσουμε για το destination brand. Δηλαδή, για την ταυτότητα, την τουριστική ταυτότητα ενός τόπου. Αυτό λοιπόν έχει σημασία να ξεκαθαρίσουμε για τι πράγμα μιλάμε. Ταυτότητα ποιανού, τίνος πράγματος; Έτσι λοιπόν θα πρέπει να διακρίνουμε τους προορισμούς από τα επιμέρους τουριστικά προϊόντα. Όταν λοιπόν μιλάμε για τουριστικούς προορισμούς, μιλάμε για τόπους οι οποίοι αποτελούν το σκηνικό συναρπαστικών τουριστικών εμπειριών. Άρα λοιπόν έχει σημασία ένας τόπος να έχει την ταυτότητά του και εν προκειμένω να έχει την τουριστική του ταυτότητα. Ωστόσο, το τουριστικό branding δεν περιορίζεται μόνο στο να προσεγγίσουμε τον προορισμό μας συνολικά. Γιατί σε ένα τόπο συνήθως προσφέρονται περισσότερα από ένα προϊόντα. Τι εννοούμε τουριστικά προϊόντα; Εννοούμε κάθε τουριστική εμπειρία διαφορετική, διακριτή, από τις άλλες. Άρα λοιπόν, θα πρέπει να δώσουμε ταυτότητα και στα επιμέρους τουριστικά προϊόντα που προσφέρει ο τόπος μας. Ουσιαστικά να σκεφτόμαστε

με όρους χαρτοφυλακίου. Αυτό που λέμε στα αγγλικά, τεχνοκρατικά, product portfolio. Είναι λίγο γενικό αυτό. Μέσα από το παράδειγμα θεωρώ ότι θα γίνει πολύ κατανοητό. Βλέπουμε λοιπόν εδώ, το κεντρικό λογότυπο του τουριστικού οργανισμού της Βαυαρίας. Η Βαυαρία είναι το μεγαλύτερο κρατίδιο της Γερμανίας. Βλέπετε εδώ του κεντρικό τους τουριστικό λογότυπο. Ωστόσο, οι συνάδελφοι εκεί στον Βαυαρικό οργανισμό τουρισμού, προβάλλουν όχι γενικά και αόριστα τον τόπο τους, αλλά προβάλλουν ένα συγκεκριμένο χαρτοφυλάκιο επιμέρους προϊόντων. Για να δούμε τι περιλαμβάνει αυτό το χαρτοφυλάκιο. Προβάλλουν λοιπόν διακοπές στη φύση, στα δάση, στα βουνά της Βαυαρίας. Προβάλλουν διακοπές ευεξίας στις λουτροπόλεις που διαθέτουνε, προβάλλουν διακοπές για οικογένειες με μικρά παιδιά. Συνεδρία. Τον συνεδριακό τουρισμό. Επισκέψεις σε αξιοθέατα, που λέμε (...). Πολιτιστικά ταξίδια, τα λεγόμενα City Break, δηλαδή επισκέψεις στις πόλεις, στις μεγάλες πόλεις της Βαυαρίας, όπως είναι το Μόναχο, η Νυρεμβέργη, κ.λπ. Γαστρονομικές απολαύσεις στην Βαυαρία και διακοπές στα χιόνια. Βλέπουμε λοιπόν ότι η Βαυαρία δεν περιορίζεται να δημιουργήσει μία γενική συνολική ταυτότητα για τον τόπο, για το κρατίδιο, αλλά προβάλλει και επιμέρους τουριστικά προϊόντα. Τους δίνει υπόσταση και τα εντάσσει σε ένα συνολικό χαρτοφυλάκιο. Γιατί είναι σημαντικό να λειτουργούμε στον τρόπο που σκεπτόμαστε με όρους χαρτοφυλακίου. Γιατί κάθε ένα από αυτά τα προϊόντα απευθύνεται σε αγορές που είναι πάρα πολύ διαφορετικές. Θα το πω απλά. Αλλιώς πουλάς ταξίδια. Συγγνώμη, αλλιώς πουλάς συνεδρία, με άλλου είδους μάρκετινγκ θα καταφέρεις να προσελκύσεις περισσότερα συνέδρια στον τόπο σου και με εντελώς άλλη λογική πουλάς διακοπές σε οικογένειες με παιδιά ή προβάλλεις τα γαστρονομικά σου θέλητρα. Άρα λοιπόν μας κάνει πολύ πιο αποτελεσματικούς το μάρκετινγκ, εάν προσεγγίσουμε τα του τόπου μας με όρους χαρτοφυλακίου. Καλείται λοιπόν κάθε τόπος να εντοπίσει, να προσδιορίσει ποιο

είναι το τουριστικό του χαρτοφυλάκιο. Εδώ δεν φαίνεται πολύ καθαρά. Εδώ λόγω χάρη βλέπετε το χαρτοφυλάκιο που αναδείξαμε στο πλαίσιο της τουριστικής καμπάνιας που κάναμε στο δήμο Νάξου και μικρών Κυκλάδων. Έτσι λοιπόν το branding έχει να κάνει με το να αναπτύξουμε μία δυνατή, μία ελκυστική ταυτότητα για τον τόπο μας. Να ξεκαθαρίσουμε καταρχήν τι δεν είναι branding, εντάξει; Branding δεν είναι απλά να σκαρώσω ένα λογότυπο, ένα σλόγκαν για τον τόπο μου. Branding είναι κάτι πολύ πιο στρατηγικό και πολύ πιο συνολικό ή ολιστικό. Είναι λοιπόν το branding, είναι η διαδικασία να αναπτύξω μία ελκυστική δυναμική ταυτότητα, τουριστική ταυτότητα για τον τόπο μου, η οποία θα πρέπει να προβάλλει προς την τουριστική αγορά ποιοι είμαστε και τι μας χαρακτηρίζει και πολύ – πολύ σημαντικό κάτι που το παραμελούμε, είναι να τονίζει τι μας διαφοροποιεί. Σε τι είμαστε διαφορετικοί. Αν δείτε τα τουριστικά λογότυπα δεκάδων Ελληνικών προορισμών, θα δείτε ότι πάει σύννεφο το ήλιος και θάλασσα, ήλιος και θάλασσα. Δηλαδή τονίζουμε σε τι μοιάζουμε με εκατοντάδες άλλους προορισμούς ανά τη Μεσόγειο. Το καλό το branding αυτό που τονίζει, την ιδιαιτερότητά μας και τη μοναδικότητά μας. Και από την διαδικασία του branding θα πρέπει να προκύπτει αυτό που στο μάρκετινγκ λέμε USP. Το Unique Selling Proposition. Δηλαδή, το κεντρικό μας επιχείρημα, γιατί αξίζει κάποιος να με επισκεφτεί. Αυτό λοιπόν θα πρέπει να βρούμε τρόπο να το συμπυκνώσουμε να το επικοινωνήσουμε με τρόπο πολύ αποτελεσματικά, αποτελεσματικό προς την αγορά. Γιατί Αξίζει να έρθει κάποιος στα Λουτρά Πόζαρ ή στη Θεσσαλονίκη ή στην Αθήνα. Πρέπει αυτό το πράγμα να μπορούμε να το επικοινωνήσουμε πολύ αποτελεσματικά. Από πού μπορούμε να αντλήσουμε έτσι, ιδέες, ερεθίσματα, για το πώς θα προσεγγίσουμε το σχεδιασμό, την ανάπτυξη της τουριστικής μας ταυτότητας. Εδώ λοιπόν κάποιος συνάδελφος είχε έτσι μία πολύ ωραία προσέγγιση. Λέει ότι, μπορούμε να βρούμε ωραίες ιδέες για το θέμα του branding,

αναλύοντας το λεγόμενο DNA του τόπου μας. Σε τι αναλύεται αυτό το DNA; Έχει να κάνει με το κλίμα, με το φυσικό περιβάλλον, με τις οικονομικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στον τόπο, με την ιστορία του, τους ανθρώπους του, τα γεωγραφικά του χαρακτηριστικά και Βεβαίως τον πολιτισμό. Έτσι λοιπόν από κει είναι σίγουρο ότι κάποιο από αυτά τα στοιχεία ή συνδυασμός αυτών των στοιχείων θα μας δώσει κάποια πολύ καλή δημιουργική ιδέα για να σχεδιάσουμε την ταυτότητά μας. Γενικά όταν μιλάμε για branding, υπάρχει μία τεχνοκρατική διάσταση, δεν έχουμε το χρόνο τώρα να σας περιγράψω αναλυτικά ποια είναι τα βήματα που ακολουθούν για να έχουμε ένα αποτελεσματικό destination brand. Έχει λοιπόν μία τεχνοκρατική διάσταση, έχει, απαιτεί στρατηγικό σχεδιασμό, αλλά το τελικό αποτέλεσμα είναι κάτι άκρως συναισθηματικό. Με το branding δεν απευθυνόμαστε στο νου, απευθυνόμαστε στο συναίσθημα. Άρα λοιπόν το branding θα πρέπει καταρχήν να βγάζει τα σωστά συναίσθημα. Μία εικόνα, παραδείγματος χάρη ένα λογότυπο, πρέπει καταρχήν να βγάζει τα σωστά συναισθήματα στην τουριστική αγορά για τον τόπο μας. Είναι ουσιαστικά μία άσκηση αυτογνωσίας που κάνουμε. Όταν ξεκινάμε να αναπτύσσουμε την τουριστική μας ταυτότητα, καταρχήν αναλύουμε τα δεδομένα μας, μας κοιτάμε στον καθρέφτη, πάμε πίσω στις ρίζες μας. Είναι μία πολύ συναρπαστική διαδικασία. Είχα την τιμή να συμμετέχω στο σχεδιασμό του Destination brand σε διάφορους τόπους και πραγματικά είναι μία άσκηση αυτογνωσίας ιδιαίτερα γοητευτική. Και επίσης, μία φράση που μου αρέσει να χρησιμοποιώ είναι ότι, το branding είναι η τέχνη της συμπύκνωσης. Θα πρέπει σε ένα τόσο δα σημάκι να συμπυκνώσουμε τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του τόπου μας. Εδώ σας αφήνω για ένα λεπτό, λίγο να χαζέψετε αυτά τα λογότυπα. Είναι τα λογότυπα που χρησιμοποιούν οι Εθνικοί Οργανισμοί Τουρισμού διαφόρων χωρών και δείτε εδώ το άγχος, την... πώς το λένε, την αγωνία όλων αυτών των οργανισμών σε ένα τόσο δα σημάκι να συμπυκνώσουν τον

ιδιαίτερο χαρακτήρα του τόπου τους, της χώρας τους. Και θα δείτε εδώ πόσο διαφορετικές είναι οι προσεγγίσεις. Κάποιοι παίζουν με τα χρώματα της σημαίας. Άλλοι προσπαθούν να τα βάλουν όλα μέσα. Καλή ώρα εδώ η Ρουμανία. Τι λένε; Έχουμε τα Καρπάθια όρη, έχουμε βουνά. Άντε να βάλουμε βουνά στο λογότυπο. Τι άλλο έχουμε; Έχουμε θάλασσα; Να βάλουμε και τη θάλασσα. Έχουμε και ήλιο; Να βάλουμε και τον ήλιο. Βλέπετε λοιπόν κάποιοι άλλοι λειτουργούν πολύ αφαιρετικά, εδώ η Αίγυπτος παραπέμπει σε ένα αρχαίο αιγυπτιακό σύμβολο. Βλέπουμε λοιπόν πόσο διαφορετικά προσεγγίζει κάθε χώρα τα του τόπου της. Δεν βλέπετε εδώ καθαρά, στο λογότυπο της Ελλάδας, ο υπότιτλος, το σλόγκαν είναι, Greece all time classic. Και εδώ βλέπετε έτσι μία παράθεση, έτσι μία λίγο πρόχειρη παράθεση των τουριστικών λογοτύπων που χρησιμοποιούν δήμοι και κοινότητες από όλη την Ελλάδα. Άρα λοιπόν σε αυτό το πλαίσιο καλούμαστε και εμείς να τοποθετήσουμε τον τόπο μας, αναπτύσσοντας μία ελκυστική, διαχρονική ταυτότητα, υψηλής αισθητικής. Εδώ θα δείτε πράγματα καλόγουστα, θα δείτε πράγματα απίστευτα κακόγουστα. Θα τα δείτε όλα. Και αν λοιπόν τα προβλήματα που συχνά συναντούμε όταν μιλάμε για branding, γίνεται branding χωρίς να υπάρχει μία ξεκάθαρη στρατηγική μάρκετινγκ. Αυτό είναι μέγιστο λάθος. Το branding είναι πάντα η κατάληξη ενός στρατηγικού σχεδιασμού που κάνουμε για τον τόπο μας. Πρέπει να υπάρχει μία ξεκάθαρη στρατηγική, πριν αρχίσουμε να ξοδεύουμε χρήματα για την προβολή μας, για να αναθέσουμε σε κάποια εταιρεία, σε κάποιο γραφείο να μας κάνει το branding κ.λπ., πρέπει να έχουμε μία ξεκάθαρη στρατηγική. Υπάρχει μεγάλος ερασιτεχνισμός, υπάρχουν άπειρα παραδείγματα που προσεγγίζουμε με έντονο ερασιτεχνισμό το θέμα του branding και συχνά το αποτέλεσμα είναι ιδιαίτερα κακόγουστο. Άρα λοιπόν, επειδή το branding είναι κάτι το οποίο θα μας συνοδεύσει για τα επόμενα χρόνια, θα πρέπει να το παιδέψουμε, να το μελετήσουμε καλά, να είμαστε σίγουροι ότι θα πάρουμε κάτι το οποίο θα αντέξει

στο χρόνο. Θέλω εδώ πολύ – πολύ γρήγορα να διατρέξω τα βασικά παραδοτέα ενός έργου branding. Είναι έξι. Άρα λοιπόν να κάνουμε κάποιο διαγωνισμό ή μια διαδικασία να αναθέσουμε σε κάποιους να μας σχεδιάσουν την ταυτότητά μας, θα ζητήσουμε έξι παραδοτέα. Το πρώτο παραδοτέο είναι το λογότυπο. Ένα λογότυπο, αποτελείται από δύο σκέλη. Το λεκτικό και το εικαστικό. Το λεκτικό περιλαμβάνει, το όνομα που θα επιλέξουμε. Α, εδώ βλέπετε σε αυτό το παράδειγμα τι εννοούμε με λεκτικό και εικαστικό σκέλος. Εδώ βλέπετε στο λεκτικό σκέλος είναι δύο λέξεις, Δήμος Μονεμβασιάς. Στο εικαστικό σκέλος έχουμε, ένα σήμα. Αλλά στα εικαστικά στοιχεία εμπίπτουν επίσης τα χρώματα που έχουμε επιλέξει και οι γραμματοσειρά. Τώρα, θέλω να σταθώ λίγο στο θέμα της ονοματοδοσίας, εντάξει; Πώς θα ονομάσουμε έναν τόπο. Εδώ λοιπόν, δεν φαίνεται πολύ καθαρά, εδώ λοιπόν υπάρχει μία τάση από τους θεσμούς να δίνουνε, μάλλον στην τουριστική αγορά να χρησιμοποιούνε το όνομα του θεσμού. Βλέπετε εδώ, υπάρχει ένα τουριστικό λογότυπο για την περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης. Έλα μου όμως που δεν υπάρχει τουριστικός προορισμός Ανατολική Μακεδονία – Θράκη. Είμαι μία διοικητική διαίρεση, διοικητική διαίρεση της χώρας δεν ενδιαφέρει την τουριστική αγορά. Επίσης, με τον Καποδίστρια, με τον Καλλικράτη, είχαμε συνενώσεις δήμων και έχουν προκύψει κάποιες ονομασίες δήμων που είναι εντελώς αδόκιμες και ακατάλληλες για να χρησιμοποιηθούν στην τουριστική αγορά. Πρέπει λοιπόν να βρούμε μία ονομασία να χρησιμοποιήσουμε σαν επωνυμία στο πλαίσιο του branding, κάτι το οποίο βγάζει νόημα. Έτσι λοιπόν χάρηκα πάρα πολύ όταν η εισήγησή μου προς την περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, την μεγαλύτερη τουριστική περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου είχα την τιμή να κάνω το στρατηγικό σχέδιο μάρκετινγκ για αυτή την περιφέρεια, να μην χρησιμοποιήσω σαν επωνυμία στην τουριστική καμπάνια το Region of South Aegean. Δεν λέει τίποτα στην αγορά. Έτσι λοιπόν πήγαμε σε μία επωνυμία η οποία κάτι σημαίνει. Τα νησιά του

Αιγαίου. Αυτή είναι λοιπόν η επωνυμία που χρησιμοποιήσαμε στο τουριστικό branding. Ή για να δούμε και ένα άλλο παράδειγμα, από τη Γαλλία. Υπάρχει εκεί μία περιφέρεια ονόματι (...). Την έχετε ακουστά; Κάποιοι ναι, κάποιοι όχι. Δεν είναι γνωστή τουριστικά. Είναι μία διοικητική περιφέρεια. Έτσι λοιπόν πολύ έξυπνα εκεί οι συνάδελφοι απέφυγαν να χρησιμοποιήσουν στην τουριστική τους καμπάνια αυτή την επωνυμία και ας πούμε η εμπορική επωνυμία να το πούμε έτσι που χρησιμοποιούμε στην την καμπάνια είναι, sud de francais. Δηλαδή, ο γαλλικός νότος. Μία έξυπνη επιλογή ονόματος, που έχει σαφώς μεγαλύτερο αντίκτυπο στην τουριστική αγορά. Άρα λοιπόν, το πρώτο παραδοτέο είναι ένα σωστά σχεδιασμένο λογότυπο.

Το δεύτερο είναι ένα σλόγκαν. Το σλόγκαν θα έλεγα είναι προαιρετικό. Είναι προτιμότερο να πορευτούμε χωρίς σλόγκαν παρά να έχουμε ένα μέτριο. Εδώ σας δείχνω κάποια παραδείγματα από περιφέρειες της νότιας Ευρώπης. Ρίξτε μία ματιά, δεν θα σας τα διαβάσω. Έτσι λοιπόν θέλω να σας πω μια περίπτωση. Είναι κανείς εδώ από τη Λέσβο μήπως; Όχι. Ας πούμε όταν δουλεύαμε την τουριστική ταυτότητα της Λέσβου, εκεί προβληματιστήκαμε πολύ. Ένα νησί το οποίο έχει πολλά στοιχεία αλλά δεν έχει κάποιο κράχτη, δεν έχει κάποιο εμβληματικό στοιχείο. Δεν έχει κάποιο εμβληματικό αρχαιολογικό χώρο. Δεν έχει κάποια εμβληματική παραλία. Έχει λοιπόν, αυτό που λέμε λίγο από όλα. Δεν ήταν καθόλου εύκολο να βρούμε ένα σλόγκαν αυτό το πράγμα να το συμπύκνωσε και έτσι λοιπόν κατέθεσα μία ιδέα η οποία και έγινε τελικά αποδεκτή. Χαρακτηρίσαμε τη Λέσβο, αυθεντική Ελλάδα. Γιατί πραγματικά αν πάτε στη Λέσβο θα δείτε ότι έχουν διατηρηθεί στοιχεία, τα οποία σε πολλά νησιά πλέον έχουν χαθεί. Άρα λοιπόν, πραγματικά προσπαθούμε να βρούμε τα κατάλληλα στοιχεία. Το τρίτο παραδοτέο. Δεν θα μείνω εδώ, είναι κάποια κείμενα που θα συμπυκνώνουν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του τόπου μας, το οποίο είναι πολύ βασικό όταν βγαίνουμε στην αγορά. Το

τέταρτο παραδοτέο είναι φωτογραφίες. Και εδώ δεν μιλάω για μία συμβατική φωτογράφιση του προορισμού. Εδώ αναφέρομαι σε κάποιες εικόνες, οι οποίες θα συμπυκνώνουν αυτό που ανέφερα και πιο πριν, τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της περιοχής μας. Δείτε εδώ, η Απούλια, μία περιφέρεια στη Νότια Ιταλία, ποιες εικόνες επέλεξε για να... δυστυχώς ο προτζέκτορας δεν μας βοηθάει ιδιαίτερα, λίγο χάνονται, έχουν αλλοιωθεί τα χρώματα. Ποιες εικόνες επέλεξε για να μας δώσει το στίγμα, ποιοι είμαστε. Εδώ λοιπόν βλέπουμε εικόνες τοπίου. Γενικά έχουμε φύγει από τις εικόνες τοπίου, οι οποίες κυριαρχούσαν πριν αρκετά χρόνια στην τουριστική προβολή. Πλέον στο σύγχρονο τουριστικό μάρκετινγκ προτιμούμε πιο ανθρωποκεντρικές φωτογραφίες. Να μην δείχνουμε τοπία, να δείχνουμε δραστηριότητες, να δείχνουμε εμπειρίες. Εδώ βλέπετε μία πολύ διαφορετική προσέγγιση από μία άλλη τουριστική περιφέρεια της Μεσογείου, που είναι Βαλεαρίδες νήσοι στην Ισπανία. Βλέπετε εδώ, μέσα από ποιες εικόνες επιχειρούν να μας περιγράψουν ποιοι είμαστε, γυρίζω και σε σας να έχετε έτσι μία οπτική επαφή. Εντάξει. Βλέπουμε εδώ πως προσπαθούν να δείξουν την ποικιλία δραστηριοτήτων που προσφέρει ο συγκεκριμένος τόπος στους επισκέπτες του. Το πέμπτο παραδοτέο. Είναι κάποιες εικαστικές εφαρμογές. Θα πρέπει στο πλαίσιο του branding ή του rebranding του τόπου μας να χρησιμοποιήσουμε με συνέπεια μια συγκεκριμένη αισθητική. Για αυτό λοιπόν όταν μπούμε σε αυτή τη διαδικασία, θα πρέπει όλα μας τα μέσα marketing από την ιστοσελίδα μας, μέχρι τα φυλλάδιά μας, μέχρι το περίπτερό μας σε μία τουριστική έκθεση, να ακολουθεί μία συγκεκριμένη αισθητική. Άρα λοιπόν θα πρέπει αυτά τα πράγματα να σχεδιαστούν εξ αρχής και όλος ο μηχανισμός μας, να υιοθετήσει αυτή τη νέα αισθητική. Άρα λοιπόν θα πρέπει να σχεδιαστούν όλα αυτά τα μέσα που χρησιμοποιούμε στην τουριστική προβολή, αλλά όχι μόνο αυτά. Ακόμα και εντός του προορισμού μπορούμε να δώσουμε μία ας πούμε, μία τρισδιάστατη υπόσταση. Να δώσουμε

μία απτή υπόσταση στον στο branding μας. Εδώ λοιπόν πριν από αρκετά χρόνια σκέφτηκαν οι υπεύθυνοι του τουρισμού του Άμστερνταμ, να στήσουν αυτήν την κατασκευή με το λογότυπο. Έγινε το πιο πολυφωτογραφημένο σημείο στην πόλη του Άμστερνταμ. Εζήλωσαν τη δόξα των Ολλανδών και άλλοι προορισμοί και βλέπουμε εδώ και σε άλλα σημεία να έχουν δημιουργηθεί, αυτό που λέμε foto opportunities, σημεία που φωτογραφιζόμαστε με το λογότυπο του προορισμού και βεβαίως ήταν θέμα χρόνου αυτό να το υιοθετήσουμε και στην Ελλάδα, όπως εδώ, κοντά στα μέρη μου, στην Αράχοβα. Άρα λοιπόν, λίγο πριν μπορούμε στο χωριό της Αράχοβας, υπάρχει ένα σημείο που υπάρχει μία πολύ ωραία πανοραμική εικόνα του χωριού και εδώ στήσανε το λογότυπο, το hashtag μάλλον και εδώ μπορεί κανείς να βγάλει πολύ ωραίες φωτογραφίες, διαφημίζοντας ταυτόχρονα και το συγκεκριμένο προορισμό. Και το έκτο παραδοτέο, που θα πρέπει να προβλέψουμε, είναι ένα brand manual. Ένα εγχειρίδιο το οποίο θα μας εξηγήει με λεπτομέρεια πώς όλα τα προηγούμενα παραδοτέα θα τα εφαρμόσουμε σωστά και με επαγγελματισμό, για να χτίσουμε και να εδραιώσουμε τη νέα μας τουριστική ταυτότητα. Άρα λοιπόν, είναι μία πολύ σημαντική η προσέγγιση το θέμα του branding. Θέλει λοιπόν τον κατάλληλο σχεδιασμό και να κατανοήσουμε, αφού πρώτα έχουμε αναλύσει τα δεδομένα, να κατανοήσουμε ποιο είναι εκείνο το χαρτοφυλάκιο που αξίζει να προβάλλουμε για τον τόπο μας. Εδώ λόγου χάριν, από την περιφέρεια των Κανáriων Νήσων, επίσης την Ισπανία, βλέπουμε ότι, πως κάνανε branding για να προβάλλουν ένα χαρτοφυλάκιο τεσσάρων προϊόντων. Οικογενειακές διακοπές. Εξερεύνηση στα ηφαιστειακά τοπία αυτών των νησιών. Διακοπές ευεξίας. Τα spa των Κανáriων Νήσων και διακοπές ενεργητικές για θαλάσσια σπορ. Άρα λοιπόν, μελετάμε τα του τόπου μας, για να βρούμε ποια θα είναι η καλύτερη προσέγγιση. Για να βάλουμε όμως και τον πολιτισμό στην κουβέντα, γιατί θέλουμε να δούμε πώς ο πολιτισμός μπορεί να

αξιοποιηθεί στην τουριστική μας ταυτότητα. Υπάρχει λοιπόν μεγάλο ενδιαφέρον των ανθρώπων γύρω από τον πολιτισμό. Μας ενδιαφέρει να ανακαλύψουμε ποιο είναι το παρελθόν μας. Μας ενδιαφέρει ο πολιτισμός άλλων ανθρώπων και βέβαια μας ενδιαφέρει σίγουρα και η τρέχουσα πολιτιστική δημιουργία. Άρα λοιπόν, όταν μιλάμε για πολιτισμό, μιλάμε για διαφορετικές πτυχές οι οποίες μπορούν να προκαλέσουν ένα μεγάλο αριθμό από τουριστικές μετακινήσεις. Άρα λοιπόν βλέπουμε μια μεγάλη συνάφεια πολιτισμού – τουρισμού. Ο πολιτισμός λοιπόν προσδίδει ταυτότητα. Άρα λοιπόν όταν μιλάμε για branding, εννοείται ότι έχουμε κάθε λόγο να δούμε πώς μπορούμε να αξιοποιήσουμε τον πολιτισμό προς αυτό το σκοπό. Ωστόσο, θα πρέπει εδώ να δούμε κάποιες παρανοήσεις. Δουλεύοντας με πολλούς δήμους, με πολλές περιφέρειες, μιλώντας με τοπικούς άρχοντες, συχνά διαπιστώνω ότι δεν υπάρχει μία ρεαλιστική εκτίμηση για το πόσο ελκυστικοί είναι τελικά οι πολιτιστικοί πόροι που διαθέτει ο τόπος μας. Και εδώ υπάρχουν αρκετές παρανοήσεις. Μου έχουν πει ας πούμε διάφοροι συνάδελφοί σας, ξέρω γω, έχουμε πολύ σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους. Πας λοιπόν να τους δεις και το μόνο που βλέπεις είναι, έχουνε μείνει κάποια υπόλοιπα, διακρίνονται κάποια θεμέλια αρχαίων κτιρίων, δεν υπάρχει ούτε καν μία όρθια κολώνα. Ή έχουμε μοναστήρια. Χαίρω πολύ, όλη η Ελλάδα έχει μοναστήρια. Έχουμε μουσεία. Πας λοιπόν, κοιτάς τα στατιστικά επισκέψεων του μουσείου, βλέπεις ξέρω γω όλη τη χρονιά το επισκέφτηκαν 400 – 500 άτομα. Είναι γεμάτη η Ελλάδα με μουσεία, τα οποία είναι αδιάφορα και βαρετά για τους επισκέπτες τους. Κακοσχεδιασμένα, ξεπερασμένα. Ή σου λένε, έχουμε πλούσια γαστρονομία. Πολύ ωραία. Τέτοια θέλω. Έχουμε πολύ ωραίες τοπικές συνταγές. Χαίρω πολύ. Πας λοιπόν σε μία ταβέρνα της γειτονιάς όλο περιέργεια να δοκιμάσεις τοπικές συνταγές και βλέπεις τις γνωστές συνταγές ευκολίας. Τα της ώρας, κρύα μαγειρευτά, φασολάκια μαγειρευτά, πράγματα που μπορείς να βρεις σε όλη την Ελλάδα και οι τοπικές

συνταγές δεν τις βρίσκεις εύκολα στα τοπικά εστιατόρια και στις τοπικές ταβέρνες. Ή κάνουμε ένα φεστιβάλ. Αλλά ένα φεστιβάλ, ανάλογα με το πώς είναι σχεδιασμένο και με το πρόγραμμά του, μπορεί να ενδιαφέρει πρωτίστως την τοπική κοινωνία και ενδεχομένως να μπορεί να ενδιαφέρει και τους επισκέπτες. Είναι λίγα τα φεστιβάλ τα οποία είναι σχεδιασμένα με τέτοιο τρόπο, να είναι πραγματικά μαγνήτες για τους επισκέπτες. Άρα λοιπόν, το ότι έχουμε αυτά τα πράγματα δεν σημαίνει ότι είναι και αξιοποιήσιμα από πλευράς τουρισμού. Είναι λοιπόν μία ρεαλιστική εκτίμηση για το τι προσφέρω. Και δεν... τα μνημεία δεν αρκούνε. Οι πέτρες δεν αρκούνε. Τα ερείπια δεν αρκούνε. Στον τουρισμό τι είναι αυτό που προσφέρουμε. Προσφέρουμε εμπειρίες. Άρα λοιπόν, εάν δεν μπορούμε να οργανώσουμε και να προσφέρουμε ελκυστικές πολιτιστικές εμπειρίες, δύσκολα θα αναπτύξουμε τον πολιτιστικό τουρισμό ή δύσκολα θα αξιοποιήσουμε τα στοιχεία της πολιτιστικής μας παράδοσης και κληρονομιάς, στο πλαίσιο και στο πεδίο του τουρισμού. Σε κάθε πάντως περίπτωση, ο πολιτισμός σίγουρα αποτελεί ένα εξαιρετικό στοιχείο, για να διαφοροποιηθούμε από άλλους τόπους, άρα έχουμε κάθε λόγο αυτό να το ενσωματώσουμε στην ταυτότητά μας. Στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδιασμού μάρκετινγκ που έκανα για την περιφέρεια Αττικής, είχε γίνει μία καταγραφή των πολιτιστικών πόρων. Θα διατρέξω πολύ – πολύ γρήγορα ποιοι είναι οι πολιτιστικοί πόροι της Αττικής. Έχουμε λοιπόν. Σε αυτήν την περιοχή της Ελλάδας, έχουμε τοπωνύμια τα οποία τα μαθαίνουνε σε όλο τον κόσμο, εκατομμύρια, δισεκατομμύρια άνθρωποι, από τα βιβλία ιστορίας. Τοπωνύμια όπως είναι Αθήνα, Μαραθώνος, Σαλαμίνα, Πνύκα. Υπάρχουν εμβληματικά μνημεία της παγκόσμιας κληρονομιάς. Από την Ακρόπολη, το θέατρο του Διονύσου, ο τόπος που γεννήθηκε η θεατρική τέχνη, μέχρι το ναό του Ποσειδώνα στο Σούνιο και το ναό της Αφαίας στην Αίγινα. Υπάρχουν μεγάλες προσωπικότητες της αρχαιότητας που είναι γνωστοί στους πάντες. Τους μεγάλους μας

φιλοσόφους. Από τους μεγάλους μας δραματουργούς, από μεγάλους εικαστικούς καλλιτέχνες που φτιάξανε τα αρχιτεκτονήματα, τα γλυπτά της Αθήνας, κ.λπ. Μεγάλες πολιτικές προσωπικότητες. Είναι ονόματα που τα γνωρίζουν πολύ καλά στο εξωτερικό. Έχουμε πολύ σημαντικά μουσεία στην Αθήνα και εκτός Αθήνας. Και στα νησιά όμως της Αττικής, έχουμε εξαιρετικούς παραδοσιακούς οικισμούς, τόπους με μεγάλη παράδοση και ιστορία, με γεμάτο καλεντάρι εκδηλώσεων. Έχουμε μία απίστευτη πυκνότητα σε μύθους, σε ιστορίες, σε θρύλους. Κάθε σπιθαμή της Αττικής γης έχει να μας πει μία ιστορία και αυτό δεν ισχύει μόνο για την Αττική, ισχύει για όλη την Ελλάδα. Έχουμε δηλαδή μοναδικές παγκοσμίως πρώτες ύλες. Το ερώτημα είναι, τις έχουμε αξιοποιήσει με το σωστό τρόπο; Μπορεί ο ξένος επισκέπτης που θα έρθει στην Αθήνα, η Αθήνα είναι ο τόπος που γεννήθηκε η θεατρική τέχνη. Μπορεί κάποιος να έρθει στην Αθήνα να δει αρχαίο θέατρο; Η απάντηση είναι όχι. Μπορεί κάποιος να ταξιδέψει πίσω στο χρόνο και να βρεθεί παρέα, ξέρω γω με τους αρχαίους φιλοσόφους; Υπάρχουν τοποθεσίες που συνδέονται με συγκεκριμένες προσωπικότητες. Η Αρχαία Αγορά με τον Σωκράτη. Υπάρχει το λύκειο του Αριστοτέλη. Υπάρχει η Ακαδημία Πλάτωνος. Αυτοί οι τόποι, απίστευτης ιστορικής αξίας, έχουν μετατραπεί σε σημεία που κάποιος μπορεί να βιώσει πράγματα που σχετίζονται με τους αρχαίους φιλοσόφους; Η απάντηση είναι όχι. Τι θα δει κάποιος πηγαίνοντας στο Μαραθώνα; Ένα από τα πιο δυνατά παγκοσμίως brand name. Marathon. Σε όλο τον κόσμο γίνονται μαραθώνιοι. Κάποιος θα πάει στον Μαραθώνα, τι θα δει; Ένα αίσχος. Άρα λοιπόν, έχουμε στα χέρια μας απίστευτη πρώτη ύλη, την οποία στο ελάχιστο μόνο την έχουμε αξιοποιήσει και αναδείξει. Και εδώ υπάρχουν βέβαια μεγάλες ανισότητες από τόπο σε τόπο. Και δεν είναι μόνο η Αρχαία Ελλάδα. Δεν έχω το χρόνο, θα μπορούσα να σας πω και η Νεότερη Ελλάδα τι απήχηση είχε ή θα μπορούσε να έχει στο διεθνές κοινό. Άρα λοιπόν, ακόμα και τον

σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό, εάν θέλετε το νεότερο ελληνικό πολιτισμό, μπορούμε μία χαρά να τον αξιοποιήσουμε για την τουριστική ανάπτυξη του τόπου μας. Άρα λοιπόν, ο πολιτισμός μπορεί να μας δώσει πολύ ισχυρά στοιχεία για το branding, να αναπτύξουμε την ταυτότητα του τόπου μας. Θέλω εδώ να δούμε ένα παράδειγμα, για το branding που κάναμε στην περιοχή των Δελφών. Ο ομφαλός της γης. Εξαιρετική... γνωρίζουμε όλοι τον αρχαίο μύθο με τον Δία που έστειλε τους δύο αετούς και είπε, όπου συναντηθούνε εκεί είναι ομφαλός της γης. Συναντήθηκαν πάνω από τους Δελφούς, άρα λοιπόν, Δελφοί ίσον ο ομφαλός της γης. Παίρνουμε λοιπόν ότι αυτό το στοιχείο της αρχαίας μας παράδοσης και χτίζουμε από αυτό την ταυτότητα του τόπου μας. Έτσι λοιπόν εδώ, βάσει του στρατηγικού σχεδίου μάρκετινγκ που είχα την τιμή να υλοποιήσω για τον Δήμο Δελφών και με εξαιρετική την δημιουργική προσέγγιση από την ομάδα της clever Bank, αυτόν τον αρχαίο μύθο τον αξιοποιήσαμε για να πάρει ο προορισμός Δελφοί, το... πώς το λένε, το προσωνόμιο, Κέντρο της γης. Center of the World. Άρα λοιπόν, η νέα τουριστική ταυτότητα των Δελφών, δημιουργικά εκσυγχρονίζει αυτόν τον αρχαίο μύθο, μιλώντας μας ότι οι Δελφοί είναι το κέντρο της γης. Θέλω να σας δείξω από πού προέκυψε η ιδέα για αυτούς τους δυο ομόκεντρους κύκλους. Από τον αρχαιολογικό χώρο των Δελφών. Και αυτό θέλω να το δώσω με τρόπο μοντέρνο αλλά ταυτόχρονα και πολύ ευέλικτο, για να αποκτήσουμε μία τουριστική ταυτότητα. Εδώ βλέπετε στην υλοποίησή του μία εφαρμογή για την πόλη των Δελφών. Και δείτε εδώ... α, να εξηγήσω εδώ, ότι στο πλαίσιο της στρατηγικής μάρκετινγκ δεν θέλαμε απλά να αναδείξουμε τον δήμο των Δελφών. Ο δήμος των Δελφών, ο Καλλικρατικός δήμος είναι ένας από τους πιο μεγάλους δήμους της χώρας. Καλύπτει μια πολύ μεγάλη έκταση και στα όριά του υπάρχουνε διακριτοί ταξιδιωτικοί προορισμοί. Έτσι λοιπόν, στο πλαίσιο λοιπόν της στρατηγικής marketing, θέλαμε να αναδείξουμε δύο διαφορετικά χαρτοφυλάκια. Ένα

θεματικό που προβάλλει τις επιμέρους μορφές τουρισμού και ένα γεωγραφικό, που παρουσιάζει τους επιμέρους ταξιδιωτικούς προορισμούς που υπάρχουνε στα όρια του δήμου. Και εδώ βλέπετε πώς παρουσιάζουμε ένα χαρτοφυλάκιο. Πώς ο κάθε τόπος έχει την ταυτότητά του και ταυτόχρονα σηματοδοτούμε ότι όλα αυτά ανήκουν στην ίδια οικογένεια. Είναι κάτω από την ομπρέλα του Καλλικρατικού δήμου των Δελφών. Εδώ βλέπετε πόσο ευέλικτος είναι ο σχεδιασμός αυτού του brand, που ουσιαστικά μπορείς να απεικονίσεις οτιδήποτε θέλεις προβάλλοντας αυτά τα στοιχεία στην επιφάνεια που σχηματίζεται. Και εδώ βλέπουμε ως πούμε μία ενδεικτική προσέγγιση, πώς υλοποιείς αυτό το branding, ως πούμε στην ιστοσελίδα, στην τουριστική ιστοσελίδα του δήμου. Προκύπτει κάτι το οποίο θεωρώ ότι είναι ελκυστικότατο, δυναμικό, μοντέρνο και διαχρονικό. Αντέχει στο χρόνο η συγκεκριμένη αισθητική. Απ' ό,τι μου είπαν, δυστυχώς είχα μία άλλη υποχρέωση στην Κύπρο, έτσι δεν μπορούσα να είμαι χθες εδώ. Μου μετέφεραν όμως ότι μίλησε μεταξύ άλλων ο Σταύρος ο Μπένος, με τον οποίον είχαμε μία εξαιρετική συνεργασία στο πλαίσιο της νέας τουριστικής καμπάνιας που ετοιμάζουμε για την πόλη του Ηρακλείου, για το δήμο του Ηρακλείου και νομίζω έκανε και κάποια αναφορά για το νέο τουριστικό brand; Α, σας τα έδειξα αυτά, άρα θα τα διατρέξω... Ορίστε; Το σήμα; Απλά δείτε λίγο από που εμπνεύστηκε το σήμα. Τον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού. Τα περίφημα κέρατα του Ταύρου. Παίρνοντας λοιπόν αυτήν την απίστευτα αφαιρετική γραμμή, τη μετατρέπεις, ουσιαστικά έχεις στα κέρατα του Ταύρου και την αντανάκλασή του και δημιουργείται το Η και Heraklio και Ηράκλειο και λατινικά και Ελληνικά γραμμένο ξεκινάει με το ίδιο γράμμα. Ξεκινάει λοιπόν, προκύπτει λοιπόν το συγκεκριμένο σχήμα. Και δείτε εδώ, η χρωματική παλέτα που χρησιμοποιήθηκε στο branding πώς εμπνεύστηκε από τα χρώματα του τόπου, της πόλης και της περιοχής που περιβάλλει την περιοχή του Ηρακλείου και προέκυψε μία χρωματική παλέτα η οποία αξιοποιήθηκε για να

γίνει το branding μία εξαιρετική δουλειά από το γραφείο Palledian Kendask, που κάνουν πραγματικά εξαιρετική δουλειά στην δημιουργική υλοποίηση αυτού του branding. Βλέπουμε εδώ, πώς μπορούμε με ευέλικτο τρόπο να αφηγηθούμε διάφορες ιστορίες γύρω από τον τόπο μας. Βλέπετε εφαρμογές, ενδεικτικές εφαρμογές της νέας τουριστικής ταυτότητας του Ηρακλείου. Παραδείγματος χάρη με αφίσες που μπορείς να τοποθετήσεις στην πόλη. Κάποια banner. Πώς το λένε, αφίσες τοίχου. Πώς μπορείς να πούμε μία στάση λεωφορείου να την ντύσεις για να προβάλεις τον προορισμό. Ας πούμε ένα διαφημιστικό δώρο. Μία κούπα ή ένα φυλλάδιο. Βλέπουμε εδώ κάποιες ενδεικτικές εφαρμογές της νέας ταυτότητας. Απλά θέλω εδώ, το branding δεν το κρίνουμε μόνο βάσει του λογότυπου. Στις εφαρμογές φαίνεται πόσο σωστά σχεδιασμένο και πόσο κατάλληλο είναι ή εδώ βλέπουμε... πώς τον λένε... ιστοσελίδα βάσει της νέας ολιστικής ταυτότητας, στις εφαρμογές φαίνεται πόσο κατάλληλα σχεδιασμένο είναι το τουριστικό brand του τόπου μας. Γενικά βλέπουμε να αλλάζουν οι τάσεις στο branding, όταν σχεδιάζουν την ταυτότητα του τόπου μας. Παλαιότερα υπήρχε μία τάση να αφηγηθούμε κυριολεκτικά και να παραχώσουμε οτιδήποτε μας απασχολεί σε ένα λογότυπο.

Εδώ βλέπουμε το παλιό τουριστικό λογότυπο της Μονεμβασιάς. Είναι κάποιος εδώ από τη Μονεμβασία; Από τους Δελφούς; Όχι. Λοιπόν... από τους Δελφούς; Από την πατρίδα μου; Λοιπόν, βλέπουμε μία παλιά τάση που υπήρχε να αφηγούμαστε κυριολεκτικά μία ιστορία. Βλέπουμε εδώ το παλιό λογότυπο της Μονεμβασιάς. Έχει και την πύλη, την μονή. Έχει και το περίγραμμα του βράχου, έχει και το λάδι, έχει και το κρασί, έχει και τον ήλιο και τη θάλασσα. Πλέον φεύγουμε από αυτήν την αντίληψη και προσπαθούμε να λειτουργήσουμε πιο συναισθηματικά. Δεν ξέρω, μόλις ολοκληρώσω θα ρωτήσω αν έχουμε χρόνο να σας δείξω λίγο το σκεπτικό πίσω από την τουριστική ταυτότητα της Μονεμβασιάς που σχεδιάσαμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ας είμαστε λίγο σύντομοι για να...

Δ. ΚΟΥΤΟΥΛΑΣ: Ναι, ναι, ολοκληρώνω. Άρα λοιπόν, εστιάζουμε κυρίως στο συναίσθημα και επίσης γίνονται και πιο λιτές οι προσεγγίσεις. Γενικά η λιτότητα στον σχεδιασμό του branding είναι μεγάλη αρετή γιατί εξασφαλίζει και την διαχρονικότητα. Τα πολύ φορτωμένα λογότυπα κουράζουν και ξεπερνιούνται αρκετά γρήγορα. Έχουμε λοιπόν αυτές τις τάσεις. Άρα λοιπόν, κοντολογίς, για να ολοκληρώσω, το branding έχει να κάνει με το συναίσθημα, έχει να κάνει με το να δημιουργήσουμε, μάλλον να συμπυκνώσουμε την ιδιαίτερη αίσθηση του προορισμού μας, του τόπου μας και να το επικοινωνήσουμε προς την τουριστική αγορά. Πρέπει λοιπόν να είμαστε σίγουροι ότι μέσα από την ταυτότητά μας μεταφέρουμε τα σωστά συναισθήματα και τους σωστούς συμβολισμούς για τον τόπο μας. Και καλό είναι αυτό να το τεστάρουμε, να κάνουμε κάποια τεστ πριν καταλήξουμε σε μία συγκεκριμένη ταυτότητα, να τη στείλουμε να αξιολογηθεί από ανθρώπους και στον τόπο μας, αλλά και μακριά. Ιδανικά και από το εξωτερικό, για να μας πούνε τη γνώμη τους κατά πόσο όντως βγαίνουνε σωστοί συμβολισμοί και τα σωστά συναισθήματα. Και επίσης, καλά θα κάνουμε να δούμε ποια στοιχεία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς ή και της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας μπορούμε να αξιοποιήσουμε και να τα εντάξουμε στην τουριστική μας ταυτότητα. Πρέπει, έχουμε δυστυχώς στην Ελλάδα, παρότι έχουμε ένα απίστευτο πολιτιστικό απόθεμα, ρέπουμε προς μια έτσι πολύ στεγνή, αφυδατωμένη ακαδημαϊκή παρουσίαση του πολιτισμού μας, κάτι που οδηγεί σε ένα πολύ βαρετό αφήγημα. Θα πρέπει λίγο να βάλουμε ζωή σε αυτό το πράγμα. Πολιτισμός πρέπει να είναι κάτι ζωντανό, κάτι ευχάριστο, κάτι διασκεδαστικό και αν αυτό το πράγμα μπορούμε μέσω της τουριστικής μας προβολής να το κάνουμε με σωστό τρόπο, θα έχουμε κάνει ένα πολύ – πολύ μεγάλο βήμα για να προβάσουμε με τρόπο αποτελεσματικό και δυναμικό τον τόπο μας.

Αρκετά σας είπα. Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Λοιπόν, ευχαριστούμε τον κύριο Δημήτρη Κούτουλα, Σύμβουλο Τουρισμού – Μάρκετινγκ, Επίκουρο καθηγητή Πανεπιστημίου Πατρών. Πολύ σημαντικά όλα αυτά που είπε και θεωρώ ότι για μας, την αυτοδιοίκηση, έτσι απαραίτητα όλα αυτά.

Στη συνέχεια, ο Γιάννης Καραχρήστος, Ερευνητής του Κέντρου Λαογραφίας Ακαδημίας Αθηνών με θέμα: Πολιτιστικές κληρονομίες και βιώσιμη τοπική ανάπτυξη. Κύριε Καραχρήστο, έχετε το λόγο.

Γ. ΚΑΡΑΧΡΗΣΤΟΣ: Ευχαριστώ κύριε Δήμαρχε. Θα ξεκινήσω εκφράζοντας τις ειλικρινείς μου ευχαριστίες στην ΚΕΔΕ για την πρόσκληση αυτή. Στον κύριο Ιωαννίδη που από ότι καταλαβαίνουμε βρήκε και δυστυχώς δεν μπόρεσε να είναι εδώ μαζί μας, αλλά και στους υπόλοιπους στην ΚΕΔΕ, την κυρία Γαζή, όλους τους ανθρώπους που πραγματικά έφτιαξαν αυτό το συνέδριο και μας δώσαν την ευκαιρία να είμαστε εδώ. Στο Δήμαρχο αυτού του υπέροχου τόπου που μας φιλοξενεί, και σε όλες και όλους εσάς που είστε εδώ. Εγώ θα... επέλεξα να μιλήσω για την πολιτιστική κληρονομιά, για τις πολιτιστικές κληρονομίες όπως τις είπα στον τίτλο, να συστηματοποιήσουμε δηλαδή λιγάκι πολλά από τα πράγματα τα οποία ακούσαμε εδώ αυτές τις ημέρες και να σκεφτούμε λίγο πώς μπορούμε να τα αξιοποιήσουμε στο πλαίσιο μιας βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης. Πάρα πολλά από αυτά που ήθελα να πω και είναι ευχάριστο αυτό, δεν είναι κακό, ειπωθήκανε από προηγούμενους ομιλητές. Άρα αυτό σημαίνει ότι κάνετε και πολύ καλή δουλειά, φτιάχνοντας και το πρόγραμμα. Θα τα περάσω λίγο πιο γρήγορα και θα σας παραπέμψω σε όσα είπαν αυτοί, εκείνες. Θα ξεκινήσω με μια προσπάθεια να ορίσουμε τι είναι αυτό που λέμε πολιτιστική κληρονομιά. Δεν θα κάνω και εγώ τόσο ακαδημαϊκή την ανακοίνωση, Δίνοντας εδώ ορισμούς επί ορισμών. Όλοι οι συνάδελφοι γνωρίζετε ότι έχουμε, υπάρχουν πάρα πολλοί ορισμοί για το τι είναι αυτό το πράγμα. Θα προσπαθήσω να είμαι λιγάκι πιο πρακτικός. Άρα, αναφερόμαστε σε πολιτισμικές

εκφάνσεις του παρελθόντος μας, το οποίο μας έρχεται στο παρόν, έτσι; Και βεβαίως έχει υλική διάσταση, τα γνωστά μνημεία τα οποία γνωρίζουμε όλοι μας, από τα οποία ξεκίνησε άλλωστε και η κουβέντα και όλα αυτά τα πράγματα, αλλά κι άλλη διάσταση καθώς υπάρχουνε και πολλές πτυχές του πολιτισμού που δεν είναι μνημεία με την κλασική έννοια που δίναμε σε αυτόν τον όρο παλιότερα. Η συζήτηση ξεκινά, η σύγχρονη τουλάχιστον συζήτηση, περί πολιτιστικής κληρονομιάς ξεκινά τον 19^ο αιώνα. Τι συνέβαινε τότε; Δημιουργούνταν ή όπου είχαν δημιουργηθεί οργανωνόταν και εδραιωνόταν ως συλλογική οργάνωση της κοινωνίας, της πολιτικής, τα εθνικά κράτη. Άρα, ιστορία και πολιτισμός σύμφωνα με τη γερμανική εκδοχή του όρου, την οποία πήραμε και εμείς σε πολύ μεγάλο βαθμό, ιστορία και πολιτισμός ορίζουν το έθνος. Βρισκόμαστε λοιπόν στο βασίλειο του πολιτισμικού εθνικισμού που εφαρμόστηκε κυρίως σε έθνη που δεν είχαν ακόμα κράτος και έπρεπε μέσω του πολιτισμού, μέσω του παρελθόντος τους να το φτιάξουν. Να οικοδομήσουν αυτή την εθνική ταυτότητα και να φτιάξουν και το κράτος τους. Καταλαβαίνετε λοιπόν γιατί εκείνη την περίοδο και εμείς την Ελλάδα στηριχθήκαμε πολύ πάνω σε αυτήν την λογική. Σε αυτό βεβαίως το εγχείρημα, βοηθήσανε πάρα πολύ και οι αναδυόμενες τότε επιστήμες. Θεωρούμε ότι είναι παλιές αλλά οι επιστήμες ως επιστήμες οργανωμένες, έτσι όπως τις γνωρίζουμε και τις παραδεχόμαστε σήμερα είναι σε μεγάλο βαθμό δουλειά του 19^{ου} αιώνα. Άρα λοιπόν οι αναδυόμενες επιστήμες που ήταν, είχαν ένα σχετικό με αυτό που συζητάμε αντικείμενο, έγιναν και αυτές υπηρέτριες αυτού του μεγάλου σκοπού. Άρα, πιο συγκεκριμένα, αρχαιολογία με τα μνημεία, ιστορία που μελετούσε το ιστορικό παρελθόν και η λαογραφία που μελετούσε τον λαϊκό πολιτισμό. Και κάπως έτσι, για να πούμε και την... μια ιστορία τώρα. Κάπως έτσι έμειναν τα πράγματα μέχρι που μετά τον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο, ιδρύεται ο οργανισμός που βλέπετε εκεί, η UNESCO, είμαστε στο πλαίσιο του οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, και η UNESCO σε αυτό

το πλαίσιο αναλαμβάνει το μορφωτικό αντικείμενο. Δηλαδή, τον συνδυασμό πολιτιστικών, εκπαιδευτικών και επιστημονικών δραστηριοτήτων με τον ευρύτερο στόχο που έχει και όλος ο ΟΗΕ, δηλαδή να συνεργαστούνε οι λαοί, οι πολιτισμοί και μέσω της συνεργασίας και του πολιτισμού και ο πολιτισμός είναι και ένα πρόσφορο έδαφος, χώρος, για να συνεργάζονται πιο εύκολα από ότι θα μπορούσαν να το κάνουνε στην πολιτική ή σε άλλους τομείς, να πετύχουμε την επιθυμητή, τότε ακόμη πολύ περισσότερο, συναδέλφωση των λαών. Θυμίζω ότι είμαστε πολύ κοντά μέσα σε έναν 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο, έτσι; Δεν είναι τυχαίο. Άρα, ιδρύεται το 1946 στο Παρίσι και διαδραματίζει από κει και μετά έναν πάρα πολύ σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση των διεθνών αλλά και των εθνικών πολιτικών σε σχέση με αυτό που ονομάζουμε πολιτισμική, πολιτιστική κληρονομιά και θα δείτε αμέσως, σε λίγο τι εννοώ. Ένας από τους τομείς της UNESCO είναι ο πολιτιστικός τομέας και εδώ βλέπετε η κληρονομιά, η πολιτιστική κληρονομιά έχει εξέχουσα θέση. Όχι μόνο είναι η μία από τις τρεις του διευθύνσεις, αλλά υπάρχει και ένα ξεχωριστό ανεξάρτητο κέντρο το οποίο είναι αφιερωμένο σε αυτό. Αλλά προσέξτε και ένα επίθετο που υπάρχει εκεί. Αν πριν μιλούσαμε εθνικές κληρονομίες του κάθε κράτους, εδώ μιλάμε μέσω της UNESCO για την παγκόσμια. Έχει δηλαδή ή τουλάχιστον προσπάθησε, δεν ξέρω, μπορούμε να συζητήσουμε σε ποιο βαθμό το πέτυχε. Δεν το πέτυχε πλήρως είναι η άποψή μου, αλλά προσπάθησε να μεταφέρει το κέντρο βάρους από την εθνική στην παγκόσμια κληρονομιά της ανθρωπότητας βεβαίως πλέον, έτσι; Αυτές είναι λέξεις οι οποίες υπάρχουν και σε όλες τις συμβάσεις της UNESCO και σε όλα τα νομικά της κείμενα. Ποιες είναι αυτές οι συμβάσεις, για να δούμε την πορεία και τις λέω, γιατί αυτές είναι στο βαθμό από κυρώνονται και στις εθνικές νομοθεσίες και έχουνε κυρωθεί και στην δική μας, αποτελούνε και εργαλεία σχεδιασμού, όταν ποια σε τοπικό επίπεδο εσείς σχεδιάζετε τέτοια ζητήματα καλό είναι να έχετε στο νου σας και αυτά τα εργαλεία μαζί

με άλλα όπως θα δούμε. Λοιπόν, η πρώτη μεγάλη σύμβαση έρχεται το 1954. Είναι η σύμβαση για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών, σε τι άλλο; Πολύ κοντά στους δύο παγκόσμιους πολέμους, περίπτωση ένοπλης σύρραξης. Αφορά μνημεία με την κλασική έννοια των μνημείων. Δηλαδή υλικά μνημεία και έργα τέχνης και γνωρίζουμε βεβαίως ότι, στη διάρκεια του 2^{ου} Παγκόσμιου Πολέμου, πάρα πολλά από αυτά χαθήκαν, καταστραφήκαν, κλαπήκαν, τα ψάχνουμε ακόμη και δεν θα τα βρούμε ποτέ και ούτω καθεξής. Άρα δηλαδή είχε, δεν ήταν κάτι που έτσι τους βγήκε, γιατί δεν είχανε τι άλλο να κάνουν και είπαν ας ξεκινήσουμε από κει, αλλά είχε και ένα, όπως και όλες αυτές οι συμβάσεις, ένα αντίκτυπο στο τι συνέβαινε τότε στην κοινωνία, πατούσε κάπου αυτό και προσπαθούσε από εκεί να κάνει κάτι. Η άλλη μεγάλη, μεγάλη όμως τώρα πια σύμβαση, η οποία είναι ακόμα σε... και είναι η πρώτη στην οποία αναφέρεται ο όρος παγκόσμια κληρονομιά, έρχεται το 1972. Είναι η σύμβαση για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς. Και ο στόχος εδώ είναι, να τεκμηριώσουμε, να αναδείξουμε, προστατέψουμε τι μνημεία εξαιρετικής όπως το λέει αξίας, ο όρος ο αγγλικός είναι Outstanding value, που έχουν σημασία πάλι βεβαίως για την παγκόσμια κληρονομιά, έτσι της ανθρωπότητας όπως το λέει. Δημιουργούνται για αυτό το στόχο δύο κατάλογοι. Ο ένας ο κατάλογος της παγκόσμιας κληρονομιάς, όπου εγγράφονται όλα αυτά, εφόσον πληρούνε βεβαίως όλα αυτά τα κριτήρια τα οποία καθορίζονται σαφώς μέσα στη σύμβαση. Και υπάρχει και ένας κατάλογος για τέτοια μνημεία, που όμως βρίσκονται σε κίνδυνο και επομένως υποτίθεται ότι τα βάζουμε εκεί, για να έρθουνε και μέτρα τα οποία θα βοηθήσουνε στην προστασία τους, διάσωσή τους και ούτω καθεξής. Και βεβαίως είπαμε ορίζονται και τα κριτήρια. Πως κάτι εγγράφεται μέσα εκεί και οφείλω να σας πω ότι είναι αρκετά αυστηρά και οδηγούν και σε μία μερική καταγραφή, γιατί δεν μπορεί το οποιοδήποτε μνημείο όσο σημαντικό και αν, και ωραίο αν

το θεωρούμε εμείς, οπωσδήποτε να εγγραφεί εκεί, έτσι; Η μεγάλη κριτική, αρκετή υπήρχε, αλλά ένα κομμάτι αυτής της κριτικής σε αυτή τη σύμβαση που έλεγε ότι προωθεί μία μερική εικόνα όχι γιατί δεν μπαίνουν όλα εκεί, αλλά γιατί αφήνει απέξω, ένα μεγάλο κομμάτι το οποίο δεν μπαίνει εξ ορισμού. Και ποιο είναι αυτό; Είναι ότι όλες αυτές οι πολιτισμικές εκφάνσεις οι οποίες δεν έχουν υλική διάσταση. Τι κάνουμε με αυτά; Τα πετάμε; Έρχεται η UNESCO λοιπόν και προσπαθώντας να απαντήσει σε αυτό, κάνει μία σειρά από μικρά, δειλά, άτσαλα μερικές φορές θα έλεγα, όπως φαίνεται και στους τίτλους των δράσεων της, εδώ βήματα, σε, προς την κατεύθυνση της σταδιακής ενσωμάτωσης αυτών των πραγμάτων εκεί. Έτσι έχουμε την διαφύλαξη, τη σύσταση για τη διαφύλαξη του παραδοσιακού και λαϊκού πολιτισμού. Το πρόγραμμα των ζώντων ανθρωπίνων θησαυρών. Εδώ είναι το λίγο άτσαλο και άκομψο που σας ανέφερα, για το πρόγραμμα των αριστουργημάτων της προφορικής και άυλης κληρονομιάς της ανθρωπότητας. Έτσι ώστε το 2003 πια, να πάμε στη γνωστή μεγάλη σύμβαση για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας. Σύμφωνα με αυτή τη σύμβαση στην κληρονομιά αυτή περιλαμβάνονται όλα αυτά που βλέπετε εκεί. Προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις, τέχνες του θεάματος, κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες, εορταστικές εκδηλώσεις, γνώσεις και πρακτικές για την φύση και το σύμπαν και τεχνογνωσία που συνδέεται με την παραδοσιακή χειροτεχνία. Υπό την προϋπόθεση ότι όλα αυτά συνεχίζουν να υπάρχουν, είναι ζωντανά, δεν προσπαθούμε δηλαδή απλώς να τα αναβιώσουμε και αυτό θα πρέπει να τεκμηριώνεται και ότι οι κοινότητες οι τοπικές, εδώ υπάρχει μεγάλη έμφαση στο τοπικό, καθορίζονται μέσω αυτών. Δηλαδή, τα θεωρούνε στοιχεία της πολιτιστικής τους ταυτότητας. Θεωρούμε, θεωρεί λοιπόν η σύμβαση, ότι αυτό μεταβιβάζεται με τους γνωστούς παραδοσιακούς τρόπους του παραδοσιακού πολιτισμού, από γενιά σε γενιά. Συμβάλλει στον σεβασμό της

πολιτισμικής πολυμορφίας. Έχει αναπτυξιακή διάσταση η οποία συνδέεται με την βιώσιμη ανάπτυξη και αυτό ας το κρατήσουμε για τη σημερινή μας συζήτηση και βεβαίως, κλασική UNESCO, πρέπει να λάβουμε μέτρα για να το προστατεύσουμε, να το διαφυλάξουμε. Τι γίνεται λοιπόν; Εθνικά ευρετήρια στα οποία οι χώρες εγγράφουν τέτοια στοιχεία. Αντιπροσωπευτικός κατάλογος παγκόσμιος. Αντιπροσωπευτικός κατάλογος αντίστοιχων που είναι σε... που απαιτούν επείγουσα προστασία, έτσι; Αυτό που βλέπαμε και στην άλλη σύμβαση και ένα αρχείο καλών πρακτικών, έτσι ώστε να υπάρχει και μία ανταλλαγή τεχνογνωσίας μεταξύ των χωρών, στο πώς κάνουμε καλά αυτά τα πράγματα. Η κριτική που έχει ασκηθεί σε όλο αυτό, συνοψίζεται στα εξής. Εδώ προσπαθώ βέβαια σε μία διαφάνεια να βάλω περίπου κάμποσες χιλιάδες σελίδες συζήτησης, κριτικής, που έχει μία παλέτα από αρνητική και απορρίπτουμε, μέχρι να σκεφτούμε να αλλάξουμε κάποια πράγματα, έτσι; Όποτε συγχωρήστε με για το... ότι προσπαθώ έτσι να το κάνω πολύ σχηματικό. Ένα είναι ότι οι μιλώντας για κληρονομιά προωθούμε μία στατική έννοια του πολιτισμού. Ο πολιτισμός έχει εξέλιξη εφόσον υπάρχει και είναι ζωντανός και ακούσαμε πάρα πολύ καλά για αυτό το πράγμα σήμερα. Άρα, μιλώντας για κληρονομιά κόβουμε την εξέλιξη. Βάζοντας και την έννοια της αυθεντικότητας των πολιτισμικών στοιχείων, ξανασταματάτε την εξέλιξη γιατί λέμε ότι κάτι, κάποια μορφή είναι η αυθεντική και με βάση αυτή θα κρίνετε και στο μέλλον αν θα συνεχίσει να υπάρχει εκεί. Ότι είναι ένας δυτικός τρόπος να βλέπουμε τα πράγματα, ο οποίος μετατρέπει τους ανθρώπους, τα μνημεία του, τις πρακτικές τους, τον καθημερινό τους τελικά πολιτισμό σε θέαμα ώστε να το προβάλλουμε και να το δούμε. Με αποτέλεσμα βεβαίως να μπαίνουν εκεί πολύ συγκεκριμένα στοιχεία. Ότι επιβάλλεται στις τοπικές κοινωνίες από τα πάνω, από τους κρατικούς θεσμούς και τους διεθνείς οργανισμούς, ενώ έχει γίνει και μία πολύ μεγάλη συζήτηση για τον ρόλο ημών, εννοώ με ήτα, εμένα βάζω εδώ, των

ειδικών δηλαδή και των επιστημόνων που ακριβώς προσπαθούν να παίξουν αυτόν τον διαμεσολαβητικό ρόλο μεταξύ της τοπικής κοινότητας, του κρατικού θεσμού, του διεθνούς θεσμού που είναι η UNESCO. Έτσι, τι ρόλο παίζουμε εμείς εκεί. Ωστόσο, όπως αναγράφεται και στα ίδια τα κείμενα η πολιτιστική κληρονομιά θεωρείται ένα αναπτυξιακό εργαλείο και αυτό μας το λέει και η ίδια η UNESCO στα κείμενά της αλλά και οργανισμοί που δεν θα τους φανταστείτε, όπως ο ΟΟΣΑ, η Παγκόσμια Τράπεζα και όλοι αυτοί, λένε ότι μέσω της πολιτιστικής κληρονομιάς μπορούμε να συμβάλουμε στην βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών, αναδεικνύοντας και προστατεύοντας τα μνημεία, εξασφαλίζοντας μία διεθνή προβολή και των μνημείων, αλλά και του τόπου που τα φιλοξενεί και επομένως συμβάλλοντας και σε ένα, και στο brandname του τόπου. Σταματάω, τα είπατε εσείς όλα που ήθελα να πω σε σχέση με αυτό. Ότι μπορεί να αξιοποιηθεί και να οργανώσουμε δράσεις πολιτιστικού τουρισμού και αυτά ειπώθηκαν, οπότε περιορίζομαι εδώ. Και βεβαίως μπορεί να προκύψει από όλα αυτά όπως λένε ένα πολλαπλό όφελος για την τοπική κοινωνία και να ενισχυθεί και εν τέλει και η κοινωνική συνοχή, πράγμα πολύ σημαντικό αν μιλάμε για βιώσιμη ανάπτυξη. Τι γίνεται στην Ελληνική περίπτωση σε σχέση με αυτά. Ενσωματώθηκαν όλα όπως βλέπετε εδώ, με μία σχετική χρονοκαθυστέρηση, έτσι; Το 1981 τη σύμβαση του 1972 και μία σύμβαση ευρωπαϊκή που υπήρχε για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς. Το 2006 τη σύμβαση του 2003 για την άυλη, ενώ το 2002 έχουμε και τον εν ισχύ αρχαιολογικό νόμο, που βέβαια μιλάει για την προστασία των αρχαιοτήτων αλλά και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς. Αυτό είναι το νομικό πλαίσιο, διεθνές, εθνικό. Από το 2006 τώρα που ολοκληρωθήκαν όλα αυτά, προσπαθήσαμε να τα εφαρμόσουμε κιόλας. Δημιουργήθηκε, το Υπουργείο Πολιτισμού πρώτα από όλα είχε έναν επιτελικό ρόλο. Δημιούργησε την Εθνική Επιτροπή για τις συμβάσεις αυτές. Δημιουργήθηκε ένα ευρετήριο εθνικό, που

έπρεπε να δημιουργηθεί. Ενώ έχουν εγγραφεί και πέντε στοιχεία στον κατάλογο της άυλης. Τα άλλα τα αφήνω, είναι πάρα πολλά τα μνημεία που αφορούν την παλαιά σύμβαση του 1972, που έχουν εγγραφεί και τα ξέρετε φαντάζομαι τα περισσότερα. Να πω ότι για την άυλη που είναι κάτι πιο καινούργιο, έχουμε την μεσογειακής διατροφής, για τον παγκόσμιο μιλώ κατάλογο, την καλλιέργεια της μαστίχας, την Τηνιακή μαρμαροτεχνία, τους μωμόγερους, και το ρεμπέτικο, ενώ και άλλοι φάκελοι βρίσκονται σε ένα στάδιο προετοιμασίας. Αν ωστόσο τώρα αφήσουμε λίγο στην άκρη όλα αυτά. Ας τα κρατήσουμε στο νου μας ότι είναι εργαλεία. Όταν είμαστε εδώ, στην περιοχή μας, καθόμαστε προσπαθούμε να σχεδιάσουμε, θα πρέπει να τα έχουμε όλα στο νου μας, αλλά θα πρέπει να δούμε για κάτι άλλο. Θα πρέπει να σκεφτούμε ότι κάθε κοινωνία τοπική, δημιουργεί ένα δικό της πολιτισμό. Έρχεται κάτι από το παρελθόν ως κληρονομιά. Το επεξεργαζόμαστε, το αποδεχόμαστε, το τροποποιούμε για να το κάνουμε δικό μας. Ποτέ δεν το παίρνουμε, σχεδόν ποτέ έτσι όπως ήταν ακριβώς. Πιθανώς να απορρίπτουμε και ένα μέρος του. Άρα, υπό αυτήν την έννοια η πολιτιστική κληρονομιά έχει μία πολύ στενή σχέση με τη συλλογική και πολιτισμική μνήμη των κοινωνικών ομάδων. Αυτό που λένε δηλαδή με διάφορους τρόπους, για το τι είναι το παρελθόν τους και η ιστορία τους. Είναι πολύ σημαντικό να το γνωρίζουμε αυτό, γιατί είναι και ένα μέρος αυτού που παραδοσιακά θα ονομάζαμε λαϊκός πολιτισμός. Και σε ένα επιστημονικό επίπεδο μπορεί να μελετηθεί από τον κλάδο που λέγεται τοπική ιστορία, νοούμενη ως στην συνολική πια μελέτη ενός οικισμού ή μιας μικροπεριοχής, όλων των καταλοίπων της ανθρώπινης δραστηριότητας σε αυτή την περιοχή και ούτω καθεξής. Βέβαια και των ανθρώπων που ζουν εκεί. Εδώ, θα πρέπει να έχουμε βεβαίως πάντα στο νου μας ότι δεν μιλάμε για μία πια κληρονομιά. Βρισκόμαστε, ειπώθηκε και χθες, σε έναν σύγχρονο κόσμο όπου οι μεταναστευτικές αλλά και οι πολιτισμικές ροές που... οι μεταναστευτικές ροές φέρνουν μαζί τους,

δημιουργούν μία πόλη πολυπολιτισμικότητα και ίσως και μία διαπολιτισμικότητα καθώς μέσω της συμβίωσης των ανθρώπων αυτοί οι πολιτισμοί διαπλέκονται. Εδώ δικαιολογώ και τον τίτλο μου, γιατί το έβαλα σε πληθυντικό αριθμό. Άρα δεν περάσαμε μόνο από τον πολιτισμό τους πολιτισμούς, αλλά και από την κληρονομιά στις κληρονομίες. Και όλα αυτά θα πρέπει να τα έχουμε στο νου μας όταν σχεδιάζουμε εκεί και να δούμε, όχι να πούμε θα τα μελετήσω όλα, θα κάνω μαξιμαλιστικά μεγάλα σχέδια ή δεν ξέρω εγώ τι και θα κάνω κάτι που δεν το έκανε κανένας ποτέ μέχρι τώρα. Ας το αφήσουμε αυτό στην άκρη, αλλά να φτιάξουμε έναν πραγματικά βιώσιμο αναπτυξιακό σχεδιασμό. Ακούσατε πάρα πολλά και ενδιαφέροντα πράγματα αυτές τις δύο μέρες, για το πώς μπορεί να γίνει αυτό και να δούμε γνωρίζοντας όλο αυτό το πράγμα, αλλά γνωρίζοντάς το σωστά, καλά, μελετημένα, οργανωμένα, πώς μπορούμε να το εμπλέξουμε μέσα εκεί και να το αξιοποιήσουμε για να κάνουμε τέτοιου τύπου δράσεις. Από όλο αυτό, θα πω ότι σημασία έχει να συνεργαστούμε με επιστημονικούς και άλλους φορείς, τοπικά, περιφερειακά, εθνικά και ούτω καθεξής. Να κάνουμε ένα οργανωμένο σχέδιο και μέσα εκεί να κάνουμε και ένα πιο μικρό οργανωμένο σχέδιο, πώς μπορούμε να μελετήσουμε αυτό το πολιτισμικό απόθεμα, την πολιτισμική κληρονομιά, μου αρέσει καλύτερα, τέλος πάντων, δεν θα τα χαλάσουμε στους όρους και δούμε πώς μπορούμε να το αξιοποιήσουμε. Θα κρατήσω λιγάκι αυτό που έχω βάλει με κόκκινο εκεί, θα σταθώ σε αυτό, ότι έχεις, δεν είναι απαραίτητο, αλλά νομίζω ότι μπορούμε να κερδίσουμε πάρα πολλά, εάν εμπλέξουμε και ενδιαφερόμενους από τις τοπικές κοινωνίες. Υπάρχουν, πίστεψέ με. Δεν το πίστευα και εγώ στην αρχή αλλά όταν άρχισα να κάνω επαγγελματική, για επαγγελματικούς λόγους τέτοια προγράμματα, είδα το πολύ μεγάλο ενδιαφέρον πολλών ανθρώπων, να πούνε θέλω και εγώ να το μελετήσω, θέλω να μάθω, θέλω να μου πεις πώς να το κάνω. Δεν θα γίνουνε ιστορικοί, αρχαιολόγοι, κοινωνικοί ανθρωπολόγοι όλοι

αυτοί οι άνθρωποι, αλλά θα μάθουν καλύτερα την ιστορία του τόπου τους, θα αποκτήσουν κάποιες δεξιότητες και θα μας βοηθήσουν, πιστέψτε με, πάρα πολύ, κυρίως στο κομμάτι που λέει επαφή με την τοπική κοινωνία και το να τους κάνουμε συμμετόχους. Είναι πάρα – πάρα πολύ σημαντικό. Και βεβαίως να συνεχίσουμε αφού φτιάξουμε τις δράσεις μας, ειπώθηκε και χθες, αλλά με πονάει πάρα πολύ αυτό, για αυτό το λέω συνέχεια, να συνεχίσουμε να τις υποστηρίζουμε. Δε σημαίνει κάναμε τη δράση, τελείωσε, γεια σας. Ένα μουσείο θέλει επανέκθεση, θέλει εκπαιδευτικά προγράμματα, θέλει κάποιον να είναι εκεί πέρα και να το ανοίγει. Πολύ απλά πράγματα, αλλά όπως ξέρετε πολλές φορές δεν το έχουμε προβλέψει, ειδικά στα τοπικά μουσεία, με αποτέλεσμα να έχουν γίνει πολύ ωραία πράγματα, να έχουν δαπανηθεί πολλά ωραία χρήματα, εθνικά, ευρωπαϊκά και ούτω καθεξής και καλά έκαναν και δαπανηθήκαν, αλλά μετά τα μην μας δίνει όλα αυτά που μπορεί να μας δώσει, γιατί απλώς είναι κλειστό. Και γιατί είναι κλειστό; Γιατί έχω από οχτάμηνο του ΟΑΕΔ τους ανθρώπους που θα το ανοίξουν και τώρα ξέρετε, πέρασαν οι οχτώ μήνες και δεν μου ήρθαν ακόμη. Δεν υπάρχει αυτό το μουσείο, έτσι; Λοιπόν, εδώ επίσης ήθελα να επεκταθώ, αλλά δε θα το κάνω, γιατί ειπωθήκανε όλα τα οποία έχω βάλει εδώ και η σημασία που έχουνε, και τι μπορούμε να κάνουμε με όλα αυτά. Θα ήθελα να σταθώ λιγάκι μόνο σε αυτό που λέω εκεί, ηχητικοί περίπατοι. Με την έννοια ότι βγάζεις την περιήγηση στην πόλη, στον χώρο, στο χώρο ζωής των ανθρώπων και έχει σημασία ας πούμε, παράδειγμα, έχουμε πάρα πολλές τέτοιες εφαρμογές από (...) και σε εμάς πια, αλλά και σε πόλεις της Ιταλίας που είχανε αυτές τις μεσαιωνικές τους πόλεις που έπρεπε να τον βγάλουν τον άλλον να περιηγηθεί στην πόλη, έτσι; Τι κάνεις εκεί; Είτε με έξυπνες ετικέτες που διαβάζουν που είσαι πια τώρα, είτε με πιο συμβατικούς τρόπους που απλώς είχες ένα ηχητικό μαζί και πήγαινες και το άκουγες και έκανες την περιήγηση. Εγώ το λέω πολλές φορές, φανταστείτε εάν

είμαστε σε μία περιοχή αγροτική και θέλουμε και έχουμε μελετήσει το πώς γινόταν όλα αυτά τα πράγματα και λέμε ελάτε να δούμε, πάρτε μία συνέντευξη από έναν παππού ή μία γιαγιά που λέει ότι εδώ ήταν ο οικισμός και βγαίναμε το πρωί και πηγαίναμε και περπατούσαμε τόσα. Πράγματα που ξέρουμε όλοι μας από τα χωριά, έτσι; Να πάμε στο χωράφι και να γυρίσουμε πίσω και όλο αυτά το πράγμα, να κάνεις αυτή τη διαδρομή, να στο κάνουν ένα μονοπάτι ας πούμε, κάτι επιλεγμένο και να ακούς τις εμπειρίες του ανθρώπου που το έζησε, όχι εσύ που το κάνεις σαν βόλτα, την ώρα που όμως που κάνεις τα βήματα που έκανε εκείνος. Άρα, μην το δούμε απαραίτητα μόνο σε κτίρια και πληροφορίες για το κτίριο, αλλά το συνδέσουμε και μες στη πόλη μπορεί να γίνει αυτό, με τις διαδρομές των ανθρώπων, με τη ζωή των ανθρώπων. Τέτοια ωραία προγράμματα για πόλεις, έχουν γίνει στον Καναδά και είναι πολύ πρωτοποριακά. Λοιπόν, πηγαίνω παρακάτω. Όλο αυτό εδώ επίσης ειπώθηκε. Είναι αυτά που μου λέει λέγαμε και χαίρομαι που έχει γίνει. Βλέπουμε στην αρχή ότι μπορεί να έχει μία μεγάλη συμβολή στην κοινωνική συνοχή, με τα πρώτα μετρικά από εκεί μέχρι τα εκπαιδευτικά προγράμματα. Θεωρώ ότι μπορεί να φέρει και έσοδα, περιορισμένα, δεν θα σώσουμε ούτε την εθνική, ούτε την τοπική οικονομία από τα εισιτήρια των εκθέσεων ή των Μουσείων ή το τι θα πουλήσουμε από μία έκδοση, αλλά όμως μπορεί να μας δώσει κάποια που θα χρησιμοποιήσουν τη δράση την ίδια ή μία άλλη αντίστοιχη επόμενη. Δεν θα σωθούμε από αυτό, αλλά μπορεί να γίνει. Θεωρώ επίσης ότι πρέπει να το βλέπουμε και λίγο ευρύτερα. Δηλαδή, το να μάθει κανείς το τι καλλιέργειες υπήρχαν εκεί, το τι τοπικά προϊόντα υπήρχαν σε αυτήν την περιοχή, ποιες τεχνικές υπήρχανε ή μπορεί και να υπάρχουνε ακόμη. Μπορεί να δώσει τροφή έμπνευσης αλλά και στοιχεία για να οργανωθούνε και καθαρά οικονομικές δράσεις από ανθρώπους που θέλουν να καλλιεργήσουν τοπικά προϊόντα, που θέλουν να συνεχίσουνε, έχω τέτοια, μία παραδοσιακή τεχνική, που την κάνουν έτσι κι αλλιώς,

έτσι; Πολλοί από αυτούς. Έχω τέτοια παραδείγματα, εάν θέλετε μπορούμε μετά, δεν τα λέω εδώ για τη συντομία της συζήτησης, να τα συζητήσουμε, που προέρχονται από τις έρευνες που έχω κάνει τόσα χρόνια. Για τον τουρισμό νομίζω είπαμε τόσα πράγματα που δεν χρειάζεται να πω εγώ κάτι. Θα ήθελα λιγάκι να σταθώ στα μαύρα, στα bold, από αυτή την διαφάνεια, γιατί τα υπόλοιπα ειπωθήκαν. Προσοχή και προς θεού, όχι αυτό που κάναμε παλαιότερα. Μία νοσταλγική αναβίωση ενός υποτιθέμενα αυθεντικού παρελθόντος που μόνο εδώ γινόταν έτσι και πουθενά αλλού και πας και στο διπλανό χωριό και λέει, ε! ναι μωρέ και εμείς τον ίδιο χορό είχαμε, αλλά μόνο εμείς τον είχαμε ξέρετε. Και πάντα έτσι γινότανε και ας τα αποφύγουμε όλα αυτά. Δεν έχει νόημα αυτό και τελικά όπως μας είπε και ο κύριος Κούτουλας, δεν βοηθάει και τους τουρίστες μας αυτό το πράγμα, δηλαδή να τους το πουλήσουμε, αλλά να σταθούμε κριτικά απέναντι σε αυτό το παρελθόν. Και βεβαίως να κινητοποιήσουμε την τοπική κοινωνία να μπει μέσα σε όλες τις φάσεις του εγχειρήματος και παρακαλώ από τον σχεδιασμό, μην τις θυμηθούμε στην πορεία, μέχρι και την εφαρμογή, ώστε να δρέψει και κάποια από τα οφέλη τα οποία είπαμε ότι έρχονται σε αυτή την τοπική κοινωνία, γιατί δυστυχώς έχουμε και παραδείγματα περιοχών που αναπτυχθήκαν πάρα πολύ προσέχοντας ακριβώς αυτούς τους τοπικούς πολιτισμούς και οι τοπικές κοινωνίες, οι άνθρωποι των τοπικών κοινωνιών καρπωθήκανε πολύ λίγα από αυτά τα οφέλη και τα άλλα κάπου χαθήκανε στο δρόμο, πήγαν αλλού, σε άλλους εξωτερικούς που ήρθαν και ούτω καθεξής. Δεν λέω ότι δεν θα γίνει, αλλά ας πάρουν και οι άνθρωποι εκεί σε τελική ανάλυση, το δικό τους πολιτισμό και τον δικό τους τόπο που μιλάμε, έτσι να το πω (...). Και θα κλείσω, αυτή είναι η τελευταία διαφάνεια. Είναι κάποια πράγματα που τα θεωρώ καλές πρακτικές σε σχέση με αυτό που σας παρουσίασα εγώ σήμερα. Εάν μιλάμε για τεκμηρίωση ιστορίας, κληρονομιάς, πολιτισμού, όπως θέλετε πείτε το, του τοπικού πολιτισμού των

περιοχών, νομίζω ότι τα κέντρα ιστορίας και τεκμηρίωσης των δήμων είναι πάρα πολύ καλό εργαλείο, γιατί μπορεί να είναι ο φορέας που θα κάνει αυτήν την καταγραφή, θα την οργανώσει, θα έρθει σε επαφή με επιστήμονες, ενδιαφερόμενους, με τους τοπικούς φορείς, με όλους, γιατί αυτό θα είναι η δουλειά του. Αυτό θα έχει μία μονιμότητα, γιατί ξέρετε εμείς οι επιστήμονες πάμε σε μια περιοχή, κάνουμε τη μελέτη μας, φεύγουμε, πάμε σε μία άλλη. Αυτό όμως θα μείνει εκεί και διαχρονικά θα φροντίζει να το συντηρεί αυτό και αφού το μελετήσει και το καταγράψει μπορεί μετά να το βγάλει σε όλα αυτά τα πράγματα που λέγαμε πριν. Και θεωρώ ότι το δημοτικό κέντρο ιστορίας και τεκμηρίωσης Βόλου, που λειτουργεί από το 1992 ανελλιπώς μέχρι σήμερα, με όλα τα προβλήματα που κατά καιρούς είχε ως θεσμός και δυστυχώς έχει και τώρα, αλλά υπάρχει, συνεχίζει να υπάρχει. Είναι ένα πάρα πολύ καλό παράδειγμα. Το πολύ καλό που έκανα αυτοί. Λειτουργούν σαν ένα νομικό πρόσωπο στο πλαίσιο του δήμου. Συνεργαστήκανε με το τοπικό πανεπιστήμιο. Κάνανε τους ανθρώπους του τοπικού Πανεπιστημίου από το τμήμα Ιστορίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, από το Τμήμα της Μουσειολογίας, συμμετόχους, με την έννοια ότι το είδαν σαν project δικό τους οι επιστήμονες, να μπουν σε αυτές τις δράσεις. Οργανώθηκε ένα πάρα πολύ καλό κέντρο, έχει και μία καλή, αρκετά καλή, εντάξει να μην υπερβάλουμε, αρκετά καλή, δικτυακή παρουσία. Νομίζω ότι πρέπει να ανανεώσουν την σελίδα τους. Δεν είναι όπως τις κάνουμε τώρα, σύγχρονες, σημερινές, αλλά τέλος πάντων υπάρχει, είναι εκεί, μπορείτε να το δείτε. Τα τοπικά μουσεία, σωστά τοπικά μουσεία όμως. Όχι αυτό το μάζεψα δυο πραγματάκια και τα έβαλα κάπου. Αυτό δεν λέει κάτι. Σωστά μουσεία, οργανωμένα. Για αυτό έβαλα εγώ το μουσείο της πόλης του Βόλου πρώτο – πρώτο και βεβαίως τα παραδείγματα είναι μερικά, έτσι; Ας με συγχωρήσουν κάποιοι που δεν θα δούνε κάτι που ξέρουνε ή της περιοχής τους και δεν είναι εκεί. Έβαλα πράγματα που ξέρω ή και κάποια από

αυτά έχω στα οποία έχω εμπλακεί. Το μουσείο της πόλης του Βόλου προέκυψε, ακριβώς μέσα αυτές τις δράσεις που λέγαμε και μετά οργανώθηκε και ένα δίκτυο μουσείων της πόλης του Βόλου. Επομένως βλέπετε πώς πολλαπλασιαστικά μπορεί να λειτουργήσει αυτό. Το μουσείο του Λευκού Πύργου. Δεν ξέρω πόσοι, της Θεσσαλονίκης που είναι στο Λευκό Πύργο. Δηλαδή έχουμε ένα σημαντικό τοπόσημο της πόλης, το εμβληματικό της μνημείο, που είναι μέσα μνημείο της πόλης, της ιστορίας της πόλης της Θεσσαλονίκης. Οπότε είναι ίσως και μία πρόταση αν θέλετε για το πώς μπορεί κανείς να αξιοποιήσει και σημαντικά μνημεία της περιοχής του για να στεγάσει και άλλα πράγματα μέσα εκεί. Και βεβαίως και αυτό είναι μία συνεργασία και με την εφορεία αρχαιοτήτων και με το τοπικό πανεπιστήμιο, το Τμήμα Ιστορίας και ούτω καθεξής. Επομένως βλέπετε πώς μπορεί να λειτουργήσουν αυτά. Το άλλο που έβαλα εκεί, το μουσείο της Σμύρνης, είχα την ευτυχία να εμπλακώ στην δημιουργία του. Είναι ένα, στεγάζεται στη Νέα Σμύρνη. Είναι ένα καθαρά ψηφιακό μουσείο, δεν έχει κανένα πραγματικό έκθεμα μέσα και έχει να κάνει ακριβώς με αυτό που λέμε. Δηλαδή μελετά την ιστορία της πόλης της Σμύρνης στη Μικρά Ασία, όχι όμως νοσταλγικά, όχι μόνο των Ελλήνων, όλων... με έμφαση στην Ελληνική, αλλά όλων των ομάδων που ζούσαν εκεί πέρα, οπότε ο επισκέπτης μαθαίνει για αυτό και μετά μαθαίνει το πώς αυτή η κληρονομιά... αυτό το πράγμα μάλλον, αυτό το παρελθόν έρχεται σαν κληρονομιά στη σημερινή πόλη που λέγεται Νέα Σμύρνη και ιδρύθηκε εκεί, από αυτούς τους ανθρώπους και ούτω καθεξής και παρακολουθεί και την εξέλιξη της σύγχρονης πόλης. Νομίζω ότι είναι ένα πολύ ελκυστικό μουσείο, το οποίο απ' ό,τι μαθαίνω έχει πολύ μεγάλη επισκεψιμότητα από σχολεία και αυτό είναι πολύ καλό αν συνεχίσει να γίνεται. Χαίρομαι που το επιβεβαιώνει και κάποιος πέρα από μένα. Λοιπόν, τα θεματικά τοπικά μουσεία είναι πάρα πολύ καλό. Παίρνω μία δραστηριότητα που ήταν σημαντική για την περιοχή και φτιάχνω ένα μουσείο, το

οποίο μέσα δηλαδή από την δραστηριότητα προσπαθώ να δω όλον τον πολιτισμό της περιοχής. Έβαλα εδώ το δίκτυο μουσείων της Τράπεζας Πειραιώς, γιατί έχει πολλά τέτοια, υπάρχουν και άλλα που δεν ανήκουν στο δίκτυο. Και θα κλείσω με τα προγράμματα δημόσιας ιστορίας. Δεν έχουμε πολλά τέτοια, είναι κάτι πιο καινούργιο και ο ίδιος ο κλάδος, έτσι υπάρχει τα τελευταία δύο χρόνια. Λειτουργεί και ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο για δημόσια ιστορία και τώρα βγάζει τους πρώτους αποφοίτους του. Το λέω για τους δήμους, ας το έχετε υπόψη σας, γιατί είναι άνθρωποι που μαθαίνουν να κάνουν προγράμματα για το κοινό και μαζί με το κοινό και αυτό είναι πολύ κοντά σε αυτό που συζητάμε σήμερα. Λοιπόν, ένα τέτοιο πρόγραμμα ήτανε το πρόγραμμα, και λέω ήτανε δυστυχώς, γιατί δεν υπάρχει εν λειτουργία πλέον, το πρόγραμμα γενεαλογίας και προφορικής ιστορίας του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού. Και επειδή, επιτρέψτε μου να κλείσω με αυτό και συγχωρήστε μου ένα συναισθηματικό τόνο, γιατί πριν πάω στην Ακαδημία Αθηνών όπου εργάζομαι τώρα, στο Κέντρο Λαογραφίας, δούλευα κάποια χρόνια εδώ και σε αυτό το πρόγραμμα και το έβαλα για να πω την τεράστια, πραγματικά τεράστια συμμετοχή των ανθρώπων, την όρεξη που έδειξαν, το πώς το αγκαλιάσανε. Πρώτα από όλα να μοιραστούνε τις εμπειρίες τους και αυτές να είναι καταγεγραμμένες σε ένα αρχείο που προβάλλεται, ξέρα που θα πάει αυτό το πράγμα. Πόσο χαιρόντουσαν όταν πηγαίναμε και κάναμε ομιλίες σε περιοχές και τους λέγαμε για το πώς φτιάχτηκε σε προσφυγογειτονιές και τους λέγαμε πώς φτιάχτηκε η περιοχή τους. Και λέγανε, κοίταξε να δεις, δεν το είχα σκεφτεί ποτέ έτσι. Αυτό είναι ένα και τεράστιο κέρδος, για το να μάθει ο άλλος την ιστορία του, αλλά να μάθει την ιστορία του ότι έχοντας συμβάλει και ο ίδιος σε αυτό. Μας έδωσε τη συνέντευξη. Είχαμε πάρα πολλούς εθελοντές από αυτές τις κοινωνίες που είπαν ότι, εγώ θέλω να το κάνω πιο οργανωμένα, να μάθω, να σκεφτώ. Ερχόντουσαν

άνθρωποι που κάναμε ομιλίες τέτοιες και για γελούσαν και έλεγαν, α!, από το πολύ απλό. Κοίτα ο Κώστας είναι, είδες πως τα λέει ας πούμε. Το πολύ απλό, αυτό που έβλεπαν τον εαυτό τους στο απόσπασμα που δείχναμε ας πούμε, αλλά και όλο αυτό το, τη συγκίνηση που ένιωθαν και οι ίδιοι και που μετέδιδαν και σε μας. Συγχωρήστε μου τον συναισθηματικό τόνο, κλείνω με αυτό, απλώς το είπα για να πω ότι, αν θέλουμε πραγματικά όμως, σοβαρά, με συνέπεια, να κάνουμε την κοινωνία την τοπική συμμετοχο, μπορούμε. Και βγάζει πολύ ωραία αποτελέσματα. Επειδή μου άρεσε πάρα πολύ η δράση που είπε ο κύριος Θεριανός, θα κλείσω με κάτι που βγήκε από αυτό ως υποπαράγωγο από αυτό το πρόγραμμα. Είχε γίνει μία προσπάθεια να μπούμε μέσα σε τάξεις σχολικές όταν γινόταν το μάθημα της τοπικής ιστορίας, να μάθουν τα παιδιά πώς... λίγα πράγματα, να τους εκπαιδεύσουμε πώς παίρνουν μία συνέντευξη, το ένα, το άλλο, αυτά τα πράγματα και μετά να βγούμε μαζί και να κάνουμε μία μίνι δράση σε ένα θέμα τοπικό που διαλέγανε τα παιδιά. Και μετά όλο αυτό το πράγμα ανέβαινε στο διαδίκτυο με μία εφαρμογή που είχε κάνει η Vodafone, δεν ήταν κάτι τόσο δύσκολο, απλώς το έκανε η Vodafone για να είναι με τα κινητά τηλέφωνα που θα τα είχαν όλα τα παιδιά και ήτανε πολύ μεγάλη η όρεξη, αλλά πολύ μεγάλη και η όρεξη να δουλέψουν δύσκολα θέματα. Δηλαδή, όταν πήγαν οι συνάδελφοι στην Αίγινα και τους είπαν τα παιδιά, δεν θέλουμε την Αφαία. Δεν θέλουμε τον Καποδίστρια. Θέλουμε να κάνουμε για τον εμφύλιο και όταν τους ρωτήσανε, γιατί για τον εμφύλιο; Τους είπανε, ξέρετε; Εδώ πίσω στον Μεσαγρό ήταν ένα μέρος που ακούσαμε κάτι ιστορίες, ότι εκτελούσαν εκεί κόσμο, κάτι κάνανε. Μας έχουν πει πράγματα οι παππούδες μας, δεν μας τα λένε και πολύ έτσι, ξέρετε, να τα καταλάβουμε και εμείς θέλουμε να μάθουμε. Και έκαναν αυτό.

Λοιπόν, κλείνω με αυτό και σας ευχαριστώ θερμά για την πρόσκληση και για την υπομονή σας.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε τον κύριο Καραχρήστου, για τόσα ωραία μας είπε και καλωσορίζουμε στο βήμα, την κυρία Ντία Πέππα, Διευθύντρια Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτισμού, Ελληνικές Εταιρείες Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, την ΕΕΤΑΑ, Ανώνυμη Εταιρεία, με θέμα, ο πολιτισμός ως μέσο για την ενσωμάτωση και την κοινωνική ένταξη.

Ν. ΠΕΠΠΑ: Γεια σας. Σας ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση. Την ΚΕΔΕ. Δήμαρχε, κύριε Μπίρμπα. Θα προσπαθήσω να μην κουράσω, ξέρω ότι η ώρα έχει περάσει και είμαστε σε ένα πολύ ωραίο μέρος για να μένουμε αρκετή ώρα εδώ μέσα. Όπως βλέπετε το θέμα μου είναι πολιτισμός ως εργαλείο, ως μέσο για την κοινωνική ενσωμάτωση και την κοινωνική ένταξη. Κάποιες λέξεις τις οποίες ακούμε τα τελευταία χρόνια συχνά. Υποδοχή, διαφορετικότητα, πολιτιστική πολυμορφία, αποδοχή, διαπολιτισμικός διάλογος, κοινωνία των πολιτών, προσαρμογή, κοινωνική ένταξη, κοινωνική ενσωμάτωση. Ας ξεκινήσω με τις δύο έννοιες σχεδόν που καταλήγουν όλα τα προηγούμενα. Κοινωνική ένταξη. Δεν ακούγομαι καλά; Τι είναι κοινωνική ένταξη; Ένταξη σημαίνει, να μπει ένα άτομο σε μία ομάδα. Μία ομάδα σε μία κοινωνία. Και να συνυπάρξει αρμονικά και να έχει ομαλή προσαρμογή σε αυτήν. Η ενσωμάτωση όμως είναι μία μακρόχρονη διαδικασία. Δύσκολη. Σημαίνει αμοιβαίες διαδικασίες προσαρμογής, κατανόησης και αναγνώρισης των μελών, των ικανοτήτων όλων των μελών της ομάδας. Τα μέλη συνυπάρχουν, συζούν και συνπορεύονται, μαθαίνουν και αλληλοϋποστηρίζονται. Και οι δύο όροι, κοινωνική ένταξη, κοινωνική ενσωμάτωση, σημαίνουν την διαδικασία και το αποτέλεσμα. Υποδηλώνουν την ύπαρξη του διαφορετικού, το οποίο πρέπει να διαχειριστούμε με κάποιον τρόπο. Δηλώνουν όλα όσα πρέπει να κάνουμε για να αγκαλιάσουμε κάποιον. Πώς μπορούμε όμως να αγκαλιάσουμε κάποιον που δεν ξέρουμε; Πρέπει πρώτα να γνωριστούμε. Να τον γνωρίσουμε και να μας γνωρίσει. Πρέπει ο κάθε δήμος να ξέρει, ποια και πόσα είναι τα

άτομα που διαφέρουν. Αυτά που πρέπει να υποδεχτεί, να αποδεχτεί και να εντάξει. Η ενσωμάτωση στον ελληνικό κοινωνικό ιστό, των μειονοτικά και κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων, μουσουλμάνοι, ρομά, οικονομικοί μετανάστες, πρόσφυγες, γυναίκες, παιδιά, παιδιά και άτομα με αναπηρία, άστεγοι, επιτυγχάνεται με τη χρήση μεθόδων βιωματικής εκπαίδευσης, με απώτερο στόχο τη γνωριμία με τον Ελληνικό πολιτισμό και την Ελληνική γλώσσα. Δηλαδή, μέσα από μορφές πολιτισμού όπως το τραγούδι, η ποίηση, το θέατρο, ο χορός, η φιλοσοφία, η ετυμολογία, η ιστορία, ο αθλητισμός. Όπως ένα παιδί, πρέπει να ενεργοποιήσουμε τις αισθήσεις του και να το βοηθήσουμε να μάθει τον κόσμο μας, έτσι δουλεύοντας με τις αισθήσεις, γιατί ένα παιδί δεν γνωρίζει γλώσσα, γνωρίζει καλά τη γλώσσα αλλά χορεύει με το άκουσμα της μουσικής, ακούει και αναγνωρίζει το τραγούδι, θέλει να δοκιμάσει τα φαγητά των άλλων, των μεγάλων. Μαθαίνει τη γεύση. Ξεχνιέται με το παιχνίδι. Ακόμα και αν έχει χτυπήσει μαθαίνει τους κανόνες και με το παιχνίδι επικοινωνεί χωρίς να πρέπει να μιλήσει, αλλά απολαμβάνει την αγκαλιά, το χάδι, την επαφή. Για να ενταχθεί κάποιος απαιτείται πολύπλευρη στήριξη, στην οποία πρέπει να συμμετέχει, η γεύση, δοκιμή αλλά και ευχαρίστηση. Το άγγιγμα, επικοινωνία και αποδοχή. Το παιχνίδι, υποδοχή, συμμετοχή, κανόνες. Το τραγούδι, άνοιγμα φωνής, άνοιγμα ψυχής. Ο χορός, ξεχνάω και ξεχνιέμαι. Η γλώσσα, επικοινωνία, γνωριμία. Δηλαδή όλα όσα είναι πολιτισμός. Η κάθε κοινωνία, κοινότητα, τοπική, δημοτική, πρέπει να ανοίξει τις αισθήσεις της στη νέα κοινωνική πραγματικότητα. Και ποια είναι αυτή; Αυτή έχει απ' όλα. Ντόπιους αλλά και πολλούς αλλοδαπούς. Πρόσφυγες, μετανάστες πρώτης ή και δεύτερης γενιάς, άστεγους, ηλικιωμένους τρίτης και τετάρτης ηλικίας, κακοποιημένες γυναίκες και παιδιά, άτομα με αναπηρία. Κάθε ομάδα και ένας ολόκληρος άλλος κόσμος. Πρέπει να οικοδομήσουμε μία κοινωνία, κοινότητες ανθρώπων που να στηρίζουν τη διαφορετικότητα, με την

πραγματική και κάθε μέρα ζωής χειρονομίες. Κάθε δήμος πρέπει να αποκτήσει μία στρατηγική, για τους μελλοντικούς και διαφορετικούς συμπολίτες μας. Μια ευρύτερη πολιτισμική στρατηγική και να κατανοήσει το καθήκον της στη διαδικασία της ένταξης. Δεν απαιτείται καμία νέα δομή στους δήμους, αλλά προγράμματα δράσης για να φιλοξενηθούν στις ήδη υπάρχουσες. Θέλει όμως φαντασία, διάθεση και άλλο τρόπο χρήσης αυτών των δομών των κέντρων. Απαιτείται, σωστός σχεδιασμός και άνοιγμα των κοινωνικών υπηρεσιών και των δομών της αυτοδιοίκησης, κυρίως σε άτομα και οικογένειες που ανήκουν στις ευάλωτες κοινωνικά ομάδες. Οι δήμοι πρέπει να μετεξελίξουν τις δομές τους. Να τις έχουν ανοιχτές. Είτε είναι σχολεία, Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών, ΚΔΑΠ τα λεγόμενα, βιβλιοθήκες, γήπεδα, ΚΑΠΗ, ξενώνες, κέντρα φιλοξενίας, δημοτικές κατασκηνώσεις, παιδικές χαρές, καλλιτεχνικά εργαστήρια, κινηματογράφοι, να αναπτύξουν κοινές πολιτιστικές δράσεις που θα ανταμώνουν τα παιδιά της γειτονιάς, που θα βρίσκονται όλες οι μαμάδες όλων των παιδιών, που θα ακούνε τα τραγούδια τους όλοι οι ηλικιωμένοι. Να αναπτύξουν δίκτυα συνεργασίας με σωματεία, συλλόγους, εθελοντικές οργανώσεις, αρχιεπισκοπή, εκκλησία, τοπικές επιχειρήσεις. Ο πολιτισμός εξομαλύνει αντιπαλότητες, ειρηνεύει διαμάχες, μαλακώνει το παράπονο, κατευνάζει τις ψυχικές τρικυμίες, απαλύνει τον πόνο. Η διαδικασία της ένταξης συνίσταται σε δράσεις για την πρόσβαση στην απασχόληση, για τη συμμετοχή στην κοινωνική και οικονομική ζωή του τόπου, για την ενδυνάμωση του αισθήματος του ανήκειν. Τα μέτρα ένταξης και ενσωμάτωσης που απευθύνονται στους πρόσφυγες, τους αιτούντες άσυλο, 3.000.000 έχουν έρθει στην Ευρώπη, το 1,3 έχει περάσει από τη χώρα μας. Απευθύνονται, τα μέτρα λοιπόν ένταξης και ενσωμάτωσης που απευθύνονται στους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, δεν πρέπει να αντλούν πόρους που προορίζονται για προγράμματα απευθυνόμενα σε άλλες μειονεκτούσες ομάδες. Ο

σχεδιασμός των πολιτικών ένταξης, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τα δεδομένα της αγοράς εργασίας και τις κοινωνικές συνθήκες, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι η διαδικασία της ένταξης δεν θα επιδεινώσει την κοινωνική και οικονομική κατάσταση των περιοχών υποδοχής, αλλά θα τους βοηθήσει μέσα από δράσεις διαπολιτισμικής ανάπτυξης, να αλλάξει την περιοχή, να αλλάξει την τοπική οικονομία. Θα αναφερθώ σε κάποιες δράσεις στις οποίες συμμετέχει η ΕΕΤΑΑ, άλλες τις γνωρίζετε και άλλες ίσως γίνουν το επόμενο χρονικό διάστημα γνωστές. Μία από αυτές είναι το εθνικό στρατηγικό σχέδιο για την ένταξη προσφύγων και μεταναστών, του Υπουργείου μεταναστευτικής πολιτικής, ήδη το υιοθέτησε ο δήμος της Αθήνας πρόσφατα, την προηγούμενη εβδομάδα και παρουσιάστηκε πριν από δύο εβδομάδες επίσημα από το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής. Στο στρατηγικό σχέδιο αυτό, συμμετείχε η ΕΕΤΑΑ, φυσικά στο κομμάτι που αφορά τη συμμετοχή των δήμων και ο στόχος είναι να βγει από αυτό το στρατηγικό σχέδιο ένα επιχειρησιακό σχέδιο που να αφορά την αυτοδιοίκηση και τους δήμους, στο θέμα της ένταξης των προσφύγων και των μεταναστών. Το δεύτερο έργο, είναι ένα έργο το οποίο προετοιμάζουμε, σχεδιάζουμε με το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής και κάποιους δήμους της χώρας, με σκοπό να προσληφθούν και να εκπαιδευτούν διαπολιτικοί μεσολαβητές, 70 περίπου τον αριθμό, οι οποίοι θα εργαστούν στα Κέντρα Ένταξης Μεταναστών και στα κέντρα κοινότητας των δήμων. Τα κέντρα ένταξης μεταναστών αποτελούν παραρτήματα των κέντρων κοινότητας. Μέσω μιας προγραμματικής σύμβασης η ΕΕΤΑΑ θα προσλάβει αυτά τα άτομα, θα τα εκπαιδεύσει και θα τα διαθέσει στους δήμους, τα οποία θα έχουν παράλληλη υποστήριξη από το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής στη Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής και Ένταξης. Τα άλλα δύο που βλέπετε, είναι δύο έργα τα οποία γίνονται σε συνεργασία. Το ένα μάλλον γίνεται σε συνεργασία με την ειδική γραμματεία των Ρομά και τα

δύο, το ένα έχει, ένα υλοποιείται, το πρώτο που βλέπετε, το οποίο αφορά ενθάρρυνση και χειραφέτηση νέων ρομά, για ενεργητική συμμετοχή στις δημόσιες υποθέσεις, που θα ενεργήσουν σαν δημοτικοί διαμεσολαβητές. Και το δεύτερο που αφορά βιώσιμες δράσεις για την ένταξη των ρομά, το οποίο έχει υποβληθεί και περιμένουμε να ενταχθεί, πιστεύουμε ότι θα ενταχτεί το επόμενο χρονικό διάστημα. Και τέλος, θα κλείσω με κάποιους χρήσιμους συνδέσμους, πέρα από τα γνωστά ταμεία που ασχολούνται με τη χρηματοδότηση κοινωνικών δράσεων, που όπως είπαμε όλα αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν και για πολιτιστικές δράσεις. Το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο, το ευρωπαϊκό ταμείο βοήθειας για τους απόρους, το ΕΤΠΑ, το ταμείο ασύλου και μετανάστευσης, ΤΑΜΕ τα αρχικά του. Έχουμε και κάποια άλλα προγράμματα τα οποία πιστεύω ότι μπορούν να βοηθήσουνε πραγματικά την αυτοδιοίκηση σε αυτή την θα λέγαμε έλλειψη πραγματικά κονδυλίων αποκλειστικά για τον πολιτισμό. Το πρόγραμμα ERASMUS που αφορά νέους. Όλοι θα το γνωρίζετε. Το ERASMUS PLUS έχει δημιουργήσει και ένα δίκτυο δήμων, στο οποίο συμμετέχουν για τέτοιου είδους δράσεις, για την νεολαία. Το πρόγραμμα δημιουργική Ευρώπη. Σας αναφέρω και κάποια στοιχεία για επαφή. Ο χρηματοδοτικός μηχανισμός του ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου, τα λεγόμενα προγράμματα ΕΟΧ, και μία τελευταία διεύθυνση που δεν έχει να κάνει με πηγή χρηματοδότησης, είναι το we need books. Είναι μία οργάνωση η οποία έχει μαζέψει 12.000 βιβλία, σε 10 γλώσσες των προσφύγων και των μεταναστών. Τους έχει διαθέσει ο δήμος της Αθήνας ένα χώρο στην πλατεία Θεάτρου και μπορείτε να απευθυνθείτε σε αυτούς, προκειμένου, επειδή διαθέτουν κινητή βιβλιοθήκη ή και δανειστική βιβλιοθήκη, να σας δώσουν βιβλία στις γλώσσες των προσφύγων των μεταναστών που έχετε εδώ και θα μπορούσατε να τα χρησιμοποιήσετε, για όποιο χρονικό διάστημα θέλετε, γιατί έχουνε πάρα πολλά αντίτυπα και είναι μία συνεργασία μιας

ελληνίδας και ενός ατόμου, προσώπου που έχει πάρει άσυλο και ζει στην Ελλάδα τα τελευταία 13 χρόνια.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε πολύ την κυρία Πέππα. Τελευταίος εισηγητής για σήμερα, αλλά όχι τελευταίος ομιλητής, γιατί θα ακολουθήσουν μία – δυο παρεμβάσεις συναδέλφων που έχουν ζητήσει το λόγο, είναι ο κύριος Βασίλης Βαφειάδης, Εικαστικός, Υπεύθυνος Πολιτισμού Προγράμματος, περιφερειακής ενότητας Σερρών, τέως διευθυντής δημοτικής επιχείρησης πολιτισμού Σερρών. Το θέμα είναι, συνέργειες για την ανάπτυξη τοπικών και περιφερειακών πολιτιστικών θεσμών, πολιτιστικών θεσμών με συγχωρείτε, το παράδειγμα των Σερρών. Κύριε Βαφειάδη παρακαλώ, έχετε το λόγο.

Β. ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ: Ναι. Έχω βέβαια το μειονέκτημα του τελευταίου εισηγητή, που σημαίνει ότι οι εκλεκτοί του ακροατηρίου είναι πιθανόν κουρασμένοι, αλλά και το πλεονέκτημα ότι μέχρι τις 3:00 που είναι να τελειώσει (...) ο χρόνος είναι δικός μου πλέον και επομένως θα σας εξαντλήσω κυριολεκτικά. Λοιπόν, εγώ είμαι ένας εμπειρικός τύπος στα θέματα αυτά. Νομίζω ότι η κύρια Φλώρου ανέφερε ότι, ασχολείται με τον πολιτισμό 30 χρόνια. Περίπου τόσα, 30 και κάτι ασχολούμαι και εγώ. Βέβαια σπούδασα Διοίκηση Επιχειρήσεων και Οικονομία, αλλά έγινα εικαστικός, ζωγράφος και αργότερα εντάχθηκα στην δημόσια σχέση με τον πολιτισμό, μέσα από την λαϊκή επιμόρφωση, από την παλιά νομαρχία, από τη δημοτική επιχείρηση πολιτισμού του δήμου Σερρών, τη νομαρχιακή επιχείρηση Πολιτισμού αργότερα και τώρα από την περιφέρεια. Αυτή η εμπειρία λοιπόν, σε συνδυασμό με κάποια παραδείγματα που θα σας φέρω, θεωρώ ότι μπορεί να συμβάλει στο συνέδριο και σαν μία ψηφίδα σε όλα όσα ακούστηκαν που ήταν εξαιρετικά και το υλικό αυτό μπορεί να φανεί χρήσιμο και στους αυριανούς δημάρχους, στις δημοτικές αρχές που θα προκύψουν, κ.λπ. Καταρχήν, θέλω να πω ότι ο πολιτισμός γενικότερα στην χώρα μας,

που είναι χώρα του περιβάλλοντος και του πολιτισμού, θεωρείτο κάτι σαν το κερασάκι στην τούρτα. Η τούρτα ήταν η γενικότερη οικονομία και αυτό που θεωρούμε ανάπτυξη και ως στολίδι από πάνω, θεωρούσαμε ότι μπορούμε να αναφέρουμε ή να βάλουμε και τον πολιτισμό. Άρα, είχαμε αποσυνδέσει για δεκαετίες ολόκληρες τη σχέση. Δεν υποψιαζόμασταν ότι θα μπορούσε να έχει σχέση ο πολιτισμός με την ίδια την οικονομία. Τελευταία φαίνεται ότι το υποψιαζόμαστε και ολοένα και πυκνώνουν οι αναφορές στη σχέση που μπορεί να έχει ο πολιτισμός με την ανάπτυξη μιας περιοχής. Θέλω να πω ότι, μία άλλη σχέση μου με την σημερινή, με το σημερινό συνέδριο, είναι ότι υπήρξα από τα πρώτα εγγεγραμμένα μέλη του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ και χάρηκα πολύ που ο Σταύρος ο Μπένος χρησιμοποίησε την έκφραση και την χρησιμοποιεί πολύ συχνά, ολιστική ανάπτυξη και συνέργειες. Η εμπειρία μου λοιπόν από όλους τους θεσμούς που υπηρέτησα και υπηρετώ, είναι ότι και με τα δεδομένα που έχει σήμερα η χώρα και η εθνική οικονομία, δεν μπορεί να προκύψει τίποτα σοβαρό, βιώσιμο, χωρίς να υπάρξουν συνέργειες, εμπλοκή της κοινωνίας και εμπλοκή και των ιδιωτών. Οι πολίτες μπορεί να είναι ταυτόχρονα και ιδιώτες επιχειρηματίες, μπορεί να είναι καλλιτέχνες δημιουργοί, μπορεί να είναι άνθρωποι της γειτονιάς, άνθρωποι του κέντρου, μορφωμένοι οι λιγότερο μορφωμένοι. Συνέργια σημαίνει ότι παύουμε να αναζητούμε τους πόρους μόνο κεντρικά, πράγμα που με τα σημερινά δεδομένα δεν μπορούν και να προκύψουν, αλλά αντιμετωπίζουμε καταρχάς σε επίπεδο σχεδιασμού με τις δικές μας δυνάμεις και απαντάμε στο ερώτημα τι θέλουμε να κάνουμε στην περιοχή μας. Επομένως το δίπολο κοινωνία πολιτών και αυτοδιοίκηση, δεν βγάζω απέξω την πολιτεία, θα δείτε ότι στην πορεία μπαίνει και η πολιτεία, είναι τα απαραίτητα δύο στοιχεία για να προκύψουν βιώσιμες προτάσεις. Λοιπόν, θα φέρω τέσσερα παραδείγματα για το συγκεκριμένο. Το ένα, το πρώτο, αφορά την περιοχή της Αμφίπολης. Στην περιοχή της Αμφίπολης έχουμε μερικά παραδείγματα διαφορετικά μεταξύ

τους. Με την συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και πρωτοβουλίες πολιτών, έγινε ένας περιφερειακός θεσμός που μετά έγινε πανελλήνιος. Είναι η γνωστή «Πανελλήνια Μαθητιάδα». Ένας διεθνής θεσμός θα έλεγα, μιας και στο χώρο της ευρύτερης περιοχής της Αμφίπολης και συγκεκριμένα στην Πρώτη Σερρών, καθιερώθηκε εδώ και, νομίζω είμαστε στην δεύτερη δεκαετία, αυτός ο θεσμός όπου συγκεντρώνει το ενδιαφέρον σχολείων, Ελληνικών σχολείων από το εξωτερικό και από την Ελλάδα. Αυτό έγινε σε συνεργασία αυτοδιοίκησης και πολιτών, με πρωτοβουλία των πολιτών και της αυτοδιοίκησης και πολύ αργότερα εντάχθηκε και η πολιτεία με τα Υπουργεία.

Το δεύτερο παράδειγμα, είναι η γνωστή ανασκαφική εργασία στο λόφο Καστά που την ξέρετε άπαντες. Κανείς δεν θα μιλούσε σήμερα για τον λόφο Καστά και την αρχαιολογική ανασκαφή αν δεν υπήρχε η πρωτοβουλία της τοπικής αυτοδιοίκησης και η συνεργασία της με την τοπική εφορεία αρχαιοτήτων. Σας πληροφορώ επειδή ήμουν μέλος της προγραμματικής σύμβασης που έγινε, ανάμεσα στην Πρώτη, αρχικά με τη Νομαρχία του δήμου Αμφίπολης και την τοπική εφορεία, ότι μέχρι που βρέθηκε η είσοδος του τάφου, δεν είχε κουνηθεί φύλλο ούτε σε επίπεδο Υπουργείου, ούτε σε επίπεδο κυβερνητικό. Από κει και πέρα άρχισαν να τρέχουν όλοι στο τύμβο Καστά. Άρα, ένα δεύτερο παράδειγμα λοιπόν, όπου οι πρωτοβουλίες ξεκίνησαν τοπικά, οι πόροι βρέθηκαν τοπικά. Όλα τα χρήματα μέχρι που έκλεισε ο περίβολος στον λόφο Καστά εξασφαλίστηκαν από τοπικές ή περιφερειακές δυνάμεις, θεσμούς.

Ένα τελευταίο παράδειγμα, είναι αυτό που θα σας δείξω, θα σας δείξω τώρα και σε διαφάνειες. Λοιπόν, με πρωτοβουλία πολιτών πάλι, στην πόλη των Σερρών ξέρετε ότι στην Βόρειο Ελλάδα έχουν αδειάσει πάρα πολλά στρατόπεδα, πάρα πολλές πόλεις με τους Δημάρχους τους διεκδικούν τους χώρους αυτούς για πάρκα, για να αξιοποιηθούν υποδομές, να δημιουργηθούν χώροι

πολιτισμού, αθλητισμού, κ.λπ. Στις Σέρρες, στον κορμό, περιφερειακά του κορμού της πόλης, εφάπτονται δηλαδή με την περιφέρεια της πόλης, υπάρχουν τέσσερα στρατόπεδα. Από τα τέσσερα έμεινε το ένα ενεργό, που στεγάζει το σύνταγμα. Τα άλλα τρία είναι εδώ και δεκαετίες άδεια. Οι υποδομές τους έχουν αφεθεί για δεκαετίες να ρημάζουν και τα κτίρια από χαρακτηριστικά κτίρια που η εφορεία νεοτέρων μνημείων πολλά από αυτά τα θεώρησε διατηρητέα, κινδυνεύουν να πέσουν πολλά από αυτά. Και φαγωνόμαστε εδώ και κάποια χρόνια, όσον αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς, το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας είναι ήξεις αφήξεις, ο δήμος Σερρών πρέπει να πω ότι έκανε μία εξαιρετική δουλειά ώστε να πολεοδομηθεί ένα κομμάτι, να δοθεί στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και τα υπόλοιπα να αξιοποιηθούν. Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας μετά άλλαξε γνώμη και ούτω καθεξής. Κοιτάξτε όμως τι κάνει η παρέμβαση των πολιτών. Εδώ και 10 χρόνια προσπαθούμε να πείσουμε και την τοπική κοινωνία και τον δήμο, ο δήμος έχει πειστεί και η τοπική κοινωνία τώρα πλέον έχει μπει και αυτή στο σύνολό της στο παιχνίδι. Το ένα από τα στρατόπεδα να γίνει πολιτιστικό πάρκο. Όχημά μας για αυτή την προσπάθεια ήταν η δωρεά ενός καλλιτέχνη. Είναι ένας Έλληνας καλλιτέχνης της διασποράς, ο Κωνσταντίνος Ξενάκης, ο οποίος ενώ δεν κατάγεται από τις Σέρρες και δεν έχει καμία σχέση με τις Σέρρες, γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια, είναι Γαλλοτραφής, έζησε και μεγαλούργησε εκεί πέρα, έκανε μία καριέρα καλλιτεχνική στο Παρίσι, λοιπόν αποφάσισε να κάνει μία δωρεά στην πόλη των Σερρών, ένα σημαντικό αριθμό έργων του. Προτίμησε λοιπόν να τα δώσει σε μία περιφερειακή πόλη με έναν όρο όμως. Ότι δεν θα είναι ένα μουσείο στο πουθενά, αλλά θα δημιουργηθεί ένα πολιτιστικό πάρκο, όπου παράλληλα με το μουσείο Ξενάκη θα δημιουργηθούν και άλλες μονάδες, ώστε αυτό το πάρκο να αποτελέσει την αιχμή του δόρατος, με εξωστρέφεια του πολιτισμού των Σερρών. Μετά από 10 χρόνια προσπάθειας, είμαστε σήμερα σε θέση να πούμε ότι, έχει

δρομολογηθεί, έχει μπει εργολάβος στο κτίριο που προορίζεται για το μουσείο Ξενάκη. Έχουμε εντάξει το μουσείο σε πρόγραμμα Interreg μαζί με τους Βουλγάρους. Οι μεν Βούλγαροι δημιουργούν στο Πέτριτς, Πετρίτσι το λέμε εμείς, στο Πέτριτς δημιουργούν Ιστορικό Αρχαιολογικό Μουσείο, εμείς στο Νότο, στις Σέρρες δημιουργούμε ένα σύγχρονο μουσείο μοντέρνας τέχνης, μία κάθετη γραμμή ο ποταμός Στρυμόνας ενώνει το παρελθόν με τη σύγχρονη τέχνη, με το παρόν και το μέλλον και ταυτόχρονα δύο στρατόπεδα εγκαταλελειμμένα, ένα Βουλγάρικο στο Πέτριτς και ένα στις Σέρρες, δύο στρατόπεδα γίνονται πάρκα, πάρκα όμως στοχευμένα, πάρκα πολιτισμού. Κοιτάξτε, λέγαμε προηγουμένως για τα περίφημα μουσεία. Δεν είναι δυνατόν, βαπτίζουμε λαογραφικό μουσείο σε κάθε γωνιά και σε κάθε χωριό οτιδήποτε μαζεύουμε από τη γειτονιά, πού καλά κάνουμε και το μαζεύουμε, πολύ καλά κάνουμε και συγκεντρώνουμε όλα αυτά τα εργαλεία, φωτογραφίες, πολύ καλά κάνουμε, αλλά είναι θνησιγενή πράγματα το να λέμε ότι κάνουμε πέντε λαογραφικά μουσεία ή ο επισκέπτης στην πόλη των Σερρών φανταστείτε ότι θα πρέπει να πάει, χώρια στο μουσείο των Βλάχων σε μία γειτονιά. Μετά στο μουσείο των Σαρακατσάνων. Να πάει στην Εύξεινο λέσχη να δει τα ποντιακά, κ.λπ. Για αυτό εμείς, στο στρατόπεδο Παπαλουκά προτείνουμε να γίνει το διαχρονικό μουσείο των Σερρών. Με μία επίσκεψη στο πολιτιστικό πάρκο θα πρέπει να μπορεί να βλέπει από την προϊστορία μέχρι την πολυπολιτισμικότητα του 20^{ου} αιώνα, με τους πρόσφυγες, με αυτή τη διαστρωμάτωση, με αυτό το μωσαϊκό, να μπορεί να τα δει σε μία επίσκεψη. Παράλληλα, να μπορεί να κάτσει να πει ένα καφέ εκεί. Να δει ενδεχομένως μία παράσταση, να επισκεφτεί το μουσείο Ξενάκη, τη δημοτική πινακοθήκη. Λοιπόν, είμαστε με μία δυναμική ως πρωτοβουλία με τίτλο Σερραίων Πολιτεία, σε μία δυναμική σχέση με τον δήμο μας. Ο δήμος έχει πάρει μπρος. Οι τεχνικές υπηρεσίες βοήθησαν πάρα πολύ στο να γίνουν οι μελέτες, μουσειολογικές και άλλες, αλλά και εμείς τους παρέχουμε

επιστημονικό προσωπικό δωρεάν, από εθελοντές φίλους μας πανεπιστημιακούς, για να γίνει όλο αυτό το έργο. Τα λέω αυτά και βλέπετε έχω και ένα πάθος, διότι δεν γίνανε χθες, προχθές, 10 χρόνια δουλεύουμε για αυτήν τη δουλειά και βλέπουμε τώρα τα αποτελέσματα. Θα πρέπει οι Δήμαρχοι να πιστέψουν ότι το μόνο κεφάλαιο που τους λείπει στην αρχή της θητείας τους, είναι το ανθρώπινο. Να αναζητήσουν ανθρώπινο κεφάλαιο και είμαι σίγουρος ότι θα βρουν και τα άλλα τα κεφάλαια που χρειάζονται μετά. Αλλά αυτό θα πρέπει να τα αναζητήσουν στην τοπική κοινωνία, με ανοιχτό μυαλό και με ανοιχτή καρδιά απέναντι στους ανθρώπους.

Θα σταματήσω εδώ, γιατί είναι και η ώρα περασμένη. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε, ευχαριστούμε. Παρατηρήσεις και συμπεράσματα για το συνέδριο από το συνάδελφο Δήμαρχο Αιγάλεω και μέλους του διοικητικού συμβουλίου της ΚΕΔΕ, τον κύριο Δημήτρη Μπίρμπα.

Δ. ΜΠΙΡΜΠΑΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι όσοι έχουμε την υπομονή και την επιμονή να μείνουμε ως το τέλος, θεωρώ το ότι ήταν μία εξαιρετική, ένα Εξαιρετικό συνέδριο από τη μεριά της ΚΕΔΕ και ένα πλήθος ομιλητών που παρουσίασαν, υλοποίησαν αυτό που έλεγε χθες ο Σταύρος ο Μπένος εδώ, μία ολιστική προσέγγιση, απέναντι στο θέμα.

Ξεκινάω, αν ένα συμπέρασμα πρέπει να μείνει λέγοντας μονάχα τίτλους γιατί είναι περασμένη η ώρα και είμαστε λίγοι, το πρώτο πράγμα είναι η ολιστική προσέγγιση του ζητήματος. Και στα τέσσερα ζητήματα μου μπήκανε και στο ζήτημα των υποδομών, του marketing και του, ψηφιακής πια προώθησης και του πολιτισμού, είναι το ζήτημα της επιχειρηματικότητας, όχι με μία έννοια αυστηρά εμπορική και οικονομική, αλλά της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, όλου του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου, η ένταξή του μέσα σε αυτήν την διαδικασία. Και το τέταρτο στοιχείο που είναι

πάρα πολύ σημαντικό, είναι το ζήτημα της διακυβέρνησης. Και εδώ είναι που αρχίζουνε και τα δύσκολα δηλαδή, όταν πάμε να δούμε τα ζητήματα της διακυβέρνησης. Γιατί; Γιατί όπως τέθηκε από πολλούς, πρέπει, η χώρα μας δεν έχει ούτε θεσμική μνήμη, ούτε θεσμική συνέχεια. Ειπώθηκε από 4 – 5 ομιλητές ότι ξεκινάμε, δημιουργούμε μία δομή, υπήρξαν λύσεις από τα Ευρωπαϊκά προγράμματα και αυτό μετά ξεφτίζει. Αλλάζοντας οι άνθρωποι, δεν υπάρχει αυτή η συνέχεια, γιατί δεν έχει εμπεδωθεί στην τοπική κοινωνία και γιατί δεν έχει ενταχθεί σε ένα στρατηγικό σχέδιο απέναντι σε αυτό. Το άλλο στοιχείο που μπήκε, είναι το ζήτημα της συνέργειας. Της συνέργειας όχι μόνο σε τοπικό επίπεδο, αλλά σε ένα επίπεδο και περιφερειακό, πολλές φορές εθνικό και όπως ειπώθηκε και στην παρουσίαση, διεθνές. Και η τελευταία παρουσίαση και το ζήτημα της πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ελευσίνας, αλλά και η Αθήνα, ο τρόπος που παρουσίασε τα ζητήματα εξαιρετικά η κυρία Παπαχελά, σε διάφορες δράσεις δείχνει ότι πρέπει να υπάρχει μία δικτύωση. Μία δικτύωση η οποία έχει αρχή, μέση, και τέλος και εντάσσεται σε ένα στρατηγικό σχεδιασμό της πόλης, της πόλης στο μέλλον. Το άλλο στοιχείο, για να μην μιλάμε μόνο για τον πολιτισμό είναι, ένα στοιχείο του πολιτισμού είναι ο αθλητισμός. Πέρα από τις αξίες και τα ιδεώδη τα αθλητικά, αυτό που μπήκες σε όλες τις περιπτώσεις και αν θέλει κάποιος να το δει και στις εισηγήσεις όλων όσων μπήκαν, υπάρχουνε τρία πράγματα. Ένα. Ότι θα πρέπει, όπως θα πρέπει να έχουμε θεματικά μουσεία, θεματικές δραστηριότητες, που εκεί θα γίνεται κατανόηση των ψηφίδων της τοπικής κοινωνίας και όχι μόνο, έτσι ακριβώς είναι και στον αθλητισμό. Χρειάζονται στοχευμένες πολιτικές, στοχευμένες πολιτικές για τον μαζικό αθλητισμό, με τα προβλήματα που αυτός έχει σήμερα. Η σχέση από τον σωματειακό αθλητισμό και ταυτόχρονα ένας πυρήνας από πόλους... αναδείχθηκε και που τα ενώνει όλα αυτά, είναι το σχολείο. Είναι η εκπαίδευση, γιατί μέσα από την εκπαιδευτική

διαδικασία υπάρχει ελπίδα, όπως λέει και το τραγούδι, γιατί αν θα ζήσει το παιδί υπάρχει ελπίδα, υπάρχει η ελπίδα ότι μπορούμε να αλλάξουμε συμπεριφορές και νοοτροπίες. Από την άλλη μεριά το σημαντικότερο από όλα ήτανε το τμήμα της εξωστρέφειας. Μία εξωστρέφεια που πρέπει να την έχουμε σαν τοπικές κοινωνίες και σαν οργανισμοί και προς την... πάλι θα το πω, στην περιφέρεια, αλλά και προς τα έξω. Ήτανε πολύ σημαντική από τον κύριο Καραχρήστο η τοποθέτηση της κατανόησης της δημιουργίας αυτό που λέμε πολιτιστική κληρονομιά και της συνείδησης που έχουμε απέναντι σε αυτό. Αν θέλουμε να ξεπεράσουμε και να γίνουμε πραγματικά Έλληνες με την αρχαία, με τον αρχαίο ορισμό οι μετέχοντες την Ελληνική γραμματεία θα πρέπει να κατανοήσουμε το πόσο πολυπολιτισμική ήτανε η Αρχαία Ελλάδα και για αυτό προέκυψαν όλες αυτές οι συμπεριφορές και οι γνώσεις. Άρα, είναι πολύ κρίσιμο να δούμε αυτά που είπε η κυρία Πέππα, της ενσωμάτωσης στις τοπικές πολιτικές μιας νέας κατάστασης που έρχεται και για την Ελλάδα και για την Ευρώπη. Δεν είναι τα 3.000.000. Η Ευρωπαϊκή Ένωση σε μία μελέτη που έχει κάνει, χρειάζεται τουλάχιστον 40.000.000 με 50.000.000 μετανάστες μέχρι το 2050, προκειμένου να καλύψει τις ανάγκες λόγω της υπογεννητικότητας η οποία γίνεται. Η υπογεννητικότητα δεν εντοπίζεται με φετφάδες, ούτε με καθορισμούς, είναι τρόπος ζωής. Τα λέω αυτά γιατί, αν θα δούμε την ιστορική μας εξέλιξη, θα πρέπει να σεβαστούμε την ιστορία των τόπων και των χρόνων για όλους τους κατοίκους που πέρασαν από δω. Αν δε το δούμε αυτό, αυτό δε σημαίνει ούτε απεμπόληση, ούτε τίποτα άλλο. Απλώς ενσωμάτωση δημιουργικά του παρόντος και ότι είμαστε κληρονόμοι πολλαπλών ιστοριών. Και της εθνικής μας αφήγησης και εθνικής μας συνείδησης, αλλά ταυτόχρονα και μιας γνώσης της τοπικότητας και της περιοχής. Τα λέω αυτά γιατί, θα σας πω ένα παράδειγμα και θα το κλείσω αυτό. Το πώς γίνεται με την πόλη μου, το Αιγάλεω. Η πόλη μου το Αιγάλεω, είναι μία πόλη η οποία έχει μία

ιστορική πορεία και η κριτική που είχα κάνει στην κυρία Φιλιππή ήτανε, ότι δεν μπορεί, δεν νοείται είναι Πολιτιστική Πρωτεύουσα η Ελευσίνα και να μην έχει συμπεριλάβει στις δράσεις της την αρχαία Ιερά Οδό. Η Ελευσίνα έγινε γνωστή από τα Ελευσίνια μυστήρια, άρα όλοι εμείς που είμαστε παρόδιοι, όπως τα μνημεία, τα ταφικά μνημεία που ήταν γύρω από την Ιερά Οδό, έτσι ακριβώς να μην μείνουμε στους τάφους, αλλά να υπάρξει μία ζώσα σήμερα παρέμβαση απέναντι στην ιστορία της Ιεράς Οδού, η οποία είναι η αρχαιότερη οδός της δύσης και τη σύνδεση όλων αυτών, σε σχέση με την Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ελευσίνας, γιατί υπάρχουνε εξαιρετικά μνημεία πάνω στη διαδρομή όλων των ιστορικών περιόδων. Γιατί η ιστορία μας είναι και η αρχαία Ελλάδα και το αρχαίον κλέος, που εγώ θα διαφωνήσω με απολυτότητες. Όλη η τοπική ανάπτυξη στηρίχθηκε σε μία μουσειολογική και μνημειακή αντιμετώπιση της Ελλάδας για 40 – 50 χρόνια. Και σήμερα αυτό στηρίχτηκε, γιατί γίνονται προσπάθειες και δεν είναι τυχαίο το ότι έστω και αυθόρμητα, αν αξιοποιήσουμε το τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο βλέπουμε αυτές τις πολλαπλές γιορτές και της σύνδεσης των τοπικών προϊόντων με αυτές τις γιορτές που διοργανώνουνε αυτοί οι φορείς με τους δήμους. Αν θα δείτε όλες τις πόλεις, κάνουν κάποιες γιορτές. Η γιορτή της μαστίχας, η γιορτή της ελιάς, η γιορτή του ψαριού. Γιατί, αξιοποιούνε τα τοπικά στοιχεία και δίνοντας του ένα πολιτισμικό γαστρονομικό πρωτόγονο, πρωτόλειο, αλλά αυτά πρέπει να τα ενσωματώσουμε μέσα σε αυτή τη λογική. Εγώ να σας πω την πόλη μου το Αιγάλεω. Το Αιγάλεω πρώτα, έχει μία αρχαία ιστορία, αλλά ταυτόχρονα και μία νέα ιστορία. Η πόλη χτίστηκε από ένα, από τον μεγαλύτερο εργοστάσιο των Βαλκανίων που ήταν το Μπαρουτάδικο, δηλαδή η παλιά ΠΥΡΚΑΛ το οποίο είναι ένα χαμένο εργοστάσιο. Όνειρο ζωής είναι να αναδειχτεί αυτό το εργοστάσιο. Πού έχουμε καταλήξει; Εγκρίθηκε μία μελέτη 400.000 για την ανάδειξη εδώ από την περιφέρεια, και τέσσερα χρόνια ψάχνουμε να βρούμε πώς θα προκηρύξουμε αυτή τη θέση,

γιατί δεν υπάρχει ένας φορέας, να μας χαρίσει αυτή την μελέτη. Το λέω αυτό, γιατί το Μπαρουτάδικο, ήταν ένα εργοστάσιο, είναι ένα χαμένο εργοστάσιο 42 στρεμμάτων, κάτω σε τρεις ορόφους. Κάτω από ένα άλσος σήμερα. Που ο Κωνσταντίνος Καραμανλής το ισοπέδωσε και το έκανε, για να το παραδώσει στον κόσμο, το παλιό εργοστάσιο. Τα λέω, η πόλη μου έχει την τύχη να έχει το τελευταίο εναπομείναν κομμάτι τα αρχαίου Αττικού ελαιώνα. Αυτό βρίσκεται στα πρώην ΤΕΙ Πειραιά, σήμερα Campus 2 του Πανεπιστημίου Δυτικής Αθήνας, όπου εκεί υπάρχουν ελιές 2000 ετών. Οι οποίες μεταφυτεύτηκαν σε κάποιες αλλαγές και έχουν μείνει. Το λέω, ένα άλλο στοιχείο, ότι στην πόλη, σε άλλη κοίτη του Κηφισού υπάρχει, για να σας πω την ιστορική διαδρομή, υπάρχει η περίφημη γέφυρα. Εκεί που λεγότανε γεφυρισμοί, οι βωμολοχίες. Αυτά τα στοιχεία της πόλης, παρέα με το Μπαρουτάδικο, Το τελευταίο κομμάτι της εναπομείνασας Ιεράς Οδού το οποίο είναι στο κέντρο της πόλης από τις ανασκαφές. Τα ανασκαφικά μνημειακά που υπάρχουν εκεί και μία ζώσα εκκλησία, δηλαδή με την έννοια της λειτουργίας, που είναι το αρχαιότερο πάνω σε ένα παλιό του Απόλλωνα μάλλον ήτανε εκεί, ένα μικρό μνημείο, ο Άγιος Γεώργιος που είναι η κεντρική εκκλησία στην είσοδο της πόλης του οικιστικού ιστού. Μπορούμε να δούμε, ταυτόχρονα υπήρξε, ήμασταν μια μεταβιομηχανική πόλη σε περίοδο. Υπήρξαν κάποτε, στο Αιγάλεω υπήρχαν οι έδρες και από κει κατοικήθηκε στην εσωτερική μετανάστευση και στην εσωτερική προσφυγιά πέρα από τους πρόσφυγες, που αυτοί κατοίκησαν στο Αιγάλεω και έδωσαν την ουσία, έκαναν τον οικισμό πόλη, η μετακίνηση προσφύγων στο Αιγάλεω, σε αυτήν την πόλη που λέτε εκεί, υπήρξαν οι μεγαλύτερες βιομηχανίες. Κάποτε παραγόταν εκεί το 4% με 5% του Πανελληνίου ΑΕΠ, του Βιομηχανικού ΑΕΠ. Μόνο στην πόλη μας, στον ελαιώνα ήταν γύρω στο 6% - 7%. Στο συνολικό ελαιώνα, γιατί ήταν μία εκτός σχεδίου περιοχή. Όλα αυτά τα πράγματα που πρέπει να συζητήσουμε και να τα δούμε, θα πρέπει να τα δούμε με βάση τις

δυνατότητες που έχουμε σαν τοπικές κοινωνίες και εγώ κρατάω ως πολύ σημαντικό, το ζήτημα της συνέργειας, της ανάδειξης τοποσημών και της κατανόησης της ιστορικής, της ιστορίας της πόλης μας, μία πόλη που πέραν των άλλων προσφυγική, εγώ θα σας πω, πόσοι ξέρετε ότι υπάρχει Πανελλήνιος Σύλλογος Ασσυρίων, που είναι Ορθόδοξοι Χριστιανοί και υπάρχει στο Αιγάλεω από το 1929. Πόσοι ξέρετε ότι υπάρχουν Χαλδαίοι, που αυτοί έχουν φέρει, Ένωση Χαλδαιών, οι οποίοι έχουν φέρει τα δικά τους στοιχεία, που ενώθηκαν με τους Κρήτες, τους πρόσφυγες, τους Μανιάτες και πάρα πολλούς Αρβανίτες από τα χωριά που ήτανε εδώ της Αττικής και της Βοιωτίας, που έρχονταν στην πρώτη είσοδο της πόλης μέσα εκεί. Αν δε τα δούμε αυτά τα πράγματα, αν δε ζήσουμε όλα και εγώ θα πω ένα πράγμα πάλι και θα το κλείσω. Υπάρχει μία εξαιρετική δουλειά από συλλόγους και σχολεία, απέναντι σε αυτό. Γραφήκαν την τελευταία πενταετία επτά βιβλία για την τοπική ιστορία της πόλης με βάση εκπαιδευτικούς κυρίως, με βάση εκπαιδευτικούς και κάποια άλλα ιστορικά στοιχεία, που από ανθρώπους που αγαπάνε τη λαογραφία. Έχουμε ένα μουσείο Μικρασιατών, επειδή είναι, τα παιδιά είναι αρχαιολόγοι, ο ένα είναι, μάλιστα ο πρόεδρος είναι και ξεναγός στο μουσείο της Ακρόπολης και μία κοπελιά έχει δουλέψει, αυτά έχουν κάνει εξαιρετική δουλειά, σε ένα παλιό κτίσμα και φαίνεται, πώς φαίνεται η πρωτοβουλία. Αυτό που λέμε, η αξιοποίηση του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου που πολλές φορές γίνεται ερήμην μας, τουλάχιστον εμείς αυτό να το στηρίξουμε. Σήμερα, έχω τη χαρά από εξαιρετικούς ανθρώπους πάλι από την πόλη, να έχει γίνει ένα... σύλλογος που λέγεται «Ηλικία» και είναι εντυπωσιακό αυτό και το λέω μια που είμαι εδώ και σε όλους, ότι πήγαμε, έχουμε πάει ένα ταξίδι στη Σμύρνη, και αδελφοποίηση πολιτιστικών συλλόγων από τους Μικρασιάτες με το προξενείο, την, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, κάναμε εκεί μάλιστα και μια πρώτη λειτουργία, σε ένα ναό που έτυχε να είναι και της γιαγιάς μου, που δεν το ήξερα ακριβώς. Η ενορία που ήταν η γιαγιά

μου, που ήρθε εδώ και πήγαμε και στην Μάκρη, Φετιγέ λέγεται τώρα, που εκεί δεν ήταν όπως ήταν η Σμύρνη η σφαγή. Ήταν ανταλλάξιμο. Και όταν πήγαμε εκεί, το αίτημα που είχαμε από το επίσημο γεύμα, από το Δήμαρχο της Μάκρης, είναι να πάει στην Κρήτη, γιατί από τα πέντε μέλη, από τα έντεκα του δημοτικού συμβουλίου της Μακρής, της πιο πλούσιας τουριστικής, είναι απέναντι από τη Ρόδο, περιοχής της Τουρκίας, ήταν Κρητικοί. Και μου λέει, ο δικός μου ήταν από τα Χανιά μου έλεγε ο άλλος, ο δικός μου είναι από το Χάντακα. Τα λέω αυτά γιατί οφείλουμε να δούμε, και κλείνω για την Έδεσσα τώρα κάτι, για να σας πω. Στην πρώτη ιστορία που είχαμε στους Μικρασιάτες, πήγαμε στα Αλάτσατα και μία, η πρώην πρόεδρος των Μικρασιατών, ζήτησε να πάει να δει το σπίτι της γιαγιάς της. Όταν πήγαμε στο σπίτι της γιαγιάς της, θυμόταν, της είχε πει η γιαγιά της, ότι υπήρχε ένα κλειδί που είχαν βάλει πάνω από την πόρτα, για όταν θα γυρίσουνε να πάρουν το κλειδί και να ανοίξουν να μπουν στο σπίτι. Βρήκαμε κι έναν Τούρκο, ο οποίος του λέει, μπορώ να δω το κλειδί; Και της λέει πάρτο το κλειδί. Και εμένα της λέει οι παππούδες μου ήρθαν από δω, από την Έδεσσα. Εκεί μας λέγανε πόσο πράσινα και πόσο ωραία ήτανε και μας φέρανε εδώ σε έναν ξερότοπο, και πραγματικά τους κέρασε καφέ και το λέω αυτό ότι πρέπει να καταλάβουμε και την αγωνία των άλλων. Και έτσι θα γίνουμε καλύτεροι άνθρωποι, όχι για να αλλάξουμε σύνορα. Αλλά για να μπορούμε να αφομοιώσουμε μία πολιτισμική ζωή και να γεφυρώσουμε, να δούμε τα πολλά κοινά σημεία που έχουμε με όλους τους γείτονες γιατί χρειάζεται αυτή η εξωστρέφεια και ταυτόχρονα να έχουμε και μία εθνική αυτοπεποίθηση. Ότι ερχόμαστε από πολύ μακριά και θα πάμε πολύ μακριά, αλλά πάντα με ανοιχτό μυαλό, όπως θέλουμε ανοιχτές πόλεις, ανοιχτά σχολεία και ανοιχτές κοινωνίες. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε πολύ τον συνάδελφο το κύριο Μπίρμπα. Φανταστείτε ότι η παρέμβαση αυτή θα μπορούσε να

αποτελέσει μία ολοκληρωμένη εισήγηση. Σε ό,τι αφορά το μεγάλο μέρος της εισήγησης πριν, που αναφέρθηκε στο Αιγάλεω, αντιλαμβάνεστε ότι δεν είναι μόνο ο Δήμαρχος, αλλά θα είναι και άξια και ο επόμενος δήμαρχος, το θέμα είναι και η επανεκλογή του. Θέλω να καλωσορίσω στην αίθουσα τον Δήμαρχο της Έδεσσας τον κύριο Γιάννου. Τιμή μας κύριε Δήμαρχε που είστε παρών σήμερα.

Πριν από την αποφώνηση, θέλουμε να κάνει μία αναφορά, ο κύριος Κούτουλας ψάχνοντας πριν από λίγο, αν υπάρχει άλλος από τη Φωκίδα. Ναι, ναι, Δήμαρχε, θα σου δώσω το λόγο. Θέλω να τον ενημερώσω, γιατί όταν έψαχνε και ο Αντιδήμαρχος της Νέας Σμύρνης ο κύριος Κούπας και μέλος της επιτροπής, ο οποίος θα ανέβει στο βήμα τώρα γιατί προηγείται, να κάνει μία μικρή παρέμβαση και αμέσως μετά θα ακολουθήσει ο κύριος Γιάννος. Κύριε Κούπα παρακαλώ. Ορεινή Φωκίδα, σωστά; Λιδορίκι; Καλά τα λέω; Γαλαξίδι. Κοντά έπεσα.

Σ. ΚΟΥΠΑΣ: Ο αντιπρόεδρος, ο κύριος Μπαρμπάκος, έθεσε το θέμα σε ό,τι με αφορά με την διπλή ιδιότητα. Είμαι Αντιδήμαρχος Οικονομικών στο δήμο Νέας Σμύρνης, σε έναν κατεξοχήν αστικό δήμο, με προσφυγικές, με έντονο προσφυγικό στοιχείο, με προσφυγικές ρίζες και με πολιτισμό ανεπτυγμένο εξαιτίας και αυτού του λόγου. Αλλά έχω καταγωγή και μάλιστα δεν θυμάμαι μέχρι τώρα που είμαι 67 χρόνων, να έχω ερωτηθεί ποτέ, από πού είσαι και να απαντήσω από τη Νέα Σμύρνη. Απαντώ από την Ρούμελη, από την ορεινή Φωκίδα, από την ορεινή Παρνασσίδα. Έχω παρακολουθήσει όπως και εσείς πολύ περισσότερα από μένα, αρκετά συνέδρια. Μπορώ να πω με το χέρι στην καρδιά ότι, ήταν συνέδριο από το οποίο όλοι αποκομίσαμε κάτι σημαντικό. Ήταν εξαιρετικοί ομιλητές, ιδιαίτερα ο κύριος Μπένος. Έθεσαν θέματα τα οποία πρέπει να μας ενδιαφέρουν άμεσα, προβληματιστήκαμε αρκετά. Επιτρέψτε μου να σταθώ και δεν θα μιλήσω και δεν θα πω κάτι για τη Φωκίδα, γιατί είναι άλλοι αρμοδιότεροι από μένα να το κάνουν αυτό. Επιτρέψτε μου να σταθώ σε αυτά που ελέχθησαν και

αφορούν κυρίως τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, γιατί ο δήμος μου, η Νέα Σμύρνη, είναι ένας καθαρά αστικός Δήμος, με όλη αυτή την κληρονομιά που έρχεται από τη Μικρά Ασία και τη Σμύρνη. Χάρηκα ιδιαίτερα όταν ο κύριος Καραχρήστος, μάλλον ένιωσα κάπως περίεργα, κάπως περήφανα, όταν ο κύριος Καραχρήστος αναφέρθηκε στο ψηφιακό μουσείο της Νέας Σμύρνης. Πράγματι, ήταν ένα, είναι, θέλω να το επισκεφθείτε όταν σας δοθεί η ευκαιρία. Είναι ένα μνημείο τελευταίας, συγνώμη, είναι ένα μουσείο τελευταίας τεχνολογίας, ψηφιακής τεχνολογίας που αναφέρεται καθαρά στη Σμύρνη, αλλά και στην εξέλιξη της πόλης της Νέας Σμύρνης. Είναι εξαιρετικό. Δεν το λέω εγώ, το είπε ο πανεπιστημιακός κύριος Καραχρήστος. Ήταν όραμα πολλών δημοτικών αρχών, το οποίο έγινε πράξη τα τελευταία χρόνια. Και επιτρέψτε μου εδώ κύριε Μπίρμπα, να θέσω και κάτι άλλο. Άκουσα με ιδιαίτερο προβληματισμό όπως πιστεύω και εσείς, το θέμα, το φλέγον θέμα το σημερινό, το δημογραφικό που αντιμετωπίζουμε εμείς έντονα, αλλά και η Ευρώπη και εξ αυτού του λόγου το μεταναστευτικό είπε ο κύριος Μπίρμπας, ανέφερε και κάτι εκατομμύρια ανθρώπους που πρέπει να ενσωματωθούν. Η Νέα Σμύρνη είναι χαρακτηριστική περίπτωση, ενσωμάτωσης; Όχι, εγώ δεν θα το έλεγα έτσι. Δεν είναι ενσωμάτωση, γιατί αυτοί που ήρθαν από την Μικρά Ασία Έλληνες ήταν και είχαν θρησκεία χριστιανική και ορθόδοξη, δεν ήταν κάτι διαφορετικό από μας. Ξεριζωμένοι ήταν, οι οποίοι άφησαν τον διαφορετικό, τον λίγο διαφορετικό πολιτισμό τους εδώ, και όλα αυτά έδεσαν. Εκείνο που πρέπει νομίζω κατά την ταπεινή μου άποψη, εκείνο που πρέπει να επεξεργαστούμε σοβαρά ως δήμοι, ως τοπική αυτοδιοίκηση, αλλά και ως κράτος συνολικότερα, είναι ένα σχέδιο ολοκληρωμένο ενσωμάτωση όλων αυτών των ξένων ανθρώπων που έχουν έρθει εδώ και που μοιραία θα έρθουν και άλλοι περισσότεροι. Δεν μπορούμε να κλείσουμε τα σύνορα και αυτά που λέμε είναι μάλλον ουτοπικά. Δεν κλείνονται εύκολα τα σύνορα σε τέτοιες περιπτώσεις.

Εκείνο που πρέπει να κάνουμε όπως καταλαβαίνουμε όλοι πολύ καλά είναι, σοβαρές πολιτικές ενσωμάτωσης. Και δεν φοβόμαστε πράγματι, όπως λέει και ο κύριος Μπίρμπας, δεν είμαστε φοβιτσιάριδες, δεν φοβόμαστε τα άλλα πολιτισμικά στοιχεία. Είμαστε σίγουροι, τουλάχιστον έτσι πιστεύω εγώ, ότι σε βάθος χρόνου θα αφομοιωθούν τα στοιχεία στον ελληνικό πολιτισμό. Είναι πάρα πολύ ισχυρός ο Ελληνικός πολιτισμός. Και κάτι άλλο για την πόλη μου. Μια και το συνέδριο αυτό ήτανε πολιτισμού και αθλητισμού. Η Νέα Σμύρνη έχει και αθλητική παράδοση μεγάλη. Έχει συλλόγους μεγάλους. Έχει τον Πανιώνιο, έχει τον Μύλωνα, έχει ένα σωρό αθλητικούς συλλόγους. Αυτή η αστική περιοχή, η μικρή αστική, η μικρή σε έκταση. Σε πληθυσμό πραγματικό ξεπερνάει τώρα, αυτή τη στιγμή τις 100.000. Είναι πυκνοκατοικημένη πόλη, όμως εάν έρθετε και κάνετε μία επίσκεψη στον Πανιώνιο και στον Μυλωνά κάθε απόγευμα να δείτε πόσα παιδάκια, όχι μόνο από τη Νέα Σμύρνη, από τις γύρω περιοχές, από το Φάληρο, από την Καλλιθέα, έρχονται και γυμνάζονται στον Πανιώνιο. Είμαστε υπερήφανοι εμείς για την πόλη μας. Είμαι υπερήφανος που υπηρετώ την αυτοδιοίκηση τόσα χρόνια με συνέπεια, και πραγματικά το λέω, ήταν ένα εξαιρετικό συνέδριο το σημερινό και το χθεσινό. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Κύριε Δήμαρχε παρακαλώ. Ο κύριος Γιάννου, Δήμαρχος στις Σέρρες.

Δ. ΓΙΑΝΝΟΥ: Καλή σας μέρα, καλώς ορίσατε στην πιο όμορφη περιοχή της Ελλάδος. Και εγώ επειδή έχω εξωστρέφεια και τον αγαπάω τον Δημήτρη, μπορώ να πω ότι αυτό που κάνετε στον πολιτισμό και τον αθλητισμό θα πρέπει κάποια στιγμή να το κάνουμε πράξη και εμείς. Και εννοώ για την εξωστρέφεια. Δεν πρέπει να βλέπουμε τους καταρράκτες της Έδεσσας και να μην ερχόμαστε στα Λουτρά, να μην πηγαίνουμε στο Μουσείο της Πέλλας, να μην πηγαίνουμε στην Βεργίνα, να μην πηγαίνουμε στη Νάουσα. Αυτό θα πρέπει να αναπτυχθεί κύριε Μπίρμπα μέσα από

μία διαδικασία... έτσι ακριβώς. Εμείς φοβόμαστε μπας και έρθει στην Έδεσσα ο άλλος και φάει στα Λουτρά. Δηλαδή έχουμε αυτό το πράγμα το οποίο θα πρέπει να το μεταδώσουμε και στους ανθρώπους τους οποίους έχουμε συνδημότες. Γιατί οι συνδημότες δεν είναι μόνο να τους έχουμε για τους ψήφους, να τους έχουμε και για την... για αυτό που λέμε, αυτό που βλέπει μάλλον ο ΣΥΡΙΖΑ, αυτή τη στιγμή στον εκλογικό νόμο. Λοιπόν με τον Δημήτρη το Μπίρμπα μας ενώνουν δύο πράγματα. Το όνομα και το Αιγάλεω. Να ξέρετε ότι ο Εδεσσαϊκός ήταν στην Α' εθνική χάρη στο Αιγάλεω. Δε το θυμάσαι Δημήτρη. Να ξέρετε ότι ήταν το πιο σικέ παιχνίδι που έχει γίνει στα ελληνικά γήπεδα αλλά εμείς ήμασταν για πολλά χρόνια Α' εθνική χάρη σε αυτό... ας το γράψει, δεν πειράζει, δεν υπάρχει πρόβλημα. Το ξέρει όλος ο κόσμος. Μας χωρίζει φυσικά το κόμμα. Τι να κάνουμε; Αλλά μας ενώνει η αγάπη. Νομίζω ότι ο καθένας έχει προσωπικά να δώσει πολλά, και αυτό θέλει η τοπική αυτοδιοίκηση. Από τον καθένα να δώσει το κομμάτι πραγματικά που μπορεί να δώσει. Έρχομαι λοιπόν στον τουρισμό και σε αυτό που μας ενώνει εμάς, τουλάχιστον σαν δήμος. Έχουμε τη δυνατότητα να φέρουμε κόσμο εδώ και νομίζω ότι, όσο καλά να είναι τα πρακτορεία τα τουριστικά, αν ο τόπος δεν δείχνει αυτό που έχει, όσο και αν διαφήμιση να κάνεις, εάν δεν την κάνεις με αυτό που κάνουμε εμείς, δηλαδή να δείξουμε τα πράγματα που έχουμε, δεν θα γίνει ποτέ. Δυστυχώς αν θέλετε δεν έχουμε τουριστικό πολιτισμό. Όσο και να έχουμε αντιδημάρχους Τουρισμού δεν τους δίνουμε αυτή τη δυνατότητα να αναπτύξουν αυτές τις σχέσεις. Και νομίζω αυτήν την εξωστρέφεια θα πρέπει να τη μοιραστούμε όλοι. Εγώ χαίρομαι που βλέπω ανθρώπους από όλη την Ελλάδα και κυρίως μέσα από την ΚΕΔΕ, θα πρέπει να γίνουμε τέτοια συνεδρία ούτως ώστε να δοθεί η δυνατότητα να εκφραστούν και οι πιο απομακρυσμένοι δήμοι. Γιατί Ελλάδα δεν είναι μόνο η Αθήνα. Χθες ήμουνα στη Vertec. Δεν υπήρχε κανένας Δήμαρχος γιατί, σου λέει τι να πάω να κάνω τώρα, έχω εκλογές. Και όμως, αν θέλουμε να

μιλάμε για περιβάλλον, αν θέλουμε να μιλάμε για αθλητισμό, θα πρέπει όλα αυτά να τα αναπτύξουμε. Και ερχόμαστε πάλι στον εκλογικό νόμο, λέω ότι είναι πολύ καλός, εγώ συμφωνώ για την απλή αναλογική, αλλά την απλή αναλογική από τον πρώτο γύρο. Γιατί αυτή η απλή αναλογική, να πάει ο δήμαρχος στο δεύτερο γύρο, δεν ξέρω πώς το φαντάζεστε, νομίζω και ο κύριος Μπίρμπας ενδόμυχα ίσως το σκέφτεται. Αλλά θέλω να πω ότι, θα πρέπει να έχουμε μία αφοσίωση και μία προσήλωση σε αυτό που κάνουμε. Η αυτοδιοίκηση δεν είναι μόνο εκλογές, τετραετίες ή πενταετίες. Η αυτοδιοίκηση είναι ένας συνεχής οργανισμός, ένας ζωντανός οργανισμός, από τον οποίο θα πρέπει να αναπτύξουμε αυτό που έχουμε και αυτό που θέλουμε να προσφέρουμε. Όχι αυτό που θέλουμε να πάρουμε. Είσαστε λοιπόν σε μία περιοχή πραγματικά ευλογημένη, με χιονοδρομικό, με Λουτρά, με τουρισμό, με αρχαιότητα, με όλα αυτά τα οποία μπορούν να συνθέσουν και να ανεβάσουν αυτήν την περιοχή. Τέτοια συνεδρία χρειάζονται γιατί είναι συνέδριο ανάπτυξης και νομίζω ότι τουρισμός, πολιτισμός και αθλητισμός, θα πρέπει να μας ενώνουν όλους. Εκεί δεν έχουμε χρώματα. Ίσως να μίλησε ο κύριος για τη Νέα Σμύρνη, και τα ξέρετε, ότι στη Νέα Σμύρνη, στον Πανιώνιο έχουμε δώσει και εμείς ένα παίκτη, τον Σαπουντζή ο οποίος μεγαλούργησε.

Θέλω να πω ότι, εγώ σας ευχαριστώ πολύ για αυτό που κάνετε και αυτός θα πρέπει να είναι ο σκοπός της ΚΕΔΕ. Εγώ έχω πολλές φορές αντιρρήσεις με αυτά που γίνονται. Αλλά σε μερικά πράγματα πρέπει να συμφωνήσουμε όλοι. Ότι αυτό, το μέλλον της Ελλάδος είναι ο τουρισμός και νομίζω ότι μέσα από αυτά τα συνέδρια και με ανθρώπους οι οποίοι είναι αξιολογότεροι όταν μιλάνε, μπορούμε να φτάσουμε σε αποτέλεσμα. Εγώ σας ευχαριστώ πολύ. Ευχαριστώ τον συνάδελφό μου με τον οποίον αγαπιόμαστε, γιατί έχουμε κοινά σημεία και θέλω να πω ότι, αυτό το κομμάτι της Ελλάδος, αυτή τη Μακεδονία θα πρέπει να την αγαπήσουμε, γιατί μερικοί ίσως ξεχνάνε τι έχει αυτή η γη. Σας

ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Πριν να κάνουμε την αποφώνηση, νομίζω ότι δικαιωματικά πρέπει το λόγο να τον πάρει ο οικοδεσπότης, ο κύριος Μπίνος.

Δ. ΜΠΙΝΟΣ: Λοιπόν, έκλεισε πλέον αυτό το διήμερο συνέδριο με επιτυχία. Πραγματικά τομείς όπως ο πολιτισμός και αθλητισμός, είδαμε καθαρά με ποιον τρόπο μπορούν να συνδέσουν την καθημερινότητα των δημοτών – πολιτών μας. Σημαντικές οι εισηγήσεις όλων εδώ των επιστημόνων και συνεργατών, που κατόρθωσαν λοιπόν μέσα σε αυτές τις δύο μέρες να καταγράψουν, έτσι ο καθένας από τη δική του σκοπιά, με ποιον τρόπο μπορεί να είναι χρήσιμος μέσα από αυτούς τους τομείς, σε αυτό που λέμε καθημερινότητα του πολίτη. Θέλω να σας ευχαριστήσω όλους ως Δήμαρχος αυτής της περιοχής για την παρουσία σας. Ευχαριστώ την ΚΕΔΕ, την επιτροπή Πολιτισμού η οποία συνεδρίασε αυτές δύο μέρες στον δήμο μας, σε μία πολύ όμορφη περιοχή, στην οποία πιστεύω ότι εκτός από τις εργασίες, σας δόθηκε η δυνατότητα έτσι να δείτε και τις ομορφιές της περιοχής. Και εάν δεν τις είδατε, έτσι σας παρακαλώ μείνετε άλλες δύο μέρες να τις δείτε. Λοιπόν, εύχομαι σε όλους σας υγεία, καλά αποτελέσματα σε όλους τους υποψηφίους, γιατί αυτός ο χρόνος, είναι χρόνος εκλογών σε πολλά επίπεδα. Δήμοι, Περιφέρεια, εθνικές εκλογές, ευρωεκλογές. Άρα χρειάζεται να έχουμε όλοι θετικά αποτελέσματα και πιστεύω στη νέα σεζόν με υγεία ξανά να βρεθούμε και να οργανώσουμε κι άλλα σημαντικά συνέδρια. Από την περιοχή λοιπόν αυτή, σας εύχομαι καλή συνέχεια σε όλες τις δράσεις που θα αναπτύξετε από δω και πέρα. Και τους δημοσιογράφους, τηλεόραση, την κυρία Ελισάβετ Σίσκου, αυτούς που δεν είναι σήμερα. Έτσι δεν ξέρω, δίπλα ποιοι, ποιο κανάλι είναι; Ή για την ΚΕΔΕ είναι. Για την ΚΕΔΕ. Έτσι το κανάλι της ΚΕΔΕ. Εύχομαι λοιπόν συνεργάτες και φίλοι, καλή συνέχεια σε όλους μας. Να είστε καλά.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Λοιπόν τώρα εγώ, μην με αδικήσετε. Να την κλείσω,

για την αποφώνηση, να κάνω και την αποφώνηση, μη φύγετε. Θα με αδικήσετε τώρα. Εν αρχής θέλω να ευχαριστήσω το Δήμαρχο της Αλμωπίας για την φιλοξενία. Να ευχαριστήσω τα στελέχη της ΚΕΔΕ που βοήθησαν τα μέγιστα ώστε να πραγματοποιηθεί αυτό το συνέδριο. Κύριε Γιάννου σας θέλω ένα λεπτό ακόμα, μη φύγετε. Θέλω να ευχαριστήσω όλους τους εισηγητές. Θέλω να δείξετε την κατανόηση για κάποιους συναδέλφους που δεν μπόρεσαν να παρευρεθούν ή κάποιοι που υποχρεώθηκαν να αποχωρήσουν. Δεν είναι μόνο οι εκλογές, οι αυτοδιοικητικές, είναι οι ιώσεις που σέρνονται, είναι όσα προβλήματα κουβαλάει ο καθένας. Πάντως θέλω κλείνοντας να μεταφέρω τις εντυπώσεις που έχω από αυτήν την φιλόξενη περιοχή. Δεν είναι μόνο δικές μου, αλλά και με όλους τους συναδέλφους που μίλησα, έχουν εντυπωσιαστεί. Θέλω να ξέρετε οι τοπικοί παράγοντες, ότι όσοι ήρθαμε σήμερα, αυτό το τριήμερο – τετραήμερο στην Πέλλα και στην Αλμωπία, στις προθέσεις μας είναι να επιστρέψουμε. Σε ό,τι με αφορά προσωπικά, αισθάνομαι λίγο μειονεκτικά, γιατί όσοι τοποθετήθηκαν από τους αυτοδιοικητικούς, μίλησαν για τον δήμο τους. Ο καθένας για τον δικό του. Μας έκανε ανάλυση ιστορική ο κύριος Μπίρμπας για το Αιγάλεω. Ο κύριος Κούπας για την Νέα Σμύρνη και για τη Φωκίδα. Ο τοπικός Δήμαρχος. Εγώ να σας πω ότι προέρχομαι από τον πιο πυκνοδομημένο δήμο της επικράτειας, από την Καλλιθέα. Είναι ένας δήμος που φιλοξενεί το πιο πυκνοδομημένο διαμέρισμα στην Ελλάδα, είναι η Κυψέλη, αλλά ως δήμος ο πιο πυκνοδομημένος είναι η Καλλιθέα. Εγώ δεν ξέρω ειλικρινά όμως εάν αισθάνομαι περισσότερο Καλλιθεάτης ή Ναυπλιώτης, γιατί εκεί μεγάλωσα. Και όταν σε ρωτάνε από που είσαι, δεν λέω από την Καλλιθέα, όπως είπε πριν από λίγο ο Στάθης. Ναυπλιώτης είμαι. Εκεί μεγάλωσα, εκεί πήγα σχολείο, εκεί είναι η οικογένειά μου, εκεί είναι τα αδέρφια μου, τα πορτοκαλάκια μου, τα κτήματα που κληρονόμησα από τον πατέρα μου. Άρα και πρωτίστως αισθάνομαι Ναυπλιώτης. Σε κάθε περίπτωση όμως, εδώ είμαστε ως

αυτοδιοικητικοί. Ως αυτοδιοικητικοί λοιπόν, θέλω να ξέρετε ότι για να είμαστε σήμερα εδώ, αποτελούσε προσωπική πρόταση. Και είμαι περήφανος για αυτήν την πρόταση, που έτυχε ομόφωνης αποδοχής από την επιτροπή πολιτισμού της ΚΕΔΕ και ολοκληρώθηκε αυτό το συνέδριο. Θέλω για μια ακόμη φορά, να ευχαριστήσω όλους εσάς που είχατε το κουράγιο, την αντοχή, να παραμείνετε μέχρι το τέλος. Κάποιος φίλος που μετέχουν πριν πολλά χρόνια, όπως ο Κυριάκος εδώ που είναι η ψυχή και η καρδιά της επιτροπής μας και πραγματικά θέλω Κυριάκο εγώ να σε χειροκροτήσω, και εύχομαι λοιπόν σε όσους από μας επανεκλέγουμε στις αυτοδιοικητικές μας, στις αυτοδιοικητικές εκλογές και όσοι από μας παραμείνουμε στο διοικητικό συμβούλιο της ΚΕΔΕ, να μας δοθεί η δυνατότητα ως ΚΕΔΕ, ως αυτοδιοίκηση, ως επιτροπή πολιτισμού, να ξανάρθουμε και να τύχουμε αυτής της φιλοξενίας.

Σας ευχαριστώ και πάλι για τη συμμετοχή σας. Να είστε όλοι καλά.
